



Msc. Dresd.
966

un. I. li.
100
11

Handwritten text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is faint and difficult to decipher but appears to include the words "am 1. April 1812" and "No. 100".

CA.

Fundamentum Liberi Reli-
^{Evangelicae}gionis Exercitij in Po-
lonia.

16

CONCORDIA

LIBERAE

ET

A

16

16

16

16

16

16

16

16

17

17

Handwritten text, possibly a title or header, written in a cursive script.

Handwritten text on the right margin.

Handwritten text on the right margin.

FUNDAMENTUM LIBERI EXERCITII
Religionis Evangelicæ in Polonia et M. D. S.

Accensâ, circa Annum 1517. in vicina Germania Evange-
lij Luce, statim diversis in locis Regni Polonia, hæc reformatâ pro-
pullulabat Doctrina, et quidem eò cum successu, ut non ex Ordine
solum Equestri inferiore plurimi, sed et ex Ordine Superiori, sive Senatu,
non pauci, in bonis et ditione quisque sua, per Ministros ex Bohe-
mia et Germania rite vocatos, Sacra secundum Evangelium reformatâ,
liberrimè exercuerint. Et ut hoc Exercitium altiores ~~radices~~ radices
agere, etq; successu temporis felicius succrescere possit, non solum
a° 1563. in Comitijs, Evangelici Reformati Confessionem suam typis
exscriptam obtulerunt Sigismundo II. Augusto, ab eòq; responsum
sive potius Confessionis hujus approbationem, Petricoria a° 1564.
d. 31. Oct. obtinuerunt, sed abhinc etiam per sexennium, Synodis
suis passim liberè habitis, tandem a° 1570. Synodum Generalem
seu Nationalem, in Aprilis, SENDOMIRIÆ, celebrant, in eaq;
CONSENSUM MUTUUM, inter Augustanos et Reformatos, sta-
biliment, cum Approbatione et Subscriptione plurimorum tam
ex Senatois quam Equestri Ordine: uti hæc Acta typis exscripta,
et per universam Europam vulgata, abundè testantur. Nulla
tum factâ, imò ne auditâ quidem, contra hanc Exercitij Evan-
gelici Libertatem, Partis Romano-Catholicæ Protestatione.

Post obitum Regis SIGISMUNDI AUGUSTI, facta est
CONFEDERATIO OMNIUM ORDINUM REGNI, War-
savia a° 1573. in Januario: in hac, quam sollicitè Nobilitas
Libertatibus suis, non in Civilibus tantum, sed et in Spiritua-
libus cavent, ostendunt Verba, in Volum: Constit: p: 208. 209.
In Regem non consentiendum prius, quam Jura Nostra omnia
post Electionem illi offerenda, jurejurando confirmarent, "
A mia nonicic fo poprzytygdz, etc: etc: hoc est: Inprimis "
venè jurejurando recipiat, Pacem Universalem inter Dis- "
sidentes in Religione conservare et tueri. A iz w Dzewygo "
spolitey naszey nie maie jest Dissidium, etc: hoc est: Quando, "
quidem autem in hac Republica, non parvum reperitur dis- "
sidium in causa Religionis Chriana; occurrendo, ne eâ de "
causa inter incolas perniciofa aliqua Seditio oriatur, cujus "

„ Exempla in alijs Regnis luculenter videmus, mutuo promittimus, pro
„ Nobis et Successoribus Nostris, in perpetuum, sub vinculo Juramenti, sub
„ fide, honore, et conscientijs Nostris, quod nos, qui Dissidentes in Religio-
„ ne sumus, mutuam invicem Pacem conservare, neque ob aliquam di-
„ versitatem in Sacris, sanguinem effundere, neque poenis Confiscatio-
„ nis bonorum, infamia, Carcerum et Exilij, invicem animadvertere,
„ neque alicui Magistratui siue Officio, ad eiusmodi factum ulla ratione
„ auxilium ferre velimus. Imò, quod si quis tale quid patrare praesu-
„ mat, hac sola de causa omnes huic ausui sese opponere tenebi-
„ mur, etiamsi sub praetextu Decreti aut Processus alicujus Judicii
„ aij id obtinere conatus fuerit.

Hac Confederatio confirmata fuit in ARTICULIS PACTO-
RUM CONVENTORUM, inter Ordines Regni et Legatos Hen-
rici Regis: ubi dicti Oratores recipiunt et spondent nomine Le-
vissimi Electi, Omnia Jura, etc: circa Electionem Regis
sui sancita, integre et inviolabiliter eum servaturum, atque etiam
Juramento Corporali, confirmaturum pp. Inter haec vero Jura
vel imprimis Confederatio Generalis locum sibi vindicat.

In JURAMENTO vero, à Rege tum solemniter
praestito, his verbis cavetur Libertati Relig: Anglicae:
„ Pacem et tranquillitatem inter Dissidentes de Religione
„ tuebor, manu tenebo, nec ullò modo vel jurisdictione
„ Nostra, vel Officiorum Nostrorum et Statuum quorumvis
„ autoritate quemquam affici opprimique causa Religionis
„ permittam, nec ipse afficiam, nec opprimam. Si me Deus

Hac Confederatio luculentius adhuc est confirmata in
Literis Confirmationis Articulorum Henrico Regi antea oblati-
rum, Vid: Volum: Condit: p: 253. Artic: 2. A iz wstey zácnny
Koronie Starodu Polkiczy, etc: etc: h.e. Quandoquidem in hoc
„ illustri Regno Pentis Polonicae et Lithvanicae, Russicae, Livonicae, et
„ non pauci reperiantur Dissidentes in Religione, occurrendo qui-
„ buscunque in posterum Peditibus et tumultibus, et inde liti-
„ bus aut certaminibus Religionis causa oriundis; caverunt sibi
„ invicem quidam Cives Regni huius, peculiari Confederatione,
„ se in causis Religionem concernentibus, omnino in pace conser-

vari debere, quam quidem Nos illis integre et in perpetuum con-
servare promittimus.

Nulla hic Exceptio à Rege Henrico facta; imò, hæc ejus
Verba reperiuntur pag: 257. Literis hinc subscripta: Vos qui-
dem Articulus seu Leges, etc: confirmamus per presentes
Literas Nras, decernentes illas perpetua, indubia, et invio-
labilis firmitatis robur obtinere debere. Dantes insup potestate
Cancellario Regni, ut eorundem Articulorum seu Legum Confirmati-
onem sub sigillo Regni, Ordinibus ac Subditis Nostis, qui eam requi-
rent, extradat, Non obstante ulla exceptione, seu quovis
in contrarium mandato.

Regis Stephani INDEMENTO, Libertati Dissidentium
perinde ac à Rege Henrico, per omnia cautum:
Vid: Volum: Constit: pag: 250.

In LITERIS PACTORUM et CONVENTORUM: p: 252.

Omnia fura, etc: nec non Articulus in Electione Henrici R.
conscriptos, et ab Ordinibus, oblatos, primum hic Warsaviz ab ipsi-
Legatis, deinde Parisijs ab utroque Rege publico Juramento appro-
batos confirmabit.

Subscripsit: STEPHANUS Electus Rex.

Similiter LITERAS CONFIRMATIONIS Articulus
Henrico Regi antea oblatorum jure jurando confirmavit et sub-
scripsit

STEPHANUS Electus Rex.

In LITERIS CONFIRMATIONIS GENERALIS, p: 259.

In hunc etiam Articulum de Dissidentibus, omnes et singuli,
nemine contradicente consenserunt. Quod verò supra
hinc Literis, Privilegia, Libertates Ecclesiasticas cum ceteris
his confirmavimus, id nihil Articulo Juramenti derogare
volumus, videlicet Pacem et tranquillitatem inr Dissidentes de
Religione tuebimur et manu tenebimus, etc: quem inconcusse
firmiter et inviolabiliter, ac cum effectù Nos observaturos
promittimus ac spondemus.

STEPHANUS R.

A tak my wyżej pomienione Rady, etc. etc.

In CONFIRMATIONE GENERALI omnium
Jurium, pag: 270.

In hunc Articulum de Dissidentium Libertate, omnes consense-
runt, et subscripserunt primaria Nomina ex Clero Romano
atque Ordine Senatorio et Equestri, pag: 271. 272.

Ut integritati Articuli hujus nihil omnino deesset, in hisce
ipsis Comitibus Coronationis, hic Articulus, ejusq' Confirmatio
repetitur, et in Leges censetur, pag: 275.

A iz wley zacney Koronie Narodu Polskiego, etc. etc.

Id quod alter eorundem Comitiorum Statuto luculentius
confirmatur, pag: 295. sub Tit: Interregni Acta,

Wszystkie Sprawy, Confederacye, Warunki, przeszlych cza-
son Interregni, etc: skutek swoy miei maju.

Quandocumque igitur hic Articulus, una cum alijs, tot In-
strumentis, Subscriptionibus, tam Spiritualium quam
Secularium, insuper Juramento Regis et Statuto Comi-
tiali, sine ulla Exceptione, Contradictione aut Protestatio-
ne, assertus ac confirmatus fuerit, Litis jam eundem
Autoritatem Perpetuae Legis habere, regantur!

Mortuo Rege Stephano, subsequutum est INTERRE-
GIUM, ubi quemadmodum Confederatio illa in
specie ratione Pacis Dissidentium, conservata et ad-
probata sit, Vid: Cont: pag: 399.

Acta Confederationis Dissidentium de Religione, iz
przedtrzege Pokoju, etc: etc: in robore suo relinquimus.

Quod repetitur et approbatur, in Instrumento KAPTUL,
pag: 404. Przyrzekamy teci y postanawiamy, etc:

” Ibidem, Jurium hujus Confederationis participes faci-
” unt, isq' gaudere jubent omnes Urbes, Oppida, cujuscunque
” Status et Conditionis Homines, nullis exclusis, decernendo,
” ut violatores eorum Poenis ibid' decretis succumbant.

Subscripsit, inter alios, Petrus Myszkowski, Episcopus
Bracurienfis, pro se et alijs tum absentibus

” Subsecuta est CONFEDERATIO VARSAVIENSIS
in qua Confederatio illa prior, inter Statuta denuo
recepta, pag: 409. circa finem, Subscripsit inter
alios etiam Episcopus Kameneensis Laur: Poticki.

In CONSULTATIONE circa necessaria quaedam Reip:
Palatinatus Sandominiensis, pag: 423. eadem Con-
 federatio ratione Articuli Dissidentium, expresse et
 plenissime confirmatur.

My Rady y Rycerstwo, etc.

In Consultatione posteriori ejusdem Palatinatus

Violentia per Destructionem et eversionem Ceteri Cracoviensis "
 gravissima Censura rotatur; et ne simile quid in posterum fi."
 at, severe statuitur. pag: 424.

Subsecuta est Electio sigismundi iii. Var.

Savia, ubi cum Legatis Pacta à Sermo Rege subscribenda pro-
 ponerentur, expresse fit mentio Confederationis inr Dissidentes
Confederationem inr Dissidentes de Religione, non solum sum."
 mentio conservabit; venum etiam executionem, etc. pag: 453."

Sigismundus Rex in Juramento, isdem ver-
bis, quibus ante eum Reges, Dissidentium secu-
ritati in Saeni, carit, pag: 447.

In Confirmatione Jurium pag: 449. satis provide: "

Quod vero supra hinc literis, Privilegia Libertates Ecclesiasticas cum "
caeteris confirmaverimus; id nihil Articulo huius Juramenti derogare "
volumus, Quod videlicet pacem et tranquillitatem, etc. etc. Sub-
scripserunt, Archiepiscopi, Episcopi, et alij, sine ulla Contradictione.

Quanta sollicitudine Paci huic Dissidentium Rex

Sermus cautum voluerit, legi omnino merentur

Verba in recessu Comitiorum Coronationis, p: 490. 491.

Jakomy Confederacija, a wniey Pokoy, etc: n.e. Quemadmodum "
Confederationem, et in ea Pacem inr Dissidentes in Religione Christiana, "
primum Oliva, deinde hic in Coronatione Nra, manu tenere et tueri "
pax jurando promissimus, ita eadem semper fuimus sumusq; mente "
ut Processus et Executio utriusque Parti fierent, contra Violatores hujus "
Pacis sufficienter constitueretur. *addatur sequentia immediate apud Karane byty.*

Et quia Tribunal Regni hanc etiam Pacem Dis-

sidentium Secretis quibusdam turbare pra-
sumebat, Cautum est in Comitibus A. 1627.

pag: 9. sub Tit: O Dekretach Trybunalstich. *repet: a. 1638. p. 14.*

Quoniam Tribunali nulla data est potestas Legum con- "
dendam, sed solummodo secundum Leges a tota Republica statutas "

„ iudicare tenetur, proinde causas in Volumine Legum non descriptas,
„ neq; ad iudicandum admittere, neque poenas irrogare, nec ipsam quem-
„ piam aggravare debet, supra id, quam lege publicâ fuerint determi-
„ nati. Et sicubi ejusmodi Sententis sine Clausula lata deprehen-
„ dantur, quæ vim Legis sapiant, vel Pacem Publicam turbent, prout
„ quoddam additamenta in nonnullis Secretis novissimi Tribunalis
„ Lublincensis id continent, ipsdem nemo urgeni debet, imo decreta
„ talia nullitati subsunt.

Quo Anno 1631. sancita fuit hæc Lex, pag. 18. sub
Tit. Zatrzymanie Pokoju Pospolitego.

„ Quoniam sub pretextu Religionis Catholicae a licen-
„ tiosis hominibus, in Terris nostris, varij tumultus et violentia ex-
„ citantur, ex quo fit, ut Pax Publica scindatur, et plurima incom-
„ moda inde enascantur. Nos igitur Pacem Publicam et securita-
„ tem in Regno Nro conservare, licentiamq; ejusmodi coercere vo-
„ lentes, contra omnes, quicumque tumultibus et licentiosa petulan-
„ tia publicam securitatem violare audeant, forum coram Tribu-
„ nali, inr. Causas recentis criminis, statuimus, et ut poenis con-
„ tra violatores Pacis Publicae statutis, puniantur, decernimus.

Post obitum SIGISMUNDI III. Hæc Interregni
in Instrumento dicto KAPTUR, hæc leguntur.

„ Vinculum inter nos ratione Dissidentium in Religione, fac-
„ tum, inviolabiliter in omnibus Articulis, Punctis et Clausulis,
„ secundum antiquum Legum tenorem, servare sanctè promittimus.
„ Et si quis quâcumque ratione Unionem hæc scindere præsum-
„ serit, juxta obligationes superius nominatas, adversus eum
„ procedemus. Varsaviæ in Convocatione Præli, 15. Julij, 1632.
unanimitè approbatum.

Eodem anno 1632. d. 16. Julij, in CONFÆDE-
RATIONE GENERALI omnium Ordinum
Regni et M. D. Lithv. hæc in securitatem
Pacis Dissidentium statuta leguntur.

„ Insuper, ne Pax Generalis ullâ ex causa turbetur, cavemus
„ hoc Dissidentibus in Rel. Christiana, quod omnem Pacem in
„ vicem Nos et Posteris Nostri, sub fide, honore et Conscientia
„ conservabimus, propter differentias in Religione sanguinem
„ non effundemus, neq; ob hæc differentiam litem alicui move-
„ bimus, neq; Confiscatione bonorum, infamia, Carceribus et exilio,
„ aut

aut

aut quibuscumque alijs poenis invicem animadvertemus, ne ulli
 Magistratus aut Officio auxilio ea in re erimus. Imò, quod si quis
 ea de causa sanguinem effundere, aut dicta Pacta violenter rum-
 pere præsumat, aut poenas superius recensitas ^{extendere} ~~mutare~~ velit,
 omnes ea propter in defensionem insurgere tenebimur, etiam
 si quis sub prætextu alicujus Decreti aut Processus forensis id
 agere sustineat. Præterea cavemus, ne Decreta Tribunali-
 tia Regni et M. D. S. quæ vim Legis sapiunt, contra securi-
 tatem et Pacem Dissidentium lata, in quolibet Officio, ad
 executionem deducantur, prout Constitutione Anni 1627.
 expressè cautum habemus. Et sicubi contra hanc Constituti-
 onem Decreta aliqua aut Protestationes factæ fuerint, in
 quovis iudicio nullius valoris declaramus. Similiter, Man-
 data omnia Pacem inter Dissidentes tollentia ex Cancellaria
 vivente Rege data, nulli pondus estimabuntur,
 neque in posterum ferentur.

In Urbibus Regijs, ubi in præsentibus Dissidentes in Ec-
 clesijs à se erectis publicò gaudent Religionis exercitio,
 eodem in posterum quoque, penitè ac nunc, gaudere ac uti
 poterunt. Ubi verò Ecclesias in præsentibus ad eum usum
 erectas non habent, eas, ad evitandum tumultus, ibidem
 erigere non debebunt. Privatim tamen unicuique privato
incola, et peregre venienti, devotionibus sacris huiusmodi opera
facere, integrum erit.

Quantumvis Constitutio Anni 1631. contra Viola-
 tores securitatis Publicæ, satis rigorosè lata fuerit; de-
 claramus tamen, quod in posterum ejusmodi causa vio-
 lata securitatis Dissidentium à quacunque persona cu-
 jusvis conditionis, non inter causas terminorum tractan-
 dum, sed Feria hebdomadæ quinta, ex speciali Registro
 inter causas recentium Criminum, judicari debeant, ex-
 cepto, si forte Persona merè Spirituális in crimine de-
 prehensa fuerit, tum delinquens Officio Spirituali tradi
 et ibidem prævia inquisitione judicari debet. Ministri
quoque in Religione Dissidentium, si à quocumque quacunque
de causa citati fuerint, non habent forum, nisi in Officio
Seculari competenti ratione quarumvis rerum et injuriarum.

hinc Verba de omnibus
in Confed. anni 1648
addita.

(In Magno Ducatu Lithvanig vero, in Conventu, Wielkie Koto, dicto.)
Et in Causis ex ipsorum Actoratu, forum citati competens sequi ibi
jus suum obtinere debent.

Non in hac
anni 1648. Confed.
NB.

Qua cuncta in omnibus Punctis et Clausulis (pro Legibus
petua statuimus) omniaq; superius recensita, pro se et Posteris
Nostri servare firmiter, et sub fide, honore ac Conscientijs No-
stris tueri promittimus. Quicunq; veni hic contravenire et Pa-
cem superius toties nominatam Ordinem Publicum destrue-
re voluerit, contra talem omnes consurgemus in ejus destru-
ctionem, etc. etc.

Subscriperunt Archiepiscopus, Episcopi, Senatores
approbando in omnibus et singulis hanc Confedera-
tionem; Nisi quod Romano-Catholici hic prima
vice Subscriptionibus suis hac adjecerint:

Salvis Juribus Ecclesie Romanae.

Salva.

Quod vero talis Exceptio, sive, uti vulgo audit, SALVA
Legi firmiter approbata nihil deroget, hoc ipso Anno in
Electione Regis V. A. D. I. S. A. S. W. in Articulis Pactorum
Conventorum, ejus modi Subscriptiones hic sunt explicatae
imo diluta Verbis:

Et quando quidem in hoc Mri Regno Pentis Polonic, Lith-
vanic, Russica, etc: non pauci reperiuntur Dissidentes in
Rel. Chriana, praecavendo, ex iplo Antecessorum Nostrorum, ne se-
ditiones aliqua aut tumultus, occasione Religionis oriantur
cautum est Novissima Confederatione Varaviensi Prae-
ut in Causa Rel. Chriana, Pax inter Dissidentes de Religio-
ne conservetur; quam nos inviolabiliter servare in perpetuum
promittimus, Non obstantibus quibuscunq; Pro-
testationibus, contra hanc Confederationem,
post Convocationem factis; Salvis Juribus Ecclesie Catho-
licae Romanae; Integra nihilominus, in omnibus, Dissiden-
tium de Religione Chriana Pace et securitate, quemadmo-
dum in Convocatione Varaviensi novissime habita, Con-
federatione Prae- descriptum et cautum est.

Nemo igitur hasce Subscriptiones et Exceptiones aliter,
quam ibi Lege Publica expositum, interpretari potest.

Idcirco

Idcirco in Confederationibus subsequentibus,
ubi Romano-Catholici subscribebant: Salvis
Juribus Ecclesie Romano-Catholicae; Ibi
Evangelici, pari Libertatis prerogativa, non dubi-
tabant subscribere: Ita salva sint Jura Ecclē-
siae Rom: Catholicae, ut illaesa maneat Jura
et Leges Regni, tum et liberum Religionis
Dissentientium exercitium. Item: In
quantum Securitas et liberum Exercitium
Dissentientium Ecclesiae non violabitur. Vel
ita: Non obstantibus quibusvis protesta-
tionibus et exceptionibus. Et Gra-
vis Sacris addicti subscribebant: Salvis Juribus
Veteris Ecclesiae Ritibus Praeci.

~~Hic sufficiant demonstrandis Juribus, quibus Religio
Evangelica in Polonia subnixta, olim quidem feliciter
floruit; nunc vero contra omne Jus et Aequitatem
oppressa, Libertatis suae vindicem requirit.~~

*hic inferatur Annotata sub signo * **

~~CONFEDERATIO~~

Pacta Conventa, Confirmationes Jurium, et in hac praestita

JURAMENTA Regia, Vladislai IV. Joannis Ca-
simiri, Michaelis, Joannis III. et Augusti II. eodem in singu-^{* pro Causa Dissidentium}
lis apicibus tenore sonant omnia quae ab alijs Antea-Regibus
pronuntiata et subscripta sunt.

CONFEDERATIO ~~etiam~~ post obitum Vladis-
lai Regis ^{facta} ~~in~~, quod ad Articulum de Dissidentium
Pace adinet, à novissime praecedenti nihil differt. *Joannis Casimiri,
Michaelis, Augusti*

Sed quia post Abdicationem Joh: Casimiri Regis
facta est CONFEDERATIO, Anno 1660. et quae ^{deinceps} post obi-
tunc Dissidentium Articulum in nonnullis inter-
polavit, eiq; in summum Libertatis Evangelicorum
praesudicium, nova quadam adjecta: ^{erunt} Nam

1. Ubi antehac in Urbibus Regijs, Dissidentibus Ecclē-
siam Publicam ibidem non habentibus, privatos intra parietes,
Devotionibus sacris operam dare, tutum et integrum erat;

*et quae post obi-
tum Michaelis et
Joannis III. secuti
sunt*

Nunc, hæc Libertas ita restricta est, ut, sub prætextu
Jurium Ducatus Masovia, quæ salva manere juberentur;
Dominis Dissidentibus, peregre et ad Conventus Publicos atq;
Judicia advenientibus, vel in Aula Regia apparentibus, conceda-
tur quidem facultas Devotiones privatas peragendi, sed Exclu-
sivis plebeiorum servitoribus, sine conventiculis, sine
Concionibus, sine Cantionibus.

2º Ubi præcedentes Confederationes, Omnes et singu-
los, cujuscunq; Conditionis homines, nullis, ne Ju-
dais quidem, exclusis, protegere promittunt. Vid. Vol. I.
Constit. pag. 404. in med.

Hæc Anni 1668. Confederatio, et quæ eam secuta est,
non solum Arianos, ^{Anno 1678} Lege Publicâ præscriptos, sed etiam quos-
vis à Fide Catholico-Romana et Unitorum, ab-
hinc transeuntes et Apostatas, simpliciter exclu-
dit, atque in hos posterius nominatis decernit, ut ab hinc
Apostasia convicti, in foro fori exiliò plectantur.

~~Quædam hæc~~

In Comitibus Coronationis Joannis Casimiri R.
Anno 1649. celebratis, non tantum in RECESSU,
sed etiam peculiari Scripto seu Assuratione,
ab ipso Rege, Archiepiscopo Presnensi et Nun-
tiorum Nareschallo, subscripta et sigillis muni-
ta, adeò plenè Libertati Dissidentium in Reli-
gione cautum est, ut nihil supra.

Assurationis hujus, sub Titulo: SCRIPTI AD RE-
CESSUM, fit mentio in Constit. Anni 1674. fol. 8.
tit: Odłożenie pewnego Skryptu. et Anni 1655. fol. 2.

Autographum s. Originale Scripti hujus custo-
diabatur semper in Archivio Illm. Principis, Be-
nigustai Radzivilij: Apographa verò ejus reperiuntur
ubi in Metrica Regni, ita in varijs Voluminibus Cassen-
sibus, et item in cancellaria Custrinensi in Neo-
marchia, ubi ^{Instrumentum} hoc cum omnibus suis
solennitatibus et Attestatis inscriptum, adservatur.

Folio ultimo (a) post illa Verba: Salvis Juribus Veteris Ecclesie
Ritus Præi, immediate subiungantur sequi:

PACTA CONVENTA, CONFIRMATIONES JURURUM, et in hæc præsti-
ta JURAMENTA Regis, Vladislai V. Joannis Casimiri, Michaelis, Jo-
annis III. et Augusti II. pro causa Dissidentium, eodem in singulis articulis
tenore sonant omnia, quæ ab alijs Ante-Regibus pronuntiata et subscripta
sunt.

CONFœDERATIO GENERALIS post obitum Vladislai V. Regis facta,
quod ad Articulum, de Dissidentium Pace, adinet, à præcedenti nihil differt.
Sed quæ post Abdicationem Joannis Casimiri Regis, a. 1668, fa-
cta est CONFœDERATIO, et quæ deinceps post obitum Michæ-
lis et Joannis III. secuta sunt, hunc Dissidentium Articulum in
nonnullis inrpolauerunt, eis, in summum Libertatis Evangelico-
rum præjudicium, nova quoddam adiecerunt. Nam

- 1º Ubi antebac in Urbibus (antionibus,
- 2º Ubi præcedentes plectantur.

Superioribus Libertatis Dissidentium præjudiciis, acce-
diunt priorum et posteriorum temporum firmamenta.

I. PACTA SOLEMNIA.

1. VELAVENSIS, in quibus serenissimus Rex Polonia et Respubli. Anni 1657.
ca, pro se et successoribus suis promittunt, quod in Casu Revolutionis, ni-
hil in præjudicium tam Augustano-Lutheranæ quàm Augustano-Refor-
matae Religionis innovabunt, neque attentabunt.

2. OLIVENSIS, Anni 1660. Articulo 2: Civitatibus Prusie Regalis,
manebunt itidem omnia jura, Libertates, et Privilegia, quibus, sive in Ecclesiasti-
cis, sive in profanis potita sunt ante hoc bellum, (salvo libero, uti ante
bellum vixit, in prædictis Civitatibus Catholica et Evangelicæ Religionis exer-
citiis), earum Territoria, Magistratus, Communitates, Sives, Incolas & Subditos,
S. R. Majestas Poloniæ, eadem quæ olim clementiâ et Gratia Regiæ impotenter
prosequetur, fovebit et tuebitur.

II. ASSECURATIONES PECULIARES

1. ASSECURATIO, In Comitibus Coronationis Joannis Casi-
miri R. a. 1649. celebratis, non tantum in RECESSU, sed
etiam peculiariter scripto, sub Titulo: ASSECURATIO D. D. Evan-
gelicis data, quæ in futuris Comitibus ante omnia approbari
debet: ab ipso Rege, Archiepiscopo Innesensi et Huntionum Mare-
schallo, subscripta et sigillis munita: quæ Libertati Dissidentium
in Religione, plenissime cautum est. ASSECURATIONIS hujus,
sub Titulo: SCRIPTI AD ARCHIVUM, fit mentio in Constit. An-
ni 1654. fol. 8. tit. Odtozenie pewnego Scriptu. et Anni 1655. fol. 2.

Auto.

Autographum siue Originale scripti huius custodiebatur semper
in Archivio Illrmi Principis, Boguslai Radziwily: Apographa ve-
ro ejus reperuntur tam in Metra Regni, quam in Tabulis Publi-
cis siue Voluminibus Castrensibus in Polonia, et item in Cancellaria
Custrinensi in Neo-Marcia, ubi Instrumentum hoc cum omnibus
Juris Solennitatibus et Attestatis inscriptum, adservatur. Ad
Acta Wschovensia hoc modo oblata et inscriptum legitur:

hic inseratur Extractum illud wschovense Assecurationis, siue in totum,
siue in parte.

2. ASSECURATIO peculianis magni Nominis Episcoporum, a^o 1638
facta. Cum in Comitibus Dissidentes de gravibus à Clero Romano sibi illa-
tis injurijs magnopere conquererentur, vulneraq; sua ut sanarentur, sim-
pliciter urgerent; Ne res hæc Publica turbaret Consilia, illico cautum est
Dissidentium Securitati peculiani Assecuratione, cujus hæc summa: Upro
" Kajajze Pretenzije Dissidentow, etc. h. e. Tranquillando Preensiones
" Dissidentium, ne desiderijs suis in presentia negotium nobis facerent, de-
" claratum est Inhibitione presenti monere Clerum Romanum, ne aliam
" ob causam, præterquam ob Proventus Ecclesiasticos Dissidentes in jus vo-
" cant. Et si hoc nomine Controversia aliqua oriatür, deferendam prius
" esse ad Loci Ordinariam. In specie cautum, ne Ministri Dissidentium ad
" Iudicium Tribunalis trahantur; sed eò citati Dissidentes, mature ad Loci
" Ordinarios confugiant, petendo, ut pars infesta coercatur, etc. etc.
" Subscripterent: Matthias Lubiencki Episcopus, ~~Lucensis~~ Sijariensis, An-
" dreas Wzlotowski Episcopus, Pommariensis, Stanislaus Lubiencki Episcopus
" Plorensis, Jacobus Zadzik Episcopus Cracoviensis, Dux Severie. Hæc
" vero Assecuratio tradita est per Oblatam in Castrum Wschovense, Ta-
" bulis Publicis inscripta, Feria Tertia post Dominicam Rogationum,
" Anno 1638.

3. ASSECURATIO tertia peculianis, est Illrmi Episcopi Pommariensis
Anno 1701. data, quæ, uti quidem per Generosum et Magnif. Dnū Bogu-
slaium Unryg Subdapiensidem Pommariensem, ad Acta Castreny Pommarien.
oblata et consignata fuit, ita habet:
" Actum in Castro Pommariensi Feria Quinta in crastino Festi Sanctorum
" Petri et Pauli Apostolorum, Anno Domini Millesimo Septingentesimo
" Primo. Ad Officium et Acta
" quietavit, quietatq; presentibus.

Hæc uti abundè sufficiunt demonstrandis Juribus, quibus Re-
ligio Evangelica in Polonia subnixæ, olim feliciter floruit; Ita solè
meridiano clariùs docent, evidentissimam eamq; immanem Dissidenti-
bus fieri injuriam, quod non solum à Clero Romano, sub prætextu Sal-
vorum Jurium Ecclesie Romanae, vano vexationis genere exerere,
antur

antur, potissimam Libertatis in Religione parte exuantur; sed etiam, (si particularia quaedam hinc tangere fas est,) quod

1. Articulus ille Confederationis anni 1668, de APOSTATA FIS, tam late et rigide extendatur, ut ^{Apostatam} ~~his~~ nomine non eos solos intelligant, qui in Fide Romana nati atque Educati, scientes ac volentes ab ea deficiunt; sed illos etiam, qui in Religione Evangelica nati et baptizati, in puentia u. per imprudenciam ad Saura Romana pellecti, maturiori aetate ad se redeuntes, discusso errore, religioni Evangelicae denuo sese mancipsant. Item illos, quibus in morbo acuto usu rationis destitutis ad eos ignorant & prorsus invitis, Hostia consecrata in os ingentur; si convalescentes persistentem religionem profiteantur. In hos, nisi Fidem Romanam professi fuerint, illic poena Infernis et colli decernitur.

2. Quod alijs longe de causis, quam Leges Publicae voluit, vi ad Tribunal Regni trahantur, supremasq; poenas, plenasq; non auditi neq; conuicti, subire cogantur; et ita quidem, ut ^{supra} unius hominis reatus personalis, toti Coetu impitetur, templa cum Scholis funditus evertantur, Exercitiūq; Sacrorum Publicum, in loco Excidiū, in perpetuum, (privatos etiam intra parietes) prohibeatur. Equidem color quidam huic

procedendi modo induci solet, ~~et~~ causaq; ejusmodi ad Tribunal pertinere eo arguantur, quod Criminibus hinc aliquid Arrianismi inesse, sibi persuadeant. Inde fit, ut Dissidentes, quamvis ab Arrianismo toto pectore abhorreant, lite tamen orta, protinus ex horrendo illo Arrianismi Registro ad Tribunal citentur. Quos tamen Regestrō, quanto per se hucusque Tri-

bunality Judices abusi fuerint, gravissima Constitutionum censura & animadversiones docent. Exempli gratia, illa Anni 1685. pag. 20. sub Tit: Registr Aryaniski: Quandoquidem ultra mentem Constitutio- nis Anni 1658. alienum subsequendum, ^{quod in} ~~contra~~ Sectam Arrianam sancitum, ^{tunt;} Et contra naturam fasanum, in Tribunalib; Regni, ad Regestrum Arrianis. mi, homines diversae conditionis dicta haeresi nullatenus inquinati, PEL Abusum aditentur et judicentur. Idcirco, nullo huic occurrentes, con- stitutimus, ne ad ^{hoc} Regestrum Persona aliqua trahantur in causis qui- b;is praesertim Juris, Fundi, Administrationis Justitiae, et alijs; sed tantum qui Professione mere sunt Ariani, Agostasia, Judaismi, Sacrilegi, Violentia & Obsanguinationis in Ecclesia vel Cimiterio, rei, ac eorum fautores et compli- ces; et id quidem sub Poena Evocationis Lingentarium Martanum et nulli- tate Judicatorum, ac Condemnationum.

Constit. a^o 1678. pp. 24. Tit. o Prokuratorach.

Procuratores alibi Patrom casuarum, osobliwie w Trybunale Koronnym, ze per emdas Citaciones, omiffa competenti Jurisdictione evocationie szlachty do bze szlachty, do Trybunatu, do Rejestrow nie ralerskich, per speciem violati securitatis, convulsioni Decretorum Tribunalitiorum, vel Arrianismi curant, y Principa Tom swim do tegoz Rady dodewaj, przez co y Jan Blachocki rlytne aggra wuj, y causas ordinarijnych Rejestrow tamuj; Tedy zabiegajce, ne confundant Jurisdictiones, Poenam spingentam Martanum Polismicalium cum sessione Turica per 12. hebdomadas, auctoritate praesentis Conventus na mich rakladamy.

5 Anni 1678. pag 24.
Tit. o Prokuratorach.

B.

1.

Quâ ratione stetit olim Libertas Religionis Evangelicæ in Polonia, et quâ nunc illius facies?

2.

Quâ fit, quod tam gravibus premmatur Calamitatibus?

3.

Quomodo laboranti succurrendum?

P

1. Die erste Art ist die...

2. Die zweite Art ist die...

3. Die dritte Art ist die...

4. Die vierte Art ist die...

le
ba
hic

In
era

in
ad
ma

ne
no
Pr

ae
nis
ed
me
Pa

va
le
qu

Qua ratione stetit olim Libertas
Religionis Evangelicæ, et quæ nunc
illius facies in Polonia?

Olim, in POLONIA, Dignitates omnes et Senatoria Sub-
 sellia, à primis ad imos usque, in secularibus, æquè pate-
 bant Catholicis quam Evangelicis, uti Annales et Acta Pu-
 blica testantur.

Nunc, inde ab Electione Joannis Casimiri Regis
 Dissidentes ab Honoribus Senatorijs et Dignitatibus ma-
 joribus prorsus sunt exclusi, quantumvis nulla Lex
 ea super re lata fuerit.

Olim, unicuique Nobili Evangelico liberum erat, in bonis 2.
 suis Ecclesiam suæ fidei erigere, Ministrum ad peragenda Sa-
 cra pro Arbitrio ritè vocare, Religionis Offià oia, quocumque
 in Ecclesia Evangelica nomine veniant, cum usu Campanarum,
 Administratione Sacramentorum, deductione Funerum, plenissi-
 mæ cum libertate et tuto exequi. Item, vix ulla Ecclesia repe-
 niebatur Evglica, cui Schola cum Discipulis et Ludimagistro
 non esset adjuncta; qualis quidem Libertas adhuc in Majori
 Polonia passim viget. Quin et Romano-Catholici Magnates
 ac Nobiles, pro Subditis quibus gaudebant Evangelicis, in-
 nis et Possessionibus suis, et Templorum et Scholarum con-
 cedebant plenariam facultatem, uti adhuc in Majori Polo-
 nia et Lithvania passim Tempa et Schola sub Catholico
 Patrocinio exstant, Neque ulla Lex in contrarium est lata.

Nunc autem, nullus Nobilium in bonis suis Ro-
 vam Ecclesiam, de nova radice, excitare audeat: Imò vio-
 lentia Partis adversæ eo usque succrevit, ut ne reparare
 quidem Aedes s. fatiscentes amplius liberum maneat. Lit-
 te verò Catholicis aliquã cum Loci Patrono aut Mini-
 stro suborta, vix aliq̃a terminatur rãone, nisi, ut Mini-
 ster fugere cogatur, Templum vero Evangelicor̃, cum om-
 ni Sacrorum Exercitio in perpetuum tollatur. Schola
 verò, per totam Minorem Poloniam et Russiam ad unã
 ferè exterminatæ sunt omnes. Et ut Ministri super-
 stites omni exuerentur honore, vestitu decenti et Theo-
logico ipsis interdichum, ut cultu à plebeiorum vix
 ac ne vix quidem abhorrente, incedere cogantur.

Olim unicuique Nobili liberum erat, ad rem facram in adibus suis peragendam, siue illa Baptismus, siue Eucharistia, siue Copulatio Nuptialis, siue Visitatio agrorum aut Preparatio morti vicinorum fuisset, Ministrum Fidei et Ecclesie sue, sine prava facultate apud Officialem aut Parochum impetranda, aduocare. Liberum erat et incolis in Oppidis et Urbibus, imprimis honorationibus et peregrina nationis, in Morbo et Mortis articulo Ministrum sibi suum adungere; aut, si hic prouto semper esse non posset, saltem integrum erat unicuique Evangelicorum, cuiuscunque Conditionis fuerit, quieto et tranquillo in precibus et suspiria suorum expirare.

Nunc, etiam si Nobilis, libertatis sua prerogativa fretus, intrepide Ministrum ad sacra in adibus suis celebranda euocare possit; at vero Minister, tot periculorum vestigijs detentus, non audeat, nisi prius expressam, eamque in scripto bona fide datam facultatem a Parcho Catholico acceperit. In Urbibus v. — ubi Clerus praeualet, quam dura et morte ipsa acerbius fors Agrotantes, atque ad Mortem sese componentes, non Plebejos tantum sed et Nobiles, si solitarij tum fuerint, premit, vix sine horrore cogitari potest. Simulac reseruit Sacerdos, Evangelicum aliquem grauius decumbere, sedulo dat operam, quo eundem conuenire et convertere possit. suadet, sollicitat, minatur, et conscientiam clinici varijs modis torquet. Si hac ratione nil effecerit, mortem vero iam appropinquans deprehendit, remotis omnibus Evangelicorum arbitris, morienti omni tum sensuum facultate et rationis usu orbatu, hostiam consecratam communicat, hacque ratione, sua opinione, ex Haeretico Catholicum efficit. Si moriatur aeger, ritu Catholico splendide et sumptuose sepelitur. Si vero contingat, ut conualescat, etiam si quid secum in illo vitium tam inter et mortem articulo actum sit, prorsus ignoret, iam tamen Catholicus censetur, et, siubi ad Religionem suam priusinam redierit, tanquam Apostata supplicio afficitur. Si vero homini Evangelico contingat tranquille in nidulo suo mori; non potest tamen tranquille extra Urbem ad sepulturam eferri, nisi prius et Parcho loci efflagitata solvatur pecunia, et studionum tumultuantes objecta lauta offa, placati fuerint. Nec desunt dira, et in ipsa barbarie inaudita exempla crudelitatis in demortuorum Evangelicorum raptata per plateas, aut ex sepulchris empta, et in loca sordida, ceu pecudis cadaver, abjecta corpora.

Olim, unicuique homini Religionem, siue Catholica siue 4.
 Praea fuisset, deserere, et sacris Evangelicorum nomen dare
 et impune accedere licuit:

Nunc per Confederationem Anni 1688. Omnes
 Apostata infames et capitis rei habentur: Imò, ipsi quoque, qui
 Parentibus Evangelicis nati, sed Baptismo apud Catholicos sincti
 sunt, Communioni fidei Parentum, in qua Educati sunt, sine
 periculo sese adungere non licet.

Olim Cives Evangelici in Urbibus, ad nulla Ministeria 5.
 Religionis Romanae causa praestanda, habebantur: nihil
 omnino, eo in casu, illis cum his commune fuit.

Hodie, in Processionibus S. solennibus, ex. gr. quae
 Festo Corporis fiunt, Incola etiam Evangelici armati appare-
 re, illum Processum applausu militari, summo quandoque suo in
 periculo, si quid non satis reuerenter peregerint, ornare cogunt.

Quandoquidem vero Libertas Evangelico-
rum tam firmo Legum et Juramentorum
munita videatur praesidio; Ivi fit, quod
tam gravibus obnoxia reddatur calamitatibus?

In Genere

Imputandum id est nimia Cleri Romani potentia, vel ipsis Catholicis nunquam non formidandis; Ivi cum aequè late ac ipsa Jura Romana patere credatur, nihil ferè tam validum excogitari potest, quò, in Regno imprimis Catholico, à tam exigua Dissidentium Parte, impetus ejus coerceri queat.

In Specie vero,

Libertati huic vel maxime obesse deprehenditur:

1. Quod Evangelici ab Honoribus et Dignitatibus Sena-
torijs, alijsque Magistratibus eminentioribus Terrestri-
bus non minù quam Catholicis, arceantur. Orta enim et ad Ju-
dicium aliquot devoluta Lite rem Religionis concernente, Jdex
et Patronus non alius expectandus erit, quam Causa infestus,
qui in gratiam fidei sua libentius quam nostra, nihil non loqui
et agere est paratus, ab eaj mente precibus nunquam ferè, prece-
rarius dimoveri se patitur.

2. Quod Leges quavis, licetsi quam validissime in praes-
idium Libertatis Dissidentium lata, in Judicijs
caeteris duntaxat Causa Nostra prodesse, et patrocinari perhi-
bentur, quatenus Causa Ecclesiae Dna non praesudicent. Quae
Exceptio, quamvis Lege expressa A^o 1632. in perpetuum sit
sublata; nihilominus Jura Ecclesiae Dnae quibusvis Exceptioni-
bus sanctiora habentur. Quae vero Evangelici in Sacris suis
plurima agunt, quae sunt contra Jura Romana; idcirco, pro
horum salute, quoad vires sinunt, decertare se omnino obstric-
tos credunt.

In specie, Confederationum
Articulus ratione Libertatis Dissidentium, toties totiesq; repe-
titus et fide summà confirmatus, à Catholicis nihilominus
Autoritate Legis prorsus spoliatur. Urgeat quis Evangelico-
rum hodie Confederationem, et statim responsum feret:
Confederationem non esse Legem, sed duntaxat Sal-
vum Conductum, ad tempus durantem. Neq; tm dicunt
talia temere, sed typis etiam publicis vulgant. Evolvatur

ex. gr.
I. R.
Dicit
Ivi pa
duobus
episc
renov

Lette
in q
men
libe
Cath
Jud
Ecq

nar
tur
con
clar
mu
si m
et p
null
dum
na
pro

Con
de
jam
miff
clet
bri
desce

ex. gr. PETRUS MYSZKOWSKI, Archidiaconus Varsaviensis et S. R. M. Secretarius, in Libro cetera docto et eleganti, qui Comos.
DiA sPEi inscribitur, impresso cum Approb: Poznania 1641. in 4.
 Ibi pag: 20. Confœderatio, inquit, Nulla est Lex, sed mere Salus son-
 uentis infamibus ab Ordinibus Regni concessus, qui cum vita Divi-
cipis extinguitur. Si enim non extingveretur, de quid toties
renovaretur? Si sic; ergo libertas Evangelicor^{um} unio ictu cornit.

3. Lite ex caâ Religionis, siue Ecclesie, siue Ministri or-
ta, trahimur ad tremendum Regni Tribunal, ex as-
sonibus tam Spiritualibus quam Secularibus compositum,
 in quo rarisimè unus ex Deputatis s. Judicibz Evangelicis nu-
meratur. In hujusmodi foro, licet Causa fuerit Aquissima, mi-
hilominus, quia Evangelica, eò ipso favorem nullis Judicis
Catholicis promeretur. Et licet quandoq; unus aut alter ex
 Judicibus secularibus faueat, contradicunt illico tot Spirituales.
 Ecquis Evangelicorum in tali Judicio felicem sibi promittet eventum?

4. Si ob aliquem Errorum, ex imprudentia commissum,
 (nam quis prudens ignem foveabit?) Minister ad Tribunal cite,
 tur, et, capitis sententiam metuens, mature fugâ saluti sua
consulat; tunc non sufficere creditur, quod ille ipse infamis de-
claretur, quodq; Patronus ejus illi causâ multetur; sed ut pluri-
 mum tota Ecclesia tuit, Templum et Schola evertuntur, aut
si mitius ayant, Aedes s. clauditur, atque Exercitio Sacrorum
et publico et privato in perpetuum interdicitur. Utique,
 nulla facilior via, ad Religionem Evangelicam brevi fundit, elimina-
rum. Quasi verò Ministero ita nupserit Ecclesia, ut hoc dam-
nato, illa Conditionem ejus sequi teneatur; cum, Non Ecclesia
propter Ministerum, sed Minister propter Ecclesiam sit.

5. Nec levius Prajudicium contra Libertatem Evan-
gelicorum creatum est, per illum Articulum
Confœderationis a^o 1668. quò, à Fide Catholica aut Præca-
do Nostram transeuntibus, supplicium decernitur, non solum
de Desertore, sed etiam de Receptore sumendum. Quantum inde
 jam malorum enatum, quantum sanguinis effusum sit, memi-
 nisse horret animus. Ex hâc raone, Nullus Minister securè Ec-
clesiæ suæ præesse poterit. Descensus ad fidem Romanam adeo lu-
 bricus et præceps est, ut facili negotio et opinione quandoq; citi illuc
descendatur. Accidere potest, ut quis aliqua ratione ad fidem Romanam

pellectus et irretitus, hodie fiat Catholicus; cras verò aut peren-
die poenitentiam ductus et reverti cupiens, in alium Districtum
seu Provinciam sese conferat, et, se Evangelicum professus, cum Evan-
gelicis in sacris communicet, hoc pacto et seipsum, et Ministerium
et Ecclesiam ultimo periculo subiiciat. Imò, ex hoc fundamento,
na ipsi quidem, qui cetera Evangelici educati, sed apud Catholicos
baptizati fuerint, satis securò Evangelicorum Communioni sese ad-
iungere dabitur. Etenim, si Sacramentum in agone Mortis por-
rectum, actu efficit Catholicum, licet nulla peccatorum Confessio an-
tecedenter, à mente et sensibus orbata, facta fuerit: Quanto ma-
gis Sacramentum nascenti collatum, cum sit Sacramentum In-
itiationis, actu hominem illi fidei mancipat, in quam tinctus est.
Proinde, nisi Catholicò ritu baptizatus, Parentum Religioni adhare-
re, et, qui per errorem, imprudentiam, metum, morbum aliasque
præcipitis Conversionis methodos, ad fidem Catholicam seducti sunt,
impunè ad Evangelicorum castra redire liceat, in perpetuo vitæ
periculo versabuntur Evangelici.

Quicumque igitur, ex præmissis, accurate expectavit, quot qui-
busq; modis usq; adhuc Religio Evangelica in Polonia affli-
cta fuerit, et quam exiguum præsidij, concessa Jura et
Privilegia illi præbeant, et quemadmodum hodie in Patria
medio flagrante tumultu, Libertatis huius jugulum petatur:
is, nisi forte Providentiæ D. omnia committenda cupiat,
aut nunc, aut nunquam laboranti Evangelicorum
Causa succurrendum, agnoscat.

Qua ratione laboranti causa Evange-
licorum in Polonia succurrendum?

In futuro Pacis Negotio Serrni Reges, Principes et Respublica,
primas inter curas habeant, ut Libertas Religionis Evangelicæ,
cui in Polonia penè desperata, quasi posthumis reduta,
vigori suo atque pristina Libertati restituatur. Et quodem

In Genere:

1. Ut Evangelicis ea Sacrorum Libertas restituatur, quæ
sub initium Seculi superioris, aut saltem, Regnante Vladis-
lao IV. gaudebant, cuius facies in Actis Publicis illorum tem-
porum apparet.

2. Adinveniat remedium et modus coercendi effusam
Cleri Romano-Catholici potentiam, resq. tota his simpliciter con-
stringatur limitibus, ut, Salvis Juribus Ecclesie Rom-
Catholicæ, illaesa maneat Jura et Leges Regni, tum et libe-
rum Religionis Dissidentium Exercitium; ut adeo solius
Religionis Evangelicæ causâ, nullus, cuiuscumq. Conditionis
fuerit, ad judicium trahatur, aut quocumq. modo vexetur.

3. Quicquid Lege Publicâ in commodum Evangelicorum huc
usque statutum est, sine ulla adversa Partis exemptione
aut limitatione, ipso in præsidium cedat: Quicquid
autem in præjudicium eorum decretum fuit, eliminetur.

4. Hæc Pax Dissidentium alijs Pacis Universalis Articuli-
bus, tam artè inseratur et conjungatur, ut hoc Articulo
salvo manente, reliqui etiam salvi maneant; Hoc verò vio-
lati, etiam reliqui omnes pro violatis habeantur.

5. Quo firmior et securior Pax hæc Dissidentibus coales-
cat et duret, cavebunt Serrni Paciscentes, ~~etiam Pax~~ et se in-
vicem ad Parantiam et Evictionem mutuum ad de-
fensionem obstringant: Adeo quidem firmiter, ut si con-
tingat à Domis Catholicis, sine directe sine indirecte, aper-
te sine occulte, Dissidentes contra hanc Pacificationem impe-
ti, illi, Domis Catholicis ipso facto, pro infractoribus huj. pacis
habeantur: Domis vero Dissidentibus, tum liberrima facultas
opem et vindictam adversus Transgressores a Serrnis Evictio-
nibus implorandi, detur: Paciscentium vero Partes parti la-
sa assistere et Aggressores modo, quem Jura sinunt, perse-
qui, donec pax restituta fuerit, teneantur.

aut per
District
um Evan
Mimifon
dament
Patholic
oni sep
Mortis p
confessio
vanto m
ntum in
inctus e
mi ad h
m alia
reducti
etuo v

t, quot
ia ad
Jura et
Patria
petatur
upit,
iconim

In Specie, pro Dissidentibus simpliciter
evincendum

1. Ut omnia Templa Evangelicis ablata, maxime ipsorummet fundatio-
nis, cum omnibus Peditibus, et Summis Pecuniarijs ad Catholicos
Devolutis, restituantur. Ubi vero Templa sunt destructa aut collapsa,
nova deus erigendi atq; tum cum opus est reparandi, cum plena omni
Sacrorum Evangelicorum, et Scholarum libertate, qualis saltim regnante
Vladislao IV. in Polonia obtinebat, jure et facultas ita reddatur, ut haec
omnia sine praevio Jurisdictionis Romani consensu, Permissu aut Appro-
probatione, facere liceat. Qua vero Templa et Scholae libere adhuc
exercitij usu gaudent, siue illa sub Evangelico, siue sub Catholico
Patrocinio steterint, ut in pleno Jure deinceps ac Sacrorum libertate
conferantur, nullisq; Clericis vixis et infestis machinationibus
impetantur.

2. Nobiles Evangelici, opibus, prudentia et autoritate
valentiores, ad Dignitates Senatorias, munia item quavis,
Tribunalitia, Castrensia, Terrestria, more pristino, ut admittantur.

3. Persona Religionis causa infamia et exilio punita ac pro-
scripta, cujuscumq; fuerint Conditionis, siue Nobiles, siue
Ministri, siue Plebei, ut Patria sua, honoribus, officijs et immunitati-
bus restituantur.

4. Quodsi abhinc Lis aliqua Catholicos inter et Evangelicos
oriatur, Ne Evangelici, imprimis Ministri, ad aliud forum,
quam a Legibus Publicis determinatum, vertentur, Neq; alia ex Legge, quam
Statutorum Regni publica et expressa, judicentur: Et ita quidem,
ut, si Uni parti jure suo cadere contingat, ne, quod persona laudanda
est, Communitati imputetur: Utque adeo, hoc in passu, Ades, si,
ve Publica, siue Privata fuerint, cum in eas culpa non cadat, et bo-
na eorum, siue mobilia, siue immobilia, facta tecta maneat.

5. Ministris Evangelicis Vestitu Theologico, more majorum
et Nationis suae, indutis, incedere fas esto. Isdem secu-
re liceat ubivis iter facere, Personas quolibet ad Curam suam
pertinentes, ubicumq; locorum fuerint, siue ruri, siue in Urbibus, con-
venire, isdemq; necessitate exigente, Officia Sacra praestare: In spe-
cie, in aulis Robilium fidei suae accersitis, Sacra Baptismi, Copula-
tionis, Funerum, etc: hae exequi, sine ulla praerequisita licentia Of-
ficialis, Praepositi aut Parochi loci illius, liceat.

6. Articuli duo recentioribus, Confederationibus inserti, ra-
tione Devotionum privatarum in silentio pagendam
et Apostatarum a fide Catholica, puniendorum, utpote
Libertati Evangelicae imane quantum praepudicantes, autoritate Pu-
blica, eliminantur: Ut abhinc (A) Unicuiq; Patri-familias, siue
in

Immunitas à
Juribus stolarum
Clerici Romani

in Urbe, siue in agro degenti, liberum sit privatos intra parietes,
 devotiones Sacras, Lectione, Precationibus, et Hymnis, cum Domesticis
 et fidei consortibus, tuto peragere. (2) Quicumq; vero
 à fide Catholica aut Græca, Religio Evangelica ita placuerit, ut pri-
 stinam deserere, hanc vero amplecti voluerit, uti hoc antea
 semper licuit, ne ea propter ille ipse, aut Minister, ullis poenis
 subiacat, multo magis de capite periclitetur.

7. Sues siue Incola Urbium aut Pagorum Evangelici,
 ne Religionis suæ ergò à potentioribus Catholicis vexentur,
 neque eadem de causa à Jure municipalibus magistratibus urba-
 nis et municipis civicis arceantur; ubi vero his gaudent, ne à
 servitia in celebratione Sacrorum Catholicorum quocumq; nomine
 præstanda, sub prætextu Officiorum Civitatis, cogantur. Et
 quod hic vel imprimis præcauendum, Ne Agrrotantes, aut ad
mortem sese componentes Evangelici, à Sacerdotibus, Curis,
aut per eos subordinatis studiosis, alijsq; in eo Vita aut
mortis articulo, turbentur, torqueantur, aut ad conver-
sionem et Communionem Catholicam cogantur. Sed, unicui-
 que in sua fide et vivere tuto, et mori tranquillo licet.
 Mortuorum vero corpora, extra Urbem ad locum sepulture
 ferri, aut, quorsum libuerit sepelienda devehiri, sine facta
 à Jurisdictione Catholica inhibitione aut solutionis prævia
 extortione, ~~non~~ ^{item} sine tumultu licentiosorum ~~hominum~~
 et violatione demortui, fas esto. In tumultuantes vero
 et violentiam exercentes ut severe animadvertatur.

8. Parentibus, siue ejusdem, siue diversa Religionis,
^{suis} liberis apud Catholicos baptizatos, in qua libue-
 rit fide, siue Patris, siue Matris, Educare liberum esto,
 sine ulla Catholicorum ex hoc fundamento Fidei prætensione
 aut Apostasia insimulatione.

9. Libertas Typi, passim erepta, ut restituatur.

10. Evangelicis liceat Consistorium, siue Supre-
 mum in Ecclesiasticis Judicium formare, in quibus
 Causæ spirituales, Matrimonij, Divortij, etc. non ex Jure
 Canonico, sed Evangelico decidantur. In specie, quod
 ad Prædus Prohibitos adinet, quæ Coniugia Jure Di-
 vino non prohibentur, Evangelicis licita ut habeantur.

11. Libertas Synodorum facta secta maneat, et
 Conventiculorum suspectorum nomine ne traducantur.

[Faint, illegible handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]



Recensio FACTORUM
sive Oppressionum et Persecutionum
Ecclesiarum Evangelicarum
IN MAIORI POLONIA
ab Anno 1666.

INDEX CONTENTORUM

Num: 1.

Est Decretum in Excidium florentissimi Coetus Pariciensis.

OCCASIO fuit, quod (1) Puella quaedam Nobilis, Parentibus nota Evangelicus, et in quam nulla suspicio alicujus cum Sacris Romanensibus Communionis eadebat, à loci Ministro Rev. Paulo Onia, rogatu Cognatorum, in Communionem fidei Reformatam fuit recepta. (2) Quod Templum, cui collapsa fundamenta ruinam mirabantur, à Patronis fuit restauratum, et novo tecto munitum, quod Beneficium etiam Scholae loci illius vetustae contigit. (3) Lite privata inter Generos Jarocki et Biltki orta, et coram Judicio acriter agitata, ut isthuc agrè faueret, tacenda prodidit. Inde Clero Romano anfa data est contra hunc Coetum procedendi.

CRIMEN imputatum fuit: (1) quod Loci haeres et Patronus Prosus Piotrowski, tum ipso Apostasia à se in Juventute commissa accusatus, tum Apostasia puellae Nobilis confusus, Templum atq. Scholam reparari curavit, Ministrum citatione Arrestati Judicio non statuerit, imò fugam consilium eidem dedit, nec ipse in Persona coram Judicio comparuerit. (2) Quod Templum Pariciense cum Libero Cultus Anglici exercitio, una cum Schola, in praesidium Ecclesiae Romano Catholicae diu steterit incolume; tum vero labescens, à ruina fuerit vindicatum, una cum Schola: quibus in locis non nisi blasphemis et Apostasia et sexcenta alia Catholicorum Sacris contraria peragebantur. (3) Ipse V. D. Minister P. O. quod damnata Secta Calvinistica ferreus propugnator et propagator fuerit. In primis autem, quod Puellam Nobilem superis nominatam à fide Romana seduxerit, et propterea ad Judicium citatus non comparuerit, sed fugam sibi consuluerit.

DECRETUM: (1) Prosus Piotrowski loci haeres et Patronus absens, Capitis damnatur: qui etiam Lublichij in Marchia Brandenburgica in exilio decessit. (2) Alii Patroni, capitis periculum metuentes, ad perjurium in facie totius Tribus nalis committendum, coacti sunt. (3) Ipse V. D. Minister P. O. cum alio Nobili Viri, absentes capitis damnati sunt, et exules facti. (4) Templum cum Schola è fundamentis tollenda et evertenda. (5) Ne in posterum haereses Villa illius aliud Templum et Scholam erigant; imò ne in adibus quidem privatis Deustiones Evangelicas et Inventutis Institutionem, peragent.

Num: 2.

Est Decretum Infamiae et Supplicij in Rev. A. Malcolm.

OCCASIO. Vir hic Reverendus aditus fuit à Priso Viri Vladisleo Latalski in Villam Dembnica, ut filios Prisi Patroni institueret, diebus vero festis Sacrum Cultum privatos intra parietes perageret. Torst hoc vehementer Patrum Pontificum loci illius, et in primis Clerum Capitulij Gnesensensis, metuentium, ne huius ratione publicum Sacrum Evangelicorum Exercitium in dicta Villa de novo existeret, quod jam ab Annis 30. intercederat.

CRIMEN

CRIMEN imputatum: Quod perversus Magister A. Malcolm, contra prescriptum Juris Publici, in praesentia dicitur Ecclesiae Catholicae et Parochi loci, in privata Patroni Domo, publicas devotiones, cum Sacramentorum Administratione, exercuerit
DECRETUM: pro hoc ausu, et quod se personaliter coram Tribunali non stiterit, infamis et capite plectendus, sine ulla spe Absolutionis, judicatur.

Novissimum Decretum contra Nobiles de Ebenitz
 eorumque famulum; A. 1701.

Num: 3.

OCCASIO. Hi Nobiles Vini, ex Silesia oriundi, Confessione Lutherani, magnis instructi opibus, Jus tandem Indigenatus in Polonia consecuti sunt, possessionibus amplas et munia in Provis ad Oeconomias Regis spectantibus possederunt, ringentibus ad id Polonis. Ut igitur ipsos vita orbare, aut saltem Regno pellere possent, movent libem eorum periculosissimam, ratione Blasphemiam et profanationem Religionis Cath. mysterionum, atque per coemptos testes fidem Judiciis faciunt.

CRIMEN imputatum. Blasphemia, Cultus Religiosus iniectus, Imaginis Crucifixi violatio, et omnia alia quae ex hoc criminationum fonte emanare solent.

DECRETUM: Vita atrocissimo supplicij genere privandi, Bonae eorum omnia fisco adjudicanda.

Decretum in Demolitionem Coetus Mielencinensis. Num: 4.

de quibus in terminis?

indie
nom
resol
ma
ex
ca
lat
ex
fec
Ha
sub
pre
cu
lat
nat
Ar
et
ma
Cum
in
m
a
Ma
tur
sup
mis
et p
go n

Decretum, in Demolitionem Templi et Scholae in Parice

Actum Petricoria in Iudicijs ordinarijs Tribuna-
lis Regni, Feria quinta post Festum S. Cathari-
nae Virginis et Martyris proximo, A^o 1886.

Quantum adinet Actionem ab Officio Ecclesiae Metro-
politanae Presbiterialis ad causam presentem sese
inducens, Haeredibus et Possessoribus bonorum Parice, alijsq; eorundem
nomine aditatis, vigore Decreti Tribunalicij anterioris institutam,
resolvendo suspensionem Decreto Anteriori factam, eo attentis, quo-
niam Proculus Piotrowski Bonorum praefatorum haeres aditatus, tam
ex inquisitionibus Testium, quam et corporalibus per incarceratas ^{statutas}
~~causas~~ documentis comprobatur Apostasia a fide S. Bnd. Catholi-
ca arguitur esse reus; Ideo ~~causa~~ ^{causa} eius temerario et malitioso a
S. fide Bnd. Catholica recessu, adherendo Statuto de Apostatis
lato multisq; consideratis laesionibus Divinae Majestatis, quarum
ex praefatis inquisitionibus arguitur, et quae auctore ipso et Pro-
tectors Delubri Pariciensis passim per inimicam fidei Cathol.
Haeresin quotidie in peducendis animabus Christi, ^{augentur} ~~augentur~~ ipsum
subesse Poenis Tribunalis censuit ac Infamem, ubicumq; in persona de-
prehendi poterit, capiendum et capite plectendum sententiauit,
causamq; pro ultimana de Persona ejus executione ad Officia juris
Castrensis et Civilia remittit. Quas Infamiae et Colli praefatas Poe-
nas Ministerialis Praesidis Regni Honesti, Joannes Romaniewicz in
Atrio Stuba Judicialis, in frequentia multorum diversa conditionis
et Status hominum, ex mandato Iudicij praesentis publicavit, procla-
mavit, et ad noticiam Omnium, ut ^{prout} ~~prout~~ est, sufficienter deduxit.
Cum vero per longam annorum seriem ^{causa} ~~causa~~ multorum Inconvenientium
in praesudicia graue Ecclesiae Bnd. ac Parochorum loci contemptum,
in Administratis per Ministros nulliter Sacramentis, in abductis
a fide S. Catholica multis varia conditionis hominibus, injunctis
Matrimonijs, impeditis agonizantibus et negatis Sacramentis,
tum et educatione utriusque Sexus Catholicae Juventutis, sed et
supra scripta Prosa Catharina Jarocka in eodem Errore instructio-
nis ac aliorum Gminum, Blasphemiarum, Apostatarum ^{cu} ~~cu~~ factu
et pmissu eorundem Haeredum et Possessorum Bonorum Parice, ori-
go malorum omnium Delubri Pariciensis, ex praefatis Inquisitionibus

esse deducitur, Tum et quod iidem Haeredes et Possessores contravenien-
do Decretis Tribunalitjs, Ministros praefati Delubri severius non conti-
nuerint in officio, atq; in contrarium Legum Publicarum, fundamenta
Delubri ac Regumenta nova ad ulteriorem subsistentiam et Scholam
noviter edificatam ad Instituendam Calvinisticis Dogmatibus seu
potius deceptam Catholicam Juventutem erexerunt:

Ideo attentis praemissis rationibus Delubrum hocce
atque Scholam noviter erectam, demolienda et à fundamentis
tollenda et everteuda demandat. Ad eorumq; Demolitionem Ma-
gnificos Capitaneos, Petricoviensem, Wielunensem, Ostrobrzeviensem ac
Lenicyensem eorumq; Officiis competentia, adhibito admirulo mi-
litari, sub poena Partitionis perpetuae ad requisitionem partis, videli-
cet Officij Ecclesiae Metropolitanae Pomezanae et Decreti praesentis ex-
hibitionem in fundum bonorum praefatorum Parvice condescensurus au-
dit. Quam demolitionem nemo impugnare audeat sub poena
Infamiae et de Regno Poloniae Dominijq; illi annexis perscriptio-
nis. Quae iam ex nunc in casu Decreti praesentis contraventionis sup con-
traventionibus et Bonis eorum omnibus per Iudicium praesens de-
cernitur, Ministerialiq; Regni Praesidis quivis competens ad publica-
dam eandem Infamiae poenam parti additur, et terminus publica-
darium eorundem praemissarum utranumq; poenarum, tam super Ma-
gnificis Capitaneis et eorum officijs non exequentibus, quam et parte
impugnatura, hic coram Iudicio praesenti ex eodem Registro etiam
simplici praesens Arresti beneficio conservatur per Iudicium praesens
peremptorium. Cum quoq; quantum adinet Prosum Pako-
slawski, ad causam praesentem aditatum quoq; propriam eandem ad
evasionem Juratoriam super objecta prout se trahit adinvenit et
decernit, quatenus observata debita Juramentorum solennitate ad
Imaginem Crucifixi Dni Nri Jesu Chri, eradat in eam. Juramenti
rotam, Quia ad aufugiendum Ministro Parvicenti non fuit Conti-
lio, nec de reparatione noviter subiecta Delubri Parvicentis sit,
nec obiectorum est reus, nec poenas, prout citatur, succubuit, Sancta
D. Passione ita ipsum adjuvante, Idq; in instanti coram Iudicio pra-
esenti, ad cuius Juramenti pronuntia^{tionem}, Rotam, eidem Ministeriali
Regni Praesidem Honestum Joannem Domaniewicz addidit. Quod Iura-
mentum praefatus Prosum Pakoslawski ~~reversus~~ in facie Iudicij pra-
esentis praestitit. Quo Iudicium attentis, aditatio et causa tum et poe-
nis quibusvis eundem Prosum Pakoslawski liberum facit et pro-
mittiat. Pro Interesse veri Sci Magnifici Donhoff Incanerarij Ter-
ra Wielunensis, quomiam inculpatus coram Iudicio praesenti statuit:

Protizante sibi
supra scripto Mi-
nisteriali,

Ideo

Ideo eundem a Statuitione, Statutos vero a Poenis quibusvis li-
beros facit et pronuntiat. Ad extremum quartum adinet
Grosus Psepka Bonorum praefatorum Parice Charedem in causa
Contraventionis Decreto Tribunalitio aditatum ^{pro} proprio eundem
ad Evasionem Juratoriam prout se trahit adinvenit et decernit,
Quatenus idem Grosus Psepka observata debita Juramentorum solen-
nitate ad Imaginem Crucifixi Domini Nri evadat in eam Jura-
menti Potam, quia Ministrum Pariciensem, ut se in officio conti-
neat, severius admonuit, nec eidem ad aufugium consilio et auxi-
lio fuit, nec Statuitionis ejus copiam habuit vel habet, nec sit
ubi moretur, nec obceptorum prout citatus est reus, Poenasq non
succubuit, s. Dni Passione ita ipsum adjuvante, idq in instanti
coram Judicio praesenti. Ad quam Juramenti pronuntianda rotam
eidem Psepka Ministeriale Regni Honestum Domaniewicz Ju-
diciam praesens addit, quod Juramentum, Rotizante sibi prefato Mini-
steriali idem Grosus Psepka juxta promissam Juranti rotam in fa-
cie Judicij praesentis praestitit. Quo Judicium attentis cum li-
tatem aditatio et causa tum Poenis quibusvis liberum facit
et pronuntiat. Nihilominus tñ decernit, quatenus praefatus
Grosus Psepka Demolitionem Delubri et Scholae Pariciensis su-
pra decretam non impediat, neq impediri faciat, idq sub Poena
Infamiae et de Regno Polonia Dominijsq illi annexis proscri-
ptionis. Quae in defectu Satisfactionis Decreto praesenti jam ex-
nunc super ipso et bonis ejus omnibus per Judicium praesens
decernitur, Ministerialesq Regni Praesens quibusvis competens
ad publicandam eandem Infamiae Poenam parti additur, et ter-
minus publicanda ejusdem hic coram Judicio praesenti ex eodem
Registro etiam simpliciter conservatur peremptorius. Penens.
sum quoy Ostrowski, et Penensam Bielska, olim Penensi
Bielski Tribuni Wielunensis Consortem relictam aditator, et
a Statuitione et causa liberos facit et pronuntiat. Et quonia
circa agitatem causa praesentis Penensus Stephanus
Piotrowski, Bonorum Parice haeret, ~~quonia~~ ^{ratione} Apostasie a Fide s. Catholica aliorumq Crimium ex Inqui-
sitionibus probatorum, ad ^{praesens} ~~pro~~ convicti et executioni ul-
timarie subesse declarati, Filius, in facie Judicij Verbis se-
ditionem praeseferentibus, in contemptum Religionis et Con-
vulsionem Tribunalitiae auctoritatis in stuba Judiciali, his mi-
nabatur formalibus: Pierwey Was Puray y Patarowie z

Pol.

z Polskiej wszystkich katolikow wytny, niz wy nasz Wiaz z Pol
skiej wyppozicie; h.e. *Terra et Lycha Vos Catholicos omnes Polonia ex
cident prius, quam fidem Nram ex Polonia pelletis.*) Iudicium gra-
vissime et enormissime laetit, ideo ipsum termino facto in Instanti
Causam praesentem ~~tractum~~ Citatum, Poenas Legum succubuisse cen-
suit, Et licet quidem firmiales demeruerit Poenas, verum ex Clemen-
tia Iudicij sui, rationibusq' Iudicium suum pmouentibus, ad mitio-
res condescendens, decernit, quatenus praefatus Prosus Piotrowski
redimendo caput fundum turris castri Petricoviensis in Instanti sub-
eat, eandem sessionem turricam per spatium Unius Anni et sex
Septimanarum in fundo continuet et expleat, nec non vadium
Capitaneale simplex Iudicio in Instanti solvat, facturum promissa
omnia praefatus Piotrowski sub poena Infamiae et de Regno
Poloniae Dominijq' ei annexis Proscriptionis. Quia jam ex nunc in
Casu decreto praesenti in toto aut parte aliqua contraventionis per
ex nunc super ipso et bonis eius omnibus per Iudicium praesens
decernitur. Ministerialisq' Regni Praesidis quivis competens ad publi-
candam eandem infamiae poenam ~~in Instanti~~ ^{igatori} Iudicij sui addit,
Causaq' praesens cum suo toto Effectu ac partibus ipsiq' ad locum
locorum Capitaneos eorumq' Officia Castrensia competentia cuius vel
quorum Jurisdictionibus praefatus Piotrowski cum bonis suis subest,
tam pro publicanda eadem Infamiae Poena, quam et post publicata
Ultimaria et finali de Persona et Bonis ipsiq' juxta praescriptum Iu-
ris ratione praemissorum facienda et determinanda Executione rem-
mittitur. Supra vero non comparentibus aditatis Con-
demnationem obtinere mandat, Inquisitiones quoq' ad decisionem
causa cum non comparentibus in Iudicio Terrestri adservandas de-
mandat. Cui itaq' Decreto Pars Actorea satisfaciendo vigore adu-
cationum suarum, eisdem citatos ad Iudicium praesens, per Mini-
sterialem Regni Praesidem Honestum Joannem Domaniewicz, vicibus
quatuor ultra Juris Communis formam ^{clama} ~~dem~~atos, Iuri tamen
et Termino praesenti nec per se, nec per suum quemvis legitimum
Plenipotentem comparentes imo Contumaces existentes, in suo
lucro pro toto, juxta suas Citaciones praesentatas admittendo, Iu-
dicio praesenti judicialiter condemnavit, ulterioraq' sibi per Iudicium
praesens decerni affectavit, et Iudicium praesens ordinaria et Prae-
sidentis Tribunalis Regni Petricoviensis Iuri communi et Instigatori Partis
Actorea inherentes, in vim ejusdem Iuri et in Contumaciam eorum

dem

dem aditatorum ad p[re]sens non comparentium, super eisdem, tam
 videlicet Inno Christophoro Mojazewski, quam et Paulo Oniasz
Ministro delubri Paracensis, et Bonis eorum omnibus poenas Legum
 videlicet Infamiz et Colli sententias eisdem infames et capite ple-
 ctendos esse pronuntiat, atq[ue] ad publicandam eandem infamiz et Colli
 poenam Ministerialem Regni Galie honestum Ioannem Tomanicur
 parti Actores addidit; qui quidem Ministerialis supra serus taliter
 ad p[re]missa exequenda a Iudicio p[re]senti additur existens: Quoniam
 e loco publicationis rediens p[re]sentib[us] coram Iudicio personali etans
 publicè recognovit, se p[re]fatas Infamiz et Colli poenas modo p[re]misso
 super aditatis non comparentibus, videlicet Inno Christophoro
Mojazewski et Paulo Oniasz Ministro, ex Instantia Partis
 Actores obtentas, in Atrio Stab[ul]i Iudicialis, in frequentia multor[um]
 diuersi Conditionis et Status eorum publicasse, proclamasse
 et ad notitiam diu[m], ut Iuris et motis est, sufficienter dedu-
 xisse. Idcirco post publicatas eadem Infamiz et Colli poenas Iu-
 dicium p[re]sens causam hanc cum suo toto Effectu ac partib[us], ad
 loci seu locorum Capitaneos eorumq[ue] Officia Castrensia competentia,
 cuius vel quorum Jurisdictionib[us] p[re]fati Inno Chr. Mojazewski
 et Paulus Oniasz Minister, Infames et capite plectendi cum Pro-
 mis suis subsunt, pro ultimaria et finali de Personis et Bonis
 ipsorum facienda et debito Iuris ordine determinanda Executio
 ne ~~p[re]missis~~ ^{rescriptis} remittitque p[re]sentibus. Quam Executio-
 nem Magnifici Capitanei Petricoviensis, Nieburensis et Ostresu-
viensis, unq[ue] ad alium sese non referendo, quicumq[ue] eorum requisit[us]
 fuerit, per se seu Officia sua, tum et alia quavis Officia Castrensia
 ad Partis Actores requisitionem et Decreti p[re]sentis exhibitionem,
 tam de Personis ipsorum, ubi p[re]ueniri, capi et detineri poterunt,
 quam et Bonis eorum facere tenebuntur, sub poena Bannitio-
nis perpetua. Nemo veri eandem Executionem impugnare ac
 eisdem infames fouere et protegere audebit, sub poena Infamiz
 et Complicitatis; Quare p[re]missarum poenarum tamen sup[er] Ma-
 gnificis Capitaneis et Officijs Executionem peragere remittentib[us]
Bannitionis perpetua, quam et partem eandem impugnantem In-
 famiz et Complicitatis decernendam et publicandam ter-
 minus ex Registro p[re]senti sine beneficio Arresti per Iudicium
 p[re]sens p[re]figitur et conseruatur peremptorius. Inf

Acta Actus peracta Demolitionis Delubri
Parciensis, A^o 1686. d. 19. Decembris.

Actum in Castro Wielunensi, Feria sexta post
festum Sancta Lucia Virginis et Martyris
proxima Anno Domini Millesimo Sexce-
tesimo Octuagesimo Sexto.

Ad Officium Actus presentia Capitanealia Wielunensia persona-
liter veniens Prosus Marcus de Matyszyn Pauczynski Burgrabij Ca-
strensis Wielunensis, obtulit Officium presentis ad acticandum et Actus presentibus
inscribendum Actum peracta Executionis in bonis Villa Parice seu
Demolitionis Delubri secta Calvinistica et Schola per Officium Castrense
Petricovien Lanuicium Wielunens et Ostreszevium peractum Manibus
Illius Magistri Capnei Petricovien et aliorum Officialium inscriptum,
subscriptum, ~~inscriptum~~ tenoris talis:

D. 19. Decemb. Actum in Villa Parice in area circa domum seu Delubrum, fe-
ria sexta ipso die festi S. Lucia Virginis et Martyris Anno Dni 1686
coram Ill^{mo} Magistro Michaeli in Warszyce Warszycki Ensignero Regni
Petricovien Capneo, Nec non Magistro Leslao Witkowski Notario Pene-
stri Vice Capneo et Iudice Castrensi, Iudice Deputato Tribunalis Regni
Palatinatus Lanuicium, tum Magistris et Inquisitoris Martino in Siemianow
Siemianowski Pincerna Palatinatus Siadiensis Capneo Szerocovien
Vice Capneo et Iudice Castrensi Wielunens. Joanne de Medzieloko Ma-
dalinski Tribuno Wielunens, Iudice Subrogato Ostreszevian, Marco de
Matyszyn Pauczynski Wielunensi, Vladislao Zaszemba Tymieniecki Ofice-
riovien Castrensi Burgrabij. In presentia Magistrorum et Prosonum Sta-
nislai a Warszyce Warszycki Ensigneris Regni, Adami Mastowski Ca-
merarij Præmialis Wielunens, Samuelis Rzycki Ensigneris Ejudem Pene-
striae, Stanislai Bork Postynski, Joannis Josephi a Zabie Ziwicki,
Regentis Castrensi Wielunens, Casimiri Sewierski Instigatoris Iudicij Tribuna-
licij Regni, Joannis Pigrowski, Casimiri Sokolowski, Sebastiani Skrzynski,
Andree et Joannis Mastowskich, Stanislai Borkowski, Joannis Kozakow-
ski, Alexandri Lesicki, Stanislai Chrynievicki Poalitoris Czernichovien
Joannis Rebutowski, Hieronymi Szolowski, Joannis Mysienki, Pauli Za-
laski, Samuelis Płowacki, Stephani Piemicki, Ludovici Rutkowski, Fran-
cisci Wolski, tum et aliorum hominum Equestris et Plebeje Conditionis,
tum Ministerialis Regni Prælis Providi Joannis Szerepanik de Villa
Pauczyn. Pro quo quidem Permiso et loco Perillis et Adm^o Rudol-
pho Balthasar Matceki Officialis Wielunensis Proposit, Kriuzynens nomine
Iudicij Spiritus ejus Inquisitoris Alma Ecclesie Metropolitanæ Puznensis
reproduco Decreto Iudicij Tribunalitij Regni Petricovien de Actu
feria Quinta post festum S. Catharina Virginis et Martyris proxima
Anno presentis quo mediante demolitio delubri Parciensis et Schola

noviter

noviter erecta injuncta et demandata est, petijt jurisdictionem per officia fundari eademq; per Ministerialem supra scriptum proclamari, Decretumq; ad executionem deduci. Cui itaq; Decreto Judicij Tribunalis Regni Petricoviensis predictus Illris Magnificus Capiteus Petricoviensis et supra scripta officia Castrensia Lancicens Velunens Ostreproviens satisfaciendo ad demolitionem ejusdem delubri et Scholae processerunt. Quam Executionem neminem contradicente, imò eodem Inno Andrea Prepha libere consentiente, hoc delubrum et Scholam demoliri demandaverunt. Prout quidem demolita sunt. Post peractam itaque modo summo demolitionem ejusdem delubri et Scholae idem praefatus Illris et Magnificus Ensignifer Regni Petricoviensis Capiteus, quam et supra scripta officia ex vi praescripti Decreti Tribunalitij injungunt, ne quidem haeredes et Possessores bonorum Parvice aut quiscunq; in posterum non modo aliud delubrum aut Scholam erigere, verum etiam devotiones et Exercitia studiorum publica ejusdem Sectae suae Calvinisticae seu uti vocant Evangelicae peragere audeant et sumant, sub Poenis contra convulsos Decreti Judicij Tribunalitij Regni quam et irritatis, res Executionum in Constitutionibus Regni descriptis, pro quibus agendi ad instantiam Instigatoris Tribunalitij siue alterij cujuscunq; Personae in Judicio Tribunalitio Regni Petricoviensi et Regestro Ariamismi ex quo causa emanata est Terminus conservatur peremptorius. Michael Warszycki Ensignifer Regni Capiteus Petricoviens, Nicolaus Witkowski Notarius Domestris et Judex Castrensia ac Deputatus Tribunalis Regni ex Palatinatu Lancicens Martinus Siemianowski Pincerna Palatinaty Piradiens Capiteus Szerecoviensis Vice Capiteus et Judex Castrens Velunensis, Joannes Madalinski Tribunnus Velunensis Judex Surrogatus Castrens Ostreproviens, Marcus de Matyszyn Parzynski Burggravius Castrens Beravelunensis, Vladislaus Zaromba Tymniemicki Burggravius Castrens Ostreproviens. Originale circa Acta praesentia remansit.

Zabicki Myron

L. S.

arting Siemianowski Pincerna Palatinaty Piradiens Vice Capiteus Szerecoviens, Vice Capiteus et Judex Castrens Velunens.

a terra
 in corpore
 edenti e
 vrendi
 cho Dem
 liter cita
 Vladisl
 Latal
 Lvanum
 per pa
 Llonia
 Latal
 Divna
 Catholi
 Sed pub
 Drea
 Conione
 Admini
 rum per
 dem dog
 per terra
 nis Offi
 ideo ipsa
 In poster
 Malcoln

Summa Decreti Tribunalitij in Conde-
mnationem Rev. Dni ANDREAE MALCOLM
VDMinistri, et Ephori filiorum Proci Latalski.

Actum Petricovia in Iudicijs Ordinarijs
Generalib, Tribunalis Regni, Feria 3^a post
Triniam invocavit, A^o 1603^o.

In termino hodierno vigore praesertit Decret ejusq^{ue} Permi-
ni conservacionis legitime ad praesens ex Registro publico in-
cidenti et proveniente, Partib, ipsi, Actores Perillustri et Re-
verendissimo Sileski Cantore Presnensi et Adm^o Rurdo Paro-
cho Dombicensi suo et aliorum Actorum nomine persona-
liter citata Penentia Isabella Latalska ac Successorib, Proci
Wladislai Latalski liberi ejus p^{ro} eandem Prociam Isabellam
Latalska suo et eorundem liberorum nomine personaliter et
Quarum Controversijs exauditis, ad lectionem Inquisitionum
per partes utratq^{ue} deductarum, Iudicium p^{ro}sent condescendit,
Quoniam ex eis luculenter deducitur, citatam Penentiam
Latalska, contra praescriptum Juris Publici, in laesionem
Divinae Majestatis et Immunitatis Ecclesiasticae, sub Ecclia
Catholica Dombicensi, in privata Domo sua, non privata
sed publicam devotionem sectae Calvinismi, perverso An-
drea Malcolm Praedicatori seu Magistro, tam p^{ro} publicas
Inquisitiones, quam et aliorum Sacramentorum Ecclesiasticorum
administrationem exercere permisisse, Conventicula vani-
rum personarum, tam Nobilium quam et Plebeiorum pro eo-
dem Dogmate admittere, levissimum et irreverentiam
per Personas pro eodem Dogmate falso advenientes Divi-
nis Officijs utpote Processionib, ac alijs Ceremonijs causare,
ideo ipsam poenas succubuisse adinvenit et decernit, etc.
In posterum vero praefata Proci Latalska, tam eundem
Malcolm, quam etiam quemcunque alium Praedicatorem

secta sua circa se fovere non audeat aut praesumat, sed pri-
vatim sua devotione si voluerit utatur) sub poena Infamiae,
quae in casu Decreto praesenti in praemissis contraventionis jam ex
nunc super per Iudicium praesens decernitur, etc.

Ratione vero superscripti Malcolm etc. decernit Iudicium
praesens, quatenus citata Prosa Latalska evadat corporali
Iuramento, Lvia inculpatum apud se sitatio et Arrestum non
praevenerit, nec eum in Bonis suis habet, nec copiam statuendi ipsi
habere potest, etc. Et quoniam loco Iuramenti eadem Generosa
Latalska moderamini Iudicij praesentis sese submittit, ideo
Iudicium praesens ipsam succubuisse in caa eadem adinvenit
et in vim succubitionis decernit, quatenus ipsa Vadium, etc. nec
non taxam capitis centum Marcarum Polonicarum pro eo-
dem Malcolm, redimendo caput ipsius, solvat etc.

Quantum vero adinet superscriptum Malcolm Prae-
dicatorem statuendum, super ipso Iudicium praesens Condemna-
tionem Parti Actorea obtinere permittit. Superscripta itaque
Actorea Pars coram Iudicio praesenti comparens, supra nomina-
tum statuendum Andream Malcolm ad Iudicium praesens per
Ministerialem Regni Praesens, vicibus quatuor vocatum, Iuri-
men et Termino praesenti, nec per se, nec per suum quemvis
legitimum Plenipotentem parentem, inimico Contumacem exi-
stentem, condemnavit, ulteriusq. sibi per Iudicium praesens decer-
ni affectavit. Cuius affectationi et Iuri communi Regni Iudicium
praesens ordinarium Praesens Tribunalis Regni Petricoviensis in-
tendendo, super praefato Andrea Malcolm, poenas Legum
delicti Infamiae et colli decernit, eandemq. infamem et ca-
pite plectendum pronunciat, eandemq. publicatam Infamiae
et Colli poenam exequendam Iudicium praesens mandat Lore-
num Capitaneis, tam de Persona praefati Andrea Malcolm in-
famiae et capite plectendi, quam et Bonis mobilibus et immo-
bilibus ipsis, in quantum alicubi reperiri poterint, non obsta-
tibus quibusvis Oppositionibus Iuris, Literis Salsi Conducentibus
aut Protectionibus cujuscumque, et omnibus diffugijs. Nemo vero
Executionem impugnare audeat, sub poena Infamiae et simpliciter

Actores, e
sum Porz
ex Inq
deductum
hadum
juniorum
di filios
res, fide
res, p
tur, E
alias J
exulan
vola in
illudend
Elevati
Aeria P
Proce
positio
Scam
et debi
in ydem
sacramen
Proffion
adentib
tibus te
mnit hie
praemiss

Summa Decreti Tribunalitij contra Gene-
rosos de Ebertz et famulum ipsorum.

Actum Lublimi in Iudicijs Ordinarijs Gene-
ralibus Tribunalis Regni feria quarta in cra-
stino festi Omnium Sanctorum A^o 1701.

Inter Generosos Mahujewski Fratres Germanos et alios
Actores, etc: et Procos Ebertz, Patrem et filios, ac Genero-
sum Gorzeński Tribunalum Posnani citatos, etc. etc. Siquidem
ex Inquisitionibus manifestè et documentaliter probatum è
deductum est, Strenuus Leonhardum Patrem, Joannem Leon-
hardum Capitaneum Regiminis et natu majorem, et alium
junioem, fratres inter se germanos, supra recensiti Leonhar-
di filios Ebertz, Acatholicos, dissidentes, Calvinis sectato-
res, fides Orthodoxa Catholica R^{na} atrocissimos persecuto-
res, sapissimè dum in Oeconomia Samborienti comoraren-
tur, Ecclesiam Patrum Ordinis Prædicatorum St. Domini et
alias Samboræ sitas, non occasione devotionis, quæ ab iisdem
exulare consuevit et exulat, verum præmeditate et male-
vola intentione, et animo Ceremonijs rituiq; Eccl^{ie} R^{na}
illudendo adyffe et frequentasse, et ibidem præcipue sp^{re}
Elevationis celebratarum tremendi Sacrificij Missarum My-
steria Passionis Christi in se complectentis, ac etiam sub temp^{re}
Processionum dieb; solenniorib; et festiuis celebratarum, Ex-
positionisq; Venerabilis sacramenti S. Eucharistia existens seu in
Scamnis eandem Ecclesiarum, quibus insidebant sine omni cultu
et debita Veneratione Venerabilis Sacramti per scamna distendisse,
in iisdem scamnis tectis capitibus in contumeliam ejusd; sanctissimi
Sacramenti faciundo, discubasse, nullam reverentiam in solennib;
Processionibus Personis spiritalib; cum sacratissima Eucharistia pro-
cedentib; et eisdem Ebertzios prætereuntib; præstitisse, capi-
tibus tectis atq; pileis et petasis de iisdem depositis et semotis sca-
mnis licentiose et contumaciter insidisse, in Personas Christianas
præmissis devotionib; assistentes, talesq; ausus et effrenatam licen-

tiam redarguentes, contemptu excepisse; nec his tantummodo conten-
ti, verum ausibus illicitis majores ausus addendo, Sacratiss^o Corpo-
ri Christi Dⁿⁱ insultasse, hocq^{ue} dem Sacratissimum Corpus Christi Ver-
bis et impijs et detestandis cavillasse, improbissimis scommatibus
prodidisse, etc. etc. Jam verò Gottfridum ejusd^{em} Ebertzij famulum
temerarium et licentiosum, ad Imaginem Crucifixi Christi, dum eun-
dem praterivisset, è pyxide breviori s. sclopeto malitiosissime
et impie ejaculasse, calvariam sub eodem Crucifixo affixam glo-
bulo plumbeo trajecisse et commaculasse, exindeq^{ue} per ejusmodi
nefaria, Cælo, Terra et hominibus detestanda tam memora-
torum Ebertz Dominorum quam et Gottfridij famuli facino-
ra crimen læsæ Divinæ Majestatis commisisse, poenas læsæ Divi-
næ majestatis rigoremq^{ue} Legis Publicæ in se traxisse, etc. etc.
Ideirò Judicium præfens, eisdem Leonarum Patrem, Joannem
Leonhardum Capitaneum, tum et natu minore, filios Ebertz-
os Dominos, atq^{ue} etiam Gottfridum eorundem famulum poenas
læsæ Divinæ Majestatis promeruisse sententiat, atq^{ue} eundem
Ebertz Patrem et filios, tum et Gottfridum criminaliter con-
victos censet et decernit, Quatenus prædictas Ebertz et Gott-
fridum pars Actorea Præs. Mahujewsiy fratres cum Sex
Testibus in eam Jurati rotam convincant, Quia vix prænomi-
nati Ebertz Pater et Filij Sacratiss^o Corpori Chri, etc. etc. etc.
Tum et Gottfridus illorum famulus ad Imaginem Crucifixi
ex breviori bombardâ jaculatus est, Calvariam, etc. etc. etc.
Ideirò Judicium eisdem Ebertz, et quidem Leonhardum
Patrem et ejus filium natu minore capite plectendos, jam
verò Joannem Leonhardum Capitaneum natu majorem,
Lingua primum et ante oia in Theatro ad id præparato
à tergo cervicis extracta, tum et famulum Gottfridum ma-
nu dextrâ in eodem Theatro perit, adusta et igne absum-
ta extra decollationem dilaniandos et in quatuor Partes
diffecandos, Corpora eorundem dilaniata palis affigenda
sententiat. Et pro ejusmodi de Personis Executione facien-
da eisdem Ebertz Patrem et filios Dominos, atq^{ue} Gottfrid famu-
lum ad Officia Civilia, ubicunq^{ue} reperti, deprehendi et præveni-
ri poterunt, ad quorum Personas captivandas, etc. etc. etc.
Nemo verò ejusmodi Personis sceleratis criminaliter convictis
protectionem dare, defendere audeat, sub poena, etc. etc. etc.

Jam verò
torum E
et immo
et omne
ubicunq^{ue}
Pico ad
tas P
bit, Al
Mahujew

Jam verò omnia Bona hereditaria et obligatoria prænominata
 torum Ebertronum Patris, Filiorum et Samuli Pottfredi, mobilia
 et immobilia, atq; Summas paratas pecuniaras, tum et alias
 res omnes in quacunq; forma, materia et genere existentes,
 ubicunq; et apud quasvis Personas hærentes confiscandas et
 Fisco adsciendas censeat et confiscat. Quorum Bonorum medie-
 tas Fisco Regio et dispositioni Serenissimi Regnantis subesse debe-
 bit, Altera verò medietas Parti Actores Instiganti Generosi
 Nathujewscijs fratribus adjudicatur, etc. etc. etc.

modo con
 atissis Corp
 is Christi
 mmatibus
 tzy famul
 st, dum
 tiosissimi
 affixam
 er ejusm
 n memora
 nuli faci
 us La
 e, etc. et
 m, Joann
 filios Eber
 lum poer
 to eund
 aliter con
 et et
 cum de
 rix; p
 etc. et
 Crucifix
 etc. et
 onhardus
 lectendos,
 majorem,
 parat
 Pottfredi
 gne ab
 tuor Part
 affigend
 bione faci
 Pottfredi
 di et pr
 etc. et
 iter con
 etc. et

[Faint, illegible handwriting on the left page]

Prava
N. 2

Ad Anno
... non per et
... ments. P
... pect; gadeo
... pte
... pte in la
... pte aliq
... pte omni
... pte. P
... pte mag
... pte facti
... pte hase

Quia rei
... valbant, q
... hedi qvora
... uculis age
... i religiose
... entib; mpen
... dicit n
... entis et for
... on ea differe
... un dignitatib;
... atque p
... ptes rura h
... hader firi p
... dignitatem sub
... pte ad fura
... pte dicit for
... in toto p
... lletit istos co
... Praxidit, ad
... pte p
... pte Annot, n
... libertat Religio
... pte trahe
... Religiose e
... mo facta non
... sum illud et
... pte libitu

Gravamina Dissidentium in Polonia & M. D. Lithuania, Nobilium & Plebeiorum.

Ab Anno 1573. quo Pons Polona libertati suae, non in civili-
bus solum, sed et in Ecclesiasticis, Confederatione Præli, eiq; inriter-
Juramento Regum, Constitutionumq; Regni prædicio, solite pro-
operat; gaudebant et Evangelici, siue ita dicti Dissidentes in Re-
gione sua in Sacris Libertate: adeo quidem plene et securi, ut
tumultus aliquot malefactorum in Urbibus Regijs factos ea,
sias) nihil omnino, de quo insigniter conueni possent, perpeti sibi
essentur. Paulo tamen post, imò in ipso libertatis hujus ortu,
nus Amis magnopere contra Dissidentes infremuerat, Protestatio-
by passim factis, Synodorumque suarum Provincialium Decretis,
munitates hase gravumq; possit arte, collabefacturus.

Quia verò Dissidentium, qui tum numero, opib; & auctori-
e valebant, Libertatis Sacrorum radices firmiter actas, Cæcis
hæud quaquam euelli posse videbat: secretioni Methodi et qua-
cumculos agendo, ruinam Religioni Evangelicæ moliri adgressus
t; religiose conatibus illius Rege Sigismundo III. utpote Dissi-
dentibus infensissimo.

Viderat nimirum uterque, causam Evangelicorum non Jura-
mentis et Constitutionibus magis, quàm Senatorum Regni, quibus
in ea Dissidentibus non pauci permixti erant, plurimumq; Præce-
in dignitatibus Terrestribus & Castrensibus conspicuorem, auctori-
atque Prædicio inniti; quò stante, illa stet, cadente cadat: Ut
tur ruina hæc tecte et sine sensu pararetur, facile Rex per-
deni sibi passus fuit, Ne abhinc Honores Senatorios, inferioraq;
gnitatum subfella Dissidentibus conferret; in Urbibus verò Re-
s ad Jura Civitatis et Magistratus Evangelicos ne admitteret;
ed dubius fore, ut, vix mediò seculo elapsò, nullius Dissidenti-
in toto Regno, cum auctoritate aliqua, reperiretur. Neque
illud isthoc consilium: Quippe decedentibus sensim è senatu
angelicis, adeo luculenter Res Religionis decresebat, ut à
mpore Joannis Casimiri Regis, in hæc usque tempora, sexaginta
ra Annos, nullo Evangelicorum in Senatu Regni assidente,
bertas Religionis Dissidentium miserè vexata, extremum spære
ritum trahere videatur, eò quòd nemo sit, qui pressos indicat,
ligionisque eorum Jura tueatur. Trahuntur miserè levissimâ,
o factâ non raro de causa, ad quodvis forum, imprimis ad supre-
im illud et Evangelicis infensissimum Regni Tribunal, ibidem-
pro lubitu vexantur, Confederationea, Juramenta, Legesque

publicas frustra invocantes; quandoquidem interpretatio et executio
Legum sit penes potentiores, causaq; eorum maxime infestus.

Hoc Dissidentium fulcrum subrato, tanto validius succurrunt
Pontifici^{ionu} potentia: et quam antea tecte moliebantur Religio
Evangelicae extirpationem, audentiores facti, nunc apertius et
joni fiducia adgrediuntur.

Et primum quidem A^o 1632. in Electione Regis Vladislai
foederationem Dissidentium Libertati semper faventem, adstringunt
Claufula illa: SALVIS JURIBUS ECCLESIAE ROMANAEE:
nimirum sensu: Leges, quantumvis validissimas in praedictum
Dissentium latis, extenus duntaxat Dissidentibus profuturas, quae
emolumentis Ecclesiae Romanae non praediciant. Quia verum
toto Sacrorum Evangelicorum exercitio nihil omnino libere
agi potest, quod Aduersarij Juribus Ecclesiae suae praediciant
credant; Dico pro emolumentorum Ecclesiae suae integritate
quam pro ariis et fois decertantes, se obstrictos persuasi, Evange
omni jure pro lubitu spoliant, Legumq; Dissidentibus apprimis
uentium et quantumvis peculiarium Assurationum arbitrio
rum interpretationem, utpote potentiores, sibi usurpando, et
arbitrio decernunt et exsequuntur.

Accedit, quod CONFEDERATIONEM Regni Praem
tatis Dissidentium primum et unicum Praedictum, omni Legi
ca in auctoritate praem exsunt, foedissimis con
proscindant, et tanquam foedus cum inferno percussum, ad
num proscindant. Testantur id Scripta eorum innumera; in
mis Constitutiones Synodorum Metropolitanarum, nec non
Dinalis et Episcopi Varmiensis, atque Lipsij Episcopi Luceon
Regni Praem. Neque hic subsistit furor iste: graviora
et non tantum Reges ab Obligatione Juramenti Evangelici facti,
re student, (Vid. Hosij Epistola ad Henricum Reg. Operum pag. 197. Et
sti Luu. Publ. p. 124.) Sed et in Synodis Provincialibus passim, in
Gembiciana, fol. 14. quaecumque a secularibus in Comitibus
Dissentibus decernuntur, pro lege nulla Episcopi declarant, Clero
suum in conscientia adstringunt, ne se ad ejusmodi praedictum
um Legum observationem obligari credant; et Confessarios
Regulares moneant, ut rigorese examinent conscientias
um illorum, qui Constitutiones Libertati Ecclesiae Rom. contra
in Comitibus promouent. Hinc nihil frequentius et apud eos
quam illud: Ubi agitur de Fide ac Religione Privilegiata, cessant
am jurata. Cum igitur Dissidentibus hoc modo jurata ferrentur
ut, quae hodie in Comitibus a Rege et tota Republica promittuntur

Volum: Constit: Synod. Me
trop. Praem. Calov: 1579.
pp. 165.
Caro. Hosij Parte Posteriori Op
nem.
Andr. Lipski Decade Lud,
Stionu Publ. Lu. VIII.
Posn. 1626.

ho et a Clero tam severe et sub vinculo Conscientie refigantur atq; prostrati
 ita reddantur; judicet quivis ingenuus, quod Dissidentes in Polo-
 gaudeant securitate? cum fides pactorum et promissionum illis
 vretur nulla: An non potius de Libertate Religionis sua in mo-
 nta periclitentur? Nimirum, ex hoc stygio perfidia fon-
 fluunt illa calamitates, quod

1. cum Publicis Regni Legibus & peculiaribus Regum atque Sena-
 tum Affecutionibus, autum sit Dissidentibus, ut Pax et Liberum Re-
 gionis exercitium inviolata maneat; Hec non Decreta omnia
 Tribunalia Liberum exercitium Relig. Dissidentium turbantia,
 eote Legibus Regni contraria, pro nullis irritisque dedarentur
 cassentur, neque contraria interpretationes, cum Articulo Confes-
 sionis Dissidentibus pugnantibus, concedantur, non obstantibus quibus
 Cleri Romani protestationibus, etc: Nihil tamen horum
 Dissidentibus servatur; Contraria in hanc usque diem ipsis eve-
 niunt omnia, Adversariis cuncta ex mente sua interpretan-
 bus et exsequentibus.

2. cum Nobili civis Evangelico olim liberum esset, in fun-
 suo Ecclesiam sui fidei erigere, omniaq; Religionis Officia, per
 erorum Ministrum, cum Administratione Sacramentorum, deductione
 nem, usq; campanarum, tuto et sine ullo praepedimento
 eragere: Vix etiam aliqua Ecclesia Evangelica reperiretur, cui Scho-
 cum Scholasticis et Praeceptoribus non esset adjuncta. At nunc
 illi Nobilium fas est in bonis suis novam Ecclesiam erigere; imo
 reparare quidem ad eam facram fatiscentem jam conceditur. Atq;
 Baptismi, Copulae Nuptialis et Funerum, nisi prius a Parocho Con-
 fessio facultas in scripto impetretur, ipsiq; nomine Jurium Stoli-
 tis fiat, simpliciter indibentur. Lis vero aliqua, in rebus fidem
 gentibus, Catholicos inter et Locum Patronum Evangelicum aut
 ministrum ejus suborta, vix alia terminatur ratione, nisi ut, mi-
 strum proscripto, Templum et Schola per Decretum evertantur,
 exercitioque Sacrorum tam privato quam publico in perpetuum
 edicatur. Videantur Decreta Tribunalia novissimorum temporum.

3. Pastores sive Sacrorum Evangelicorum Ministri nulla prorsus
 videntur in securitate, sed sunt veluti anathemata quaedam, con-
 tui, verberibus et caedibus in dies obnoxii. Iter facientes per-
 ram mentiri, vestitumq; peregrinum induere coguntur: domi ve-
 et sacra peragentes, vestitu Theologico sive pastorali uti, sub
 ena Colli et infamia prohibentur. (Videatur Decretum Norimb.)

anni 1684. contra Stan. Mikolajerium.) Citati verò super contra-
versia aliqua religionem tangente; cum, ex præscripto Legum, in
in Officio seculari competente habere debeant, trahuntur per
ad fatale ipsis Tribunal Regni, a Judicibus sibi infensissimis
candi: ubi, siue comparuerint, siue non comparuerint, illico
supremis censentur obnoxij. Delictum verò unius personæ, tota
Ecclesia tuit: Nam scilicet illig, in quo Minister aut Patronus
deliquisse creditur, Templum cum Schola illico adimitur, aut
æquatur, cum perpetua exercitij Sacrorum prohibitione; in
ne in privatis quidem adibus, ibidem loci, neque Patrono, neque
to alicui incola abhinc cultui Sacro vacare liceat. (Videat
primis Decretum Demolitionis Ecclesie Paricensis.)

4. Cum ijs in locis, ubi nulla Tempora, siue in Urbibus
ubi Conventus Regni celebrantur, siue alibi, in quovis oppido
pago, unicuique Patrifamilias et incolæ, liberum esset pro-
tos intra parietes, cultui Sacro lectione Homiliarum, precibus
et hymnis, cum domesticis alijsq; fidei confortibus tuto
dare, idque Confederatione Generali Ann. 1632, confirmatum
Nunc verò, inde ab Anno 1668. Libertas hæc ita restricta est,
ut a devotionibus Sacris privatis excludantur plebeij
res, prohibeantur Sacrorum conventicula, Conciones, Cantiones

5. Cum antea civis, siue Catholicus siue Præter
num esset fidem pristinam deserere et Evangelicam amplecti
nunc ab ~~ab~~ Confederatione Ann. 1664 et subsequentibus
hanc usque diem, omnes apostata à fide Catholico. Romano
& Præconum Unitonum, apostasia convicti, exilio et poena
plectuntur. Imò jam et his, qui Parentibus Evangelicis
sed Baptismo Catholicorum tincti sunt, Communionem fidei
tum, in qua educati sunt, sine periculo sese adungere non
Quantum hinc malonem enatum, et quantum sanguinis
nocentium effusum sit, horret animus, et meminisse refugit

6. Statutum Jagellonis Ann. 1438. contra Hæreticos
Bohemia venientes et Bohemica hæresi infectos, Confedera-
one Generali Ann. 1572. sublatum, et sub Interregno Am-
rigore suo peritus exutum; Anno 1688. postliminio
restitutum, et vigore pristino armatum: quippe vi illius
riani ex Regno Polonia erant pulsi. Eodem verò abusu
in Diffidentes (qui ipsis sunt Hæretici), quandocumq; allu-
Adversarijs, detorqueri poterit.

Non Ur
Religio
Ceipus
Provenbu
libertate do
libertatis et
omino seu
Magistratib
vero Roman
inprimis
Processum ap
niculo, si q
quartur.
Lram a
tes atque a
ore cogitar
gelicum ale
quo eundem
sponte non
tantemq; a
budi vany
vero jam ja
arbitris, m
usio otato,
ex Hæretico
ager, ritu
secum in de
ret, jam ta
vram pristi
si veni
non potest
nisi prius e
curia, et
runt. Nec
pla undel
per platea
cadum cada
Ha

9

Gravamina Plebeiorum in specie, Mercatorum, Povenarum, etc.

Non Urbes solum majores, sed et Oppida incolebant semper
 Religionis Evangelicæ frequentes, exercitio mercaturæ ma-
 Republicæ adferentes emolumenta; idcirco à Regibus
 Proceribus benignè habiti; Privilegijs et plenâ conscientie
 libertate donabantur. Patebat illis semper aditus ad Jus
 Civitatis et Magistratum loci, quem incolebant: licuit illis
 omnino securè vivere, mori et sepeliri. Nunc, non tantum à
 Magistratibus, sed et Juribus municipalibus arcentur: à Cle-
 Romano ad solennia quædam sacrorum Catholicorum, illa
 nymis que Festo Corporis ^{Christi} sunt, armati apparere, illum
 processum applausu militari, summò quandoque suo cum pe-
 culò, si quid non satis reuerenter peregerint, ornare co-
 untur.

Quam dura verò, et morte ipsa acerbior fors Egrotan-
 tum, atque ad mortem sese componentem premat, vix sine hor-
 ore cogitari potest. Simul ac rescivit Sacerdos Pontificius, Evan-
 gelicum aliquem incolam graviter decumbere, totus est in eo,
 ut eundem convenire et ad fidem suam convertere possit:
 plebs spontè non intrinsecus, vi adhibita fores cardine emovet; ego-
 rantemque aggressus, sudet, sollicitat, terret, et animum mori-
 undi varijs modis torquet. Si hac ratione nihil effecerit, mortem
 jam jam appropinquantem deprehendat, remota omni
 arbitrio, morienti omni tum sensuum facultate et rationis
 sui oratio, hostiam consecratam communicat, hæc ratione
 Hæretico, suâ opinione, Catholicum efficit. Si moriatur hic
 et pergerit, ritu Catholicò sepelitur. Si verò convalescat, etiam si quid
 Evangelicum in illo anijis intra articulo actum sit, protons igno-
 ram tamen Catholicus confertur, et, sicubi ad Religionem
 iam pristinam redierit, tanquam Apostata supplicij fit obnoxij.
 Si verò Evangelico homini tranquille mori contingat,
 non potest tamen tranquille extra Urbem ad sepulchrum efferri,
 si prius à Parcho loci pro arbitrio efflagitata solvatur pe-
 nna, et studiosi tumultuantes objectis donarijs placati fue-
 rint. Nec desunt dira, et in ipsa barbaricè inaudita exem-
 pla crudelitatis in demortuum Evangelicum raptata
 ex plateas, aut sepulchris eruta, et in loca sordida, cum pe-
 dum cadaveras, abjecta corpora.

Hæc potiora tantum: minora quis enumeret?

PUN-

Puncta asserenda et Conservanda Religionis
Dissidentium in Polonia.

1. Ut Evangelicis ea Sacrorum libertas restituatur, quae
lesq[ue] seculum, in specie ab initio Confederationis Generalis
gaudebant, cujus facies in Actis Publicis illorum temporum
paret.

2. Inveniatur remedium et modus coercendi effusam
Romano-Catholici potentiam, resq[ue] tota his simpliciter
stringatur Limitibus, ut, salvis Juribus Ecclesiae Romano-
Catholicae, illatae maneat Jura & Leges Regni, tum et
num Religionis Dissidentium Exercitium: Ita ut solius Religionis
Evangelicae causa, nullus, cujuscunque conditionis fuerit, ad
Judicium trahatur, neq[ue] ullo modo vexetur.

3. Nobiles Evangelici, opibus, prudentia et auctoritate valentes,
ad Dignitates Senatorias, munia item quavis publica, Tri-
butaria, Castrensia, Terrestria, more pristino, ut admittantur.
Libertas nisi restituta fuerit, actum est de Religione Evangelica

4. Statutum Jagellonicum contra Haereticos, Anno 1658. contra
Arianos exhumatum et restitutum, eliminetur, aut Clausula
artis ita circumferatur, ut nullum inde Dissidentibus periculum
succrescat.

5. Constitutio Anni 1668. contra Apostatas facta, penitus
rogetur, sitq[ue] liberum singulis cujuscunque conditionis, vel
nem Catholicam-Romanam, vel Evangelicam amplecti; neve
hanc converti aut convertentes capropter, ullis poenis subjaceant
multo minus de vita periclitentur.

6. Paudeant Ecclesiae et Scholae Evangelicae, ubi olim, ita
nunc plena exercitij Sacrorum suorum, libertate, neque ullum
fas esto Clero Romano Leges pro Dissidentibus latas, contra
dem interpretari; multo minus ad talia Judicia eos evocare,
quibus non comparere, per Leges Regni ipsis est integrum.
Nobiles, siue Ministri fuerint, non ad aliud forum, quam a Legibus
Publicis determinatum citentur. Omni Province conatu er-
rudum, ne ab hinc Tribunalia Regni, contra Statuta, Decretis
suis Dissidentium Temples et Scholas evertere, et Ministros
modo persequi audeant. Quod si verò, in Judicio competentis,
Dissentium alicui Decreto succumbere contingat, ne, quod Person-
luendum est, Communitati imputetur: Utque Ideo Fidei
ue Publica, siue Privata, cum in eas culpa non cadat, una cum
nis mobilibus aequae ac immobilibus, sacra tecta manean-

Campanarum et qua
nemuis sermone
nem Evangelicam

Ut omni
primis, q
et sum
Templa
destruct
mandi, cu
erat, ju
Religionis
tribus fe
alitia et
inscip
Dissent
Lib
nam minato
8. Unicuique
Religionis in
populatio
securè lic
continentes,
Officiali prae
Parochi
Ministr
ut quicumq[ue]
ria aut dom
tor Pauc sub
prosa libertas
restituato
9. Licet
in Ecclesiastic
monij, Divor
tur. in specie
Divina non p
eat quoque
Conventio
quoz Typo
10. Et qu
tempori
habere mercator
aitem ex
tome genus
modo Reli
Proinde, si
Abibus suis
eat, rigoro

Religion
 7. Ut omnia Tempia Evangelicis per Decreta Tribunalitia ablati,
 in primis, quae ipsorummet fieri foundationis, cum omnibus Rediti-
 abitur, quae et Summis pecuniarijs ad Catholicos devolutis, restituantur. Ubi
 is Generis Tempia cum Scholis, Xenodochijs et Ministrorum aedibus, sunt de-
 tempora, destructa aut collapsa, nova denuo erigendi, eaq; uen opus fuerit,
 rarandi, cum pleno Sacrorum Evangelicorum exercitio, quale initio ob-
 uerat, jus et facultas ita reddatur, ut cuncta haec sine praevio Su-
 efusam dictionis Romani Consensu, Permiffu aut Approbatione, fieri Dis-
 implicite entibus semper liceat. Abrogentur prorsus omnia illa Decreta Tri-
 sia Consistorialia et Consistorialia; uti et novissimum Magni Consilij Varfa-
 gni, tumensis, inscijs Nuntijs Terrestribus, promulgatum de Non-erigen-
 solius de Dissidentium Templis et Scholis, interdictum: quippe quod ^{supra} quod
 is fuerit, ulum Libertatis Dissidentium aperte petit, illiusq; ^{supra} ~~finali~~ ^{minu-}
 m minatur

8. Unicuique Nobilium prisca restituatur Libertas, Ministrum sua
 religionis in Aulam suam ad Laica peragenda, Actusque Baptisma
 copulationis, Visitationis, Funerum, etc celebrandos. Ministris
 no seure liceat ubivis commeari, Personas quaslibet ad curam illoni
 continentis, ubi ubi fuerint, convenire, isdemq; necessitate exigente,
 anno 1688. i. prestare; sine ulla praerequisita licentia Officialis, Praepositi
 aut Cur Parochi loci illius. Est prorsus simpliciter necessarium, ut
 entibus i. Ministrorum per integra securitas Lege seuerâ sanciatum; ita,
 quicunq; sine Nobilis, sine Clericus, sine Plebej, Ministrum in
 aut domi sua occiderit, sine ullo Processu juris, tanquam Viola
 Pacis Publicae, capiatur et capite plectatur. Iisdem Ministris
 sua libertas, Vestitu Theologico, more Majorum et Nationis suae, uten-
 plecti; restituantur.

9. Liceat Evangelicis omnibus Consistorium suum, siue supremum
 Ecclesiasticum iudicium formare, in quo causa Spirituales, Matri-
 ubi olim nijs, Divortij, etc non ex Jure canonico, sed Evangelico decidan-
 o, neque. In specie, quod ad Gradus prohibitos adinet, quae conjugia Jure
 uino non prohibentur, Evangelicis licita ut habeantur. Ma-
 letas, co- et quoque Iisdem Evangelicis facta tecta Libertas Synodorum;
 eos coram Conuenticulorum Inspectorum nomine traducantur. Liber-
 integritatem quoz Typographica, passim Evangelicis erepta, restituantur.

10. Et quando quidem Urbes majores & minores, calamitosis
 e comatu. die temporibus, non una peste ita sunt afflicta et desolata, ut
 at Ministros mercator, rex opifex abicijus nota in ydem reperiatum: fai-
 competens item ex vicina Germania, imo ipsis transmaninis Regionibus,
 e, quod. ne genus Negotiatorum et Opificum in Poloniam aduolare,
 Deo modo Religionis Evangelicae Libertas firmo interetur tibi sine:
 at, una. inde, si Rex et Respublica Polonia ex animo cupiunt, ut in
 ta manu. ribus suis et Oppidis Mercatura cum Artibus manuarijs flo-
 t, rigorose caueatur necesse est, ut omnes Incola Urbium aut

pagorum Evangelici, quem admodum superiori saeculo gaudebant
et nunc denuo plenam in omnibus Religionis suae gaudeant liberam
Rites separatas ad usum Sacrorum suorum erigendo, Ministros
cardo, Sacramenta et Actus quosvis Ecclesiasticos ritu Evangelico
administrando; ita ut Religionis suae ergo a potentioribus Catho-
cis ne vexentur, neque eadem de causa a Jure Municipali, Ma-
stratibus, Officiisque publicis arceantur; multo minus ad mini-
ria in celebratione Solemnium Sacrorum Catholicorum, quocumque
ne praestanda, sub praetextu Officiorum civitatis, cogantur. Et
quod imprimis hic praecavendum, Ne quidem Evangelici Aegrotantes
aut morbum sese praeparantes, a Sacerdotibus Romanensibus, aut
eos subordinatis Studiosis alijsq; e fere plebis, in eo Vita mor-
articulo, turbentur, torqueantur, neq; ad Conversionem et Con-
nem Catholicam cogantur: Sed unicuique incola Evangelico in sua
et vivere tuto, et mori tranquille liceat. Mortuorum vero corpora
extra Urbem ad locum sepulturae ferri, aut, quorsum libuerit sepe-
enda devehri, sine facta a Catholicis inhibitione aut solutione
praevia extorsione, nec non sine tumultu licentiosorum hominum
et violatione demortui, fas esto. In tumultuantes vero et visentes
exercentes ut severe animadvertatur.

Ex Statutis Synodi Dioecessanae, à Cesimiro Lubjenski Episcopo
Cracoviensi, Cracovia Anno Dni 1711. in Octobri, celebratae.

Cap: XXXVIII. de HÆRETICIS.

Cum piam consuetudinem per Antecessores Nostros introductam invenimus, ut omnes Acatolici in Urbe Cracoviensi, tum quoque alijs Civitatibz, et Locis, in Festo Ss. Corporis Christi et Octava illig, Processionibz, solennibz, assistant; ideo eandem consuetudinem ut diligentissime servent, precipimus, et quicumq; in mandatis Nris defecerit, eundem ad instantiam Fiscalis Officij Nri citatum, penis arbitrarijs puniendum declaramus. Et quoniam tam per Illr^m et Rm^m olim Joannem Matachowski, Episcopum Cracoviens^m inhibitum fuit, et est, ne Acatolici ad Jura Civitatis admittantur, et hoc ipsum Leges Regni et Jura Civitatis vetant, quinimo Spectabilis Magistratus Crac. super hoc submissionem Feria 5. ante Festum Nativit. b. M. V. proximã die C. Vllbris, 1685. fecit; ideo præmissa omnia reasumimus, cavemus memorie et observationi Spectab. Magistratui demandamus.

Districte quoque auctoritate presentis Synodi inhibemus Ministris seu Prædicantibz, cuiscunq; Sectæ, ne in domibz, privatis Acatolicorum præter suas devotiones exercere, aut occasione baptizandi, seu Matrimonij assistendi, illas adire, et præjudicium Juribus Parochialibz, Ecclesiarum Nrarum Catholicarum inferre, sub poena captivationis ipsorum; Acatolici quoque ipsi dictos Ministros ad se pro hujusmodi Actibus ullatenus invitare, sub penis arbitrio Nro infligendis, audeant.

Fana etiam vetantibz, Constitutionibz, Regni et Provincialibus, adificare nova, sub demolitione eorundem, non præsumant.

Monemus pariter Parochos, et alios Presbyteros, benedictionibz, Matrimoniorum Acatolici cum Catholica, et à converso, contrahendorum assistentes, ut eundem benedicere non præsumant, nisi prævia declaratione, quod proles ex ipsis suscepta in fide Catholica educabitur.

Hortamur denique salubriter in Domino omnes Catholicos, ne Fana Acatolicorum devotionis causa adeant, ipsorumq; devotionibus, Concionibz, et Ceremonijs Fidei Nostre Orthodoxæ, ac ritui illius aduersantibus, intersint.

In omnibus autem causis cum Acatolicis occurrentibus, Perillustis et Adm. Rndus Stephanus Rupniewski, S. Th. Doctor, Canonicus Cracoviensis, Archidiaconus Varsaviensis, Scholasticus Stanislawoiensis, in presenti Synodo Dioecessana eligitur et constituitur Commissarius et Plenipotentiarius Dioecesis, ad quem omnes Beneficiati recursum

tempertive habebunt, et coram ipso, si que fuerint, querelas exponant, et
juxta jura et praescripta tam canonica quam Regni, in Foro quovis com-
petenti vindicentur: ad quem effectum eidem plenam per se, seu Plemp-
tentarios a se inscriptos, etiam criminaliter agendi et promovendi ca-
sas praenominatas, damnis facultatem.

Precisio
ad nunc
Kiege iak
W. L.
Lity zach
Lzym/Ki
Dziwie
D. im

Evangelii
1. Post decess
Patronatus
vacant
Lata hujusmodi
ombina
ma
Lura Antonio,
que Ecclesie Au-
terio in Ecclesie
ero, fas non sit.
oro suo cui pe-
lucato signatam
Pentberg, Lito-
Lity, Ruder
ant; soli Oppo
Pulera
et antiquis tem-
Ligite, Brieg
que juxta hoc
et liqueris de
et hoc evidenti
et omni claudr
et clausuris
vilibus, ac la-
a omne fas a
ventur
Patronatus gab
Lura ad Evange

Evangelicorum Augustanae Confessionis, in Ducatu Sigmicensi, Bregensi
et Wolaviensi, in Angliam transmissa A° 1707.

1. Post decessum ultimi Ducis, Ecclesie, in illis potissimum ditionibus, ubi
Patronatus Ducibus Sigmicensibus proprium, in S. Cæs. Mtes^{trahit} ~~decessit~~ est,
olim vacante Officio, partim etiam illo adhuc tempore, quo tales Ecclesie post
a Novissimi Ducis, Ministerio Aug: Confessionis gauderent) Lutheranis erepta, &
olim ~~in~~ Romano-Catholicis ~~est~~ tradita, aut saltem ~~est~~ interdicta
sacerdoti Evangelicorum exercitio, clauduntur sunt; ut adeo in omni
Temptorio, incolis licet maximam partem Evangelicis, usque adhuc vix quin.
Ecclesie Augustanae Conf. sacrorum exercitio gaudeant; et quidem, ut mini.
in Ecclesiis et Scholis vacantibus, non Pastores et Praeceptores vocare ac præfi.
fas non sit. Inde est, ut pauci illi Ecclesiarum Pastores, in catibus tam numerosis, mi.
sus cum par est defungi haud possint. Res veri è jam deducta, ut in
ita Sigmicensi, in Hayn, Züben, Parochwitz, in Ducatu Bregensi, Ohlau, Mümpsch,
Hoberg, Pitschen, Reichenstein, Silberberg; in Ducatu Wolaviensi, Steinä, Wis.
Räuten et Herrnhut, publico sacrorum Aug: Conf. exercitio profus care
Soli Episcopo Wolaviensi in suburbio facultate Cultus Publici relicta.
terea in illis locis, quibus Suis Patronatus non Principibus et Dynastis, sed
antiquis temporibus, et quidem vel titulo oneroso ad Urbes et Castra, ubi
quibus, Brieg, Hayn, Silber et Wolau, vel etiam ad alios Privatos pertinetat,
purchow, excoigitationis variis prætextibus, sub questionem trahitur, de
liquibus demonstratur, Ecclesie et Schole expiuntur, interim, ~~est~~ dum
re evidentiùs demonstratur, Sacris Catholicis-Romanis addiuntur,
etiam clauduntur, usu omni Evangelicis interdicto: Patroni veri loci, quan.
lansemis Documentis Legitimam Juris Patronatus possessionem exhibeant,
ibus, ac laevymis causam suam urgeant, non audit dimittuntur, et con.
omne fas ac ius, ad ulteriorem petitionem demonstrationem, vacui abire
ntur. Potissimum verò est, quod, cum Privati in hoc vel aliquo loco iure
natus gauderent, ipsi veri sint Romano-Catholici; aut etiam, quando Rom.
ad Evangelicos pertinentia, in Catholicorum manus transeunt, tum sub pri.

quidem vigore Instrumenti Pacis, cum libero exercitio Aug: Confess. in locis
 inis et extra Territorium, ~~non~~ etiam in suburbijs Oppidorum Schweinitz,
 ver und Drogau, tres Evangelicas Ecclesias ad exercenda Sacra Aug: Conf.
 exstruere concessum fuerit; Rursus tamen concessum non fuit iuxta
 lasias dictas etiam Scholas erigere, in quibus iuventus in cognitione Dei, Viri-
 ty et artibus liberalibus instrui possit. Cum tñ Scholæ necessarium sint an-
 Excursus Religionis Publicæ, viam aliter fieri possit, quin, ubi curæ publica
 Religionis Sacra in Predicatione Verbi, Administratione Sacramentorum, Copula-
 tibus, Funeribus, alijsq; Actibus libere exercere conceditur, institutio iuuentutis
 huiusmodi minime interdicenda. Immo verò Parentes, institutos
 gaudere saltem Religionis Scholis libere cogendi veniunt.

Pravamina

Omnijs August: Conf. per Silesiam addictis communia.

1. Multis in locis Subditi Evangelici Sacris Catholicis-Romanis ~~inter~~ proflg
 i interesse coguntur. Cypriani, imo liberi, quorum Parentu alteruter Ca-
 licam fidem profitetur, iuventus vero omnis que 15. annum nondum excessit,
 ten singulis diebus solis et Festis ad Parochiam Catholicam in domo eius, pro ej-
 que, siue etiam in templum ad Institutionem in Rel: Catholicam, simpliciter con-
 ire, sed in dicta religione instrui coguntur. ~~Patrona~~ ~~et~~ ~~Matrona~~ ~~famili-~~
 Evangelicorum, diebus Dominicis et Festis, saltem alteruter, aut unus ex liberis
 milis, non solum Conaoni sed etiam Missæ interesse coguntur: alioquin, ~~in~~
 erunt, graviter puniendi. Alij Catholicis Dynastijs, Spirituales et seculares
 satis est, quod Subditos suos Evangelicos ad temple Catholicum et audendam
 cuncto personam sollicitent, sed cogunt etiam eosdem, ut in publicis Processionibus Sacris, sive
 te non cogunt cæ ~~Armata~~ ~~ag~~ ~~instrui~~ ~~assistant~~, sive comitentur: Statu Silesie
 et Regni: Equestri Evangelici supra S. Eusebii feroculum tegmen portare, imo
 stratoris hinc Thea varios fidei illorum repugantes Actus Venerationis
 bere coguntur. Et quædam quidem ~~deprecandæ~~ iuventus in oppid-
 et pagis in summa Ignorantia deprehendatur, scholis deficientibus, crescens
 iteque, ut ne quidem quemadmodum Magistratui suo fidem et obedientiam
 tere, nedum Animæ salutem spectantibus, iacet; Rursus ~~vero~~ ~~ag~~ ~~instrui~~ ~~assistant~~,
 beris aliorum institutos mittere non possunt; unde paganismus enasit:
 utis rusticis adeo necessarium, quam si præceptorem pro informanda iuventute
 legis esset integrum.

2. Tenore secretæ Instructionis, quæ a S. Cæs. Majestate in puncto Educa-
tionis Nobilium ^{pupillorum} ~~prophanorum~~, data esse perhibetur, et à Supremo Cæsareo Prae-
fecto d. 25. Aprilis a° 1690. Praefectis Territoriorum, cum allegatione Rescripti
Cæsarei, infirmata fuit, tenentibus post fata utriusq. Evangelici Parentis
aut Patris tantum, pauperiores in vita Parentum, Religione Evangelica imbu-
beri, accipiuntur, et, cum totali præteritione Tutelæ maternæ et legitimæ
Catholici Tutores dantur, à quibus miser pupilli promissus contra Parentum
suam voluntatem, in fide Catholica educantur: quæ quidem Educatio, uti est
ministratio Bonorū pupillorū, ex defectu idoneæ personæ, haud raro viris
indis committitur, à quibus res pupilli, res bona illorū debite et ~~sanctè~~ curantur.
Aut, cum Parentes in vita sua filios suos, propter defectum Evangelicam Educationem,
exteris Scholis mittunt, tam in Christianismo quàm in Artibus higenis Educandos, filii
aut Parentes eodem reuocare coguntur, aut certe, Patre mortuo, moestissima Vidua, aut
tristis Parente jam supposito, Cognati et affines Evangelici, sub comminatione gravissimæ
aut poenæ carceris, ad statuentem pupillos absentes, eisdem curæ Tutorem Catho-
licum tradendos et in fide Catholica instituendos, obligentur. Et gravissimæ Con-
fessionis hujus asperitas Sacra Cæs. M. et à Privatis in particulari, et à Statibus
Territoriorum Ducatum, tandem à toto Corpore Evangelicorum Statuum omnium
Territoriorum in Superiori et Inferiori Silesia, multis Libellis Supplicibus et memorialibus
a° 1691. 1694. et 1700. sibi penetrabili remonstrata fuerit, nulla tamen à
Majestate Cæsarea rigoris hujus impetrata relaxatio; et potius recutum est malum, ut
olim in occurrentibus iniquissimi Casibus, siue Vidua, siue Cognati, per concessum in
foro beneficium Appellationis ad summum Principem tanquam ad ultimum asylum
recurrerent, hoc quoque remedium calamitositas et adflictis ~~sanctè~~ penitus prae-
ceterat ablatum sit.

3. Statibus Augustanæ Confessionis pro Totâ Silesiâ insuperabilia obstacula
omnibus negotiis, imprimis vero ad causam Religionis pertinentibus objecta sunt, ad
pendendum, ~~et~~ ut res afflictorum et pauperum Tributorum causam tuam, negotia
communia suorum negotia et afflictiones Sæ Cæs. M. proponendi, ~~non~~ ^{non} ~~possent~~
accessum haberent. Quæ ob rem, a° 1696 à Suprema Praefectura in omnibus
Statibus publicè placuit, et communi nomine ^{Statibus} hujus et alterius Ducatus ~~et~~ ^{et}
ratio ad S. Cæs. Maj. fiat, sine prævio scitu et consensu Summæ Praefecturae, ~~causam~~
Negotia ipsa siue ~~et~~ proponenda aperiri debet; per res v. Summæ Praefecturae, ~~ob~~ ^{ob} ~~ponit~~

Precisio
ad n. 1
Kiege iako
W. L.
City rachon
Lipskier
Vivie m

Conceder
libellos de
rationes o
ceceptanda
Arvamis
Saxonia
Evangelici Aug
Population
Silesia
Silesia, on
Ill. vers in
impedire
line
negat
mittitur
et fenera
Quid
Territoriorum
populationem obi
nata, non aut
natio; aut, si se
non debent
concedere
Monumenta
Episcop
officiale
fas non si
immo non
duationis, ac
animo
S. Turbantur
Religionis et con
negotiorum matmon

gratioris beneficium, passim, et, si Emigrantes sint ~~non~~ ^{non} ~~impotentiores~~,
 ayatur; passim vero etiam inuitis injungitur: et quò nonnulli Praefectura
 in passu aliquam Juris speciem protulere possunt, prouocant ad Constitutio-
 nes et Rescripta Principis, quae tamen Remini ostenduntur, imò non raro con-
 menter Principis proceditur. Et hic ~~non~~ ^{non} praetercundum, quod Ducatus Ple-
 rensi semper ad Publica Vratislaviae Deputatum alterum Catholicum, al-
 terum Evangelicum mittere, fas fuisse: tunc vero uterque Catholicus esse debet,
 Evangelicus admittitur amplius. Quid? quod privata illa minoris census
 aia, usque ad officia Coactionum pecuniae Publicae (sunt Finisfman), et si à Statibus
 accipiant, ab ijs dependant, et per quos Interesse Caesareum neq. promo-
 uerit, in Duc. Plogorice, post decessu Evangelici, Catholicis dantur.
 cum inde ab Instrumento Pacis nunquam Advocati Evangelici ad Aduoca-
 tos admittentur, Evangelicorum vero ultimus annus nostrisimo 1706. morte deced-
 it, à Regia Praefectura Locis illis Statibus Evangelicis non permittitur ad huc
 suam Religionem substituere: unde est, ut, si in Rebus Religionem susce-
 ptis querere oriantur, aut Patrono alicui cum suo Clerico leuiter intendant, Evan-
 gelicus indefensus maneat, si quidem Advocati Catholicis inuiti, aut saltem non
 fide, quam rei necessitas postulat, contra Religionem suam et Clericum,
 inferentur suum obeunt.

Pravamina

Evangelicorum in ditione P.P. Jesuitarum.

ditionibus P.P. Jesuitarum reliqui illi exiguo numero Euglici tam acerbe
 muntur, ut iidem proprijs adiacentes et in Instrumento Pacis à S.C. Mre concessas
 ias extra territorium, (quod non aliud quam Hirco et Canum Habule vocase
 ant) Frisitare, sub gravissima poena, vel ipsi mortis, interdicitur, sola facult
 decendi Lava Euglia quae Plogoriz in Suburbis sedercentur, concessa, ut
 unum hanc ratione Exercitium Pel. illis difficile reddatur, quippe quibus iter
 s. C. 4. et plurius miliarium est conficiendum. Inde est, ut si aliqui, ex peculi-
 zelu in religionem suam, et ex necessarijs Poenitentis agendae officij, una sal-
 vice in anas, contra indictum, et quidem Nicodemitico more, nocte, ad
 lephas extra territorium excurrant, per emissos v. Speculatores, qui quovis
 inico et Festo die vias lustrant, depredantur et prostantur, illic vel
 eum Carcerem, ubi plerumq. Valetudinea, nonnulli vero et vitam amiserunt,

Przeciw Szparzatom Absoluti Dominij prochem potrązionym,
 w ręk podanym od Pana Mikotaja Semiota Łokomonego Wenden-
 kiego iako niewiadomego, Praw, przywilejow y swobod Korony Polskiej
 Wł Litt, Statum Reipub, Dostoięstw R^o K^o M^o, y pokoi pospo-
 lity zachowuigcych, a osobliwie catosi Religij Świętey Katolickiej,
 Rzymskiej y Ewangielickiej prefręgajigcych, aby wypraw,
 dziwie wolney Rzeczypospolitey był prawdziwy Pokoi y praw-
 diwa Wolnoś, non Pacis et Libertatis nomen, umbra, larva,
 facus; sed ut omnibz beneficit et omnimode.

Tego Uniwersalnego Pokoju zwizyki ir Pan Semiot targai
 usfitwie; nieznanym dotąd w Oiczyznie naszey sposobem, rzucajgc
 w Eudkie głowy pororne iakies' Seruputy niewiem iesli pochwały
 godzien gdy non obscure daie znae, iako nie tylko radnym do tąd pro-
 motnym niedziem nie okehrenang Narodu naszego swobody nie tyf-
 ko Geniusz Oiczyzny et tot Principum sacramentis poświęcone
 Prawa postponie, ale y Starożytna ktore sy Eudkom naszym tak
 dobrze nadaty Prawa y Confederacie, y pradin integri seculi
 prescriptione sweslinwie y Spokoicnie utwierdzang zniesi usfitwie,
 y wazy sy targai wsfytkie warunki, nie oglądajgc sy na wia-
 rz, honor, y Sumnienie swe y Oicow swoich. Wozym od niego wiel-
 ko krywdę cierpi Rzępta cata, na ktora Stupnie wsfyrcy Bra-
 cia, wolnoś miltuigcy rity, kowaciby mieli, y powstai przeciw ta-
 kiemu, ktory na wolnoś, na ganta, Porcelwoś y fortuny Bra-
 ci swych, pod iednym Prawem sędzaych nastepnie, y do no-
 wych co nar skazy y narzekania przyrzynę daie. Ale' mu za-
 dobyta z pochew Broni Regula z Statu stangc more: Erubescere
 contra legem loqui.

A reby sy JEML pismem swym darmo nie mordował, radzi
 przyrzawamy, ze w Boganstwie Polskim radney nie byfo Religij
 Chrześciankiej y ze dopiero od Miecistawa pęrospy sfoięcna po-
 rzętek w Polsce nastad, ale ir nie dotoryf, ze oryim powodem, przy-
 dzie go nawrzy' re za powodem y przyrzynę Czechow Braici swych,
 z ktorych Narodu Miecistaw X. Polskie bywfy Poganin, pęzgt
 w Stan Madzieski Dobrowkę Cerkę Bolesława Krigrecia Cies-
 kiego, a Chrześcianinem sy stat roku po Narodzeniu Pańskim

960. Tego wieku Woiwoda S. z rzy, a z Czech przyrodzony Polak
 Kom Ewangelij S. zwiastował, ku której ~~Polacy~~ Duchaniu Polacy
 zwłascza Staru Rzymskiego powstawajac, skierow do polowice
 dobywali przy Ewangelij jako prawdziwi Ewangelicy. A za Bo
 leslawia pierwszego Polska z Xięstwa Krolestwem się stała od Otto
 na Cesarza; Ma tedy Polska nie omylić Klenot Dukowny nabyty w
 ny S. Chreścianskiej, od Braci czeskiej, których wyznanie nie in
 jedno rebyśmy znali Boga jednego w Istności ale w Personach troja
 kiego Ojca, Syna y Ducha Świętego, tak jako Wiara powszechna
 Nicejskiego Concilium a także Credo S. Athanarego iawonie Swiad
 ozy et. Ma Polska Klenot Polityczny Insignia Regalium od
 Cesarza Chreścianskiego nadany, oraz y prawo Chreścianskich w
 czonych, według których Decreta opobliwie Gratiana, Valenti
 niana, Theodosiusa Cesarzow na porztku w Prawach ce
 skich znajdowić się nie formalizy: Tyłko ci S. Chreścianie praw
 dzinni którzy wierzą według Credo które napisat Damascus, a
 ci nie mogą być porzytani za Heretyki et. A kto czyta Credo
 Damasi, widzi że się tam le trzy Credo mianowicie Credo Apo
 stolskie Credo Constantopolckie w którym jest wytorzona Wi
 ra Nicejskiego Concilium, y Credo S. Athanarego do słowa zamys
 ig y zawieraj; Te tedy wiary S. Apostolska, przyjęli Polacy który
 trzymają Ewangelij: nie może nam tedy nikt nikt dowiedzi tego że
 bym byli Heretycy. Ale ze Prawo Polskie pag. 255. nie pozwala
 wyktadowo przypuszczac ani wywodow radnych z Prawa obcego
 wdarowac się w radne o tym Disputacye niskim nie chcemy. S
 na swoim placu poczet Wiary naszey dac kardemu optoni iedest
 Jednak w tym jako Słachita Polska mądrych onych y Cnotliwych
 Pródkow naszych vestigia premimus, tyłke Stow rarywajac
 które im niekiedy za Krola Augusta Constitutio Anni 1562
 pochwalita, iż się nie chcemy z Xięzgi uh midosig wdarowac,
 w radne Disputacye, iedno stojac przy Prawie naszym, nie chcemy
 Wolności naszych in dubium vocare. Pag. 25.

Lex iubet, non
 disputat.

A wszakże rebyśmy się nie dali być tak tegoż zmytu, że
 byśmy w tym wczym się do M mysi nie mieli dać przestąpić y in
 formaty ~~nie~~ nikt z ryorliwych tej Dioclyznej
 Synow nie będzie mógł mieć za rde; kiedy ku Obronie Wolności
 ku zachowaniu Pospolitego Pokoju przymusieni iedestny niepo
 trebny jego Discurs tym naszym rewinere Responsem. A na

przed przywodzi Dykt. przeciw Heretykom Władysławowa
 Jagiela z Statutu Herburtów. Nie dziwujemy się, ponieważ JE. M.
 Samozwiesz Obywatel, że niewiadom będzie prawo Koronnych Sta-
 tut Herburtów mniema być od Stanów publicznie przyjęty:
 Bo luto na Sejmie 1565 Herburtowi pozwolono ~~nawrócić~~ Statut pro-
 tory, iż jednak conditio, aby go na przyszłym Sejmie przedstawić,
 ku przetrześciu y wygłaskaniu Statutu. Co się nie stało na radnym
 Sejmie dla tego Anno 1608 do spisania Statutu, nowe Deputaty
 Rzeczypospolitej naracrać miada jako czytamy w pomienionej Consi-
 tutrey sub Titulo, Correctura furium Pag. 754. Itaq ianna jako JE. M.
 błądzi jeśli Statut Herburtów ma pro autentico; A tego nie wie
 że wsey Herburtowej kładre między innymi dobrymi Prawami, up-
 ser promiscua colluvies et farrago Praw niewarnych, y niekorek-
 nych, y które radney wagi mieć nie mogą, ani mają, są bowiem
 nie które leges abrogatę, jako jest Lex de Tempore ad interrogandum
 Pag. 220. De Judicijs personaliter Judicatoris Pag. 225. Item se sędy
 ziemskie tylko pro parvis summis infra 100 Maras mają sędy
 Pag. 290. Item Taxatio fundor Pag. 481. Procuratores jurati Pag.
 371. a nawspyskło że Herburt ten Statut pisat przed Smiercią
 Augustową wpród niżli Stan Szlachecki na najwypsey wolności
 Stopyn po Smierci Augustowey wstąpił gdy na Rzeczypospolityj zupet-
 ne Jus Maiestatis spadało wyraznym prawem Tytuł dreedriewny
 Krolow Polskich abrogowany Conf. 1576. Także wolności od wsiada-
 nia na kon kiedy karg wpiernofrey Confederatrey Warszawskiej
 1573. przytym mieszkanie Senatorow przy boku Pańskim bez kto-
 rych rady nie czynić Pan nie ma, więc y deposit Skarbu Koronne-
 go aby był pod kluczem Senatu y Wrednikow Koronnych: Item,
 Sędow y Sprawiedliwości potoczney z Osoby JE. M. na inne Stany
 przeniesienie: Item wolne Szlachcie Kuszcow wyprawanie y inszych wie-
 le Swobod, ale nawspyskło Libertatem Conscientię y Pokoi Dispen-
dentom zgodnie uchwalita, y widząc że ani Pokoi pospolity ani
 Wolność Narodu naszego inaczej zatrzymana być nie mogła, u-
 chwatać też Panom swoim między inszymi Prawy, a iszore nomi-
 natim y nader dotornie do Przywilegi y approbatiey podada. Ale
 iszore A^o 1433. wbrew temu Edyktowi one przedniejszy Dyktuskie,
 do stanu prerogative uchwalono. Neminem captivabimus nisi iure
dictum. Czego dopominając się Pródkowie nasi podług onego Statu-

podług onego Prawnego Przywileju, potym Dykcie wdzierwiec' Lat Dru-
 nego in Jedna dotornym Prawem, tabulum takowey Execuciey, z miedzy
 Conf. 1562. Pag. 25. y Puzna. Bo obacz kardoy iakz ten Dykt wpa-
 bie ma, nie spuszczaj Serwitium gentium Surawoic, y nader ofny rigor
 wlokze na Potomkow obetzyuz Comsty, chuge aby bere erci y dobr roz-
 tawali. Saca y unaz iako magna Nomina tej Dniepty chce z honorem
 zuci, y za Infames porzyci, Ktory Rodzicom wney wiary mieli, do
 sobliwie obacz iako ten Dykt ktadze na syzy crudelissimum Inquam
 Inquisitionis; mowi bowiem tak, re obrinari de Haresi Ordinarior' suor' ex-
 mini aut Magistrorum Heretica pravitate ad hoc a sede Apostolica
 Deputatorum vel deputandor' subdenty comprehensi, Tuiby takz neory
 wolno Xiudzu choi dobrego Katholika, o samy Suspicij abo za niepuz-
 nym zadaniem wney Wiary ber prawa imai y wiezic. Czego po-
 dobro JEOME sobie y Braui swoy rzery, kiedy zararem przystobry-
 sy ten Dykt, przytawra oraz zprysyzenie DL Duchownych y
 skich, ktadze ie za Prawo. A tu jz iawnie wydat sy, iako Wol-
 noic y Prawo pospolite podwroic chce, ktore Panu Polackie-
 go syzy z Jurisdictiony Duchowney wyjeto. Co sy pod Zygmunkem ju-
 rym przez wiele Praw tej Jurisdictiony granice rozszajacych zarado,
 a pod Augustem przez trzy Constitucje Anor' 1562 et 1565 hamow-
 ce executig przeciwno Duriom Dekretami Duchownymi uicizony
 Monerysto. Ale rebyomy to Konca iasniey wywiedli, ze ten Dykt
 Krola Jagiela, nigdy nie byl Prawem, ale cresig za pojigniem Dio-
 ra tysh, ktory na ten czas Kataman Krolewski rozku mierwali,
 cresig ad importunam instanciam Duri inordinato zelo ragnarysh
 byl otrzymany, ukaremy to re go nikt na ten czas nie szukad, Lez
 ani sam Legislatoz Krol Jagiela ktory zaraz po tym Edykcie kony-
 ta z Czeskimi Pany Relligij Ewangelickiej przyjz, y zimi
 nie Inquisitionum Lege agere, iako Dykt kare, ale Doktorom Akade-
 miey Krakowskiej pacificie disputowai karad y sam tagodnie dispu-
 towad Kromer lib. 20. Pag. 437. Ktorych byto ortypek, a miedzy nimi
 Kofka, teze Familiej ktory do Pzd w Polzore kwitnie. Tenre Krol
 Jagiello potym Ewangeliki, co mu na Woinie Bruskiej przyji, wda-
 bianicach honorificie restowad y udarowad, gorie dokadada Kromer. Pag.
 20. Pag. 300. Na ofstatek, kiedy Jagiello umierad przysped do niego
 Xiudz Ewangelicki, y mowid z nim w osobnoiu, Sematis arbitris.

Kromer. Lib. 20. Edic.
 Basil. 1568. p. 298.

Biedlki, p. 340. B.

Kromer, p. 301. B.

Idem p. 306. lin. 7.

Kromer, L. 20. p. 306.

Ten Xiudz byl Astrologia

ktory Krolowi Mostem

pradziat. Conf. et

Biedlki p. 346.

mer ibidem. A Buchadre tu Krol swego wdafnego Dyktu, arasz to
nie byto, w brew temu postarowieniu, nie imai, nie padzi, nie karac Xry,
za isliby byt Heretykiem, owsem sy zrim tak familiariter kumai,
zeby kto nie rozumiat ze to sam Krol tytko byt taki, for Arzy,
biskupi y Biskupi czypili, pisze Cromer tamre, ze Postowie Czesoy
wangelicy comiter et laute habiti sunt et apentientiby Archiepisc
o et Episcopis ad Sacri comunione admisi, qozie sam Krol zaimi
Nabore swa wrywat, a ze postat Czechom Ewangelikom na pomoc
Brata swego Konbata za sprawz Witottowz z niemadym Woiskiem
Polakow y Litwy, crego y Kromer nie mogt sy zapreci lib. 19. pisze
o tym Bielski 173 y 27. Co wsfytko w brew czypili y starowali temu
ktory DEML producecie Dyktowi, ktory nigdy u wsfytkich wurywa,
nie ni byt. For czypit Wladyslaw Jagietowicz, ktory za rady Senatu Poly
kiego Brata Karimierowi na Krolestwo od Czeskich Ewangelikom
obrazemu (choi inszy byli Arzy, Xryzre Rakuskie Olbrzykta obrali)
iako mogt pomagat, postanszy Ofstrogz y Terzyskiego, Lomian y Serdom
Woiczo z Woiskiem aby sy z Taborzami Ewangelikami przeciwko Olbrzyk
toni zdcrysi, A sam Bratniemu Woisku na pomoc w Szko gteboko
wtargnet. micorem y ogniem wojujnc: o czypit Kromer pisze. Ciemusi tu
preciwo Edyktowi temu ktory comercia Polakow z Czechami nominatim
znosit, y Czechom do Polski, a Polakom do Czech ierdzie, zabronit, sami iz
Krolowie comercia sworie instaurabant y iako Czechom do Polski, tak y
Polakom do Czech droz otwierali, Jabor y pomieriony Karimier na kro
lestwo Polskie po Bracie nastzypinszy z serzym Krolom Czeskim Ewan
gelikiem, Brujan y Confederatiz, y Brujnierz raz racowrte tak spa
kocnie trzymat, ze sy od niego radnym z Szymu Justatim, radnym
obietricom, y grozom odwolec y odstrasyc nie dopusci. I Kiedy Papiez
Legatiz do Krola wyprawit, declarujnc sy, ze wboroncy na Prusaki co sy
byli Koronie poddali, klatwy inaczey relaxowai niecha, az Karimier
Krolestwo Czeskie (ktore temu albo Synowi jego Rebelliranci Krola
sernego swoiq wdafny odwagz y Poleganczi obietali poddai) acceptuie, do
crego mu przytym Papiez sworie y Cesarzkie y landow Chreccianskich po
sithi ofiarowat, Tedy to Panow nic nie uszydo. Gdy potym tego przy
namniey Legat affektowat, ne tamen pro federato let Rege haberet
Georgium sed pateretz piam (necis militiam contra eam in ditioribz
suis promulgari (Stowa te sz Kromera) offendit ea Legatio Regem, et bo
ceres Polonos qui tunc ipsi aderant in Concilio. Y nigdy nie dat Krol na

Nie ma tego Cromer
NB. Inalrey on o tym
pisze 10: 2: 49
ab imt: p: 285. B.
conf: p: 288. lin: 24.

Lib: 21. pag: 314. fin

Propter rationes
Politicas, per
gras etiam
una Patavis
amicitiam colitur.

Libro 27. p. 391. B.

Przywodzi D.M. Przywilej tegoż Króla Jagiella o Wniey wól. rko.
 rony Polskiej, następujęc na wstępną Bracię wól. rko. Obywatelom uspięuige
 ich wyznie z Wredow wselakich. Maję zaprawdy za co brückowani cude
 Księstwo Lit. D.M. Mei, że ich pod jarzmo absoluti Dominij chce rzo,
 rony zaprawdy, kiedy ten przywodzi Przywilej, który wyraca oryginalną Xie.
 wólę w której Księstwo Lit. na tenor rozstawaby musiało być go dęty
 przez Stary X. Litt. tenże Przywilej nie był poprawiony. Czego samyż
 X. Litt. Przywilejami dowody. Nie najdziemy in volumine regum Przywi-
 leiu o Wniey na seymie Libelskim woby w którym pierwszy punkt rozpi-
 contenta Przywileia Jagiellowego tyra Stowy. Naprod in arkolwiek by
 by Stare spisy Przyjacielstwa i sprzymierzenia pomnożenie y lepszy sposób
 Ręky tak Korony Polskiej iako y Wól. D. rypinice ety. ~~W tenże~~
~~W tenże~~ Wszak in ty w nich nie co widri być różnego od
 rozryego y dobrego Braterstwa iufania, proto dla maciejszego spoi-
 nia spólney a wzajemney Braterskiej miłości y w wieczney stronie
 obadwa Państwa spólcorney nie wytpliwey Wiary Braterskiej, casy wiara
 nyri ety. Hem też aby jedna Strona była drugiej Rado y pomocy; aby
 D.M. Prawa Przywilei ety y Prawa wsem wobec D.M. y kardemu ro-
 sobna iakimkolwiek sposobem nadane y wolności, dostoięstwa, prawo-
 gatywy Wredy wpsytkie caley y nie pomspenie zachowat. Hem Statu-
 ta y Wpawy wpsytkie iakiekolwiek, y z ktoreykolwiek przypczy sko-
 to nabywania y dżierzenia imienia w Litwie ety. talowe Statuta
 aby żadney mocy nie miraty, iako Prawu, Sprawiedliwości y też spody
 ney Braterskiej miłości porzeczione. Hem Punkt względem Dignii
 tastro Wredow, zgoda caby ten Przywilej in w bren Przywileiowi
 Jagiellowemu od ciężkiej niewoli Stary Księstwa Litewskiego uwady
 nia, Wpsytkich wobec do pranzatym Wredow przypusporazge, tak
 dowody. Naprod, Przywilej Jagiellow ma w sobie ze tylko ci Szlach-
 ty byoz maig, którym są dane Herby Królestwa Polskiego, niechre Herby
 pokere wide Braci w X. Litt. iest, którym są takowe Herby dane,
 chyba te familie tylko, ktore w tymże Przywileiu są splicifcowany
 ne, ktore iur zwispsy cresci resity. Taby takę rcoig wieksp
 cresci X. Litt. ~~ety~~ musiat szacketwa dżodici, y Magna Nomina
 w X. Litt. rtey prerogatywy szacketwa rżupie; są inspe prawie
 niewolnicze powinności, ktorych kardoy dorzytdi się more; Nawet ten
 Przywilej ze od Starow nie był przyjty y roznia wielkie crynit swiadery
 to declaratia o Wniey Dym. Aug. pag. 99. w którym dopiew od sukcesy
 dżieroznego Państwa potomkow swoyż oddala, A w Relesta seymu krom.

nego Warszawskiego, w sprawie około Wnicy Litt. narzeczywszy dopiero
 Lestow do pisania tej Wnicy tak i Duchownego Stanu iako y Świec-
 kiego niedry inszymi narzeczył y Ewangelikow, o obliwie Xięz-
 cia Nikołaja Radziwila, nie jeden ale trzy brady Senatofkie maigago,
 to iest Woikwoodstwa Wileń, Marszałkostwa y Kanclerstwa w A. Litt.,
 bym dokładem aby zapali y wykładali Listy y Przywileie umowy,
 Spiiski stare, przekładając robu stron doległości y roznie swoich podawa-
 ige też także robu stron aby wprędniejszych Wniach modernowało albo
 aby im przydano być miało Pag. 52. I trzeci w tymże Receptie Pag. 57
 o Wredziech Artykul na przyszły Sejm walny, odłożył. Który Conf-
 siołk. Pag. 107. dla spraw Wnicy miał być ~~z~~ storony, Item
 Pag. 127 et Pag. 138. odłożony. Dopiero 1569. Na Sejmie Lubels-
 kim potwierdzony, kiedy Ewangelicy od Wredow nie są excipowani, on-
 zem osobnym spryżyciem Xięstwa Litt. y Przywileiem Eymunta
 Augusta w Wredach swoich y prerogatywach utwierdzeni, A dla wiezpa-
 warunku z tegoż Sejmu na poprawę Statutu Litt. Pag. 194 Deputaci
 Duchownego y Świeckiego Stanu narzeczyli, w którym to Statucie
 prier samychże Dekretów Biskupow prerogativa Dyceden dostatecz-
 nie warowana iest: nawet w przedobnym Statucie Litewskim Polskim
 Językiem Roku 1619 y trzeci raz 1698 do druku podanym w Arty-
 kule III, o zachowanie spokoju z strony roznego rumienicia y Wy-
 wania Naborenstwa Chresciańskiego Przywilej od Króla zobowiza-
 niem na siebie samego danym do trzymania tej Confederatye 1573
 w Statut wpisanej tak iako Constituty 1578 Pag. 332. pod Tytułem
 (X. Litt. Łady) warowana iest. Ale re R. O. M. y Generalney nie prze-
 gusit Warszawskiej Confederatye, gdy pise, że nierówny są ta
 Confederatia Kosciolowi Bożemu y wszytkiemu Chresciaństwu, go-
 dri się R. O. M. spytał worym talonym, iesli w tym, że się zabierado
 kowie prelewaniu et. Niewiem moeliby to być narwana krywdy ko-
 ciota Bożego y całego Chresciaństwa, niech świat cały sudi. Bo
 od Ewangelikow, iako od Ewangelikow od Katołikow; to iest wa-
 niem Confederatye wszytkich roznych w wierze starow y Prowin-
 cyi tej Xięzcy: a ta zborona iest roznych Narodow które um-
 nymi obyczajami, ierykami, Wiarami, do Wnicy y incorporatye jed-
 nie rodzielney Monarchiey przystąpiły; gdyż niektóre Prowin-
 iako Łuskie, Ruskie, Inflantkie z swoimi roznymi Religiamis
 do Korony przystąpiły. A i wszyky iako Wrodzeniem tak y Bra-

coż innego tu postar-
 nowiono, jedno Psicy y
 Belpiewczastaw cożay
 lenne, tak Katołikow

om wory
 las na kt
 narzeczy
 nie wyry,
 wy. Pogoto
 straga, ta
 y Abolu
 y Katołic
 at Religi
 winy na
 zymatu
 al g pow
 Kojiam W
 wyznych
 wa powin
 Koz Spa
 Kojiam a
 Koz. Kozel
 wa wy
 Kozel
 wory swo
 ty se roga
 Koz m
 Koztem
 y Confedera
 wiany na
 mady Koz
 Koz Koz
 wryma swo
 wrynych
 wry do
 Koz ten
 Koz Pag. 4
 Koz uo
 ca takim
 wry ma

wem rouri są sobie, którego Prawa go by uchylono, upadłaby ta dy-
 ktas na której się preferens Status Reip. radzi a ratym y sam Staty
 terarniejszy Oiczyzny musiałby być odmierzony, czego podobno JE
 łobie zyczy, nie chce sobie mieć pares, tak wiele Braci uboższey condi-
 ciej. Pogotowiu Wolność swankowaciby musiała która pokoi Dissiden-
 postrege, tak dalece że się o swobody nasze z radney inszej strony niewo-
 la y Absolutum Dominiū kupić nie może. Jeden jest tylko przypadek NB.
 do ostatney niiny y całego wykorzenienia swobod Oiczyznych pod
 text Religijey. Pod którym poroznym Otaferzykiem iesi się do Oi-
 czyzny naszey wemknie niewola Sumnienia, actum est de Libertate
 te zgnatę obalona wolność nagle breknęła o ziemię musy, B.
 tak są pomizrane te ktoremsy wyzey ukarali, resmy po nich na to
 ta figium Wolności wstajili, Stopnie Wolności że jako nam niezpe-
 do wyrznych drogę ukazały, y ustaly, tak iesi się nam na niewypry-
 woga powinie nie oszoim się na naniższych ale baro siska będzie
 godoledz spaść na gdowny y zostatniego Privilegium in Jedlra, Prawo
 Neminem captivabimus potegę Stanu naszego y Poselską sębę us-
 drito, Poselska sęba Jurisdiction Duchowną raiosta y zharita, o co
 ter na się był X. Gromer dobre zyp Lib. 27. Libertatia od Juris-
 dictioni X. Ichm Libertatem Conscientiar' tur za się, onfrem z się
 wiedney swore idęcy przypiosta, ktorey to wolności Sumnienia iesi-
 by się woga powineta Jurisdictioni X. Ichm pewnieby gory wiešta, kto-
 rey Prawo względem Pretextu Religijey zabiegajęc trzyma na sobie
 Securitatem Swobod naszych y całego Oiczyzney naszey. Ciego usfryskie-
 go Confederatia Dissiden' postrege, jako to Prawa nasze iawnie w s-
 minaję naprirod Pag. 203 zabiegajęc temu aby się z tey Przypisy
 między Zworny Seditia iaka skodliwa nie usfereła którą po in-
 szych Krolestwach iawnie widzimy, Item Pag. 423. Majęc to przed-
 oczyma swymy, jako wolność Religijey ucyznita wiele Niebezpiecz-
 winnych Monarchiach, Prastregaigę tedy aby w miedzy Oiczyznie
 naszey do tegoz nie przyspęto, obielujemy statownie trzymać miedzy
 sobą ten Prodek, który sam Pan Bóg podał raryst Confederatig.
 Item Pag. 425. Aby przez takowe podwoleństwa do wewnętrzney, ore-
 go Boie uchowai, Woiny w Oiczyznie naszey nie przyspęto gdyż
 za takimi nie Chrescianskimi Sprawami insze Monarchie pra-
 wie mało nie do całego zginienia przyspęty. A tu iur za pokaran-

Sag. 275 Która iako sam D^oM^o przyznał in aeternum bywa Staro-
 wiona, gnadze o tej Confiterii nie wiedział w której de Verbo ad Verbo
 Confederatā ta wypisana i aby całe wiarymi czaſy była trymana
 do trzech Staroſz Rępkę i eſt poſtanowiona. Nie drwimy ſię tedy, że
 D^oM^o Synonantia Status Leip. laborat, Gwoli eramu da Informaty
 wdało nam ſię wſpytkie Prawa in Cauſa Religionis produonai, które
 na końcu tego Reſponſu ex volumine legum wypisane podorymy. Wprow-
 adza jednak ſempiterny niektorych Proteſtacy, które D^oM^o porbiereſt ro-
 miejze i eſt byz Bravem, ſłowanſy. Zarzucia D^oM^o wone Protes-
 tacie i eſt prawiwe nie wim Sit fides penes autorem.
 Biermyſz in Caſtro Lochacrewy Tenia tertia poſt Quadrageſimam
 1573. Który gnadz raniost X. Vcharſky Arzbiskup Cierminſki, drugi
 Biſkup Pomorze trzeci X. Myſzkonſki Biſkup Stoeki (zwany Biſkup
 Ciermiſki, Contenta wtey Proteſtacy i. że lokoi wnetrny approbi-
 y zgodę y przy niej precim kardemu garda potoryj gotowi. Tego Confoe-
 deratā ſwregulnie preſtręga. 2. że takiej Confederatcy chwalić nie
 mogą ktora Zwiernkoſci y Wredy tury et a wtych Prawa ſwobody
 y Wolnoſci Stanu Paſeckiego ku zwiſporenju przywodzi. A tak ſię
 obawia i tego aby takowa Confederatā między Dodaſnymi naſzymi ſub
 ptektu Religionis et Libertatis Chriſtiane do takiej ſwey woli przyozym-
 nie data, iaka bywata w Muſture w Swiaccarach precim Panom
 ſwym, Odpowiadam na to, że ten ſempiterny był na ſonvo-
 cacy zaraz od Stanow Epop. Dekm. Biſkupom. Kiedy przy tym obo-
 wiazku ratione Diſpdy in cauſa Religionis Chriſtiane doborono te
 iako ſowa tey Confederatcy brnig. Wſpale prae te Confederatcy
 naſze Zwiernkoſci radney nad Dodaſnymi ich tak Panow Duchowny
 nyk iako y Swieckich nie derogujemy y poſtupſtwa radnego Doda-
 nyk precimho Panom ich nie pſujemy, y onſrem i eſtoby takowa
 licentia gorie była ſub ptektu Religionis tedy iako ranſe wolno było
 tedy wolno y teraz kardemu Panu Dodaſnego ſwego nie poſtupſtwa
 tam in ſpiritualibz quam in ſecularibz poduz rozumienia ſwego
 ſkarai. Ganna necz tedy że ſy tam tego na tenraz jawnie domow-
 li Dekm. Biſkupi kiedy po nich Prawo ſareto pierwey nicli ſię
 wtey Proteſtacy tego upomnieli, albo i eſtoby ter y wotym Prawie byli
 zapomnieli nie dradzo iowarynſy w htony dzien te Proteſtacy
 i eſtoby prawiwa czypili nie omyſnie dobrej myſli byli iako

to bywa przy ostatniej Wieczery we Wtorek zapustny, nieychdo
 w Niedzielę po Convocaciy na ktorej ta Confederacia stanęła, kto
 ra Jan Blachecki nie ku zniszczeniu, iako to Protestacia opiera
 przywilegi, ale na najwzyszym Wolności popnie posiadła kiedy indy
 dowano, w tymre wśpnie punkcie Dissidentium, Wolności od wsiadania
 na kon kiedy Krol kara y od Nie wolniorego rodu quing Marci⁷ sup
 hufam Cago kardy w tymre punkcie dorzytai się more, A ter przyda
 du nie masz prder to do lat reby ta Confederacia Loddanym dala
 okazy do swywoi. Y owsem zabierała wśpstatim okazyom do niepo
 stuzrenstwa, burton, ze się nie zawiady, y za Zapsy Borg fuzerlinia
 się Electia Krola Henryka odprawita, na którym Seymie Electionis
 nie tylko reby ta Protestacia wspomniona była, ale owsem ter Co
 foederacia utwierdona y ten Punkt Dissiden² do poprzyjęzenia Kr
 lowi Henrykowi podany jest. Którym przyjęze na Coronaciy tenre
 X. Vekarski Arcybiskup Gnieśn Krolowi orzytał patre in Confir
 matione Junum Henrici Regis Pag. 228.

Druga Protestacy carzua R. M. in Castro Ploren² Tena Quinta an
 te Festum Nativitatis Mary, proama Anno 1573. Ledwo nie w
 Rok po Confederaciy wrywnoy, a po Electiy Krola Henryka w
 Siedm² miesicy. Dośi zaprawdy nie ychta Protestacia precino
 Confederaciy kiedy od Starow Rzeczyposp. zgodnie uchwalone od Ko
 la obranego poprzyjęzona, y Confirmowana, na co wśpyskich Biskup
 pow podpis sine ulla exceptione stanęły, A ze ta Protestacia pomie
 niemio nater czasem się nie zgadza, to sey Nowa bramię ze ter Confoe
 deraciy przyję y u przyszłego Pana promowował nie chcemy, A
 ten Pan iur trzy Cwierci roku A stykady Pactori poprzyjęł przed tym
 czasem ktorego ta Protestacia zmai miata byt wrywnona patre in
 Articulis Pactori Conventori Dat. 16. Maj. 1573. Pag. 226. Jako tedy ta
 Protestacia z czasem się nie zgadza tak mierey potrzeba abymy na
 wśpyskie obietta, ktore nie szpynego tylko ~~głowne~~ Calumnii wśpsta
 ma odpowiadać mieli. Do ktorej się y sam tenre który miał tę Prote
 tacy zaniesi X Myszkowski Biskup Plocki nie rad, co ofwiadowy
 go y się podpisat na Captur Krakowski ter Confederaciy utwierdzonej
 sine exceptione iako y Krasinski Biskup Krakowski na pierwszym Warspu
 dy Confederaciy takre sine exceptione.

Trećcy Protestacy nie wam iako wierzy mamy, kiedy ter Actu gorze y

którego czasu uwyniona, iż produkcie, jako tedy nie Autentyczny, iż
 prawa tak podaj y prawdziwy być rozumiany, a zgoda, jako in se tak
 za nieważny mamy rtedy rcticy, iż Prawa rase iako pisane tak y ab
 rgowane maig być nemine contradicte za Spólnym Rason consensum.
 Serym tedy iako poszanowie nowego tak y Abrogowai iur poszanowanego
 Prawa, radea Protestatia nie może; A wszakie, radei to przyprawamy, że
 na tym Placu tedy iż Prawa rdy y wtenoras kiedy się rdy, radea
 Protestatia (iż iest nie zgodnego rezwolena fakim) praefikodrii temu
 Prawu może, y niedopuscii mu się urodrii albo iestby przez dieki w
 Constitucie wlaro ucypi go martwym Rodem y nieważnym. Leor
 tego DEOM na wieki nie dowiedzie reby na tam tym Placu tedy te son
 Federatis pisano, y wten eras kiedy iż pisano miady być iakie Pro
 testatia lub stonne lub na Pismie ile przy Concludydwaniu tego
 Prawa. Ba ante Conclusionem, nie wiem aby się Prawo tak proestime
 rnalato, ktoreby sentencyi precirnych mieć nie mogdo ktore radea in
 ipso Conclusionis Articulo, za Spólnym rnoszeniem do iednostainey zgody
 przywodzone bywiz, A tu niech pokazie iboi iednego rtych, ktory
 byli presentes Senatora albo Posta ktoryby na tam tym Placu, na
 on eras precir iednostainemu poszanowaniu przy samym tego posta
 nowienia rawnariu, miał jakg contradicij albo Protestatij rawnari.
 Weirzymy w Tytuł tego Prawa naidziemy taki. My Rady Koron
 ne Duchowne y Swieckie et. z Wielkiey y z Małey polski z W. X. Lit.
 Kijowa, Wodynia, Podlasia, z Ziemie Ruskiej, Ruskiej, Pomorskiej,
 Smolickiej, Inflantkiej y Miasta Koronne. Weirzymy w Nowa
 tego obowizku naidziemy taki. Pretor Radeoznym iednostainym
 rezwolaniem y Swigtobliwym przyrezeniem, sobie to w rypisy sobie
 imieniem W rypickiej Rieptey oblacujemy y obowierzujemy się pod Wian,
 Rorcinowicz, Sumnieniem. Weirzymy w rypisy z naidziemy Senato
 row, Biskupy y Postow Rie mate gromady. Era fronte tedy smiat
 kto precirwko Rymowemu rawnariu private conventicula crypi
 y usurpowai sobie private auctoritate abroganda? Legum potesta
 tem, Non in angulo Regni, Nie na prywatnym riedzie ani na dy
 iacielkiej Gościna Confederatis. iż Rawnowiono ale na Rymie pub
 lica auctoritate roronym, iestli komu swigtobliwa onych Cnotli
 wych Prudkow naszych intentia byta nie wsmak tam się było
 Rawnowic z contradicij, tedy może Major był tego Rypisy R. Plac
 ale Prawa Consensu Ordinum pisane chcec prywatnymi Protes

tatami zaozic' iest to Convellere Statum Diviny obalai zgnante vob
 rosci y ony fundamentalem paritatis Legem. Na nas bez nas nie. Jedy
 to usurpować sobie iakg nad rownymi sobie tyranidem y wdierai się
 in fura Maiestatis Reip. ktory to Prawo tribus quasi vadijs validis
 finis umocrida Fide, Honore, et Conscientijs nab wosytkich, ktokol
 wiek się tedy wazy targai tak Świętobliwe Vincula Prodkoro rapych
 y nape pioero ugnantowane, wpada in reatum Criminum perfidy, per
 juriy, a zatorym ktery infamij. W ktorey Emacie nie chce oni racni
 Biskupi rostawai, na te Confoederatij sine ~~ulla~~ exceptione się podp
 sali, iako Krasinsky Biskup Krakowski na raipiarosy Confoeder
 tija Wasparosy, X. Vchanski Archybiskup Gniezn sam wydal roty
 Przysięgi Krolowi potwirdzajce te Confoederatij Goslicki Biskup
 Kamienicki na drugy takze Wasparosy, Myszkowski Biskup Kra
 kowski ten iest się na prywatnym Conciliabulum Bedze Biskupem
 Ptockim protestowal tedy jedyna in poenitentia ductus na Captan
 Krakowski nape Confoederatij utwirdzajcey sine exceptione się pod
 pisal, Toi ukaruz tot Confirmationes Junum in presentia
 tak wielu Biskupow y katolickich Senatorow, tot Regum Junu
 menta przeciwko ktorym Protestata zadna wara byj' nie moze
 zniozpy tak te Protestacie na on eras przeci Confoederatij wry
 nione, nim daley posty jimy, godzi się owai, na iakis Act z Krol
 tem Mlig Henrykiem w Saryzu sadz wymozonym przeciw tey Co
 foederatij, w ktorym Akcie dwuch tylko ktadzie Janoifidys y ty
 leia. Tu iuz nynieś nam potrzeba, Actami interregni, in volumine
 Legum wyrazonymi y excusowai impudentiam ignorantis, ktory się
 tego nie doczytal, ze Sany Nreptey narzaczty Postoro wyprozige
 Pola na Sanfwo, do Saryza nie dwa ale siedmi z Senatu a z Krol
 swa cetyrech, y rozobna z X. Litt. Nadzwita, y Xicia ~~Pruskiego~~
 Pruskiego. A tym Postom opisali nauke okoto druzi, y opisali ich
 Poroty, zeby wosyrcy spolnie iachali ieden bez drugiego do Pana ad
 privatas Audientias aby się nie ubiegali ani sobie y komu innemu ni
 e niego nie iednali, chyba spotem wosyrcy abo z wiadomosciy Sar
 zych et. Patrz pag: 228. A ci Postowie in miedzy innymi Artyku
 lami ten Artykul Krolowi Henrykowi podali miazowicie. A in wke
 racney Koronie et. iest niemato Disidentes in Religione et. waro
 wali to sobie Confoederatij osobling ktory my im obiecujemy try,

przymai wcale y wiecznymi czas. patrz sub titulo Literę Confirma-
 tionis Articuli Henrico Regi antea oblato, pag: 253. także datę na
 tymże pospolitym Electionis, iż pisano y stanowiono to wszystko
 przez Rady Koronne obojga Narodow, Rycerstwa y Stary wsech
 Państw do Korony należących, pod Wasparą y 20 Maj 1573. Ten
 artykuł iż przyjęli y poprzysigli w przed Postowie Króla Henryka
 Cytany formalia. Recipiunt et spondent eodem Oratores etc etc omnia jura etc
 etiam nunc circa Electionem Regis sui ex Unanimi et concordi
 omnium Ordinum consensu, sancita, inviolabiliter servaturum atq
 etiam Juramento corporali iuxta sibi traditam formam confirma-
 turum, ~~et licet~~ et licet ad id necessarii muniturum. patrz pag:
 226. y także tamże na tej karcie znadzieje formam Juramenti
 S. Principis Novi Electi Regis Polonij w ktorej ten punkt, dokład-
 nie opisano iż w Danym poprzysigł, Pacem et tranquillitatem inter
 Disidentes de Religione fuerit etc etc. ktorym przysięgę prz ten Król
 wyraża in Confirmatione Junium pag: 228. tymi Słowami. To wszystko
 nam wiece hu sprawie y obronie dawając y zlecając za poprzy-
 sżeniem naszym y wstaniem nam Korony, y inszych Insignia Reg-
 ni podaniem przez ręce S. M. Atrytykupa Czernieńskiego etc Jan
 Kor się tu opoi ten Akt prywatny podrazony kiedy takowe warunki
 ki okoto tej Confederatcy przy Electcy y Coronatcy tego Króla
 czytany przez poprzysżone y confirmowane, Na co S. M. zadney
 pokazac nie może Protestacy. Zarzaca y to S. M. ze za Króla S. M.
 na między Postami do przyjmowania Przyżigi Krolenskiej radnego
 S. M. Biskupow, tylko ma to co Katholikon, ale wiele Disidentow
 bylo, zgota ze nie ma radney obietcy, y ratcy, skoto tej Przyżigi musi-
 my excusare w tym malitiam Calumniatis, to się sadz tego nie do-
 tat w Confirmatcy tej Electcy w Andriejowie uchwaloney, iż zarzu-
 ceni byli między inszymi Biskup Kalonjski y Biskup Przemysl-
 ski patrz pag: 242. (na to iako tamże Słowa brzmię) aby S. M. pil-
 nie się dowiedzieli, iesli omnity convertis, tak od S. M. iako y od
 Korony podanym dosyc się stało, y przysięgę S. M. są utwierdzone,
 by się Coronacia tym nie zatrudniła. Na to się podpisał Stanis-
 ław Karnkowski Biskup Włodzisławski, y inszych Katholikon
 S. M., zaś w oznaimieniu Pryjardu Krolenskiego, Kalonjski Bis-
 kup Kujawski przyrzawa ze poprzysżone Pacta Converta
 nam Król postać mażyć, ktore po wsech Krolow za pierw-

ciami y podpisami własnymi Ich M^{ost}. Kanclerom wydaliśmy
 promocyę Pag: 247. A na Confirmatij Jurium praelegor Krola u
 cynionę Ctery Biskupi się podpisali, y niemal wszyscy Senator,
 wie Pag: 271. bez wpełkij exceptyey. A potym na seymie Corona
 tionis Constitutia utwidrajca, że Confederatij z Consensum oium
 dinum, y Ich M^{ost} Biskupow Kaneta, a ięspore w iędnym Paragrafie z
 Prawem o wolney Elektij ięguona, Pag: 275.

Tu iur po nie pewney prawdy powiedrianej iakby ze Inu ockon
 by się D^{ost} M^{ost}, nie rychto przywodzi niektore podpisy Ich M^{ost} Biskup
 pow z Exceptami, na Elektij Krola D^{ost} M^{ost} Eym. III. Ale co za ma
 g^o miec mogz ze się przeciwnij reasumptyey tego, co iur dawno pa
 nedo, Bo ~~to~~ Prawo bez reasumptyey było y ięst Prawem, y nie mo
 ze być przeciwnym Prawem abrogowane, Gadym to Originalnemu
 Prawu na miaz wadzi nie more cokolwiek się przeciwko reasum
 tij ięgo dziecie, precij ono na pojze Słacu męeno s^oci, by kto nie
 wiem iako Reasumptij ięgo contradicowad, a kiedy ięspore takowa
 niverter reasumptyey Prawa kto zabrania, ze to Prawo preciję
 wpisac in Volumen Legum, y potym dawnego Prawa S^ociom przysy
 gę dopuści, Tedy takowa Reasumptia choiby względem terarz
 sey niedoskonalej niezgody, iaki w sobie defect miała od onego
 Originalnego doskonatego ^{Prawa} naznosy y fondus swoje biere, które ten
 defect abunde supplet. E nie w S^ociom, E na przeciwko tym ex
 ceptom, albo Protestatiam, nie iędna, Leprotestatia rapsta; Toi o pa
 pisach rozumieć się ma, które s^ocie exceptij S^oci Disidentiam pra
 ciwnij zawieraję, Bo te podpisy, które, aby Jura Romany Ecclesij
 Salva były, waznij nie mogz być inacrey t^osumacronem ięno tak,
 iako że wteyre Confederatij 1573 nie rapomaciono obwarowai
 y iako że toties Prawa rapa in oiby Confirmatib. Jurium tra
 marę take y w Constitutij Annij 1576. A iz wyrey Lisy
 Prywikie, Wolaosii Duchowne potwidziliemy, to nie chcemy
 aby co wadido, Artykutowi Prywiji naszey, to ięst zebyśmy
 Pokoi męedzy tymi który są rozi w Wiere, zachowali,
 który Artykut, mocnie, nie naruszęnie y, Kutecznie obicuię,
 my y przyrekamy zachowai. Vide Pag: 274 Toi mamy w ka
 dych Faktach Krodom jurdanych gozie tak expresse na
 pisano, Salvis Juribz Ecclesij Catholij Romany, integra u
 nek we wszytkim, Disiden[?] de Religione Christiana S^oci

et securi
 si nie mo
 statie
 ne Adlo
 mac Cras
 tacyry
 Cedy
 le quic
 re Sipa
 Pag pod
 ot legor
 w Karon
 farty k
 de Edic
 zaci ze
 f. On
 ce za or
 Stuhano
 precio
 allegie,
 ter or
 ze Eym
 byt na
 y Homo
 Niaz M
 tranfur
 promoyt
 ię Ewa
 radom k
 Ciptey
 Ewange
 Miasta
 rationer
 y Edyk
 nas Pra
 trium O
 Koley w
 ięst all

et Securitate et Fidem ta Salva albo excepta Sacram Religionis ero,
 Si' nie more, Rusnie tedy w tych Faktach wpytkie Protestacie y Mani-
 festacie przeciwo Confederatiew po Confederatiew uwrzione, za niewol-
 ne ofadono tymi Słow: Dokoi inter Dissidentes obiecujemy wale trzy-
 mac' Casy wiecznymi, Non obstantibz quibuscunq' Protestationibz. Ale
 obaczynszy JEOM re te przytoczone excepty żadney wagi nie mają,
 Kiedy Karzy w tej mierze na nie pilności oziębtych Katholikow, nie po-
 tę puścić daley y nie mając więcej ratiey. Skorzy narad podnioszy Pa-
 re Szparyaty z botwiate, ktorych władnych Aktach nie mają. Par-
 szy pod Titulem Przywileiu Ezym. I. pod Rokiem 1525 w Wilnie, Dru-
 gi tegoz Ezymunta I. w Toroniu A° 1520. Trzeci Przywilej tegoz
 w Krakowie A° 1525. Jas Edict do Prydowickiego Kapitelara y
 Starosty Krakowskiego aby czynił Executiq 1525. Jas Edict Anni 1534.
 Te Edicty nie wiedzieli od kogo y do kogo, to nie wspomina Imion,
 znać re sam pewności o tym nie ma, trudno im ter dai mamy wi-
 sz. Onsem przeciwny rzecz dowiesićemy gotowi. Naprod iż wie-
 ore za czasu oney nie doskonałey Wolności takowych Edyktow nie
 słuchano ktore są Geniuszowi y Generositati Swobodnego Narodu
 przeciwoity, A co się tyce Przywileiow Ezymunta I. ktore JEOM
 alleguje, niech pokaze JEOM kogo według nich sądzono. A iur na
 ter oras Ewangelicka Wiara kwitnie Onsem pokazemy to JEOM
 re Ezymunt pierwszy tych Przywileiow, albo Edyktow ktoreby miał
 być na Ewangeliki wydać nie słuchał, onsem sam ich Flutorem
 y Promotorem był jako Siestrenca swego Obrzydła Brandebur-
 gkiego Mistrza Puskiego ktory Łakon swój ponuciwszy y An y Na-
 bolenstwo odmienit, y orenit się, do którego orenienia y sam Krol do-
 pomoyt mu y na wesela iego Posta swego postat, y onego y poddane
 iego Ewangeliki pod obronę y Patronium swoim napreciwo kony-
 rakom Katholikom, do Smierci swey trzymał, za Consensem całej
 Księctey, jakoi się tedy nec more, reby ten Pan w Państwie swoim
 Ewangelikom cierpieć nie miał, ktory całe Province y wielkie
 Miasta pełne Ewangelikow, częścig pro Vasallis częścig per incorpo-
 rationem do Państw swoich przydzone miał pod sobą. A jeśli ter kto-
 ry Edykt był ber Poleskiej Szby uwrziony, nie jest Prawem. Bo u-
 nas Prawa nie na Tadach, ani absente tertio Ordine, ale in Consensu
 trium Ordinum piszą, alias, Na nas ter nas nie, y cokolwiek ztey
 Koley wypada, nie jest to Dekret ani Prawo ale error ktory nie
 jest allegandus.

Przeciwno tym ras które H^oM przytacza Sententiom nie trudno
 bynam o precione Sententie y z Doktorow S. Katholickich, ale się
 trzymajgc Prawa, ze się wiadne Disputacie, iakomy to wyrey wspomnie
 li wdawaci nie chcemy, niechcge in dubium vocare Prawo y swobod na
 Szych; dosyc się y to na porztku wyniosta, resmy nie Heretycy, iako
 wych się Doktorowie Rosciota S. Katholickiego Strzedz karali, ale ier
 desmy S. Katholicy, Katholicką Socyrym Serem y Wsty wyznawajgc
 Wiary ktory Symbolo Apłorum comprehensam et quatuor primis
 Ecumenicis Concilijs Kabitam habemus, quos utiq pro Catholicis ha
 bendos esse Principum Romanor^u Constitutioes etiam Codici Jus
 tiniano inserty testaty. A ze Prawo na to Staxeto, W Lex Electy, a
 nemine praterquam ab Archiepiscopo Gneri coronaret, nie zter
 burta dowodzie treba ale z krey Confederatuy 1573, gdzie onar
 Prodkowie nasi przy tej Confederatuy to Arybiskupom Prawo
 nadali, jodtug onego, Do ut des, Facio ut facias. A ze przyznawato
 Sobie w tej Confederatuy wprysey in genere Tytat Katholicki
 iawna kiedy nie pisze in w Kreczyposp. naszey, Ale in w Kreczyp
 naszey videlicet Katholickiey tak Rzymskiey iako y Ewangelic
 kiey iest Disfidium nie made in Causa Religionis Christiany Reg
 zog Toi nie zdornego ze Arybiskup przy kardey Coronatuy
 pyta Krolow Polskich, Vis fidem sanctam a Viris Catholicis tra
 ditam tenere, Vis Eccl. Ministris tutor et Defensor esse etc. to
 się torumie tal iako Confederatia to obiasnia. Na co y Krol przy
 sija, Zaorym to do potwirdzenia racrey Confederatuy Stury.
 Co się ras tkacie pisania Orzechowskiego, y ostrzegania Sokolow
 skiego, ani godne odpowiedzi. Bo mozyby się pisania y prestrzy
 precione przytozyć, ale dosyc mamy na pisaniu Praw y ostrze
 zeniu tak wielu Confirmatuy tej Confederatuy. Naopatku ke
 iur się H^oM prawie potknet, kiedy Mikodaja Radziwila,
 Katholikiem Rzymskim uorynid, ktory kosztem swym y Bi
 blię Brezkg Ewangelicką tłumaczyć y drukowac karat
 przypisawszy ig Krolowi Augustowi y iego Listu contenta
 które drukowac karat H^oM przywodzi mogty być precio
 roznym Heretykom, nie precio Ewangelikom pisane. Albo
 y co o Helenie Rymatylce Krola Alexandra pisze tot sam przy

z nawa re y między Krolestwem było disidium in Religione Chris-
 tiana, a re w Wilnie na ten czas nie miado być cerkwi Greekiej, ba-
 no się na tym myli, Obywatelem bywszy tam tych Kraiow, owo-
 hem po wspytkiej Litwie, iur za Jagellowych czasow były cerkwi,
 y prętko potym Ebery, niech się pyta tamecznych Popow Rus-
 kich, wywiódg mu dobrze Starożytność cerkwi tamecznych,
 Przytożył iestore Diploma Krola Ezym: Augusta in Archivo
 Eccl. Cracovien, które re Confederatig nie zrosi ani zrosić more,
 iako Prawa gruntowanego, nie bedziem się o tym pytał, czy iest
 Constitutig to Diploma warowng czyli nie. Contentujemy się Ery
 wilejami tegor Krola Disidentom danymi osobliwie Przywilejami
 tegor Krola Disidentom danemi osobliwie Przywilejami X Litt. które
 autentica mamy, a te się za Przywileiu okolo Vazey W. Litt. 1569 u-
 chwalonym fundig, który Przywilej 1569 przyprowadzamy iako J. M. S.
 pisze, ze Krizgeta J. M. S. Radziwiotowie, a bez pochyby y ten
 Mikotai Radziwiot Ewangelik, iako z Constitutiej tego dochodzimy
 cosmy wyrey wspomnieli z wielkq pomogą y apparatus solennissime
 vlicami w koto Natufca Wilejskiego ar do kościoła swiętego Stanis-
 lawa do Cathedry prymorskiej na Ottauu potoczyli przy odym. Te
 Deum Laudamy spiewano, z Dział bito etc. etc. A re się Krizgeta J. M. S.
 Radziwiotowie Principes S. Romani Imperij się pisze, co za argu-
 ment Ery re byli Wiary Katholickiej Rzymckiej. Takie się pi-
 sali Kriztos, Janusz y d. i. X. Bogusław pisze się S. Romani Im-
 perij Princeps a wedy Ewangelikiem zostaje. Dziwna rzecz re te-
 go poize nie more re to infra iest mowie S. Religio Romana sa-
 cholica, a infra Sanctum Imperium Romanum. Obawie Kardoy iako
 tu pokazat swiego iudicium wielki defekt. Ego nie drzew
 re iaki y rozpadek taka y exhorta, y Conclusa tego scriptu J. M. S.
 przeciwko ktorej, my wspytkim Starom z tej Księgley y na pamieci
 przywodzimy, y przed oczy wystawiamy, Obowiazki, warunki,
 Prawa y Swobody nasze które z Constitutiej, Przywileiow, Confir-
 matiej, Praw, ustralismy nie uszym unytem, iedno iako J. M. S.
 swoi script zamknęł, Ad perpetuam Dei eiusq. S. Religionis glo-
 riam. Tantorq. Dogmatum et Privilegiorum, Priusq. Regum,
 Antistitum, et Optimorum Civium aviternam memoriam

Je tedy Confederatio inter Dissidentes de Religione w Roku 1573. Postanowioną nie, ktory w wątpliwosc przywodzi, y nazwiska Prawa gwarantowanego oney nie przyznawai zwykli, Preciu takim produciuemy Miejsca z Constitucy, ktorymi crescią ian nie et directe crescią pokrycie et oblique ta Confederatio utwierdzona y wolności Naborenstwa otworzona jest.

I

CONFEDERATIO GENERALIS WARSOVIAE 1573 Pag. 200

My Lady Koronne, Duchowne y Swieckie, y Rzeczpospolite wszystkie y Stany insep, iedney a nie rozdzielney Częstey z Wielkicy y z Małopolski W. A. Litewskiego, Kiowa, Wostonia, Podlasza z Ziemię Łuskiej, Pruskiej, Pomorskiej, Inowrocławskiej, Inflandzkiej y Miasta Koronne.

Ornaimuemy wszystkim wobec komu nalezy ad perpetuam remembrance, Je pod tym niebezpiecznym Czasem bez króla Pana zwierek niego mieszkażąc paraliżemy się wprawy oto pilnie na ziemię Warszawską, iakobyśmy Przykładem Prudkow Polych, sami między sobą Pokoi, Sprawiedliwosc, Drogdek y Obrony Rzeczyposp. za trzymać y zachować mogli. Preter Statecznym, Jednostainym, rezwole, niem y Swiętym Przyrecreniem, sobie to wprawy Spolnie imię niem Rzeczyposp. obiecujemy y obowiazujemy się pod wiazę powinowosci y Summieniem naszym, Napriod zadnego wzierwania między sobą ani dismembraty dopuscici, iako wredney nie rozdzielney Częstey, ani iedna cześci bez drugiej Pana sobie obierai ani factione privata inszymi narabiaci. Ale podług miejsca y Czasu ta rannaczonego, ziaczai się do gromady Koronay y Spolnie a Spokoinie, ten Akt Electionis, podług Woli Borey do

Katku
rozwała
pierwey
ktore
wicie t
ni y ro
nat za
ani Pro
Kam a
Preter ju
Miejsca y
twai na
albo Ele
ni miad,
e in Cas
ayny m
z po inf
nie pro x
le Janm
dem D
Na rone
ni się ja
eicio, y
probem
heut e
ni, choi
Rozowym
nasz E
Duchown
takowa
zarofe b
Prego no
stuz ro
iem sob
de hono
y polwi

skutku Bupnego przywieść a inaczej na radnego Pana nie
 pozwalać iedno z takową pewną a mianowitą umową. Je nam
 pierwey Prawa wſpytkie, Przywileie wolności nasze ktore są,
 y ktoremu podamy, post Electionem poprzysigdz ma. A miano-
 wicie to poprzysigdz. Pokoi pospolitoy między wierzwan-
 mi y roznymi Ludzmi, w Wiere y Naboreństwie zachowymy,
 y nas za Granicę koronną nigdy nie cignęzi radnym obyczaem
 ani Proty Krolenskg swy, ani solutione quing Marcianum super
 hastam ani Ruspensia Pospolitego ter Uchwady Seymoney czynić.
 Pretor poroſai przeciw kardemu takiemu obicujemy ktoby abo
 Mierſca y Cras inne do Electoy ſobie obierad, y kładad albo tamul-
 towai na Electoy chciad albo tud Sturebny privatim preimowad
 albo Electoy oney zgodnie od wſpytkich concluff, sprzeciwiad
 ſy miad, A iz w Rzeczypospolitey naszej iest Dispidium nie ma,
 te in causa Religionis Christiany zabiegajsc temu, aby ſy etey przy-
 czyny między Ludzmi ſeditia iaka ſzkodliwa nie wſpoczęta, kto-
 ry po inſzych Kroleſtwach iasnie widzimy, obicujemy to ſobie ſp-
 nie pro nobis et ſucceſſoribus noſtris in perpetuum ſub vincu-
 lo ſuramenti, fide honore et Conſcientijs noſtris, iz ktory ies-
 desmy Diſidentes de Religionis Pokoi między ſobę zachowai, a
 dla rozney Wiary y odmiany w koſciolach, krwi nie przelewai, a
 ni ſy perowai confiscatione bonorum, Porciwowoſig Carceribę et
 exitio, y Zwiernchoſci ^{ani Zwiernchoſci} radney, do takowego Progreſsu radnym
 ſposobem nie pomagai, y owszem gdzieby iz kto przelewai
 ſchciad ex iſta causa, zaſpawiai o to wſpytkie ^{wey} bedziem porin-
 ni, choiby ter za Pratektem Dekretu, abo za poſtepkim iakim
 ſadowym kto to czynić chciad. Wszakże przez te Conſederatig
 nasze Zwiernchoſci radney nad Poddanymi ich tak Panow
 Duchownych iako y Swieckich nie derogujemy, y owszem ieſtliby
 takowa licentia gdzie byta ſub pratektem Religionis, tedy iako
 rawſze byto bedzie wolno y teraz kardemu Panu poddanego
 ſwego niepoſtuſznego tam in Spiritualibę quam in ſecularibę po-
 dty rozumienia ſwego ſparai etę etę. Je wſpytkie rzeczy obicujemy
 iem ſobie y na Potomki ſwoie chowai ſtawernie y trzymai ſub ſig-
 de honore et Conſcientijs noſtris a ktoby ſy temu ſprzeciwiad chciad
 y pokoi a porogdek pospolitoy porowai Contra ſalem omnes conſur-

Tar Confederatio iasnie iasnie jest utwierdona Artykulami Henryka ~~Przykoni~~ od Hanow podanymi Pag. 253. Sub Titulo Literę Confirmationis Articuli Henrico Regi antea Oblatorum, między którymi wtory ten jest.

A iż wtey racney Koronie Narodu Polskiego, Litw, ^{Ruskiego} Ałlandzkiego, y inszych jest nie mało Dissidentes in Religione, prestęgując napo tym iakich Peditij, y tumultow ztey przyrzyny rozerwania, albo nie zgody Religijey, warowali to Sobie niektórzy Obywatele Koronni Confederatij osobliwy, że w tey ~~cauze~~ ^{cauze} in Causa Religionis mają w pokój byc zachowani, ktorzy my im obicujemy trzymać wcale niewiernymi czasy. Ten Artykul wejpot z inszymi poprzyfigał Krol Henryk, pierny w Paryżu, potym w Krakowie, Etym dokładem trzymać Confederatij wcale niewiernymi czasy, y concluduje Pag. 257. Quos quidem Articulos seu Leges etc. confirmamus per presentes literas nostras, Decernentes eas perpetuo indubij sine ulla exceptio, ne inuolabiliter tenere. Duces insuper Cancellario, Legni potestatem ut eorundem Articuli Confirmationem sub sigillo Regni, Ordinibus ac Subditis quibus nostris, qui eam requirerent extenderet, non obstante ulla exceptione, seu quouis in contrarium Mandato.

Godna rzecz pamieci, lubo się nie Religii nie tyka iednak. Ku przestrodze naszey podali nam Pradkowie nasi in Literis Significationis de Elect. Anne Infantis et S. Stephani Pag. 221. Iż się to obaczyło być z Niebezpieczeństwem z wiela stron Koronnych z D. mu Rakuskiego przyrodzić na Państwo Subiecta to się iuz wielokrotnie Karęto, ale by nie innego nie było tykoto iż tym samym obciążeniem z D. mu Rakuskiego Państwa, miedem belli Cesaria Turckiego, na Korony nasze zarabujemy wygręti, ktorzyby też pochyby Woyny przeciwko nam podniosł, zntępora in znim pacta y foedera ~~by~~ mamy. Rozpisz się przty Recryprosp. przestroga, y Samoiskiego Przestroga, aby się Polacy stręgli Woyny Turckiey Pradziaki Rakuskiej.

W oznajmieniu Przyjardu Krola Stefana Pag. 247. na który się Hanistaaw Karakowski Biskup kujawski podpisał, który

My Rady etc. Widziq to, że Krol N. M. Elect nasz popony Sierone Pacta conventa nam postac raczył, ktore po wsfyżkay

Koronie z
now wydo
inszymi
dy byc e
aby iaka
declara
za krajn
kitem et
S. Mar.

Polony
Orato
Legentia
oni pat
ia Elect
Przyryga
176. S.

Omnia f
Lictos e
piti, de
in confir
In

Ter ktor
enia do
Artykul
kto teg
ardu K
raliter u
najmiej
y na to

y na
Lod ven

Koronie za Pieczykami z podpisami własnymi Sekretarza Kancelaryi
 rion wydanieśmy ponucyli, y do Druku podali przez Posty nasze z
 inszymi Artykulami wspanialymi od nas N. K. M. podanymi, widząc
 tedy być ex parte Factorum Rzecy wspaniale bezpiecznie ety ety. A
 ktoby jakimkolwiek sposobem chciał temu przeszkadzać, a inaczey
 to deklarować, ety tego inaczey rozumieć nie moglibyśmy jedno
 za krywoprzyrzecę y za nie pamiętnego postępowania swoyey.
 Actum et dat. Crac. in Conv. Omnium Ordinum Gnali Coronatione
 d. 5. Martij 1576.

To tu nie sami Ewan-
 geliy, ale Biskupis
 y inni senatorowis-
 przy wyhledzie Rze-
 noskisy si poruciwor-
 usz obowiazuj ety za
 krywoprzyrzecę takiego
 ktoby isz chciał inaczey
 deklarowac, mairge.

Litera de praestito Juramento Pag. 249.

Stephanus D. G. El. Rex Pol. M. D. Litt. et Significans ety. Lvia mis-
 sis Oratoribus ab Ordinibus Poloni et M. D. Litt. ety. in magna
 frequentia hominum in summo Templo Civitatis Meggyes 8. ij Febr.
 Anni patris ety. tale Juramentum praestitit. Ego Stephanus Dei gra-
 tia Electus Rex Pol. ety. de verbo ad verbum iako y Henryka Krola
 Prayryga. Actum in summo Templo Civit. nostrae Meggyes ij 8. Febr.
 1576. Stephanus Electus Rex.

In Literis Pacti et Conventorum Pag. 252.

Omnia Jura haec non Articulis in Electione Henrici Regis con-
 scriptos et ab ordinibus oblatis primum hic Varsavia ab ipsis Leg-
 gatis, deinde Parisijs ab utroque Rege publico Juramento approbat-
 tos confirmabit ety Stephanus Electus Rex.

In Literis Confirmationis Articulorum Henrico Regi oblat-
 torum.

Ter ktore Krol Henryk przyrzecy Artykuly mu do poprzyrz-
 zenia do Siemogrodzki Ziemi postano między ktorymi wotory
 Artykul Pag. 253. A iz wtey zalney Koronie ety ety. A tu wstata
 skoto tego wspaniale Controversia, iako sig to wdrajmiemiu Dru-
 wardu Krolenskigo pokazato, w ktorym iawnie napisano ze Gene-
 raliter wspaniale Singulankery singuli, zgodnie remine contradicente
 oznajmuig ze im Krol poprzyrzeczone Pacta postae rucy ety ety.
 y na to sig Biskupi podpisali.

In Literis Confirmationis Generalis. Pag. 259.

I na ten Paragraf wspaniale remine contradicente pozwolili.
 Quod vers Supra hinc literis, Privilegia, Libertates Ecclesiasticas,

cum ceteris confirmavimus id nihil Articulo Juramenti derogare volumus, videlicet Pacem et tranquillitatem inter Disidentes de Religione tuebimur et manū tenebimus et quem inconcussè firmiter et inviolabiliter ac cum effectu nos observaturos promittimus ac spondemus et. et. Stephanus Rex. Et cetera post hanc Confirmationem. Et tak my wyzey pomienionym et. rozumiejąc to być Rzecz potrzebna, aby ta przysięga Króla Pana naszego, obranego była co się przedrey do wiadomości wszech Cudzi przywiezioną, wryliśmy i. et. aby te wszystkie Listy do Druku podały, a potym Kardyn. Exem. plan z nich dla pewniejszey Wiary et. et. do wszystkich Biskupów Koronie wysyłać karać, gdzie przy tym wszech wobec Starostów et. napominamy, aby się w. M. pranevione Listy, albo takowe Króla Electa naszego Przem. poprzyjęnie, do Księg wpiśać y obwiesić karali, Dany z Krakowa d. 3. Mensis Martij 1576.

w Innoventij Króla Stefana Pag. 267. gdy Król Stefan z Siedmigródzkiej Ziemi do Krakowa przyjechał, te zażyjemy formulae s. z

Cracovij in Summo Arcis Templo d. 1. Mens. Maji Sacro Diademate, Regibus Polonij imponi solito, inspectante Senatu, ac terrarum Nuntijs, ceterisque Ordinibus insigniti et coronati sumus, quo in loco Insjurandum verbis conceptis iurata exhibitam nobis formam et. prestavimus et. et. Datus Cracov. in Comitibus felicis Coronat. d. 4. Mens. Maji 1576. Tu vidimus iz drugi raz w Krakowie przysięgę.

In Confirmatione Gnali omnium Jurium, Pag. 270.

Innovu. na ten paragraf nemine contradicente w. wyzey pozwolili miarowicie. Quod vero supra hisce literis Privilegia Libertates Eccl. cum ceteris confirmavimus id nihil Articulo Juramenti derogare volumus, videlicet Pacem et tranquillitatem inter Disidentes de Religione tuebimur et. et. Et tu podpisz samego Duchowienstwa Kardyn. obacz. Presentibus Radis et. Francisco Gasinski Cracovien. Stanislaw Karnkowski Vladislavien. Luca Koscielski p. myslien. Alberto Sobieski de Harozreby (helmen. Dei gratia Episc. copis, Potym podpisz Senatorow Swieckich Wrednich Postow, Na ostatek inszego Duchowienstwa podpisz. Petro Danin Volški Vice Cam. Regni Gvern, Cracovien. Canon. Erasmo Debinski Decano

+ Vlad. et Rom. Canon.
Stanislaw Ofski
Curius nostro Referens
Darius Cardore Gvern.

Cracovien^m Cantore Pandominien. Adamo Pilchowski, Preposito
 Varsavien Joanne Bonukoski Preposito Lancien. Cracov et Varsav
 vien Canonico. Laurentio Goslicki Decano Kielen Cracov Vladisl.
 Pandom Canon. Joane Demetrio Solikoski, Scholastico Lancien
 Alberto Gradonski Archidiacono Comperany Cantore Pozn et Cust
 de Volboien. Mathia Kłodzinski, Archidiacono Miednicen Secretarij
 nostis et. Terrar ven Hunijs universis, ad presentem momentum ex om
 nibz Regni Palatinatibz missis, ac pleriqz alijs Nobilibz ad promissa
 testibz.

Edriez się tu ofoig ci który udawia że Sami Ewangeliicy pod
 li facta do poprzyzycenia Krolowi Stefanowi.

Mato isfore bylo na tym tamre na Sejmie Koronaciey ofatny
 Constitucya napisano. Pag. 214. w dzyczynsny in Prawem o wolney
 Electiey, iakoby dawajac znai ze zadna Electia bez tego Prawa
 Range nie more.

Tey Constituciey te są formalia.

A iedlibymy co precinoko Wolnościom, Swobodom, Prawom, Przy
 wileiom y przyreconym Krolestwa y WXL y innym Państwom
 im przytoczonym uczynili. (czego Bore uchowaj) onych we wszytkim
 albo w części nie zachowujac, to woszytko za nikoremne, y zadney wa
 gi nie majace byci skazujemy y opowiadamy. A iz wyrey Listy, Przy
 wileie, Wolności Duchowne i innymi potwirdzilismy, to nie chcemy aby
 co nadrido Artykutowi Przyjaci napisy, to iest. Ze bysmy do koi mlie
 dzy tymi, którzy są nam w wiere zachowali et. który Artykut
 mocnie, nie naruszanie, y skutecznie obicujemy, y przyreklamij za
 chowai. Co się tyce Wolności y Uchwad, na Electiey Henryka
 Krola Ktorychsmy wzmianke uczynili tedy te są. Naprzod iz my
 za Synota naszego y Potomkowie nasi Krolowa Polscy, y iz Wili
 kie Krzyzeta Litenskie, Ruskie, Pruskie, Marowieckie, Smudzkie,
 Kijowskie, Kiotynskie, Podlaskie, Inflandskie, y innych Pastw,
 nie mamy mianowai, ani obierai ani obierania iakiego. Skadai,
 radnym sposobem ani kstattem wymyslonym, Krola na Pastwo
 Successores wstodrai naszego. A to dla tego aby zawidy wicorayni ora
 sy, po zesciu naszym y Potomkow naszych wolne obieranie K
 la zostawato wsiem Stanom Koronnym. Dla czego y Titulu He
 redis wzywai nie mamy, ani Potomkowie nasi Krolowie Polscy.

A iż wtey zacney Koronie Narodu Polskiego, Litewskiego, Ruskiego, Inflantskiego y innych, iest nie ma do Disidentes de Religione; przestregając na potym iakich Seditiay y tumultow ztey przyczyny rozerwania, albo niegodny Religiiy, warowali to sobie niektórzy Obywatele Koronni Confederatig opobliwz ze wtey mierze in causa Religionis, mają w Pokoju byc zachowani ktorzy my im obicujemy trzymac wcale czaśy waceraymi. Y nizey doktadniey

te Constitutig zawarera tymi Rowy, Nad ktore to umowienie y utwirdzenie Praw presztich, y tego co się w Ksiepkę przed Koronatię naszym Stanowito, goz to zarwidy byto w mocy et in usu huius Regni, wedle Potrzeby y orason Praw poprawiaci modernowac odmieniaci y przydawac y one Stanowic za rezwolem w spec Stanow, tedyśmy ta na tym Sejmie Koronatię naszym nizey opisane rzeczy za przyzwoleniem Postow ziemskich, y radę Stanow rad cześć deklarowali y poprawili, część nowo postanowili. Iakoz Przyjęcie naprot Krolowską acz byta przed tym w Statucie Alexandra Krola wyrazona ztę poprawę przyjęliśmy y nasi Potomkowie przyimowac mają iakowa byta Henrykowi Krolowi. Proskowi naszymu potanemu y wedle nuy Przyjętych warunkow przy Koronatię wryzrit y myśmy takre uczynili, ktora Rowo od Stowa takowa iest. Ego Henric D. G. Rex Pol. etc. Przytym zarar in declaratione Articuli de obedientia Reg. 279. te Stowa. Nimirum conditiones illas et Libertates non statim propterea suis. Serenitatem eius solvi aut laxari debere, si quid eiusmodi per aliquem errorem ut fit, serenitati eius exciderint, aut obtraxerint, in quo Jus et Libertas communitatis laedi videretur. Sed tum demum si quod absit, quodve nunquam futurum esse confidimus, a volente et sciente Serenitate eius, Jura aut Libertates roffra, ita aut per potentiam opprimerentur, aut per contemptum et temeritatem in dubium vocarentur, ut ne admonitione quidem Senatus, aut reliquorū Regni Ordinū, quicquam profectum esse videatur. Co se nalez y do ostatniego Punktu Przyjętych Stow tego przy Przyjęciu opisane, zarar deklaratię tego Punktu y Koronno; Nę dosyc na tym ale druga część Constitutig tego Sejmiku Coronationis for wspytko approbowano sub Titulo Acta Inter-

NB.

mani ap
Wspyt
prezty
Polskiej
tego y
nia y
wotad
niec y b
politych
in nim
patri Sa
ca ranc
nemi y
Postepk
lexu no
lenti Co
byzaw
Polskiej
danych n
im Przy
wiarke o
do nre
pionis
Prant u
297. do
im Sta
Kardoy o
faneto
aptione
matig
a ruden
nie war
Reasum
dofatec
Prezo Sa
Koro do
ciw key
Confede

regni approbata Pag. 295. Która Constitutio tak się zaczyna.
 Wszelkie sprawy, Confederacie, Warunki, Prawne postęski, i
 prezydentów orzeczonych Interregni ~~approbata~~ Pag. 296. W Koronie
 Polskiej wszelkich ziem y Powiatow murze dla porządku do-
 brego y zachowania Pokoju, pospolitego, y Sprawiedliwosci czyni-
 nię y Sady postanowione wedle pozwoloney im na to mocy
 y wotacy we wszelkim iako wstępnym y obmarwają Skutek swoi-
 mieć y brać mają etc. Ponieważ Confederacie do Praw y wolności pol-
 politycznej się przyłączyli, aby się kardym wstępnym Sprawować, a prze-
 cież nim nie wykroczać. Ten Prawo iż przyjęto na tymże Sejmie Marce
 patrz Pag. 294. w którym przyjęciu Praw te formalia, Jur Sedes terar
 ea nam za Spólnym porozumieniem y namowami między sobą mia-
 nemi y wielkimi powołaniami, Prawa, Przywileje, Statuta, Zwycraie,
 Postępek, Prawa y Sejmowe Constitucie Koronne accedente ad id con-
 sensu nostro, et Consiliariorum Regni, ac Nuntiorum Imperium in pre-
 senti Conventu congregatorum premissis, y użyciach będą, tym
 obywatelom y kłopotem, iako wszelkich Swobod y Wolności, Koronie
 Polskiej zdanych orzeczonych Starogich, od Królom Polskich zdanych,
 zdanych nie wyimując, Tak też y Prawa y Statutów, Zwycra-
 iom Przywilejów y Constitucy Sejmowych użyciach y imi się na
 wieczne czasy Sprawować mają y moc zupełną mieć będą. Tego się
 dzień nie pokare Arzystwo Mazowieckie aby Pra *Causa Reli-*
 gionis excipowaci sobie byli mieli, ale jako ta sprawa brzmie
 Prawa wszelkich zdanych nie wyimując użyciach będą a zas hę.
 297. do badania tymi Kłopotem, Prawa odstępnie Statutów y Zwycra-
 iom Starogich Mazowieckich przyjęli Koronne. A tak iur ius nie
 kardym obaczyć more, iż przy podpisach tak wielu Duchowienstwa
 stanęto Prawo, sine omni contradictione, vel Protestatione, albo ex-
 ceptione, a Prawo takie, które orar y Przyjęte Pariskie y Confir-
 maty Praw, z podpisami Duchowienstwa y Pacta Conventa,
 a naderfytko Confederaty Generalną Warszawską dostatecz-
 nie warowato, y utwierdziło, a to na wieczne czasy, nad to y
 Resumptio tej Constitucy na Kardym Sejmie Electionis mamy
 dostateczne namet y na prezydentów prorektorów Electionis mamy
 tego Pana Roku prezydentów 1697. in pactis Conventis nam tych
 Kłopotem doborono, non obstantibus quibuscumque Protestationibus, pro-
 ceptis tej Confederaty etc. etc. tak iako dawnymi Prawami y
 Confederatiami warowano y opisano jest. Tych tedy dawnych

Praw y Confederatij sy trzymamy, iako nam to prezydent Electij
warowano nie chczeć je in dubium vocare dopuścić nikomu. Subo
dość jasne przez sy poprzednie Prawa mamy ktorych sy stupa
nie dopominamy.

T do tego y
tutia

Nalazy tu 1578. Pag. 332. sub Titulo Xrystowa Lit. Ady.
A w W. Litt. przy tych Prawach według poprzyjęcia Mijs
zostaję, poprawę Statutu swego według Confitutay w Lublinie
w Roku 69. uorysioney y wedle poprzyjęcia Krola J. Mi. Hen-
ryka y naszego weale zachowajęc et. et. Tu iawna ze nie według
Vniey za Krola Jagiella pisanej, ale według 1569. poprawę Statutu
trzymaję X. Litt. powinno, ktora poprawa według Przyjęci Krola
Henryka ofregariquey Pkoii Disiden. Aareta, jako to w Artyku-
tach Prawa W. Litt. Conf. 1581. Pag. 380. wyrazono reklaie tymi stow
Maję ter Statuta W. Litt. y uchwał Seymowych et. przez Depuaty
swe poprawio, a to tak izby spisom Vniey nie bylo przeciwno. A y
poprawę dla Confirmatij naszey na Seym pieruszy przyniesi-
miej, Co sy ter stato iako tego dowodzimy, Statutem W. Litt.
za Zygmunta M. na Koronaciey w Krakowie naprod. A. 1588.
A potym drugi raz takie Polskim ierykiem A. 1619. y trzeci raz A.
1648. do Druku podanym y temu Krolowi Zygm. M. przez P.
Lepieky Podkancl. W. Litt. przypisanym a od samego Krola
J. Mi. Przywileiem osobnym confirmowanym, de Dab. w Krako-
wie 1588. y 20 Janu., w ktorym to Przywileju ekspresse dostoi-
no, tych stow Iz P. P. Rada Wzudnicy et. et. W. Litt. na Sey-
mie walnym siorectwney Coronaciey naszey Bedze et. podali
nam ku potwirdzeniu Statut poprawiony na Seymie Electij
naszey pod Warszawę przegladamy, prosze abyśmy ten Statut
od nich nowo poprawiony Przywileiem naszym potwirdzili
ukarajęc nam z Confitutay y uchwał Seymowych resny
to orynie powinni. My tedy Hospoder zrajęc byc powinno
nasze et. et. Na ten czas z Powianosci naszey Hospodarskiej,
namowiuszy sy z Pany Radami naszymi, y ze uspytkami sta-
ny oboięp Narodu na Seymie walnym Coronaciey naszey
Bedzycymi, Ten Statut Prawa W. Litt. ku uzywaniu Ma
wszystkie potomne Czasy wydzajem, według ktorego iur. i. i.

ny sami
zachowaw
kie Pra
st. Sig
Leo

W tym Fe
warstawa
Pag. 10. A
Podanych
rozum
niey br
pryjęciem
Religij
nary mi
en Stat
ny Hosp
i. K.
na kard

Storo
Ducha
Confit
173.
A iz
tu p
kamu he
mash nie
całke tak
Przyjęci
nym sty
Prokstatie
iay. To
do Sm
naciey y
ego erut
multy w
kone rat

Storo
Ducha
Confit
173.
A iz
tu p
kamu he
mash nie
całke tak
Przyjęci
nym sty
Prokstatie
iay. To
do Sm
naciey y
ego erut
multy w
kone rat

Storo
Ducha
Confit
173.
A iz
tu p
kamu he
mash nie
całke tak
Przyjęci
nym sty
Prokstatie
iay. To
do Sm
naciey y
ego erut
multy w
kone rat

Storo
Ducha
Confit
173.
A iz
tu p
kamu he
mash nie
całke tak
Przyjęci
nym sty
Prokstatie
iay. To
do Sm
naciey y
ego erut
multy w
kone rat

Storo
Ducha
Confit
173.
A iz
tu p
kamu he
mash nie
całke tak
Przyjęci
nym sty
Prokstatie
iay. To
do Sm
naciey y
ego erut
multy w
kone rat

Storo
Ducha
Confit
173.
A iz
tu p
kamu he
mash nie
całke tak
Przyjęci
nym sty
Prokstatie
iay. To
do Sm
naciey y
ego erut
multy w
kone rat

Storo
Ducha
Confit
173.
A iz
tu p
kamu he
mash nie
całke tak
Przyjęci
nym sty
Prokstatie
iay. To
do Sm
naciey y
ego erut
multy w
kone rat

my sami Hospodar tak y inpe wſpytkie Stany Obywatele w XLitt.
zachować ſię mamy, y pod tąż Przyſięgę naszą, którą my na ſpę-
tkie Prawa, Wolności w XLitt. przynieli ſubſcribowali y obiecujemy
et. Sigismundus Rex.

Leo Sapieha Podkancl. w XLitt. Gabriel Woyna Piſar.

W tym tedy Statucie pomienionym In Confederatia Generalna
warszawska a probowana y za Prawo wiernie iſt przyjęta pod
Pag. 200. Artykuł III. sub Titulo o zachowaniu w pokoju wſpytkich
Podanych naszym Obywatelom tego Państwa z ſtrony rożne-
go rozumienia y uchywania Nabrenſwa Chreścianſkiego, iako
niecy brzmie tegoż Artykułu Stowa, A iż ten Przyſięgiem y po-
przysiężeniem naszym iſt potwierdzono Pokoju między rożnymi
w Religiiy ſtrodz. Preto y Confederatij orasie interregni wſpy-
tocy między Stany Korony Polſkiej, y w XLitt. uſyſtiona, w
ten Statut Stowa od Stowa iſt opiszana aby wedle niej iako
my Hospodar tak y wſpyscy Obywatele tych Państw zachowa-
li ſię. Ktora Confederatia z Polſkiej Conſtitucij według Pra-
wa każdemu Narodowi należącego w ten Statut opiszana
y Stowa od Stowa tak ſię wſobie ma. My Rady Koron-
ne Duchowne y Świeckie y Rycerstwa wſpytko et. Patrz
w Conſtitucij Pag. 208. Confederatio Generalis Warszawy
1573.

A iż przeciw Conſtituciom Seymonym, oſobliwie tym które
tu producowane ſi przeciw Statutowi temu Litew-
skiemu poleſtacia pokarana być nie może, na których ſę-
mach nie tylko wspomniane rzeczy, ale y to że Krolowie Polſcy
równie tak iako iſt przez Henryka y Stefana uſyſtiona
Przyſięgę wykonai mają iſt warowane Pag. 270. rad-
bym ſyſpaſ; iako ten ſien przeſtępek i który względem
Proteſtatij iakichſi, ~~którzy~~ uſtawai chęć moły Confedera-
tjey. To ſię wſpytko porządku od śmierci Krola Auguſta
do śmierci Krola Stefana dzieło. Ktory iako ſey Confed-
eracjey y Przyſięgi ſwey przeſtępek ſwiadorg o tym ſame
iego czute poſtępki w hamowaniu y w karaniu Dudzi, ſu-
multy względem Religiiy orzyniecych ſwiadorg Liſty jego
które ratione tych ſonultow, ba y exaſow chwi ad appen

rentiam nie wielkich rocznych crafow y na rozne miejsca
pisynat. Obliwie jest notata digna iego Ordinatio ktora do ksiąg
Grodzkich Krakowskich podac karat, y List ktory do Wilna z pod
Pekora z 6 Septembris 1581. pisat ikey tylko samey okazyey
ze kwiży Ewangelickie były spalone, a ze ciat z martych Ludzi
Ewangelikon z spiewaniem mimo koscioł S. Jana nosic, zabranie
chciano.

Y mart Krol Stefan, po Smierci iego w Interregnum, jako za-
wu tym barcy Confederatia utwirona, w Constitutiach się
dorzutamy.

Napriod w Confederatcy Krakowskiey, Jednostkiey y Label-
kiey Worto, ze sonda naduicmy Pag: 399. Napriod przychyla
ięc się do Enyrajow chwalebnych Grodzkow naszych, y do Naszych
Spisow y Kaptunow, ktore się w takowych y innych przypad-
kach czynity. Ten miazowicie Kaptur, ktory jest w nowym
Mieyście Korczynie od Grodzkow naszych A° 1438. ucyziony,
y od nas w Krakowie po resiu Krola Maconey pamieci Gy-
manta Augusta Roku 1572. w Sobotę po S. Koscianach pro-
wiony y utwirony na miejscu swoim zostawiamy. Excepto Ar-
ticulo, ktory się z niost posledniejszay Confederatcy inter Disiden-
tes de Religione przez Krole y Dary nasze Henryka y Stefana po-
przyziony ktora Confederatia Disiden- de Religione, iz postre-
ga Pokoiu y Miłosci Braterskiey Tedy ony in robore suo iuxta
suam Continentiam in toto zostawiamy et. Którymi Stowy iako
Kaptur Korczynski ma być rozumiany y resperony y wżym
jest antiquowany a odrucony z wszelkie nawrono. W tey re-
Confederatcy są y te stowa. Pag: 404 Przyreklamy też y po-
tanawiamy sobie Pokoiu y miłosci Braterskay, aby wszelkie
wasai, zamawiania, odpowiadai, burty miejsca nie miały a
wżymy w Pokoiu Pana Boga chwalił, orego iz ten Confoe-
deratia Disiden- de Religione postregea Tedy iż ten iuxta
suam continentiam in suo plenissimo robore wcale y ni enad-
fencie zostawiamy y approbuicmy. A iz ten Miasto Krakow
opowiada się z Wiary sway y chciami precin Rzeczyposp. naszy
tedy one fakre zwigrek y Confederatcy, nasze chętnie przyjmie-
my, y in sie wżytke Miasta Miasteczka y wszelkie ciurocung

Status et conditionis hoies ceteriq omnes nullis exclusis obice
 aby violatores eor. sub pœnes et. pœdurali. Na ty Confœderac
 tiq podpisat miedzy inszymi Petry Myszkowski Episcopo Ca
 covien, z tym doktadem obiecujemy sobie za rzy y za potomki
 nasze to zachowac fœteornie y trzymac sub fide honore et con
 scientijs nostris. A ktoby rzy temu sprœciwic chciad a Pokoi por
 polity narupai y psowai rzy wazyt: contra talem omnes conjure
 ng in eis destructionem, Cracovij 1586. w dzien S. Jana Evan
 gelisty.

Po tym następnita Convocacia Warszawska, na niej wrygniona
 jest Confœderacia ter miedzy Constitucie przyjeta, w ktorej
 Pag. 409 naidziq rzy te słowa:

Confœderatij in Disidentes in Religionem w Warszawie wrygnio
 no, y poprzywizent królom Panow naszym utwrdzonq na tym
 zerdzie Convocaciiy sobie spólnie dla wnetrznego Pokoju cele za
 chowac. A coby rzy pokarato do iey umocnienia, y excepcom po
 prawy ^{obustrop} potrzebnego, to na Seymie Electiq przystey, przez
 wszystkie Stany ^{Koronne} Króla Narodu wrynie powinni bœdzieny. Takie
 zespiby kto one targai chciad o talowym krdym sama rzy
 dek wrynie mamy, przez Stany Koronne tak Duchowne jako
 y Swieckie, wyrey mianowane vel Deputacoi od Panow, Na
 te Confœderaciq miedzy inszymi podpisat rzy Laurentij Goslicki
 Episcops kameneceñ, z takim doktadem, propter bonum pacis
 subscribo, 1587. Pag. 417.

Po Convocaciiy następnity Consultacie w Sprawach Rzeczposp.
 Woiwodztwa sandomirskiego; na zerdzie charowania pod P.
 krywniq gorie napisidnosze stanowienie Pag. 428.

My Ludy y Rzeczposp ktorzymy rzy te riaczali pod Pokrzywa
 niq, wiedzyc ze Pokoi y zgoda, nie tylko sama przez rzy jest godna
 pochwaty, ale sam Pan Bog jest iey bógostawiqey, cazy to opo
 wiedziac racyt switymi a Boskimi słowy słymy, ze bógost
 tawieni sa Pokoi orzyniqey, A majac to przed oczyma słymy, iaz
 ko rorosci Religiiy wrynita wiele niebezpieczenstwo wrypnit
 Monarchiach. Prestrzeżajcie tedy aby wnetey bógostawie naszey
 do tegoz nie przysto obiecujemy trzymac fœteornie miedzy
 sobą ten prodek, ktory sam Pan Bog podai racyt, to jest Confœ
 deratij in Causa Religionis, przez Krole Stany nasze, tak Henryka

iako y z martego tenaz Jana naszego poprzyjzron, y na przy-
 tej Electey za wewozaniem imienia misiego Boga, z Ichm. S.
 Radami wpyrkimi, y innymi Stary o to sy stanci, ze by co
 naigruatowniejsze tego opatrzenie byto, iakoby ta swęta ego
 da wale y zienaruszenie wiecznymi czaśy zachowana byta.
 Na co y pierzgi swe przykladamy y rekoma sy swym pod-
 pisujemy. Dziato sy w Dzikrywnice Roku 1587. 18. Maj

W Drugim Stanowieniu w Sprawach Rzeczposp. Pag. 424.

A iż w posrodek tego zgromadzenia naszego doszto nas to ze
 stat sy sworo gwałt Confederatuy strong Starzenia Eboru kr-
 kowskiego, ma byc wtey mierze Jan Woiwoda Krakowski napom-
 nion; iako ten ktoremu Rzeczposp. powierzyta, przestregai na
 tym tam miejscu Pokoia Rospolitego, a zeby sy pilnie poruszwał
 w Swiazosci swey. A ten excus in powinne ma obchodzie wpy-
 ke Rzeczposp. gdyz idzie o zachowanie pokoia Rospolitego, ko-
 ry nam iest przez krole Pany nasze poprzyjzron, obiecujemy
 na przyklej Electey et et. Takowe napotym opatrzenie
 tych rzeczy byto, ze przez takowe swawole zstawa, do wnetrzney
 orego Bore uchowai Woiny w Rzeczywie naszey nie przyz-
 do, gdyz za takimi nie Chreścianskimi sprawami, insee
 Monarchie prawie nęto nie do całego zgrazenia przyzdy.

Nastę pita Electia Krola JE. M. S. pamizci Zygm.
 Ad. w Warszawie, tam gdy sy z Postami k JE. M. S. pacta
 przez Stany Koronne y W. Lib. czynily między inzymi rzecz-
 mi to w Pactach od Krola JE. M. S. wazowano. Confederationem
 inter Dissidentes de Religione; non solum Juramento, uti à Se-
 renissimis Henrico et Stephano Regibus Poloniz et Prædecesso-
 ribz suis factum est, Conservabit, verum etiam Processum et
 executionem utriq. parti servientem, contra violatores eiq. ob-
 latam sub Juramento observabit, et ut ab Ordinibz Regni,
 quamprimum instituat, Tedulo curabit, patre fol. 453. sub Titulo
 Confirmatio Pactorum

Ktemu w Receptie Warszawskim okolo Electey ter do Constituc-
 troy inferowanym te stowa orytamy o ziedzie Wislickim
 przez ten Recept ztoronym pag. 436. Na ktorym to ziedzie

utwidrajce we wsem Confederatij inter Dissidentes de Reli-
gione, postępek Prawny, y executij przeciwko Gwałtownikom
tey utryg parti serwientem et obicuiemy y przy nekamy
sobie uerynie y na przyszty Koronaty przypiesi

Przyfied z iard Wislicki, ze konsultacie na nim nie mogly sie od-
prawowai i co tam byli sie nie chali, co uerynie patrz, co sami
osobie napisali w Rozparciu wolney Electij Krola Sigmunta; kto
na ten do konsultatij jest utworob. Pag. 438. Szwielistny (porwina-
ij) Postom aby z tąd zaraz nie miejskajce iachali do Krakowa
y utwidrajce we wsem Confederatij, inter Dissidentes de Reli-
gione, postępek Prawny, y executij przeciwko Gwałtownikom iey
namowili, utryg parti serwientem.

Przyrta Koronata, tam Krol Sigmunt w Oliwie ueryniow
przysigg ponowit Pag. 446.

Enoum in confirmatione Jurium, Confederatij y Artylek Pag.
449. warowat, mianowicie ten. Quod vero supra huius literis, Privile-
gia, Libertates et c. id nihil articulo huic Juramento derogare
volung, Quod videlicet Pacem et tranquillitatem inter Dissi-
den et c. Na te sie podpisali Stanislaw Karnkowski Archiepi-
scopg Inesn, Petrus Myszkowski Cacerien, Hieronymus Rodzaren-
ski Wladislawien et Pomocian Alberty Baranowski Premys-
lien, et Regni Vice Cancellarij, Melchior Gedwitz Samoguntij,
Laurentij Goslicki Cameneen Episcopi. Nie widzimy w tych
podpisach zadney Salawy ani exceptij.

Zaczyn necz pewna, ze nie tylko zachowanie wcale Confede-
ratij, iako inszy Krolowie czynili, ale ktemu y pilne staranie
sie o postanowieniu do niej procepu przez Krola Sigmunta
ta kdd, byso przez Przysigg obicane: ktore postanowienie Procepu, gdy
na Seymie Koronatij doisc nie moglo, w Receptie tego Seymu
tymi Stowy ie watomano. Pag. 450. Jakomiy Confederatij, a w
niej Pokoi inter Dissidentes de Religione pierney w Oliwie
a potom tu na Koronatij naszey trzymali, y bnego Brnie przy-
siegli, takomiy byli y udesny dostateczni na tym ia Koby In-
cess y executia utryg parti serwientem, przeciwko Gwałtownikom
tego Pokoiu byta dostatecznie postanowiona. Co iz na ten czas do
Effektu nie przyslo, nie przez nas sie stado, ale pr rozroznienie

Dzierżki, które pod tym czaſem normalnie Korony y w. Litt. obcho-
 dzi. ze namowa o tym wrynieu niektórym ſię nie zdała, proce
 ſprawy te do Seymu bliſko przyſtego autoritate praſentis Converter
 oktadaige, wamiemy to ze wedle Prawności ſwey ktorąmy podług
 Pakt z Koroną wrynieu y poprzywironych na ſię wzięli z bli-
 noſcię ſię apud Ordines ſtanc' bedziemy, y wto wtozemy, iakoby
 ten Proceſ y Execucia utriq parti ſerviers, ktoroby wſyſtkie ex-
 ceſy iakokolwiek tego to Pokoju inter Diſpentes in Religio-
 ne Chriſtiana, zachowanie winſpaigie, tak przed tym iakoy
 po Koronaciey naſzey onypadaigie, ſewere uhamowane y kara-
 ne byty iako y Compoſitio inter ſtaty differentiam de rebz bo-
 liticis temporalibz, gwarantnie ponowiona byja. Co oboie na rednym,
 ze bliſko przyſtym Seymie finaliter et pemptrie, ſine praſudicio
 utriuſq parti ſkonczy' ſię ma. Co wſyſtko gdyz tak iſt, ktori in-
 ore taki bedzie, coby Confederatye aazwicho Prawa odcimowai
 miad? zadne Prawo tak wiele raron w Conſtitutiach iako one
 nie iſt wspomniare y utwidrone, zacyym ktoby te Confedera-
 tyę ckuał zniesi, bez wſyſtkich Conſtitutye zniesienia fundno-
 ty tego miad deklarai: iako to iſtore aizey Prawami, Conſtitutiami,
 Przywilejami, Confederatiami, Pactis Converteris Receptami, Diplo-
 matibz et c. ar do Koronaciey praſtey terarnieſzego nam
 Proceſlinie Panuigiego Pana, pokatemy iaknie y wywidziemy.

Wwaraigie Krol Zygmunt treci, y wſyſtkie Ordines ley Licpke,
 iz w Statucie Herbultonym, ſy niektore Prawa niewazne, y aiker-
 ne, nar nacryty Conſtitut: 1589. Pag. 5 Deputatom na Korrektu-
 re Prawa, y ſpisania doſkonatego y gwarantnego, w drugo Statutu
 patn ſub Titulo Correctara Jurium.

Tot tedy iarna ze tych Edyktow y Przywileiow ktore zniesio-
 ne ſy ſwierſzymi Prawy Kiepta niewaznada ze Prawo.
 Enowu na tez Doprawę Praw Conſt. 1661. y na ſpisanie Statutu gwan-
 townego. Deputatom nar nacrono Pag. 734 ktora Correctura Praw
 nie doſyta dla tego ze nie wydane Deputatom ſalaria patn Conſt:
 1607. Pag. 855. Zacyym reapumowana Conſtitutio de Compoſitio-
 ne inter ſtaty, et Correctura Jurium, y Deputaci na to wyſpore-
 ni Conſt. 1607. Pag. 901. Przy ktorey to Correcture Praw y
 Compoſitye inter ſtaty, Proceſ utriq parti ſerviers precinoko
 gwarantnikom Pokoju miad byci ſpisan, dla tego kiedy do Statu-
 ka tego nie przywidiono reſore byto poſtanowiono Conſt. 1611.

Pag. 11. In Sejmie od Receptow wedle dawnych Praw racyonal' mija
 a najwiętszy był Respekt Receptu Sejmu Coram: 1588. względem
 tegoż Proiektu przeciwko gwaltownikom tego Pokoju. A że na
 woi na Sejmie 1618 ta doświadczyć nie mogła. Composita inter
 tus, odtorono ją blisko przyszłego Sejmu, a dla niej namowij
 pretfij czas, to jest zaraz po wotach Senatorskich ułożono,
 no pag. 5. y żeby się Sejm od Receptow tarych Praw racyonal'
 postanowiono. Pag. 8. A że na drugim Sejmie 1619. Consultacie
 o Spodobach zabiegania Nubespierca swoim posronnym wstępek
 wie tego Sejmu Czas między, y do gwaltowney namowy tego Proiektu
 nie przyszło; warowano, iż blisko przyszły Sejm od tej Materney
 zwrócić się ma, aby postulatis publicis dosięć się stało, y to co exor
 bitowado skutecznie naprawione było. Pag. 6. Potym na Sejmie
 1620. Za nastąpieniem niebezpieczeństwa; tenie dawny
 Recept in toto et in parte, iako się w sobie ma opisany, in in
 gore zofawiony y do drugiego Sejmu pod tąz mową odtorony
 Pag. 25. Tymre sposobem, dla Nubespierca na Sejmie, 1624.
 odtorono do Sejmu drugiego, na którym tak iako w pier
 wszych Receptach warowano, w przed ma być consultowane, i
 żeby się postulatis publicis dosięć się stało, y to co exorbitowado,
 y naprawy potrzebuie, żeby skutecznie naprawione było.

Za czymże Trybunał ten Pokoi Pospolity Decretami w
 pad, warowano Constatutis 1627. Pag. 9. sub Titulo. o Decre
 tach Trybunalskich, które te są słowa.

Trybunał in Potestate condenda Legum nie ma iero niedu
 Prawa od wstępkiej Ręptey postanowionego, gdzie powinien, ta
 kich Spraw któreby w Prawie opisane nie były, przypuszczać po
 się nie ma, ani poenas irrogare, ani nim nikogo aggravare, pad
 to, iako są Prawem Pospolitym oznaczone. A gdzieby się takone De
 creta albo Casusy ich nalarzy, któreby Vim Legis saperent,
 albo Pokoi Pospolity w ruszady, iako to niektore additamenta
 w Dekretach piennyh na przestym Trybunale Lubelskim w
 sobie mają, do takich raden poriggany być nie ma, y owsem ma
 iż nullitati subepte. To uściwile Constatutis, nie będzie wiało ukontentony
 na Rępta iż nie przyszło dla nagłych Spraw Ręptey. o procepie na
 marwie odtorono to do przyszłego Sejmu jesie Niedzielnego, na któ
 rym tak iako w pierwszych Receptach warowano Constatutis, w przed

jakoby się postulatów publicznych dosyć stało, przed się wziąć mieli, y
to co exorbitowało, usług klubę wprawić, a co poprawy potrzebu-
je skutecznie naprawić. Pag. 16. A że się na sejmie 1639 dla zatrud-
nienia większym razie inszych spraw Rzędy temu dosyć sta-
nie mogło te postulaty do przyszłego sejmie odłożyć aby ante alias
omnes Consultationes uspokojone były Pag. 25.

Dopiero na Sejmie 1631. Pag. 5. Ponieważ Comitatibus in
Statu do tego czasu skutku swego nie wiedzieli aby skutecznie
namowiona być mogła, Deputaci byli narzuceni, którzy z Sejmie-
kow wystąpiłi zważali się mieć do Warszawy na S. Marcina w tymże
roku.

A nie dosyć było na tym że do tego byli Deputaci narzuceni,
Secr. na tymże Sejmie constituta Pag. 18. poprawiona est
sub Titulo, Zatrzymanie Pokoju Rzeczypospolitego tymi Słowy.
Je pod Pretextem Religioy Katholickiey od swawolnych Ludzi w
Państwach naszych różne Tumulty u Violentie się dzieją zwozym
Pokoju Rzeczypospolitego targa, y wielkie ztąd inconvenientia nastę-
piły tedy chcąc Publicam Securitatem et Pacem w Państwach
naszych zachować, y swawola taką zachamować, przeciwko tym kto-
rzyby tumultami y zuchwałstwem publicam Securitatem violare
się wzaryli, forum na Tribunale, inter causas recentis Criminis
narzucamy, y aby poenis contra Violatores Pacis Sanctae publicae,
karani byli mieć chcemy

Nastąpiły Acta Iniregni po Śmierci S. Pamięci Zygmunta
III. a naprosz na wierzcie obkarowania pod Karimierem
1632. Warowano to iż compositio inter staty z Sekmiami PP
Duchownymi effectu więcej nie mogła, tedy do radney inszej
rzeczy na wierzcie Electiey nie miało przystąpić, arby z Sek-
miami o tym concludowano także także Exorbitantie pierwej
umoderowano, y zaraz tamże Confederationis dicty Kaptur, ca
verba sequuntur uwagi godne.

Ally Rady et. et. upatrując w tym jako na opatrerium wpetalnego
Domowego y postroznego niebespiewierca, tudzież na roboty polney
między sobą wsfytkich zgodzie y miłości Rzędy kładę, a
z wstąpienia Ciorypnie naszey pod czas Interregni et. pita naley.
Wzrym iż brodkow naszych w Kapturach instituta opisane mamy

nie bra na
naszych
pore si
Majeftat
iż y fu
samiz
ciowdztw
kasy, pod
tek woz
y po
kazy: f
y ief m
kalkuler
dany
to co ta
kon wyre
y w Wa
1632. z
Tey
C
Przytym
waramy
między so
nospis z
wiage, an
oni się p
exilio, a
Przydowi
y wofam
Wamaku
skiad, za
prekate
nie che
et MPD

nie bra nam iedno vestigijs ipsorum insistendo. (Atorem wolności
 naszym, y Sui posteritati. Considerando do tych ktorych oni temu
 pore sic ferente, in tali orbitate Reip. magis na ten erat Sui
 Maiestatis przy sobie, razynali. Prodom, przystapi et. et. reasponu
 ije y funduicij se re wosytkich porzrosey od Smierci Swieckey
 pamieci Kroia Augusta, iako y tych ktorych iur sobie inpe wo
 iewoodstwa namowity kaptwach, y eo nomine ucygniowych spiskach,
 kach, pod wiarę y Porciowości naszymi postarowienie, y Ewig
 rek ucygnię subieciemy tedy przyrekanę, y obiecuiemy, pod wiarę
 y porciowości naszymi, postarowienie x Ewigce ucygnię
 kazemy. tedy, ~~prograkany~~, moenie przy sobie sui et. et. Ewigrek kto
 ry jest miedzy nami de Disidenty in Religione ucygnię, inuis
 labiliter we wosytkich Artykulach, Pactach y clausulach, we
 stuy dawnych Praw trymai mamy y obowiazujemy sy. A iesliby
 kto co takowego ku targaniu tego crynie chciad, wedlug obowiaz
 kow wyrey mianowanych przed ko siewu postapi mamy. Dziad
 sy w Warszawie na walney Convocacye we Czwartek d. 13. Lipca.
 1632. zgodnie approbowany.

Tego Roku 1632 d. 13. Lipca w Confederacye Generalney
 Omnium Ordinum Regni et Magni Ducatus Lithvanij na
 Convocacye glowney Warszawskiej uchwalony, te Kona crytany

Przytym aby Pokoi Rzeczpospolity, z radney obaczey uoymszany nie byt,
 waznemy to Disidenty in Religione Christiana, re wosytki Pokoi
 niadzy soby My y Potomkowie nasi sub fide honore et conscientijs
 nostris zachowamy, dla takowey racie w wierze krowie nie wile,
 waige, ani sy do radnych szkodow wygladem teyre racie porzazige,
 ani sy panuige, Confiscatione bonorum, Porciowości, carenibz et
 exilio, ani radnymi insygni panami, y Zwiernochności radney ani
 Wriedowi do takiego Progresu radnym sposobem nie pomagajige
 y owspan goruiby kto ex ipsa causa, krew przelewai, albo pomienione
 wamunki violenter targai, albo wzwy mianowane peny extendowai
 chciad, zastawiai sy o to wosyscy powinni bedziemy, chocty ter za
 pretextem Dekretu, albo postepkiem jakim pdowym, kto to cry
 nie chciad. A do tego waznemy, aby Dekreta Tribunalitia Regni
 et M. Litt. ktore vim legis sapiunt contra sanctitatem et Pacem

Dissidentiam lata in quolibet officio, in executionem primum
 ra nie były, iako to Constitucij 1627. expresse warowano. A jeśli
 by przeciwko Constitucij tam tej iakie Dekreta albo Protestacje
 zapły, in quovis Iudicio radney wagi mieć nie mają. Także
 Mandaty wszytkie pacem inter Dissidentes wnoszące
 w Kancelaryi za Krola. i. p. wydane, radney nie mają mieć mocy, y na
 potym wydawane nie będą. W Miastach Krolowskich, gdzie in presentem
 w Zborach od siebie na to erigowanych, publicum Religionis ex-
 citium mają Dissidentes, tam ie y napotym, tali iako teraz usu-
 mieć mogą. A gdzie Zborow teraz wyznaczonych na to nie mają, ta-
 ich evitando Tumultus erigowai nie będą. Wszakże Natomiastwa swego
 prywatnego, w domach prywatnych, Ludzie przeciwnicy bezpiecznie
 zarywai mogą. Her Constit. 1631. doryc contra violatores Securi-
 tatis publice oboffrona poena, jednak declamujemy, ze napotym tak-
 kowe Sprawy violatae Securitatis Dissidentium a quacunq; Persona
 cuiusvis Conditionis nie inter Causas Terminos Tactorum, ale we
 Czwartki ex speciali Recepto, inter Causas recentium Criminum
 ordine byc mają, Oprócz goyby Persona mere spiritualis in Crimi-
 ne depreheasa bysa, tedy takoway ma tradi officio spirituali y tam
 pravia inquisitione iudicari. Ministrowie ter in Religione Dissi-
 dentium goyby od kogo ex quacunq; occasione porwani byli, nie
 mają mieć forum bysko in officio seculari competenti, ratione qua-
 rumvis rerum et injuriar a in causis ex ipsi Auctoritate, forum
 Civitati competens sequi mają y tam Krywod swoich dochodiu. A zeby
 correctura Jurium od wszytkich Koronnych y w d. Litt. Stanow
 dawno porządana, tandem doisci mogła, mają byc ze tych ze przy-
 tych Sejmikach, ktore przed Electis przypaday obrani etc. Kto-
 ry te Correcturę Jurium namawiać, y do skutku ie przywiodzą
 przed uwarzenie wszytkim Stanom Nuptey jodai mają. A te
 wszytkie rzeczy Obieciemy za siebie y za Potomki nasze
 chowai statecznie y trzymai sub fide honore et conscientijs no-
 tris, A ktoby się temu sprzeciwił chciat y Pokoi wzwoyr w tym
 kapture mianoway prowai, contra talem omnes consurgem in eiq;
 destructionem. Na te Confederatij podpisali się Joannes Węryk
 Archiepiscopus Gnesni Mathias Lubinski. Abrahamus Woyna Episcopus
 Vilnen, Stanislas Lubin Episcopus Ploen, Jacobus Zadrisk Episcopus

Culmen Regni Cancellarius Paulus Diasecki Sessor majori et
 subscrito Pacem. Tu iavnie approbavali wpryscy Biskupi, Punkt
 ten Sacis Dissidentium, bez wszelkiej excepty, lubo przydali
 Salvis Juribus Ecclesij Catholice Romane, ale ta salva tak sy m
 rozumieć ma iako w confirmacjach Generalnych Jurium y na Elec
 tory tegor Roku jest opisana. A te sy dwai Woiwodowie podpis
 wali excepto Articulo confederationis in neo Palatinatu, obm
 syto to na prosciey Electory wprytka stany Lpity tak dale u re
 za Justantij Obywatelow onychre Woiwodow, ktorzy to zagp
 presij y gwałt wznowali, sydzi tychre Woiwodow miano
 podług obowiazku tegre Confederatcy, gdyby byli publica dep
 catione Kiepty na uspokoi

Dla tego tegor Roku na Electory S. Jamicy Krola wladys
 lawa, w Artykutch Pacto^r Convento^r, takowe podpisy, sy obiasnio
 ne tymi Rowy:

A in wtey racney Koronie Narodu Polskiego Litt. Ruskiego,
 y Panstw do nich nalezacych, jest nie malo Dissidentes ⁱⁿ Religio
 ne Christiana, preszegajace exemplo antecessorum nostrorum, nago
 tym iakich Perturbacij y tumulto^r, bez tey przyrzeczy rozerwania Elos
 nieregody w Religij, warunko jest Confederatcy generalny Warszaw
 sky blisko prosciey, w tey mierze, in causa Religionis Christiane
 ma byc Pokoi inter Dissidentes de Religione Christiana zachowany,
 ktorzy my obiecujemy trzymac ^{weale} wiernymi ciasty, non obstanti
 by quibuscumq^q Protestationib^{us}, precimko tey Confederatcy, po tey
 y Convocatcy wozynionych Salvis Juribus Ecclesij Catholice Roma
 ne, Integra iednak we wprytkim Dissidentium de Religione
 Christiana pace et securitate, tak iako na Convocatcy blisko
 prosciey Warszawskiej, w Confederatcy Generalney opisano
 y warunko jest. Nui more tedy nikt inowey te Protestacie y
 Podpisy Dpzi, tylko tak iako je tu wyrazono 1632. Pag. 11.

W tychre Artykutch Pacto^r, y ten warunek Pag. 15. Je dla na
 wadnosci Spraw na ten oras Kiepty, do namony Exorbitantcy
 Stanom Koronnym y W. Litt. przyidc nie moglo, na terazniejszy
 Electory, takre de modo Distributiv^{is} Justitij, o porzadku pod
 oras Interregni, de Correctura Jurium, Compositione inter
 Status y Akademij Krakowskiej uspokojenia, warunko sy to
 Sobie u nas Stany Koronne y W. Litt. ze cobykolwiek za antec
 sorow naszych Krolow Polskich exorbitowato precimko Prawu

pospolitemu to wſzytko wſzyc kłuty nprawić, y do executy
 przywieść, tak iakoby ſy niowrym Prawu Poſpolitemu nie der
 gowato. Nie dopuſzczaję Praw inayey interpretowaci, tyko
 tak iako ktore wſobie bremis ani na precyone exempla Prawu
 Poſpolitemu reſpektuję, videlicet iakie na Heſtat wſwym Statu
 cie niektore Prawa precyone, na to ſy podpifałi wſyicy Biſkupi
 iednostainie ut in Convocatione ber executy. A Krol S. Jamy
 ci Władystaw Super Pacta Conventa przyſygił w Warſawie, ora
 ſervare manu tenere et adimplere ity ea oia iterato etiam
 in ſolemni Coronatione juramento confirmare Pag. 21. Preſentny
 omniby Episcopis, ktory ter ſy na tę Przyſyge podpifałi, y ra
 rowno ze wſytkimi Stanami Secrypoſp. na Przyſyge ktory przy
 Coronatyy, wrypił porwoliti, gdzie expreſe dobro, Pacem quę
 et tranquillitatem viter Diſidentes de Religione Chriſtiana
 tuebor, manu tenebo, nec ullo modo vel Jurisdictione noſtra, vel
 Officior noſtro et ſtatuum quorumvis Autoritate quęquam
 affici opprimę causa Religionis pmittam, nec ipſe afficiam,
 nec opprimam ac ea quę in Electione noſtra Carſavien con
 ſtituta ſunt, et quę in Convocatione Coronationis noſtre conſi
 tuenty manu tenebo iſſę ſatis faciam. Pag. 24

Na porogtku ras Seymu Coronationis, in literis Juramen
 ti praſſiti, tenę Punkt czytamy Pag. 4. 17. Mens. Febr.
 1633.

Tamre in Confirmatione Generali Jurium Pag. 8. te Nova Ludv
 ro ſupra hiſce literis, Privilegia, Libertates Ecclis cum ceteris con
 firmationy in Juramentoy noſtro Ecclis Catholicas Romanas po
 minaverim, id nihil omniby Ecclis Graecis et Privilegijs eandem
 obeſpe debet, imo eadem in ſuo robore conſervam, nec non et Ar
 ticulo Juramenti huic neutiquam derogare volum. Eod videli
 cet Pacem et tranquillitatem inr Diſidentes de Religione tuebor
 et manu tenebim, gram incuſe, firmiter, et inviolabiliter, ac
 cum effectu nos obſervaturos promittim ac ſpondem, ety ety
 Preſentny Johanne Wryk Archiepiſcopo Griſi, Joanne Alberto
 Principe Pol. et Svec. Caſovien Mathia Lubinſki Wladislaw et Pmer
 Adamo Nowodworſki Poznanien Stanislas Lubinſki Plocen, Hen
 rico Firley Przemyslien, Jacobo Ladik Culmen ſupremo Regni
 Cancellario, Boguſlas Boza Radoperſki Kiowien Paulo Praſecti

Kamere
 Caſell
 Alberto
 Lito Gre
 vied ety

Na o
 tu

Wſytko

oraſo f

zachowa

aportu

Na tym

do przy

ty. Jak m

nowari,

perſonal

w ktory

niam, k

mei be

ſervato

Alt Gri

Tamre ra

ſalutem

Wideli

na Tribu

neret, y

ny ma

genera

ad reale

A. Ruc

Police

miano

ich cye

cia co

naiſpa

ſeymon

wyperſo

ſubomol

111

Kamenecensis Episcopus. Stanislas a Koniepole Koniec Polski
Castell. Cracaviensis et Gnali Exercituum etc etc. Item Nicolaus
Alberto Inuenose, Abbat. Kopniunien. Andrea Puderpsi Praepo-
situs Guernensis Nom. Episc. Riuorien. Petro Gylchki Decano Cro-
uicns etc etc

Na Sejmie tymre Coronationis Consf. 1633. Pag. 12. sub Ti-
tulo, Acta Interregni approbant.

Wszystkie sprawy Confederacie warunkli etc tych praszę
wrazem Interregni w Koronie y w Lit. dla porządku dobrego, y
zachowania pokoju pospolitego etc etc auctoritate, Conuentus presentis
approbatiemy.

Na tymre Sejmie Pag. 45. Odłożono Compositionem inis Staty
do przyszłego Sejmu. A żeby jakimkolwiek sposobem, mogli
być Sekm. P. Duchowni wtarganiu tego Łokaju pospolitego pokay-
nowani, narzaczono forum Ludzi Szlacheckich z Duchownymi, in
personaliby iniminaliby, Koronnych y w Lit. Consf. 1635. Pag. 9.
wktorych wyraźnie dołożono, iż wyznaczony Stolica S. porzobę
niem, Kardy Duchowny porwany in Casu personaliby (iniminali)
miej będzie forum intra Regnum eo ordine instanciarum
seruato, iako jest opisany in breui Apostolico. które Metryk, y
Akt Grodzkich Warszawskich podane są.

Tymre razem przytym Pag. 10. Narzaczono forum Ludzi Szlacheckich
Szlacheckiego z Duchownymi in civiliby realiby, Koronnych y
w Lit. Aby było Ordinario procesu w ziemstwie a pappellionem
na Tribunalu. A gdyby która Osoba Duchowna Prawo contem-
neret, y Bannitę dala na sobie otrzymać, tedy Joci Ordina-
ry ma executionem nad nim uczynić, super ^{Personam} capis et bonis
generaliter omniby proprijz ipsis, non tamen Terrestribz, usq
ad realem satisfactionem ukrywdzonemu.

A Ruchajże tu Sekm. P. Duchowni tego Prawa z porwolecia
Stolica białej. Jeppre aby ieden iaki przyklad, żeby którego
miano o Excess iaki Karai. Owsem dotąd w krywdach swo-
ich cyrkich, Szlacheckiemu niezrosnych, niektórzy Bra-
cia co raz nowymi skargami, w opprepiach swych, y co nairado-
niejsza, o gwałtowne wyzienie y iawne opprepię, do Sejmikow
Sejmowych udawać się muszą, gdzie wrazem cała Rzeczposp.
wyperwadowai im nie more, Aby Szlachcie doń u nich mogd z
swobodney Xizgy Sprawiedliwosci, a iespocer z takowych ktory

tyle sobie porwalają Szlachcica imai na drodze dobrowolney, y wzięci
 o iakone excesy dosyć ¹⁷² sładki ~~z~~ ^zamy, ofra Constitucia 1628.
 Pag. 462. Y nie iest to, Contemptus Stanu Szlacheckiego, y ~~Prawa~~
 Prawa pospolitego, ktore dosyć ofro przeciw takowym excesom napi-
 lane. Jednakże u J. M. radney wagi nie ma jako y to dy. sprawa
 Disidenty ktorego ex malitia y mera calumnia Aktora po Try-
 bunale przypadnie, a zrotaspora z Aktoratu Duchownego nie mają
 respektu na constitucie o. Dekretach Trybunalskich iakie sprawy
 w Koronie y w XL mają być Sadzone Lubo to dosyć teoracie Con-
 foederatia 1632. Pag. 3. et Const. 1633. Pag. 24. warowano ^{by}
 taby Trybunał Spraw takowych, ktore w Prawie opija-
 ne nie są przed się nie przypuszczat, y nikogo nimi nie aggra-
 wować. Je jednak w tym Prawie pospolitemu nie dosyć rydnie
 ie, waniemy to terazniejszą Constitucją, ze się Trybunał podley
 Prawa pomienionego wcale zachować będzie powinien. A
 iesliby przeciwko pomienioney Constitucy takowe Dekreta
 ty teraz Sanety, produciuemy, Sprawy P. Piotrowskich, także
 noviter Pospolitarz Parcičkih, ktore Sprawy zadnego fundam-
 tu nie mają, tylko ex mera calumnia są Sadzeni. Nie wspomina-
 ię inszych Spraw ktorymi teraz, etiam Jura Majestatis chey
 convellere Przynależie Królom Panow naszym, y ^{generalnej} Confirmacie / cady
 Receptey, Dekretami Trybunalskimi zniesi usytuig, iako tu
 iest sprawa, intentowana, Pospolitarz Kobylixa y Duron, y inszy
 lubo ze Miasteczka Prawa y Przynależia swoje legitime strzyma-
 ne mają, Stasnaty tedy aby zabiegajęce takowym krywdom,
 Constitucia takowaz, wtey mierze po Disidentach Saneta iako
 iakona 1638. Pag. 44. postanowiona, sub Titulo, Pana na tych kto-
 ry violant Jura Religionis Catholig, aby takowaz poena na tych
 ktory violant Jura Religionis Evangelig, per Constitutionem nar-
 nacrona byta; Salvis Junty Ecclesy Catholig Romany, tak iako
 in Confirmationibz Generalibz Junim to obiazniono y in Pactis Co-
 ventis X. J. M. Władystawa

W ktorych to Pactach Conventach, in Correctura Junum byta
 warowana tedy onym dosyć oryginalc, Deputatow do tego 1641. Pag. 9
 naraczono byto, tym Dokładem iako tamre in Pactis Conventis

Tymi słowami, ac to Prawo
 wem pospolitym, ofoblicz
 Constitucy A. 1627. dosyć
 takowaz warowano

napisany Sanety, nullitate
 et vltio subiacere mają,
 y caecuty radney potlen
 qui nialig. A. ze takowaz
 Dekret

dotoro na precienne Exempla Prawa popolitemu nie respec-
tuige, które się naiduig w Hestanie.

Po śmierci Króla S. pamięci Władysława, nastąpiło Ju-
berregnum ratone, y wuélkie Lpłey pericula. Dla których, nie
przyšlo Praw y Exorbitantey, Lpłey leczyć, iako to expresse
czytamy, na porożtku zaraz Confederatuy Generalney 1648.
Pag. 1. et 3. Je pod tym Niespiewnym Casem ber Króla Jana
Zwierniegeo kędę, Staralibny się wsey na tym walnym zje-
dzie Warszawskim, iakobyśmy przykładem Pradkow swych są-
mi napriod między sobą pokoi a potym Sprawiedliwosci Long-
dek y Obrony Lpłey zatrzymac, a nakoniec to, Coby do zlece-
nia Praw y Exorbitantey Lpłey należało wswoy klubę wpry-
mie mogli etc. Dretor fraternie cędni drugim condescendige,
iako wseyt kie Exorbitantie, tak ter Dipidentes in Religione
Christiana zachodzą y naprang ich do sprostliwey da Bog Elek-
tuy nowego Pana blisko przyśtey okładamy. A co do Despie-
werswa Lpłey y Sprawiedliwosci należało, Na które Plenisy-
mas wszysy P. P. Postowie mieli facultates, per modum
inviolabilis Confederationis Conclusive et Definitive, mi-
ędzy sobą namowilibny, a te prima et principia sūt. Napriod in
sobie Ratoznym y urostałym rezwoleciem, y Swiętym Przyre-
wieniem spólnie wseyt obięciemy, y obowięziemy pod wiarę,
Cnotę, porciwosci y Sumnieniem naszym żadnego rozerwania
między sobą ani dismembraty żadney nie czynić, ani dopuszczać
etc. A inowey na żadney Pana nie porwalai etc. a ktemu
z takę penng y miarowitę umowę iz nam Prawa wseyt kie
Przywileie etc. poprzyśigai ma wedy Przyrygi Królow Polskich
Henryka Stefana etc. a po Przyrydze y Constituciamidey
mowymy to potwirdzić. A iz wspomienionych Prawach y Wolno-
ściach naszym, multum exorbitatum est, Dretor namiemy to sobie
ze na przyszłym Election w Sejmie, co kolwiekby się pokaz-
zało, ze przeciwko Prawom, Przywileiom, tak na Sejmie, iako y
privatim komukolwiek sato, zniepore y wswy klubę wprawio-
ne, y sposoby do zabierania im rywalerione byty. Przytym aby Po-
koi Popolity z żadney okazyey wzruszany nie byt, wam-
niemy to Dipidenty, in Religione Christiana ze wseyt kie soti

pospolicy, między sobą My y Łotomkowie naszymy, sub fide honoris
 re et Conscientijs nostris zachowamy et c. Takowaz Confederen-
 tia de Verbo ad verbum iako y po Jmieniu Króla Zygmunta, napisana,
 Łana, w tym dokładem je iestliby preciaoko Constitucyey 1627
 (et 1636⁷ Pag. 14.) iakie Dekreta albo Potestacie rasy, in
 quovis iudicio radney wazy mieć nie mają. O co forum na
 Seymie dokładnie narzeczono et c. Przy tym tego doktorono ze
 Ministrowie w W. Litt. w Wielkim Kole tyłko mają mieć
 forum, ex quacumq; occasione powstani, nie mogą tedy mieć na
 Grodach, ziemstwach ani na Seymach forum tyłko w Wiel-
 kim Kole a Dekreta Trybunałskie in casu Religionis mogą
 być Seymem odpowiadane, lubo wiadney inspey. Sprawie Seym roz-
 kić ich nie może. Na tę Confederatiję się podpisali Mathias Lu-
 binski Arkiep. Gnień. Petyr Gębicki Episc. Cracowien. Nicolas
 Alberty Gnień Episc. Władisl. Andreas Potorski Episc. Pol-
 Wenceslaus de Lesno Episc. Warmiens. Andreas Gębicki Episc.
 Luceowien, Andreas de Lesno Episc. Culmen. Mice Cancell. Regi
 Stanislaus Szrochowski Episcopus Chelmen, Stanislag Jare-
 ta Episc. Kłodzien. Wszyscy ci Biskupi sine omni exceptione
 prore X. Sudołskiego, a Wojewody Mazowieckiego Salvis Jun-
 ty Mazowy w którym to Maroszu, przy Confederatycy przesy-
 tej, 1667. otrzymali byli wprawdzie orędo, porządali chęć to exi-
 ponni aby Naborenszwo Disidentium tam się nie odprawiało,
 ale tego na Electycy Rulandzkiej ~~król~~ ramaż w Arty-
 kulech Pact Conventor' poprawiono. Na Electycy zaś przesy-
 Króla J. M. Jana Kazimierza 1648. Pag. 15. In Articulis Pacto-
 rum Conventor', takowyz Punkt iakowy y na Electycy s. jamijci
 Króla Władysława de verbo ad verbum Panet' mianowicie.
 A in uterq; radey koronie et c. Tamre in Articulis Pact. Pag.
 19. Je dla namatności spraw Preytek dla remony Exorbitary-
 ticy przyć nie mogło na tenarządzicy Electycy et c. de Corre-
 ctura Junum, Compositione inter Status, y Akademicy Krakonskiey
 uspokojenia, warowaty to sćie u nas stany koronne y W. Litt.
 ze cobykolwiek za Antecyporow naszym exorbitowało, precie

Prawa posp: to wpytko w kluby srog wprawii, tak iakoby
 sy nierzym Prawu pospolitemu nie derogarato, Nie dopuz,
 traige Praw inaczej interpretowai, tylko tak iako kto,
 re w sobie bremis, ani na Exempla precienne Prawa posp: re
 paktuige. A na ofiatek wpytku Prawa Prymiliu et. iusse et
 legitime dare wsem wote y kardemu z osobna et. et. trzymai
 y showac' wale obicuiemy. A ieslibymy wrego Boga uchorai, co
 preciuw Prawom wolnosciom Artykatom y Conditionem wyksorzy
 li, albo wrego nie wypetnili, Tedy Obywatele koronni oboiga Na
 rodow, od postupenstwa y wiary nam powinney, wolne czynimy,
 wedle Confirmitay Admi 1609. Jako sy ter to skutkiem wy
 konato. Na to sy podpisali Maci Lubirski, Aryb. Gnl Bety
 Gębicki Episc. Cracowien, Nicolaus Gnięzpos Episc. Curian, Andre
 u Protoski Episc. Posol Wacław Leporzyn Biskup Warmian
 Andry Gębicki Biskup Lucki, Paulg Diasecki Episc. ~~Przemyski~~ ^{Przemyski} Andry Czerwinski
 Stanisław Jareba Episc. Kiowian, Michal Dziępiszki Biskup ^{Przemyski} Chetm:
 Kamienicki et. wpyrcy sine exceptione opoz. X. Piotron
 kiego który nie ychto pruz Omdziepig Lat zniepiong Prawu
 ni annihiłowang, Protestatig iakoz w Clochu wozyniong przy
 podpisie swym wspomina ktora iako more tydz' w sara, lo
 yic sy pokazado, co niech kardy mgdry szdzi.

Przemyski
 Stanislaus de Buzgn
 Przemyski Episcopus
 Chetm +

Tegor Krola J. Mli Jana Kazimiera Jurament, Super facta Con
 venta wozyniony w Waszawie Dag: 25 czytany tymi Krolg
 Ego Johannes Casimirus et. spondeo et sancte juro et. quod facta
 ta conventa in oiby eoi Articulis punct. et. servato et adim
 pto, et. atq. ea omnia iterato etiam in plenii nostra Coroa
 tione Juramento confirmabo. Presentibz omibz Episcopis, przy
 ktorey Prycydre byt y X. Piotronski, y wisi, oamur Krolowina
 takg Prycyge porwoliti. A dopieroz na sam Jurament, który byt
 spisany y publicie czytany, tak iako przy coronatig Krol mial
 przysigdz, gorze exorepe Punkt: Dag. 27. Pacem qroy et tran
 quillitalem int' Dissidentes de Religione Christiana et. m
 rarony. A dopieroz na coronatig swey drugi raz przysigdz y na
 to in Confirmatione Generali Junium Prystadem Antecyporow
 swoidch miedzy inszymi y ten Punkt obwarowany his forma
 liby Dag. 7. Quodsi aliquid contra Libertes et. Item. Quid

Ambrusius
 ...

vero supra hisce Litenis Privilegia, Libertates Eulas confirmavit
 vimg et. et tak iako w confirmatocy Generalney Junium Kro-
 la Wladystawa de verbo ad verbum napisano. Na co sig podpisali
 y tenze Punktapprobowali Mathias Lubinski Arcyb. Gnieznski
 ciz wscyscy Biskupi ktorzy byli na Electocy y sam tenze X.
 Afrokonski Biskup (Kedmski, od ty piatcy swego na Electocy
 podpisu, approbowat bez wsepelkcy Saloy yz exapty wscyscy
 Biskupi zgoda, y kanonikom kiltanascie, ktorzy tenz sz na
 mieiscu wsepelkcy DkMsiom Biskupami pierwse miysca w
 Senacie zasiadajacyimi.

A reby nikt nie smial in dubium vocare wzgladem podpisow
 wsepelkcy te postarowania, narozano to zaraz na Sejmie (Gron-
 tonis Constitutis) sub Titulo Acta Interregni approbowaty 1649. Pag.
 12. His formalibz. Acta Interregni wsepelkcy in genere et. an.
 stonitate pientis conventu approbowany.

Nie dozyl na tym ale na tymze Sejmie Pag. 20. w Necessie,
 Securitate Honorum et bonorum Disidentium wa-
 rowano, y Exorbitancie wsepelkcy do przyszego Sejmu odroczo.

NB.
 Scriptum ad
 Archivum
 Ten znova ponownie w Necessie na drugim Sejmie tegoz Roku
 1649. Pag. 20. ponowono, I nad to osobna Apperuntia we wsepel-
 kich pratersiach Disidentu Acta tego Sejmu data, ktora
 zostala in Archivo z podpisem Krola Jozefi samego, X Arcyb.
 Biskupa Gnieznski y JM. Pana Marpatka Poleskiego, w ktorzch
 Pratersiach Disidentibz, iz sig we wsepelkcy miało doyc spr-
 wazowania Conf. 1655. Po Sejmie 1655 na najpierwszym Sej-
 mie 1659. zarowu w Necessie Sejmu Pag. 21. Poniewaz
 wielkie y powazne Kaptey Sprawy y potrzeby seym wziety
 gwoli ktorzym Exorbitancie, Postulata, Desideria, skutku
 swego odniec nie mogly, Tedy te wsepelkcy Sprawy do przysz-
 go Sejmu, upewniajac iz we wsepelkcy tych Sprawach szep-
 nie desideria na ten tam czas ukontentowane bdy

Byt potym Sejm 1661. na ktorym wyrazna Constitutia opisa-
 no Heretykom ktorzy sz Nierozumiaciom Syna Borego przedwia-
 nosci, dawszy przy tym script Securitate Reip. ad Archivum

Securitatem perennych Obowiazkowczy Pag. 2. Przytym skrypt
Securitatis Reip. pag 14. Tęż Constitucij 1662. potwierdzone, y
skrypt ad Archivum dany warowano Pag 4.

Następnia Adlocutio Króla J. M. i. y Interregnum per Diplo-
ma Króla J. M. i. 1666. Pag. 4. deklaronane, vice versa Diploma
ad Episcopos Królowi J. M. i. dane, w którym Pag. 8. dotorożo, sal-
vis per omnia Juribus et Privilegijs nostris id vel maxime sal-
vendis, ne Actus moderas quidquam pindicare valeat libere
Electioni Legibus et Libertatibus nostris. Ktoryz Cautio uory
nili podpisany sy. M. M. X. Biskupi Senatorowie y Postowi
Ciężscy Katolicy y Evangelicy y Gracy.

A zas na Convocaciy blisko prezydenty Warszawskiej
Abg.

Confederatio Generalis omnium Ordinum imperii, w ktorey tak
iako y w prezydentach Confederaciy Poloi Disidentium obwa-
rowany z przydatkiem w prandiu, ale te na te ^{Przydanki} Protestacye
rasity, poprawiono tego na Electiy zaraz. Na co sy podpisany
y wspanialych J. M. X. Biskupom.

Potym na Electiy terazniejszego secerliwie obranego Jana
takowyz Artykul in Pactis conventis stant his formalibus
iako in Pactis Króla J. M. i. S. p. Władyslawy y Króla prezydenty
Jo. Jana Kazimiera warowano, z tymże doktadem non obstan-
tibus quibuscumq. Protestationibus precivko tey Confederaciy
po teyze Convocaciy wrykionych, salvis juribus Ecclie Catho-
licae Romanae integra rednak we wspanialim Disidentium
de Religione Christiana pace et securitate tak iako daw-
nymi Prawami y Confederaciy opisano y warowano jest
NB. Tu sy referowano do dawnych Confederaciy

Item Pag. 20. Takie wspanialkie Włady Dworskie y Ciężskie Koronne
y Wł. Litt. ktore sy y przedtym in usu bywały y tak iakowyz
ktorego in Possessione rasali konserwować precivko obicujemy
zadnego w tym umniejszenia nie oryżyc w dawac bedziemy powin-
ni est. Ergo y Disidentom umniejszenia w tym nie ma oryżyc
Krol J. M. i.

Item na Ddach Seymowych et. Sprawy wszystkie tak iako z Leic-
tu per Nomenum przypadai beda ktoregokolwiek dnia przed bedzie-
my, y przywotynai spraw ex Libitu nostro nie karemy, za najwies-
szymi Intercepcjami et. gdyby to bylo in prejudicium etc et. Nie mo-
ze tedy Krol Ml, pro libitu spraw przed y przywotynai karai za
najwieszszymi Intercepcjami, iako na przeszlym Seymie Coronacym,
nym, Senator ieden publice prosił Krola J. Ml, aby sprawy pewny
Dzono sumario Proesu a to czynid, wotem Prawa ex Dispre-
cio Dissiden, ktora sprawa y na Seymie forum nie miada,
ale w Wielkim hole WzLitt iako Confederatiz Generaliz to
warowano.

Item Pag: 23. Privilegia y Prawa dawne wszystkim Woditwom
y ziemiom obriga Narodow, et annexis ac incorporatis Provin-
cijs, Burge in toto approbamus y vacante wtych Woditwach
y ziemiach Terrigenis Dispersionatis ordinarai bedziemy. Ego
y Ewangelikom poniewaz sz Terrigenis Dispersionati w Wodit-
wach y ziemiach swych.

Item Pag: 23. Je dla Nawatnosci spraw na ten czas Duple-
do Namony wszystkich Exorbitancij Stanow Koronnych y W-
Litt. przyid nie moglo na terazniejszey Electioy de modo Dis-
tributiva sustitit o porzadku pod czas Interregnum de Corre-
tura Junium, Compositioe inter Status y Akademiey
Kraakowskiej iustis, postulatis, warowaty to sobie unas Stan-
Korone y W. Litt. ze Obykolwiek za Antecessorow
szych Krolow Polskich exorbitowato przeciwno Prawu po-
politemu wszystkie w klube swy wprawii, y do exectaciy swy
przywieci, tak iakoby cy niewzym Prawa popolitemu nie de-
gowato, nie dopuszporaiac Praw inaczey interpretowai
tylko iako sobie ktore brzmia ai na Exempla przeciwno
nie respektuic. N. B. takze Exorbitancie Dissidentium
in Religione Christiana, poniewaz na Seymie Electio nis
dla spraw Duple traktowane byz ai mogly uspokoić na
Seymie Coronationis obiecujemy. A na ostatek wszystkie
Prawa Swobody y wolnosci, Przywileie et. et. wsem wo-
bez y kardema rozbona y Artykuly wszystkie na Coronac-

cyach
Wodacy
wione
wraa
y Lot
elo d
Wspora
pijano
iaka w
wai, a
wy kot
Obriga
wolny
Na
y D
podpi
ego
keraz
nym
Sarnon
Dident
Conf
kom
Le
chu
nasz
ich ta
ii kt
Przy
w Wa
Deo O
Pacta
nity
Spec
derog
iterar

cyach Królów Jhm Henryka, Stefana, Zygmunta I. M.
 Władysława IV y Jana Kazimiera Antecessora naszego postpano,
 wione y na Seymie Ectiey zgodnie namowione ety trymai
 y weale chowai in omniibz eor' Punctis et clausulis hake
 y Literas Confirmationis Jurium et Rector' dai Exem-
 plo divoi Prædecessor' nostrorum y Dyktadem Króla Jhm Stak
 usora naszego obicuiemy. (NB re inaksey y inszym passubom conceptem
 pi Janey Confirmationey Jurium Król Jhm dai nie mora, iedno
 iaka iest od in sych Królow dawa) A iestdy my orego Bore usko
 wai, co precieo Prawom, Wolnosciom, Artykulom y Conditionom
 wykrozyli, albo orego nie wypetrili tedy Nyniatek Koronni
 Oboiga Narodow od Postupstwa y wiazy nam powinney,
 wolnymi czynimy, wedlug Confitutey Hani Abog.

Na te Pacta Conventa podpisal X. M. Arzbiskup y inszy
 y Jhm. Biskupi Krom X. Biskupa Pozn', który sy przy
 podpisie protestowal ale podpis ten prywatny nie crosi su-
 rego Prawa tak wielkroti wanwanego y luboty nie bylo
 keraz reasumowazie tedy przez sy bylo dawno y iest wazny
 nym Prawem. Daleko saczniey y roztropniey podpisal sy X.
 Sarnowski Biskup Premyslski excepto Articulo contra Dis-
 sidentes vocamiam sicut line Prydatki w Confederatye na
 Confederatye nie tylko Dissidentom ale y Panom Katoli-
 kom za co meruit Jhm podziakowanie gdy nas iako Custos
 Legum utrem podpisowi X. Biskupa Poznanskiego
 eku zachowai przy dawnych Prawach y Confederatjach
 naszych. Przy ktorym podpisie X. Sarnowskiego podpisano sy
 ich tak wile reprotestuje sy precieo Jhm Biskupowi Pozn'
 ci który byl ad Pacta Conventa deputowani.

Przy tym Jurament Króla Jhm Super Pacta Conventa
 w Warszawie wyrzynony tymi Slov' spondeo et sancte iuro
 Deo Omnipotenti ad hæc sancta Jesu Christi Evangelia, quod
 Pacta Conventa per Ordines Regni mihi data in om-
 nibz eor' Articulis, Punctis, clausulis, Conditionibz, ita ut nec
 Specialitas Generalitati nec Generalitas Specialitati
 deroget, servabo, manu tenebo, et adimplebo, atq' ea omnia
 iterato etiam in solenni Coronatione solummodo confirmabo,

sic me Dey adjuvet et hac Sancta Jesu Christi Evangelia.
 Praesentibus, Nicolao in Darmov Darmovskii Archiepiscopo. Cancellario
 et praesentis ceteris Episcopis. Pag. 30.

Traraz Jurament Krola Jozefi ktorzy przyproczestwowy koronacy
 natyey swoyey swam Deyow. oddac byt powinien, napisany, z podpisem
 Em. M. S. Marceatka Roselkiewa: w ktorym Juramencie wyrazne
 Krola: Pacem quoy et tranquillitatem inter Dissidentes de Religione
 Christiana tuetor manu teneto nec ullo modo vel Jurisdictione nostra
 vel officiorum nostrorum et Statuum primumvis Autoritate quonquam
 officii opprimis causa Religionis permittam nec ipse officiam ac
 opprimam, ac ea gratia in Electioe nostra
 Caspavici constituta sunt etc. manu teneto iij. satis faciam.

Nastypita Coronacia Krola Jozefi terazniejszego ktorzy sygniz
 jest zernany ni przypis Aktu Coronacy Kancellary Korony do druku
 podaj, iako to, Literas praefiti Juramenti y Confirmatione Generalem
 Junion. Czego potym na drugim seymie w Warshawie lubo takze
 wicernany dopominati sy Postorie ziemscy aby zwaz po witanie
 Krola Jozefi Przyjga y Confirmatio Gualis Janiam orytana
 byta, iakor de verbo ad verbum tak iako y za prespich Krolow
 swow napisych napisana y orytana jest y do Matryki Korony
 podana.

Co tedy Quorposz postanowida w na Kardym Interregnum ponę
 wiata, Krolowie, P. nasi. Dectis conventis, Juramento iterando, y
 Confirmationi Pravo, approbati, co wszystkie Ordines Regii
 Constitutiarii wacowaty, approbawaty. Co przez Lat sto in Praxi et
 usu byto, co naofatek samo pr sy bez Desumptey Praven a
 Praven do fatercznym, Constitutiarii opisanym y warunkom
 jest, tego zadna osoba, ani podpisani, ani prywatnymi
 Scriptarij, ani Protestacykami zadnie nie more. Owszem ktorzykolwiek sy
 takowy cuiuscumq; sit status et conditionis naidure, resy
 swigobliwe vincula Brodow napisych, y nape swiero znowia,
 ne largai, wpada in reatum Criminum, perfidij, perjurij, a
 ratym a terny ~~per~~ infamij.

M. M. LADOWSKI Metrykant Kancelary
ney Koronney, w Inwentarzu Statutow
Koronnym, W. X. Lit. w Warszawie in Fol.
N^o 1605. wydrukowanym, tym porządkiem
kladzie fundamenta Libertati Rel. Dissidentium
sub. Tit. RELIGIA pag: 592.

In Religione Chriana Dissidentibus, warowaty Stany
Koronne y W. X. Lit. we wszystkich Konfederacyach gene-
ralnych Warszaw. Sub Interregno, iż wszelaki Pokoy między
sobą, sub fide, honore et Conscientia, in perpetuum zachowajz,
ła różnice w Wierze Krwi nie rozlewajz, ani się do za-
wnych Ładów względem teyże różnice pościgajz, ani się po-
nijz Confiscatione bonorum, pościgajz, carceribus et ex-
ilio, ani żadnymi innymi Poenami, y Ziewzecznościami żadney
ani Urzędowi, do takiego Progressu żadnym sposobem nie po-
magajz. A gdzieby kto przeciw temu postanowieniu, ztey
Bractwy, krew przelewał, abo pomienione warunki violente
łargac, abo teyże mianowane Poeny extendować chciał; za-
stawia się o to wryszu powinni, Choćby też pod Prætextem
Dekretu, abo Postępkim jakim Ładowym, kto to czynić chciał.
A w Konfederacyach, po śmierci Królow, Zygmunta III. o wta-
zystawa 17^o także po Abdykacyi Króla Jana Kazimierza
y po śmierci Króla Michała, specialiter warowano y to, abo
Decreta Tribunalitia Regni et M. D. Lit. które vim legis
fapiunt, et Protestationes przeciw Konstytucy Anno 1647.
Respienszności y Pokoju Dissidentów napisanej (fol: 9. tit: 0
Decretach Trybunałskich) in quovis iudicio zasze, in nullo
Offio, in executionem przywodzone nie były, sub nullitate.
Quo forum ma być na Leymie: I mandaty wszystkie Paun
im^o Dissidentes wzniósłajze, jeżeli z Kancellaryey, viven-
te et regnante Principe, wydane były, żadney wagi nie mają
miec, y Napotym wydawano być nie mają. Arjanom to
jednak Prawo służyc nie ma, ani Apportatom.
A jeżeliby gdzie, sub pretextu Religionis, Poddani niepo-
stuszeni Panom swoim byli, wolno im każdemu Panu, tam in
formaliby qm seculariby, podług rozumienia swe skani, w kon-
foed: Pałny warszawskiy A. 1573. fol: 209: 8. Wszakże

In ca^u Religionis, Confederatione, prore^g Krole, Henryka, y A-
fana, poprystyżone, Wojewodztwo Sandomirskie, na Dzieńdzie
swym Okazowania pod Polrywami, reaktunowatu, y trymie
obowiazata sy, A^o 1507. fol. 423. §. My Rady, etj.

W Miastach Krolewskich, gdzie Dissidentes Publicum
Religionis Exeritium po Zborach na to do siebie engowanych
mają, tam je y na potym mieć mogą: A gdzie Zborow na to u-
tyczonych nie mają, tam ich engować nie powinni. Nabożeń-
stwa jednak swego Prywatnego, w domach Prywatnych, Ludzie
przyjeżdżający bezpiecznie rzywać mogą. W Konfoed. Palney
Warszawskiej A^o 1632. 1640. 1660. 1674.

Ale w pomienionych A. 1660. et 1674. Confederationiach
o Prywatnym Nabożekotwie expressius napisano, to jest, iż
Sum Ducatus Masovia salwa zostawai mają: tak jednak
iż P. P. Dissydenci w Gospodach, y na Akty publiczne, lub na
Sprawy jawne y Sądowe realne przyjeżdżający, y przy Swoim
Pańskim sy bawiący (exclusis jednak plebcionum seritoratibz)
bez schaderek, Kazai y Spiewania, nabożenstwa swego rzy-
wać mogą.

Sprawy Violatae Leuntatis Dissidentium, sub Imregno,
a quacumq; Persona, cujuscumq; conditionis, nie inter causas ter-
minor^u factor^u, ale we Kwartki, ex speciali Begestro, inter
Causas recentiu Criminum, sadzone być mają, oprócz gdy
by Persona mere formalis in Crimine deprehensa była, tedy
takowy na tradi Offio formalis, y tam prii Inquisitione pu-
dican. Ministrowie tez in Religione Dissidentiu, ex
quacunq; occasione pozwani, forum mieć dytko in Offio seu,
Cui competent, raone quarumvis rerum et injuniarum, po-
winni. A w W. X. L. w wielkim Kole: a in Causis ex
ipsorum Actorate, forum citati competens sequi mają, y tam
Kryjod swich dochodzić w Conf. Palney Warszawskiej A. 1632.
A. 1640. 1660. 1674. Ale w Confederationey A. 1632. pomie-
nionej, nie raz narozono jezre byto forum w W. X. Libes.
Oprócz tego, na Convocacy Palney Warszawskiej sub Im-
regno A^o 1660, obowiazata sy była Dxp^{ta} przy Obrocie Ko-
scioła Katolickio Rzymskiej stawai, Punibusq; et Privi-
legijs onego, takze y Actus Prai Unionis Ecclesie denza-
ni nie pozwozić.

Prätensio in Religione Christiana Dissidentium, ratione
pernego Scripti ad Archiducem dānego, do przyszle^o Leymā
dużono A 1654. fol. 0. tit. Odtożenie Pewne Scripty
Znowu do drugiego, A 1655. fol. 2. tit. Odtożenie
Dissidentes in - A 1649. w Recepty poszli na Obu
dmu Leymarh, fol. 20. tit. Recepty
temi, aby, p^otertu Religionis, tumultami y Luch,
walstrem, publicam securitatem violare wazyt ty, forum
na Tribunale, im^o cas recentis criminis, naznawozony y
aby Poenis contra violatores pacis Publicae sancitis karany
byl, postanoariono: A 1631. fol. 10. 8. Zatrzymanie Poloju

Niechko Ariani, ale ani Apostata a fide Catho
lica Romana et Unitorum, podseywai nie maig pod Con
Foederacyo o Respicuendū Dissidentium. Et Ariani qm
dem jam inde ab A 1650, et 1659. in ppetuum pnsenst:
Apostata veri a fide Cath: Bna Lopiens Notati, in Confes
deraco^o Anni 1666. ze ab hinc conuicti, in foro fori, ma
ig exilio bydz karani. Reperitum in Confes: Anni 1679.

tryb
 wed
 pow
 przy
 nim
 ozn
 znt
 pop
 wny
 w
 y

Constitutio Sęymu Anni 1627.
na ktorey się Securitatis Libertatis Dissiden-
tium w Confoederacijach następniznych utwier-
dzona, zasadza, hęc sonat:

Trybunał, iż potestatem condendarum Legum nie ma, jedno
według Prawa do wszystkiej Rzeczy postanowionego Sędzić
powinien, takich Spraw, ktoreby w Prawie opisane nie były,
przypuszczać przed się nie ma, ani poenat irrogare, ani
nimi nikogo aggravare, nad to, jako są Prawem Pospolitym
oznaczone: A gdzieby się takowe Decrety, lubo Klau-
zury ich należały, ktoreby vim Legis fayerent, abo Pskoy
pospoluty wzmuszaly, jako to niektore additamenta wpe-
wnych Sekretach na przeszłym Trybunale Lubelskim
w sobie mają, do takich poizgany żaden Sędz' nie ma,
y swym maig nullitati subesse. vid: supra pag: 34.

[Faint, illegible handwriting at the top of the page, possibly a header or title.]

nee
Abbe
in f
ran
oni
hab
nose
nif
inqu
teste
men
cau
nim
Dube
Spe
Men
Dera
fac
gra
aud
mar
Reg
tas
fer
Poth
gra
ne
men
Pote
vac
la
no
offe

circa Dissidentium sive Protestantium in Regno Polonia
gravamina, Sermo Poloniarum Regi, à Serma Ma-
gna Britannia Regina Legato Extraordinario Dni Scot
exhibitus Varavia, die Sept. 1713.

Cum infrascriptus Serma Magna Britannia Regina Ablegatus Extraordinarius,
nec non Serma Borussia Regis, et Sellorum ac Præpotentum Ord. Fœderati Belgii
Ablegati etiam Extraordinarii, non ita pridem apud Serma Poloniarum Regem,
in solenni Audientia, non Principium suorum questi sint et zelo intempe-
ranti quorundam in Polonia Romano-Catholicorum, qui Augustana Confessi-
oni addictos varijs modis cadere et opprimere conantur, nullo prorsus respu-
habito ad Jura et Privilegia, quibus Dissidentes in Relig. Christiana, secundum te-
norem Legum Poloniarum, et vim Pactorum Conventionum sui deberent; cum sese,
nisi Serma Poloniarum Rex benignè responderit, quod gravissimum per debitam
inquisitionem constaret de veritate gravaminum, sub quibus subditi sui ex Pro-
testantium communionem laborare dicuntur, sibi cura esset, non solum adleva-
mentum aliquod sibi dictis subditis suis adferre, sed et omni meliori modo
carere, ne quis eos in posterum in libero usu et exercitio Juriurum et Privilegio-
rum suorum turbare audeat. Factus est quoque Sermus Rex, se hoc etiam
debere facere, ex religione juramenti ad tempus coronationis suæ prædicti.

Tali Responso fretus infrascriptus Ablegatus Extraordinarius, mandato etiam
Speciali Serma Magna Britannia Reginae, Dni sui Clementissimæ obstrictus,
Memoriale hoc cum annexis fundamentis Querelarum Protestantium, conti-
derationi Serma Poloniarum Regis offert, sperans, se non Principis sui agentem,
facile apud Clementissimum Principem impetraturum, ut querelæ tam Coetivæ
quam hõium privatorum Augustana Confess. in Polonia addictorum, non solum
audiantur, sed etiam, ut remedia adæquata et prompta adhibeantur, quibus
malum de quo queritur tolli, et ruina totalis magna et utilis Civium hujus
Regni partis, præveniri potest.

Ceterum hæc non necessarium fore existimat infrascriptus Ablegatus, mul-
tas aut prolixas adducere rationes, quibus evincat, æquitati et justitiæ con-
sentaneum esse, illud quod non Sæ Ræ Mæ Magna Britannia in favorem
Protestantium in Polonia petit. Nemo enim est, qui non primo intuitu videt,
quantum invidya Poloniarum Regis. inrigit, Pacem inter Dissidentes in Religio-
ne Christiana factam sectarum conservari, quamque necessarium hoc sit funda-
mentum, non solum internæ tranquillitatis, sed et cum plurimis externis
Potentibus amicitia, nemo peritus rerum, vel præjudicijs et studio partium
vacuus, qui non fatebitur, tempestivè occurrendum esse huic nimio in cau-
sa religionis zelo, qui humanam societati semper nocuit, semperque necessario
nocturus est. Nec enim credendum est, quod tantum in majestatem Divinam
offendant, aut in Charitatem Christianam proximo debitam, qui Imperium in

Con-

Conscientias usurpant, imò etiam vera rationi Status, et hominum in civi-
tate viventium commodis, et bono temporali quam maxime officiant, ut
multis et magnis exemplis probari posset; Sed unius tantum hic mentio-
nem facere licet, agnoscentq; vel ipsi Romano-Catholici aequi rer' estimato-
res, Regnum Hispanie olim totiq; Europa florentissimum et potentissimum, nunc
alia magis rão in deplorandum istum et debilem statum, in quo hodie
afficitur, decidisse, quam institutione et fœneritate Tribunalis Ecclesiastici,
quod vulgo Inquisitio vocatur. Nec mirum sanò quod Reip. Hispanianae
post erectum illud Tribunal in pejus mutata sint, cum tot quotidie ciues,
quorum potissimum ope comœrcia et artes in regno illo vigeant, aut in exi-
lium pellerentur, aut in carceres coniecti patria inutiles redderent, id non
tantum ob discrepantes cum concivibus suis circa Religionem opiniones, sed
propter vocem aliquam in seniam Dnam aut Clemem paulò liberius emissam
sæpe etiã suspecti pro reis habebant; Quod inde inferre cupit infra scriptus
Ablegatus, id manifestè adhuc apparebit, si ex altera parte reputet, quam de
verso plane instituto Reip. Fœderati Belgii incrementa sua et fortunas debeant
cum enim judicassent Ordines istiq; Reip. Sacram Tyrannidem non minus boni
Societatis contrariam esse qm̄ civilem, sapienter posuerunt pro fundamento sa-
lutis et tranquillitatis publicæ Libertatem conscientiarum. Voluerunt scilicet
uti Ordines, ut eet mutua civium erga suos in reb; ad religionem et cultum
spectantibus tolerantia, quo sanè instituto, ut res ipsa loquitur, nihil salubrius
bono Reip. excogitari potuit: cum enim homines ita naa comparati sint, ut
quot capita tot fere sententia, cumq; quilibet suis sententijs vel opinionibus,
sæpius circa Sacra, ita mordicus inhaereat, ut eas vel cum vita piculo tueri pa-
rat, sit; necessariò sequitur, in libera civitate liberos etm̄ ei debere hõrum con-
scientias; aliis n. scindiq; in partes Reip. perit alma Pax, simulq; pacis be-
tes, absq; his a. non facile acquiruntur aut vere opes, aut vera et civibus sa-
lutaris potentia.

Posset prolixè hæc omnia memorare infra
scriptus Ablegatus, posset et alijs uti exemplis, quib; ostendat, quod Regnis et Re-
bus publ. Christianis semp̄ malè consulat, cum civibus in suis ob discrepantes
aliquas circa Relig. opiniones facere permittit; sicut è contrario, quod hõrum in
vitate viventium comodis nihil magis conducet, qm̄ libertas illa conscientiarum,
mutua civium erga cives, in reb; ad cultum D. spectantibus tolerari: Sed quoniam
tot verba ap. Principem non solum Clementissimum sed et perspicacissimo ingenio præstita
Præstat breviter tm̄ monere, quod ita in arcto sita sint res Dissidentium s. Protestan-
tium in Polonia, adeoq; in eos grassantur eor' Aduersarij, ut vix amplè dubitari
possit, quin à quibusdam iam seriò meditetur eor' ultima ruina. Quotidie vexantur aut
lumiant, ut in annexis Quærens videre est, quotidie ad Tribunal Regni, forum quod
Causas Religionis Dissidentium incompetens trahunt, ibiq; perniciose Jurium detra-
hione, famã et fortunis spoliantur, nonnunquam etm̄ et ipsa vita adimitur, ut

rapere
iam nu
quent
si ipse
et bre
mor
Christi
requir
Polonia
ut in
fiones
versar
in
ipsis
pode
lamin
idem
neuol
et Un
recess
in d
ni, et
Ableg
valit
Quer
adju

Clem
Lemp
Ipsa
na f
Ed ca
dent
omni

nuperrimè et horrendo quem in Christianos exemplo accidit (Capitaneo cui
 dam nòie Kehler, qui ab hòie Pno-catholico contumeliosè de Lutherò lo-
 quente provocat, verba quòdam in Papam Rom. injuriosa protulit, ob quò solum, qua
 si ipsa Divina Miestas lesa fuisset, ex capite blasphemie ad mortem condemnatus,
 et brevissò spòis spatio irriecto, capite multat, est. Vix dici potest, quantà cum ani-
 mor' offensione audierint Exteri casum infelicis istij Capitanei, quam indignos nomine
 Christiano censeant tam atrocis Judicij autores: Et quis fari non credat, longè alia
 requiri consilia, ad vulnera inclytà hujus Reip. sananda; Quis non miret, quod in
 Polonia huc spòie repiant, Cives adèò panim salutis et tranquillitatis Patrie amantes,
 ut in Populo jam, pòth dolor' nimis diuiso, alios insup conent, suscitare diui-
 siones, et eò quòdam aciores, quòd pòtinacissima semp sint in hòies odia, quò ex di-
 versari religionum litib, ferrent. Sed cum res ita sese habeat, cum sint
 in Christianos non pauci, qui adèò cocco ferunt impetu, ut alios oes non idem cum
 ipsis sentientes, etiam in minutis, si ita loqui licet, religionis ferro et flammis
 pòndos eè judicent, cum furor iste ap. omnes Populos omni spòie gravissis ca-
 lamitatib, ansam pòbuent; jure timendum è, ne et in Polonia ex eadem causa
 idem sequat' effectus: Deòq, Serma Magna Britannij Regina pro Amicitia et Be-
 nevolutia quibus inclytam hanc Reip. semp prosecuta è, simulq, cupiens Pacem
 et Unionem animorum in Christianos, qm maximè poterit, pònmovere, omniò
 necessarium duxit, seria sua Offia ap. Serma Poloniam Regem interponere,
 in d se hiet, ut nimius iste quorundam in Polonia Pno-catholico' zelus coerve-
 ri, et malum quò exinde timetur pòveniri possit. Confidit etm infrascripty
 Ablegatus, in recessione sua Serma Regina Domina sua Clementissima eousque
 valituram, ut oppressis jam penè Dissidentib, in Polonia subueniat, ut eorum
 querela et Gravamina ritè examinentur, et ut remedia si non eadem quò hie
 adjuncta, saltem àquè efficacia adhibeantur.

Responsum

ex Cancellaria Sa Re Mtis Dni Nri Clementissimi, ad
 Memoriam per Nigficum Ablegatum Extraord. Serma et
 Potentissimè Magna Britannia Reginae pòrrectam. Datum.
 Varsavia, die 29. Mensis Septembris, Anno 1713.

Quanti momenti semper fuit apud Sacram Regiam Mtè Dnè Nri
 Clementissimè interventio Serma Reginae M. Britannia, quantò in precio
 semp habuerit ejus Officia Sacra Regia Mtas, nedum arcta sanguinis cum
 Ipsa necessitudo, sed et ardens arctionis Amicitia, quam cum Eadem Serma Regi-
 na semper excoluit, Studium omnibus palam facient. Hic pòfectò ratione
 ad ea quò sigillatim Ejus nòie pòposita sunt in rem et commodum Dis-
 dentium in hoc Regno a Religione Catholica, Sacra Regia Mtas cogitationem
 omnem suam conuertit, et enumerata p Dissidentes gravamina serio ppendit.

Hic

Hæc quidem nova prorsus S^a R^a M^{ti} acciderunt; utpote quod Dissidentes de be-
nata sibi Pace conquesti hæc, nunquam fuerint, nullamq; ad S^a R^a M^{ti} aures su-
plicationem vel in Affessorialibus Iptis Judicijs, vel in Prælib; Regni Comitib; Ma-
gnisq; Consilijs, sapienter à felici S^a M^{ti} inauguratæ congregatis detulerint; im-
meti optime noverint, iam Nam M^{tem} in id semp incubuisse, ut Pacem cum Dis-
sidentibus Pactorum conventor^{um} accessione firmatam, studiose servaret, ipsiq; ser-
vata manerent Privilegia illa, quib; ad Legum præscriptum ex constitutionibus
Publicarum indulgentia fruuntur. Cum autem omnia quæ ad Pacis huius viole-
tionem ac Legum subversionem ostendendum per Dissidentes in mediam ma-
profenerentur, multiplicis Conditionis ac Status personas tangant, diversaque
per Regnum Subsellia respiciant, quib; proinde non auditis, iudicium super
his promovere ipsa naturalis defensionis ratio vetat; non potuit S^a R^a M^{ti}
votis Serma Regine morem alacrius gerere, quam ineundo eam examini
et diligentissimæ disquisitionis viam, quæ Iptis etiam noie uti necessaria proponit
ut ex ea veritas dilucidius indagari valeat. In eum igr finem peculiare Ac-
tes dari præcepit, ut opportunam plenamq; informare S^a R^a M^{ti} animus infusa
possit. Ubi vero Eadem Status rei ac veritas ex Informationib; hinc com-
ta fuerit, non præmittet S^a R^a M^{ti} securitati ac Paci Dissidentium, iuxta
Constitutionum Publicarum sanctionem consulere, Regiamq; suam auctoritatem
imponere, cuius præsidio, sublata omnis contentionis materie, quod deus
est unicuique tribuat. Interea vero Sacra R^a M^{ti}, dum effusam quæ
tenetur bene merendi de Serma M. Britannia Regina Studium promptum
hæc ad primas Eius Instantias declaratione satis comprobatum in arbitratu
tur, firmam vicissim Ipsa spe fertur, quod Serma Regina repetitas non pe-
mel a Sacra Regia M^{ti} in solatium Catholicorum in M. Britannia
degentium, et in levamen ærummarum, quibus premuntur, officia, quo-
li Benevolentia tandem sit exceptum, nec egre latum sit, si ea quæ Eius
nomine de non usurpando in conscientias imperio, et de utilitate Liberta-
tis Eius relinquenda pro Dissidentibus Regni huius latiori calamo sunt
proposita, Sacra Regia M^{ti} pro Catholicis M. Britannia Eadem Serma
Regine amicæ mutuæq; significatone reponat.

Ad Mandatum Sacra Regia M^{ti}
Dni Nri Clementissimi Imperatoris

Jacobus Comes de Scranno Duria
Regens Cancellaria Majoris Regni
S^a R^a M^{ti} Camerarius.

innata equitati et Justitia, quam Ipsi misericordiae Numinis constantem pro-
tectionem, populorum subiectionem perseverantissam devotionem, nec non alien-
nas obligationes Eorundem Clementissorum Principum Nostrorum Ipsi magis
magisque firmaturis, eâ submissione subjicimus, quâ nos par est perfectum
re etc.

Responsum

ex Cancellaria Sa. Ro. Mtis. Dni. Nri. Clementissi.
ad Memoriale per Magnificum Aulegatum Extraor-
dinarium Sereni et Potentissimi Regis in Prussia por-
rectum. Datum Varaviae, die 29. Sept. A. 1713.

Nihil antiquius fuit unquam Sa. Ro. Mtis. Dno Nro Clementissi, quam
ut semotis ijs, quâ circa Religionem exoriri consueverunt dissidijs, publica
Regni quies et tranquillitas eâ de causa non turbaretur. Quamobrem Dis-
sidentib; à Relij. Catholica eam pacem et securitatem, quam publica Regni
Leges et Constitutiones ipsis permittunt, quâq; Eadem Sacra Ro. Maiestas
Sua in Pactis cum Reip. Conuentis servare se velle declarauerat, integram
illâsamq; semp voluit atq; iuravit, neq; verò Dissidentes de illij violatione
hactenq; conquerentes audiuit unquam Sa. Ro. Mtis, quâ et Assessorialibus
Iudicijs suis jus cuique recurrenti dicere, et adhibita etm auctoritate omnium
Reip. Ordinum, quâ in Magnis Consilijs, quâ in Pralib; Regni Comitib; sapienter
congregator observantiam Legum vel Statutorum, vel collapsam restituere semper
parata fuerat. Cum autem adie Sereni et Potentissimi in Prussia Regis deducen-
tur nunc primum Sa. Ro. Mtis gravamina aliqua quæ contra Legum dispositio-
nem à diversis Status ac Conditionis personis atque Subsellij Dissidentibus
illata pretendunt; idcirco Sa. Ro. Mtis, ut testatum vob; faciat, quâ singu-
lan supra communes etm amicitia sanguinis ac bonâ vicinitatis Leges re-
spectu erga Eundem Serenum Regem feratur, sinceram eim diligentissimam
sup hisse Dissidentium querelis investigationem institueadam esse decrevit,
expeditis ea de re specialib; Literis, quibus ad eos, in quos violatâ Pace
ac tranquillitatis querimonia à Dissidentib; refunditur. His verò Informa-
tionib; enucleatâ factor serie, ac in lucem positâ rei veritate, pollicetur
Sa. Ro. Mtis curam sem impendere, et Regiam auctoritatem suam impo-
nere, ut debita cum Dissidentib; Pax in Regno servetur, ipsiq; Privilegia
suis ad scriptum publicar Constitutionum sine molestia fruantur. Hâc
sanè promptitudine dum Sa. Ro. Mtis Sereni in Prussia Regis animam
ibi magis magisque conciliare satagit, idem vicissim sibi firmiter sperandi
credit, ut non leve apud Eundem Serenum Regem momentum habitura sint
officia ea, quib; Illi enixè commendatos optat Catholicos omnes intra fines

Domini

Dominionum suorum regentes, præcipue vero eos quorum Libertatibus et Privilegijs
tuendis Sa. R. M. t. et Repp. non solo amicitia et bono Vicinitatis nomine, sed
singulari Tractatum et Pactorum cum Serms. Prædecessoribus in totum Religione te,
nentur incumbere.

Ad Mandatum Sa. R. M. t. Domini nri
Clementissimi proprium

Comes Olsinski.

Responsum

ex Cancellaria Sa. R. M. t. Dni nri Clementissimi
ad Memoriam per Mgificum Ministrum Sermi
et Potentissimi Regis Danie porrectum. Datum Var-
saviae, die 29. Septembr. a. 1713.

Quemadmodum Sa. R. M. t. Dnus Noster Clementissimus ob peculiarem
illam, quæ sibi cum Sermo Rege Danie inredit necessitudinem, pluribus et Ami-
citijs et sanguinis, et artificissimi foederis titulis ob signatam, Eiusdem Sermi
Regis officia plurimi semper fecit, et singulari protecuta est respectu; ita
et in presentiarum Regiam interventionem pro Dissidentibus à Relig. Catholi-
ca in Regno hoco, maximum ap. se pondus habere declarat. Non defuit
quidem Sa. R. M. t. ab auspiciatissimis sui regiminis exordijs id omni stu-
dio curare, ut ipse Dissidentes eâ Pace ac tolerantia gauderent, quâ Patria
Leges, Reipublica constitutiones ac ipsamet Pacta per Seram R. M. t. em
suam cum Republ. conuenta illis indulgent; Et sane eos neququam in Pri-
legijs suis turbari jure merito arbitrabatur, cum Dissidentes coram nullo
ex Regni hujus Subsellijs, nec coram Assessorialibus Sa. R. M. t. Judicijs, nec
in ipsis demum Magnis Consilijs aut Pralibus Regni Comitib, ubi Sa. R. M. t.
jestas ac Respublica jus unicuique reddere et Legum observantiam instaurari
sæpe consueverunt, de violata Pace ac Libertate sua minime conquesti
fuerint. Cum autem multa p. ipsos querelar. capita nunc proponantur,
quæ vel particulares personas Regio lateri non aspicentes, vel aliqua ex Sub-
sellijs et Tribunalib, Regni respiciunt; hinc Sa. R. M. t., ut justum super
expositis ferre valeat iudicium, plenior de oibus informationem exigenda
esse duxit, audiendosq. p. fertim eos censuit, quib, Privilegijs ac constitu-
tionum publicanum interversio ascribitur, ac expropter singulares literas
expediri sine mora demandavit. Porro statim ac ex hujusmodi infor-
mationibus Sa. R. M. t. de rei veritate fuerit instructa, auctoritatem suam
Regiam illico se inposituram declarat, ut omnis Dissidentib, iusta ama-
nitudinis occasio p. ceat, integrasq. illis maneant privilegia illa, quibus per
Publi-

Publicas Regni Constitutiones donati sunt, ac oia juxta salutarem Legum dispositionem consistant. Quibus quidem diligentis procurandis accedens Serenissimi Regis Danicae interventio novos Sa. Re. Mtis. stimulos addet, eam principue sub spe, quod alte memorat, Sermus Rex pari vicissim benevolentia studio amice libenter excipiet officia illa, quae Sa. Re. Mtas pro Catholicis in Regnis ac Dominijs suis existentibus interpretare quam efficacissime non permittet.

Ad Mandatum Sa. Re. Mtis. Sui Nri
Clementissimi proprium.

Jacobus Comes de Serinus Durin
Regens cancellarius Maj. Regni
Sa. Re. Mtis. Camerarius.

6

Memoire

Touchant l'Oppression des Protestants dans le
Roiaume de Pologne, infinuë a S. Mte le Roi de
Pologne par M^r le Baron de Haersolte Envoye
Extraordinaire de leurs Hautes Puissances Les
Estats Generaux des Provinces Unies a Varsovie
le 12. de Vltre. 1713.

Sire

Le Soussigne Envoye Extraordinaire de leurs Hautes Puissances les
Estats Generaux des Provinces Unies se trouvant obligé par les ordres
precis dont il est chargé de représenter a V. Mte que L. H. P. ont
appris avec douleur qu'une partie considerable des Sujets de V. Mte
faisant Profession avec Eux de la meme religion et connus en ce Roiaume
me sous le Nom de Dissidentes in Religione Christiana est de plus en
plus persecutée par des personnes qui animées d'un zele indiscret em-
ploient toute leur industrie pour detruire, ou du moins rendre inutiles
les sages Constitutions formées par cette Republique pour y maintenir
l'Union et la tranquillité. Dans le Memoire joint a celui ci V. Mte
trouvera une partie des justes Sujets qu'on donne auxdits Dissidentes
d'implorer la justice et la Clemence de V. Mte et de la supplier, avec
le plus profond respect, d'arreter par Son Autorité Royale le cours de
ces persecutions qui sont non seulement contraires aux Loix de la Jus-
tice, que le Christianisme inspire, mais qui tendent aussi directement a
rendre vaines et inutiles les Constitutions les plus formelles de cet
Etat et les Privileges les plus authentiques accordés par les glorieux

Prede

Predecesseurs de V. Mte, et qui d'ailleurs ne sont propres qu'à nuire le commerce et à introduire le désordre et la confusion dans cette République. C'est pour ces considérations que le Souverain Envoyé Extraordinaire conjure très instamment V. Mte au Nom de ses Maîtres de vouloir faire obtenir auxdits Dissidentes une juste satisfaction sur les Points cy dessus mentionnés, afin qu'ils puissent sous le doux Gouvernement de V. Mte et sous la Protection royale, à la faveur des Loix et des sages Constitutions de cette République jouir, comme cy devant tranquillement et en Paix de la Liberté de servir Dieu, selon les lumières de leurs Consciences. Fait à Varsovie, ce 12. Septembr. 1713.

Responsum

ex Cancellaria Sa Be Mtis Sni Nri Clementiss^m
ad Memoriale per Mgificum Aleyatum Celso-
rum ac Praepotentum Statuum et Ordinum Foe-
derati Belgij porrectum. Datum Varsovia, die
29. Septembr. A^o 1713.

Cum Sa Be Mtas Sni Noster Clementiss^m omne semper adhibuerit
studium omnium impenderit curam, ut Dissidentibus à Cathol. Religione
in Regno suo nullus conquestionis locus relinqueretur, sed integra illis servaret
Pax et plena securitas, quam Regni ipsius Leges, publicae Constitutiones et Pa-
cta per Sam Rem Mtam suam gloriosissimum Regum Praedecessorum suorum
exemplo cum Republ. conventa indulgent; mirari profecti non desinit,
quod iidem Dissidentes, qui de violata Pace hac turbatisq; Legib; nullam
hactenus querimoniam Sa Be Mtis detulerunt, nec injuriam, siquam illatam
sibi arbitrabant, vindicare curant, vel in Judicijs Alessonalib; vel in
alijs Regni Subsellis, ipsiq; etm. Praelibus Ord. oium Conventib; et Comi-
tiss; nunc primum plura querelam capita longa Deductione protule-
runt. Quia vero deductorum gravaminum series sub efficacissima Cel-
sonum ac Praepotentum Statuum Federati Belgij interventione proponitur,
Sa Be Mtas, quae Eodem Celso et Praepotentes Status, veluti Amicos Charis-
simos singulari semp dilectione amplexa est, eorum officijs plurimum deferre
consuevit, his Dissidentium Querelis aures alacrius sere dignata est; Et
cum eadem versentur circa diversis gradus ac Conditionis Personas atq; Sub-
sellia, necessarium imprimis duxit ad veritatem eruendam, plenior super
expositis informavem, ad Regium aium suum instruendum exquirere, eosq;
etm. audire, quos Dissidentes turbata Paas ac violator^{um} Jurium autores consti-
tuunt. Quamobrem seorsinas Literas ex Regni Cancellaria expediri illico
injunxit, et quam primum ex fvia hac informacois veritas elici poterit, de-
clarat Sa Be Mtas se modis oibus inrposita etm. Regia autoritate sua
cura,

curaturam, ut Dissidentes indulta sibi Pace ac securitate gaudeant, et si quid
contra Leges et publicas Constitutiones irrepperit, ad juris orbitam opportunis
remedijs reuocetur. Confidit demum S^{ca} R^{ca} M^{ta} quod Opprimet S^{cti} ac Pr^opo-
tentes Status Foederati Belgij agrum inuenient, ut Declarationi huic sua Ma-
jestas efficaciora quae potest, adiuuat officia pro Catholicis in Foederati Belgij
ditione manentibus, eorumque causam ac Libertatem, in ijs quae Religionis sunt,
aequali saltem ardore promoueat; cui quidem inuentioni sua specularem a S^{cti}
et Pr^opotentibus, Statibus respectum ex mutua S^{er}uonum erga S^{an}ctam Matrem
amicitia et beneuolentia sibi firmiter pollicetur

(L.S.)

Ad Mandatum S^{ca} R^{ca} M^{ta} Vni^{us} Rⁿⁱ
Elementissimi proprium

Jacobus Comes in Scrinio Duria.

Querela Dissidentium contra Illmum et Rmum Episcopum Cracoviensem.

1. Quod in Cuiate Cracouensi, contra Privilegium Regis Sigismundi
Augusti de dato 22. Maij Anno 1572. ipsis non tantum datus ad Magi-
stratum, sed et ipsum Jus Cuiatis denegetur.

2. Quod Incolae Cracouenses partium Dissidentium contra Jura sua
Conscientiarumque Libertatem publicis Romano-Catholicorum Processioni-
bus interesse adigantur

3. Quod ubi templum ipsorum S^{er}zepanovicjs per malitiam
iuddam incendiarij, supposito ex oibus partibus igne, d. 22. Martij a. c. no-
sturno t^{em}pore exustum fuisset, Illm^{us} et Rm^{us} D^{omi}n^{us} Episcopus Cracouensis,
sub multa duorum millium Ducatorum reedificationem illius templi, ulterio-
rius sub papilionibus, Religionis cultum, sub captivatione Personarum Ministrorum
ejusdem Ecclesiae et poena colli inuenerit.

Querela eorundem contra Illmum et Res- verendum Episcopum Posnaniensem.

1. Quod Illm^{us} et Rm^{us} D^{omi}n^{us} Episcopus reedificationem templorum
Protestantium utriusque Augustanae Confessionis Lesznae per Calomuos ante
Sexennium una cum toto Oppido exustorum, sub multa trium millium aureo-
rum Magistratui loci, mille vero Imperialium cuius Operatio manuum huius
structurae admoventi infligenda inuenerit.

2. Quod idem reedificationem templi Protestantium S^{er}uicensis
superiori Anno per malitiam tutmarium aduersae partis sub Prudziensij
actu exusti, similis sub poena comminatione interdixerit.

3. Quod idem oib^{us} in Cuiatibus et Oppidis sua Diocesis, Protestantes Confes-
sionis utriusque, R^om^o-Catholicorum Professionibus, contra Jura eor^{um} Conscientiarumque libertatem
interesse cogat.

4. Quod

4. Quod publico Interdicto, præsertim in Terra Warsavienti, sub poena Excommunicationis vetuerit, ne quispiam Rno-Catholicorum exequijs Protestantium Religioni addictorum adesse præsumeret, non obstante ullo vel matrimonij, vel Consanguinitatis, vel alius necessitudinis vinculo.

Querela contra Rundum Antonium Szychowicz Collegij Missionarium Wengroviensem.

Quod Rundo, ille Antonius Szychowicz ruinosi templi utriusq; Augustanae Confess. Wengrovia restorationem, vel reedificationem, sacerdotibus ejusdem Templi usum habitus Clericalis, administrationem Sacramentorum, Copulationes Neo-Sponsorum, suctum Campanarum pulsus, et ne alterutra proles ex Matrimonio Dissidentis Mariti cum uxore Rno-Catholica, vel contra, ex contractu Matrimoniali Religioni Protestantium destinata, in gremium Protestantium Ecclesie sacri Baptismatis beneficio recipiatur, dogmatibusq; ejusdem imbuatur, satis indebitè et incompetenter ad Tribunal Regni citationibus impedire præsumat.

Querela contra Tribunal Regni.

1. Quod idem Tribunal Regni, contra præscriptum Publicarum Legum et limitatam potestatem suam per Constitutiones 1548. 1611. 1624. 1638. 1650. 1667. Causas Religionis Dissidentium sibi non commissas, expressoq; privilegio Sigismundi Augusti Legis de Ao 1572. nec non Constitutionibus 1573. 1574. 1576. 1587. exceptas, solisq; Regi et Statibus Regni in Comitibus Palibus, congregatis reservatas, indebitè et incompetenter ad Jurisdictionem suam trahat, Decreta contumacia decisiva et executoria vim legis sapientia deciper ferat, ejusdemq; Protestantibus, Bona, fortunas, honores, vitam, adjunctis inhumanissimis cruciationibus, ipsaq; tot juribus firmata templa adimat, atque tali modo pacem, tranquillitatem et securitatem Dissidentium, tot Constitutionibus, tot Juramentis Regum stabilitas, gravissime lædat, violet et proterat.
2. Quod idem Tribunal Regni, ob indiscretam solum retorsionem certa injuria et contumelia verbalis, quam Advocatus Tribunalitius Wendelowski contra Lutherum ejusq; affectas protulerat, per Capitaneum Regiminis Illrmi et Excellentissimi Dni Palatini Culmensis Kehler, natione Prussum, contra sumum Pontificem Ejusq; Curiam admissam, hunc memoratum Capitaneum, inauditò exemplo, ex capite Blasphemia, non nisi in injurijs contra Deum ipsum prolati locum habente, Processu præcipitantissimo quadraginta saltem horarum, in pœnam excisionis Lingue per cervicem dissecationemq; in quatuor partes condemnarit, nec nisi imposta revocationis necessitate eandem in pœnam colli mitigarit.
3. Quod Tribunal Regni ultra quod Causas Religionis Dissidentium, ut supra dictum, indebitè et incompetenter, et contra Institutionis suae præscriptum, limitatamq; potestatem, ad jurisdictionem suam trahat; præpostera adhuc junum detorsione illos Dissidentes quasi declaratos hæreticos Triunum Deum et Symbolum Nicœnum non agnoscentes, ex Registro Arianismi Judicare et condemnare frequenter præsumserit, hincq; de novo binis citationibus, reiterare præsumat.

Quer

Hæc Uacis inclusa
in Authentico priore
non apparent. sub
Dat. 11. Aug.

Querela contra Pundos PP. Domini- canos Civitatis Thoruniensis.

Conqueruntur Thorunienses contra Dominicanos loci, quod hi sub-
obreptitiis modo, vel ad malam informavem, obtento ex Cancellaria Regni De-
scripto, contra antiquus usitatum eadem in Civitate morem, huncque ipsius Pa-
ctis Olivensib; firmatum, nec non contra peculiare conventiones cum Ep-
scopis Culmensib; desuper initas, in honorem Pij Vti, Processiones Publicas
p omnes Urbis plateas pratendant, eaq; novitate tranquillitatem et securi-
tem Urbis turbent.

Querela contra Illmum et Rvmdm Episcopum Livoniensem.

Conqueruntur Districtus Piltinensis in Suetonia contra Illmum et Rv-
mum Episcopum Livoniensem, quod, licet ipse Districtus, iam ante sem-
duo secula post mutata ab ultimario Episcopo Suetonia, nomine de Mem-
hauser cum omnibus Capitularibus suis Religionem, in Statum secularem re-
format; esset, eoque in Statu prius ab Imperio Rno ad Dominium Danie,
et ab hoc demum ad Dominium Reipublica Polona, incedentib; inr utraq;
Regna expressis Pactis, de conservanda inibi in Statu Quo Augustana Com-
plenssa libertate, transfisset, Episcopatu vero Livonia demum ante 40. ca-
piter annos noviter fundato; nihilomin; memorat; ille Illmus et Rvus Ep-
scopus, nullo iure, incompetenter et contra expressum prefatorum Pactoria-
tenorem, illum Districtum sui iuris reddere et ad patrimonium dicti Episcopatu-
ptahere psumat, intentã ipsi desuper in Judicijs Relationum Regij, actione
et non attento Archivum Curonia, ubi etiam via Acta, transactiones, Privilegia,
horum; confirmaves dicti Districtus adservant; ob spis injuniam pntis que
Belli strepitum, extra Provinciam partim Regiomontua, partim Dantiscum, pa-
tim etm Hamburgum et Bareythum devectum, eam; ob documentor; suor;
distractionem illi Districtui super iuribus suis in pnti respondendi facultate
et possibilitatem nullam superesse.]

F in archivo:
amicarum Potenti;
arum apud S. R.
N. Polonia
instat:

Super quibus gravaminibus in eorundem; medelam Interpositio. F

1. Quandoquidem Illmi et Rvi Episcopi, nulla lege, imo contra
manifestum iuris pscriptum, et Dissidentium expressam exceptionem in
sa Religionis ad Jurisdictionem suam trahunt, ut J. Camtas illis p
Descriptum illam Usurpationem serio inrdicere gratiosissime dignetur, et
simul cauere, ne impostemum Protestantes suis privatis incompetentibus
Citationib; Inhibitionib; et Decretis ullã rase amplij turbare vel molestare
psumant, reddificationem ~~hanc~~ eorundem templorum in locis ubi Constituta

Anni illorum perennitatem authorisavit, non præpediant, imò vero si quas jure fundatas contra illos ejus naturæ Quærelas habeant, has ad Judicium competentis S^ce R^e M^tis et Comitiorum Regni debito respectu deferant, ab ipsorum Decisionem Causa expectent, et irritum reminem Distinctionum contra concessam Libertatem Conscientiarum ullis vel Processionibus R^o-Catholicor^u publicis, vel alijs ejusdem Cultus actibus interesse violententer adigant.

2. Ut S^ce R^e M^tis benignissime placeat, simili quoque interdictio Tribunalis Regni in Jurisdictione sua abusus committere, ne illud unquam amplius adveat Causas Religionis Dissidentium, siue sub pretextu Officij, siue Delationis ad Judicium suum pertrahere, sed prout soli S^ce R^e M^tis sua, Comitibus, Prælib^u Regni reservata sunt tales, vel ad præsens in lite pendentes, vel in futurum obvencientes, ad hor^u cognitionem et Decisionem ex Legis præscripto proting remittat.

3. Ut ejusd. Tribunalis Citationes, Inhibitiones, Decreta, P^roemnationesq^{ue} in ejusmodi causis Religionis emanata, ad mentem Constitutionis Anni 1658. nullitati subsint, executionem nullam habeant, atq^{ue} id eo cum pleno suo effectu cassentur, abrogentur et annihilentur; et si qua in effectum vel executionem deducta, proting reuocentur et l^{it}is per ea restitutio in integrum fiat.

4. Ut similis Cassatio fiat Decreti contra Inno^{centium} Kehler Capitaneum Regiminis Ill^umi et Excell^{entissimi} D^{omi}nⁱ Palatini Culmensis, natione Pr^ussum, non ita pridem prolati et ob incompetentiam illij Inquisitionis, summeq^{ue} tumultuarium Processum, atq^{ue} exinde factam iniquissimam sanguinis profusionem, Indigatori Regni committatur, moderatos Deputatos Tribunalitios, Delatores et Testes ad exigentiam tam præfata Constitutionis Anni 1658. q^um et^{iam} Anni 1685. ad proxima D^eO dante Comitia Regni Generalia adcitare.

5. Ut Cassatio Descripti à P^p. Dominicani r^{ede} Processionum Publicarum ex cancellaria Regni sub- et obreptitiè vel ad malam informationem obtenti, fiat, Cuiusq^{ue} Thomuensis circa antiquas consuetudines, Pactorum Olivensium tenorem, et peculiarem cum Episcopis Culmensib^{us} Conventiones inibi manutereantur.

6. Ut S^ce R^e M^tis benignissime placeat, Districtus Piltinensis Causam ob Documentorum ejusdem præsentem distractionem, ad pacationem tempora, donec Arbitrium Coronæ in Provinciam reduci possit, differre, ejusq^{ue} gratiè et^{iam} Actionem Ill^umi et P^{omi} Episcopi Luoniensis eousq^{ue} suppressere. Cumq^{ue} in illa causa non solum de Privilegiis Districtus, sed potissimum et^{iam} de Observa^{ntia} Tractatus Publici int^r Regna Danicæ et Polonia agatur, adeoque effectivè materia Status sit, S^ce R^e M^tis

illu-

illuminatissimo iudicio submittitur, annon conueniat, eandem cum pleno effectu à iudiciis Relationum ad cognitionem Prælium Regni Comitiorum transmittere? Nb. sub dato 12. Sept. oia ita se habent, ut in hoc. Prologo.

15.
Din/ob project of
d. 19. Aug. 1713. von
K. Lillhövel an
K. v. v. von
communicet word

Copia Literarum scriptar à Legatis Serenissimi Regis
Frisiæ, et Selsonum Ordo. Foed. Belgij, ad Dn. Palati-
num Culmensem, h. t. Mareschallum Tribunalis Regni.

Non alio sanctioni, internam aequè ac externam indyta Polonorum
Beip. securitatem, quæ Pactorū Conuentorū, quæ Ipsa cuius Neo-Electo Rege
suo præscribere consuevit, vinculo conditæ, ut Orbi cognitum, Excellentia quæ
Vestra non difitebitur. Hæc enim ut auitas libertates, Patrijura, interna
Statu's constitutionem, ita simul fidem publicorū Foederum, quib; indyta illa
Respublica externis Potentijs innexa est, amicitiaq; exinde et bona cum
ipdem Cointelligentia cultum firmanit et penrare iubent. Neque adeo
congruè auita prudentia idem utrique Stabilimentum dedit, ut nimirum
Cives Exterique cognoscerent, neq; Patriæ inrnam salutem, sine exteriorū fo-
derum religione, neq; hæc foedera sine conseruacoe domestica Regni huius
Constitutionis bene subsistere posse. Cum igr non min; exterroriam,
quam ipsorum Ciuum, indeq; jam Pacis Publicæ inrnsit, ut pretiosum hoc
vinculum in nullo quopiam nexu dissolutionem vel minimam patiatu,
eò altius penetravit dolor, ubi Sereniss et Clementissis Principibus
nostris relatum fuisset, hoc in Regno Pacem et Tranquillitatem Dissidentium
in Religione Christiana, nempe Utriusq; Augustanæ Confess. eorum Pactorum
Conuentorū religione inr prima capita effecuratam, tantum iam ultima non
trahere. Data ejus ratio præcipua, quod Causas eiusdem Religionis, con-
tra Præuilegium Dni Sigismundi Augusti, contra Constitutiones Anni 1572.
1573. 1574. 1575. 1576. 1578. limitatamque et circumscriptam per Consti-
tutiones Anni 1578. 1611. 1627. 1638. 1650. 1667. Tribunalis Regni po-
testatem, hoc ipsum Tribunal indebitè et incompetenter ad Jurisdictionem
suam trahat, perniciosaq; Junum detorsione eidem Dissidentes, alia's plena
Libertatis cum Dno-Catholicis Regni h; coëquatione gaudentes, quasi de-
claratos hæreticos, DEUM Triunum ad Symboli Nicæni normam non ap-
fuentes ex Registro Arianism; iudicet, inæque illis bona, fortunas, honores,
vitam, adiectis ultimis cruciatib; Tempora ipsa adimat. Testantur idem
adjuncta breuiter inde emanata Citationes et Condemnata, quæ dum in
scitu et consensu Excellentia Vra editas præpponim; Eandem etm ipsam ap-
turam confidim; non illum agendi modum vel primitiuam Tribunalis Institutionem
vel subsecuta A. 1611. Causarum que ad Jurisdictionem eiusdem spectare debeant

circum

circumscriptiōni, multo minus verò Aequalitati Polonia Nobilitatis, totq̄ Confoe-
 derationibꝫ Regni Prælibꝫ, tot Comitiorū Constitutionibꝫ, tot Regum Juramentis,
 ipsiq̄ Pactis Conuentis stabilita Dissidentium Securitati et tranquillitati conuenire,
 malèque sic responderi illi, quæ post auspiciatissimam felicissimè hodie regnantis Se-
 rmissimi Poloniæ Regis Electionem Sermōnis Principalibus hñis more usitato
 data est, notitiæ et assurance, Pacta illa Conuenta indispensabile funda-
 mentum et moderum Regiminis et omnis cum Exteris Potentijs arcti, firman-
 da Amicitie fore; cum illud iam domi in puncto cardinalissimo consulto sub-
 iui aduertunt, eadem ruinâ sine dubio et reliquam trahente. Adidit, quod non
 ita pridem Vasallꝫ, quædam Sermi Regis Præfæ, qui in Exercitu Regni Centurio fu-
 it, noie Lehler, ex iniquissimâ accusatōe certi Wendelowsij, ob meram retorsio-
 nem verbalis Injuriam, quam ipse ille Wendelowski antè in Lutberum expulerat,
 in Curiam Prænam minus discretè admissam, ab eodem Tribunali, inaudito in
 Christianos exemplo, ex capite Blasphemie, q̄. ipsa Diuina Majestas, non mor-
 talis homo, læsus fuisse, Supplicatissimo et summè tumultuano Processu in
 tale Mortis genus condemnatꝫ, fuerit, quale vel ipsius læsa Diuina Maiestatis cri-
 men feneri, non exegisset; Quod uerò ipsum jam manifestam exterminati-
 onis Dissidentium ex hoc Regno intentionem usq̄ eò pandit, ut iam nullus in
 contrarium respectus, neque Legum Publicarum, neq̄ iurata fidei Regis, et q̄q̄
 sanctij Patria habet suspesse videatur. Quæ inde sequela in publicum
 privatumq̄ statum resultare debeant, ni ab usibꝫ illis prompta efficaciq̄ medela
 adhibeatur, dum magnâ penetrationi Excellæ Vre discernendum relinquimꝫ,
 simul altissimo nomine et speciali mandato Sermōnis Principalium hñorum,
 (præterq̄m quod ipsi Sæ Bæ Mti Poloniæ iam hinc diebꝫ in solenni Audiencia
 desuper expositum fuit,) eidem amicè representandum venit, Ex hoc fomite
 jam factis magna incendia extitisse, quæ combustione suâ totam fere Euro-
 pam inuoluerunt, atque adeo Clementissos Principales Nros pro Pietate suâ
 quæ communem Christiani Orbis salutem promotum eunt, et in hoc Regno illi
 amouendo. Studia sua non omittenda duxisse, quin potij universos Reip.
 Ordines æque ac speciatim quemlibet Patriæ et Christianæ tranquillitatis
 amantem suum eò aduertens obtestari, ne gliscenti illi scintilla ap. se flam-
 mam concipere sinant, sine dubio incendium latius fuserit, si semel in a-
 perta Dissidentium hñ. Regni excidia adoleuerint. Suadet id pietas Chri-
 stiana, suadet id publica totij Christianitatis salus, Ipsiusq̄ hñ. inclyti Re-
 gni in auitis suis Iuribus et Libertatibus, omnibꝫ amicis Gentibꝫ de-
 sideratissima conservatō: Cumq̄ cardo rei in eo præcipue vertatur, ne Causæ
 Religionis Dissidentium Regni hñ. in Sabuersionem Iurium eorundem, tot
 Constitutionibꝫ publicis, Privilegijs, Regumq̄ Juramentis firmator, ad forum
 incompetens Tribunalis traçantur, ubi multis iam ab annis nimis Ro-

Romano-Catholicorum Zelus in perniciem illorū apparuit, iam Interpositio
Clementissimum Principium Noronum in cogitata Excellē Vra ut redderem
dem sublimis iudicij dignissimi Directoris, Prudentiā, inq̄ discernendis Pa-
trij Legibz celebrata dexteritate fiduciam suam collocat, Epus Scipius Opera
cura & sollicitudine oēs illas incompetentes in Cā Religioſis citationes,
Condemnata, Decreta, (in spēe pro restitutione honoris infelicis illig. Ca-
pitanei Kehler, indicandam uentam eius mortem, contra nefarium de-
latorem Wendelowski, manifesti per id homicidij reum,) aliōsq̄ Actus Distri-
dentium pacem et tranquillitatem turbantes & subuertentes rescisum, can-
satum et annihilatum; et è contra ejus naturā causas oēs ad forum quod
jure competit, n.p. Ipsiq̄ S^a R^e M^{aj} et Comitior^{um} P. Galium protin^{us} re-
missum in. Hoc ipso jura Dididentium, hoc jurate Regie fidei vincula, hoc
Facta Conuenta, et q̄ hisu supstruunt, ipsiq̄ Statu Poloni integritas, bonū
cum vicinis disitisq̄ Potentijs correspondentia inconcussa stabunt; opera
vero Excellē Vra huic salutari operi impensa, benedictionibz celestibz, ser-
ta Patria salutis gloriā, applausu amicorum Potentiarum, nec non calculo
totiq̄ Christianitatis in aivum coronabitur, qui interim etc

Cum

Cum piam consuetudinem per Antecessores Nostros introductam invenimus, ut omnes A Catholicis in Urbe Cracoviensi, tum quoque alijs Civitatibus et Locis, in Festo S. Corporis Christi, et Octava illius, Processioni- bus solennibus assistant, ideo eandem consuetudinem ut diligen- tissime servent, precipimus, et quicumque in mandatis Nostri- bus defecerit, eundem ad instantiam Fiscalis Officii Nostri citatum, po- nis arbitrarij puniendum declaramus. Et quoniam tam per Illustrissimum et Reverendum olim Joannem Matadonski, Episcopum Cracoviensem, inhibita sunt, et est, ne A Catholicis ad Jura Civitatis admittantur, et hoc ipsum Leges Regni, et Jura huius Civitatis vetant, quinimo Spectabilis Magistratus Cracov. super hoc submissionem Feria 5. ante Festum Nativitatis B. M. V. proxima die 6.bris 1685. fecit; ideo praemissa omnia reassumimus, eandemq; memoria et observationi Spe- ctabili Magistratui demandamus.

Distincte quoque auctoritate presentis Synodi inhibemus omni- bus seu Tradicantibus cuiuscunq; Sectae, ne in domibus privatis A Catholicorum preteritas devotiones exercere, aut occasione ba- ptisandi, seu Matrimonij assistendi, illas adire, et praedictum la- ribus Parochialibus Ecclesiarum Nostrearum Catholicarum inferre, sub poena captivacionis ipsorum, A Catholicis quoque ipsi dictos chi- nostros ad se pro huiusmodi actibus ullatenus invitare, sub poenis arbitrio Nostro infligendis, audeant.

Tana etiam velantibus Constitutionibus Regni et Provincialibus, edificare nova, sub demolitione eorundem non presumant.

Monemus pariter Parochos, et alios Presbyteros, benedictionibus Matrimoniorum A Catholicis cum Catholica et e converso contradicendum assistentes, ut eundem benedicere non presumant, nisi previa declaratione, quod proles ex ipsis suscepta in fide Catholica educabitur.

Hortamur deniq salubriter in Domino omnes Catholicos ne
Tana A Catholicorum devotionis causa adeant, ipsorumq devoti
nibus, Contionibus, et Ceremonijs Fidei Nostra Orthodoxa, a
tui illius adversantibus intersint.

In omnibus autem causis cum A Catholicis occurrentibus,
illustris et adm. Rndus Stephanus Ruzniewski S. Th. Doctor
Canonicus Cracov Archidiaconus Varsoviensis, Scholasticus
Stanistavovien, in presenti Synodo Dioecelana eligitur,
constituitur Commissarius et Plenipotentiarius Dioecelae,
quem omnes Beneficiati recursum tempestive habebunt, et coram
ipso, si qua fuerint, querelas exponent, ut juxta Jura et Prae
pta tam Canonica, quam Regni, in Foro quovis competente
vindiceantur: ad quem effectum eidem plenam per se, seu
Plenipotentiarios a se inscriptos, etiam criminaliter agere
et promovendi causas praenominatas, damus facultatem

176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200

976	ex Cossa m...	29
977	ex Cossa m...	17
978	ex Cossa m...	29
979	ex Cossa m...	29
980	ex Cossa m...	29
981	ex Cossa m...	29
982	ex Cossa m...	29
983	ex Cossa m...	29
984	ex Cossa m...	29
985	ex Cossa m...	29
986	ex Cossa m...	29
987	ex Cossa m...	29
988	ex Cossa m...	29
989	ex Cossa m...	29
990	ex Cossa m...	29
991	ex Cossa m...	29
992	ex Cossa m...	29
993	ex Cossa m...	29
994	ex Cossa m...	29
995	ex Cossa m...	29
996	ex Cossa m...	29
997	ex Cossa m...	29
998	ex Cossa m...	29
999	ex Cossa m...	29
1000	ex Cossa m...	29

Nicolai Zalazewski Jus Regni Polonia. P. en: a° 1701. duobus Tomis.

Tit. VI. §. 1. de Dissidentibus. Pag: 38. Edictum Jagellonis contra Hæreticos ex Bohemia 1424. Pag: 39. Confederatio in Korczyn, a° 1438. Pag: 40. ex Promer de fide antiqua ~~liber~~ Lituanor. Pag: 43. Decretum Ducatus Masouy contra sectam Lutheranam 1525. Pag: 45. Cædes Cracoviens Scholarium ex Onich: p: 42. Pag: 49. Confæd: 1^a Græcis a° 1573. Pag: 50. Gmodosard. Hæsig sententiam Henrici Regis à Juranti relaxet in Epist. fol: 197. Pag: 51. Quid circa hunc Articulu Panij^{is} Elect: actum sit refert ex Fredonis Henrico Valerio p: 92. Pag: 52. Bathoni Dissidentibus jurat ex Const: 250. 252. 257. P. 53. Post & Stepl. Confæderatio Const: in Nois 349. 404. in Conf. Pal: Vars. 409. 422. 425. in Conf. Palat. Lendomin. in Polnyanica 1537. d. 4. Maj. Vd. et in Processu Varsau. Conf: fol: 436. in Conuente Vistiaz p: 438. Pag: 53. Sigm III. jurat, 446. 449. in Nois Pag: 46. Keptur a° 1632. in Confæd. v. Græci fol: 2. Pag: 54. Pacta Conuenta Vladisl: IV. 1632. fol: 11. Rep jurat p: 29. 24. Post & Vladisl. Conf. Græcis a° 1648. Inque additum est fol: 3. Quamuis Const: Ann: 1631. factis contra Violatores. usq: forum citati competens sequi dnt, et ibidem injurias sibi illatas vindicare. Vd. et fol: 15. Post abdicat. Casim. 1668. (Nihil hic de Apostatis) Michael ora confirm. a° 1670. Etiam Joannes III. a° 1676. Exceptiones contra Articulu Confederationis. et Juranti Regis de Dissidentibus Pag: 56. 57. 58. Quomodo Spirituales hanc seuinitatem Dissidentium tollant Constitutionibus suis Synodality, ibid p: 62. usque 65.

Der Robert Wolter ~~Leib~~
 er 4 mit demigen ~~...~~ 126 1 -
 1 6 -

Der 63 1
 7 10 11 -
 70 10 11
 70 " "
 70 18 -
 70 18 -
 70 18 -
 70 18 -
 70 18 -
 70 18 -
 70 18 -
 70 18 -
 16 - 11 -
 70 18 -
 70 18 -
 70 -
 2 11

1672 odij 2 es maj es Lese. um & Romyken -

Sol haben.

30 Aug.	umfanges von seiner Frau	
14 Dec. 1684	mit seiner Frau von Korbeytslofz bezalet	
1 Feb.	pr. 4 op. v. 1 pipe verballent	
16 Feb.	1 op. aufgeschlagen	
24 Feb.	1 Duffel	
8 Marz	2 opf. v. 1 op. an D. Wiedling	
10 Feb.	3 Duffel nimgeliefert von J. H. Duv.	
13 Feb.	1 op. aufgeschlagen	
15 Feb.	3 pipe, fressen	
11 Apr.	1 op. aufgeschlagen	
15 May.	5 op. vom Kaufe von Gausants	
20 Feb.	20 op. vom Kaufe von Buchhaus	
6 Juny.	1 Duffel 1 pipe 2 opf. verballent	
1 Feb.	1 op. von Dackher Wiedling	
8 Feb.	1 op. verballent	
9 Feb.	4 op. Krieg 1 fressen, Gausant	
15 Feb.	1 op. nach Maryenburg	
20 Feb.	1 Duffel. 2 Gulden. 2 op. verballent	
21 July	1 op. aufgeschlagen	
1 Aug.	1 op. Duffel	
	Nach dief zum 17 Aug. verballent	
30 Feb.	1 op. verballent	
2 Juny.	1 op. aufgeschlagen	
12 Feb.	1 Duffel. 1 op. verballent	
15 Feb.	1 op. aufgeschlagen	
25 Feb.	1 op. verballent	
	2 pipe fressen	
	Nach verballent	

10
10

3000 Leinen Tüch	4000	6
1000 Leinen Tüch	9	
1000 Leinen Tüch	1	
1000 Leinen Tüch	100	
1000 Leinen Tüch	20	
1000 Leinen Tüch	31	
1000 Leinen Tüch	12	
1000 Leinen Tüch	150	
1000 Leinen Tüch	13	
1000 Leinen Tüch	12	
1000 Leinen Tüch	60	
1000 Leinen Tüch	9	
1000 Leinen Tüch	33	
1000 Leinen Tüch	54	
1000 Leinen Tüch	45	
1000 Leinen Tüch	50	
1000 Leinen Tüch	212	
1000 Leinen Tüch	12	
1000 Leinen Tüch	22	
1000 Leinen Tüch	110	
1000 Leinen Tüch	12	
1000 Leinen Tüch	150	
1000 Leinen Tüch	54	
1000 Leinen Tüch	114	
1000 Leinen Tüch	12	
1000 Leinen Tüch	20	
1000 Leinen Tüch	1	
1000 Leinen Tüch	12	3
1000 Leinen Tüch	9	
1000 Leinen Tüch	57	
1000 Leinen Tüch	54	
1000 Leinen Tüch	31	
1000 Leinen Tüch	9	12
1000 Leinen Tüch	100	
1000 Leinen Tüch	12	
1000 Leinen Tüch	12	

25053191

Postquam recitaverat Jura et Privilegia Dissidentium ex Constitutionibus Regni; hac tandem
Episcopi contra eadem insurgit:

Et quia in dictis Confederationibus apponitur est Clausula circa hunc Articulum, De Pace et Tran-
quillitate in Dissidentes in fide Christiana, non obstantibus Protestationibus contra e-
dem Articulum factis, dubium oritur, An per hanc Clausulam non sit violatum Jus (Ordin-
le Liberi Vocis? Si violatum est, Et alij Actus, non obstantibus Protestationibus aliquorum
vel unius, possunt subsistere et vim ac robur suum habere: quod alijs considerandum sub-
mittit.

Placet hic addere, quod Petrus Mieszkowski Canonici Pozn. in libello: Polonus
Jure politus, à fol: 285. scribit in hæc verba: Nec Confederatio hæc vim habere potest Le-
gis. Illud enim vim legis sapit (nostro jure) quod communis omnium Ordinum Consensus appro-
bat. Nec Clausula illa vim legis habere potest, Juramento Novo Regis annexa: Pacem Publicam
inter Dissidentes de Reliq. habere. Et maxime, cum non solum Archiepiscopus et alij Episcopi,
Sed et Senatores, et Officiales Regni, Nobilitas innumerabilis, contra hoc protestati sunt. Ut
pote cum hoc Juramentum sit contra Deum, contra Libertates et Jura Regis, contra Juramentum
antiquum Regum, Statuta Regni et libris Pontificalium descriptum, cautum & firmatum.

Deinde, quod hæc à Regibus suis jurari non potest. Quia dicta Clausula in Comitibus,
(ubi hæc Confederatio transacta est) quæ ad solam Electionem, et non ad statuendas Leges
Regni, acta sunt. Quod quid igitur statutum est, quoniam non in suo loco, neq. suo tempore,
neq. à Personis ad id potestatem habentibus, id nulli momenti esse debet.

Ad hæc, Leges condendi nequeunt, nisi Omnium Ordinum Consensu, h. e. Regis, Sena-
torum et Nuntiorum Terrestrium. Mortuus a. Rege, cui dubium esse potest penes reli-
quos duos staty Legum condendam potestatem mansisse. Item Articuli hi jam post de-
ctionem Regis conscripti sunt; igitur tanto magis non valent, quia illis absente con-
scripti sunt.

Præterea, si Sacra S. Matris, cum alijs necessarium esse judicat, Conventio-
bus particularibus & suis Nuntios id proponit, ut postea de eadem re in Comitibus Gene-
ralibus tractetur, et, quid retinendum, quidve rejiciendum sit, à Nobilitate inquiratur,
et cum limitata s. absoluta potestate ad id data Nuntijs Terrestribus eisdem ad Comitibus
Gratia dimittat: quare merito hæc Confederatio arguunt tot Protestationes facte,
quas merentibus, hæc Confederatio nullo modo subsistere potest, alijs valet et libera
Vox, quæ si in alijs negotijs Reip. multum valoris habet, tanto magis in Causa Fidei.

Neq. quidquam facit illa Clausula: Neq. propter diversitatem Religionis nos ipsos
multare confiscatione Bonorum, infamia, Carceribus, exilio; neq. ulli Magi, Tribunum,
aut Officialium ad ejusmodi progressum operam ferre, quin potius si quis ea causa,
etiam pteptu alicujus Decreti, aut aliquo judicio proceperit id facere velit, omnes
obsequere debebimus. Hoc quid aliud est, nisi sanctissimas Leges tot Principum Decretis
confirmatas tollere, imo etiam ipsa subverti, non modo Leges Regni execu-
tioni demandare capitale sit, Sed et in ipsos Judices, Legum custodes ac iudices de-
servire sanctissimum habeatur.

Prima hujus Articuli pars si consideretur (ob diversitatem Religionis nos ipsos
non multabimus) aperte videtur id eam concludere, ne unius corporis pars sana et
integra aliam partem juvet ac proceperit, Sed ut potius totum corpus intereat
ac succumbat.

Secunda pars ejusdem Articuli dum dicit: se nulli Ma-
gistratus in executione Legum opitulari velle) quid aliud petit, nisi ut omnes
Magistratus perjurus faciat. Juramentum autem tale est Senatorum Regni:
Sacro, quia Serenissimo Regi Polonia fidelis ero: quod quid verisimile, intellexero
Sacramenti Regis, Regno et Reipublice nocibile et damnosum, praevidiam, &
ne fiat me opponam, et illud avertam. Et quis quæsi huic Juramento respon-
deat.

debit: si Sacra R. Mta's succurrere non poterit, hanc Confederatione ligata in ijs rebus, que ipsi S. R. M. Regno ac Reipub. nociva viderit.

Tertiam demum partem ejusdem Articuli (si quis nos punire voluerit, contra talem omnes insurgemus) Similes sunt isti Confederati phrenetico, qui medicum non modo non admittit, sed etiam occidere parat: attamen medicus ipsum curare non desinit. O rem intolerabilem absurditate sua! Poloni permittunt se judicari ac puniri à Sacra R. Mta, ob leves injurias, ob raptum gallinam, anserem, canem, suum, arborum, piscium, sepium etiam fractionem: et de perjurio, de Blasphemia in Deum, de Crimine Casus Mitis, de gravi damno Reip. non modo judicium non subterfugunt, et poenam, verum etiam juramentis se obstringunt contra talem, qui eos judicare ac punire vellet, insurrexerunt, et arma sumunt. Certe nemo hinc aliud quippiam inferret, nisi Poloniæ Regis nullum aliud sub sole feleeratij reperiri. Quod omen Deus avertat! Judicate jam qui legitis ex lingue Leonem, et ex unico Articulo totam Confederationem cognoscetis. Revocate in mentem quod Matthæi dictum est: Omnis qui confitebitur me, etc.

Non possum tamen obliuisci illud, quod in Scriptura S. legitur: Limite crescere usque ad messem. Libertati vim oppositam esse scio, adeo, ut hæc posita, illa succumbat necesse est. Quare, liber ego in hac libera Reipub. natus, eam Tyrannide vexari, uti non cepto, sic nec suadere volo. Juribus Nostri pareamus, summa pax est, ubi in regibus Juris vivitur: Leyes enim unicuique quod suum est, tribuere quæ consequuntur.

Ideo Puem inter Dissidentes habeor, i. e. secundum Jura ac Leges Patriæ procedam, extra quas discordiæ, non pax, disseminarentur. Non igitur gladij, non armamentis, sufficit Leges in effectum deduci.

Prohibent illa hæreticis dignitates dari et filijs ipsorum, ut in Privilegio Inconfederationis M. D. L. Regno Polonia Jagello scripsit: Dignitarij non eligantur, nisi sint Fidei Catholice cultores et subjeti S. Rom. Ecclesie, et infra, Officia appetant, ut sunt dignitates, Castellanus, etc. nisi Christianæ Fidei Cultoribus conferantur, et ad Consilia sua admittantur, et eis insint, dum pro bono Publico tractatus celebrantur, quia disparitas Cultus diversitatem inducit. Et postea: prædictis Libertatibus, & privilegijs, et gratijs, tantummodo illi Barones et Nobiles Terræ Lithuanie uti debent, quibus Arma Nobilitatis Regni Pol. sunt concessa, et cultores Christianæ Relig. Romanæ Eccl. subjeti, et non Schismatici et infideles. Vivant igitur ex toto honoris, dignitatis, ut Jagello curit. Non in Senatu Regibus assistant, non in Consilijs adsint, non in Capitulis patriam defendant, non Judicium subtellicum occupent, non Legationibus fungantur, contenti vivant suo Exercitio Religionis, quod sibi (ut falso arrogant) Leges præmittunt. Non in Civitatibus Consules, non Tribuni, non Aediles, non Advocati, non Scabini sint, nisi ij, quorum corda luce Veritatis Christianæ juxta S. Ecclesie Romanæ ritum præfulgant.

Pag: 50. postquam recensuerat Epistolam Stan: Hotij Cardinalis et Episcopi Warmienfis ad Henricum Valefium Regem, ne fidem ferret Dissidentibus in fundamentis Confederationis juratam, et ex Operibus ejus Epistola f: 197. conclusit Epiphonemate ex Strada de Bello Belg. Part: 1. fol: 55. Ubi agitur de Fide et Religione privilegiata, cessant etiam jurata. Et tria sunt Juris Canonici Regula: Juramentum quod est contra bonos, non est obligatorium.

Quo modo illa Confederatio in ijs Catholicis facta sit, refert ex S. M. Fredon libro gestor sub Henr. Valefio, fol: 92. et seqq: Cum in somitijs convocati Confederatio seu Pax Dissidentibus in Relig: sub ijs legibus missim habita per

Foederis inter Ss. R.R. m^{tes} Svecia et Polonia
atque Remp^{bl}icam, conclusi, a^o 1705. 18. Nov:
articulus XVIII. 00074

Sacra Regia Majestas Polonia et Respublica ratihabent,
ac se tuturas declarant pacem ac securitatem, quam
Dissidentes à Religione Romano-Catholica tam in Polo-
nia quam Lithuania nacti sunt, Confederationibus,
Pactis-Conventionibus, Confirmationibus Jurium, et ipsis-
met Juramentis Regum firmatam: adeò ut Protestan-
tium Religioni addictis, quandiu pacificè se gerant,
fides, quam profitentur, damno non sit futura, aut
quocunque prætectu impedimentum adferatur, quò
minus locis solitis ac concessis sacra ritè peragant,
liberosq; suos in Religione arita instruere ac educa-
re possint. Si quæ actio cuiquam eorum Religio-
nis causâ intentetur, illa non ex capite Arrianis-
mi, sicut Arrianorum, dyndicabitur.

Idem
Epistola
Vide
Luce
Ede
Pci
In
fol. 93.
ad
las
In
tendis
Antiqua
Ami
publica
Idea
Eclit
tans
nam
nem
naty
cy
gum
Sulgen
probi
in
in libro

In
in
tra
No
fity
Isteria
luna
pitha
in
Et
Episc
M.
aute
confo
in
Kyo
fati
cum
ne
im
Pal

Idem porro exponit Jus Spirituale resp. Confederationis Dissidentium.

Et primo adducit ex Constitutionibus Provincialibus, quod Lib. 1. f. 7. sub Tit. de Fidei Unitate tenenda, in Synodo Petricoricensi a. d. 1578, pag. m. 166.

Quia Professio fidei nihil magis dueretur, qm. fœdus illud fœre Interregni, Eadem Constitutio repetita in Provinciali Pombiciana, fol. 3. sub. tit. de Professione Fidei a. d. 1621. Petricoria celebrata.

In Constitutione Provinciali Wexykoviana prima Petricoria a. 1628. celebrata fol. 93. sub Tit. de Ministris hæreticis habetur. quia relatum est Synodo p̄sent. ex rici nis Provincijs multos Hæreticos Ministros in Regnum huc confluere p̄p

adhuc, Lib. IV. Constitutionum Provincialium fol. 262. habetur. Ne Hæretici Scholas erigant p̄p

In Synodo v. p̄dicta Maciejoviana fol. 6. sub titulo, de Libertatibus et Juribus Ecclesie tuendis & Animadvertentis s. Synodus, in proximè p̄teritis Comitibus Regni contra Jurantia et Libertates Ecclesiasticas, Constitutiones eã conditas p̄p ut abrogentur, cum p̄mi. Dni. Archiepiscopi et Episcopi in ejusd. Leges Novas nisi se consensisse affirmant & publicè protestentur.

Idem in dicta Constitutione Pombiciana fol. 14. statuit, dum inquit: Si quis Ordine Ecclesiastico invito pro lege habendum à secularibus decernatur, conjunctim operam Metropolitano suo et Primati ad tuenda Jura Ecclesie p̄sent, & non modo circa conclusionem Comitatus non protestentur, se eã lege q̄ non de publico omnium Consensu ferretur, non teneri, neq. nem etiam ad acta Regi publica relatum protestatione singuli in Diocesi per Decanatus Rurales Clero suo intimant et publicari mandant, per processum, (non tamen ex Ambona,) ad eum effectum, ut Clerus p̄monetur, se ad ejusd. p̄judicialium legum observantiam non obligari, et Confessarij p̄sertim nonnulli Regulares, qui per inculpantiam nimiam aut alia de causa, Nobiles à q̄busvis Criminibus absolvunt, nonint p̄be examinare Conscias illorum, qui Constitutiones libertati Ecclesiasticæ contrarias, in Comitibus promouent p̄p

Ne in Librania Rota magna est Tribunal.

Resp. Relig. Præconum Unitorum et Non Unitorum, a pag. 66 - ad p. 72.

In p̄p. in Commissione Hadiaensi a. 1658. prout vid. in Constit. a. 1659. fol. 49. d. 59.

In omnibus paragraphis, declarationibus; prout in seorsum approbata et pro lege perpetua approbata facta, salvis punctis in Principe Brandenburgico, id firmatum erat, ut Non uniti liberum Exercitium Religionis sue et Ceremoniarum, sepultura, habeant, sitq. illis liberum erigere Nova Monasteria, restaurare antiqua, omniaq. bona ad Monasteria ipsorum antiquè spectantia restituantur. Neve Domini Hæreditarij, vel Honoris Regaliæ tenentarij fidei Romani, aliquam Jurisdictionem in eor. Religiosos exercent. Metropolitano Kijovienfi, cum Vladivis, Luceonienfi, Premislensfi, Mscislariensfi, Chelmenfi; locis p̄bitano Kijovienfi, cum Vladivis, Luceonienfi, Premislensfi, Mscislariensfi, Chelmenfi; locis in Senatu, cum p̄rogativis et usu Liberae vocis, sicut Episcopis ritus Romani, concessis. Et quidem Metropolitanus Kijovienfi post Archiepiscopum Leopoliensem, Vladivis autem post Episcopos ritus Romani suor. Palatinatum assignatus est. In Civitatibus tam Regni quæ M. D. S. Civis ritus Præci, capaub. ejusd. Dignitatem, conferantur. In Palatinatibus autem Braclaviensfi et Berniechoriensfi ejusmodi Præminentia Senatorij alternatim conferantur, h. e. post recessum Senatoris Præci, succedat ritus Romani, et sic alternatim in Civitatibus p̄dictis tribus Palatinatibus natis ibidem et bene Possessionatis. In Civitate Kijovienfi Academiam erigendi data facultas, utq. gauderet ejusdem p̄rogativis et libertatibus, prout Academia Cracoviensis. Similiter et alteram, ubi locus commodus videbitur, cum ista tñ conditione, ut in his Academijs Magistri et Professores non sint Sectæ Stricte, Calvinianæ, Lutherianæ, neq. Studiosi. Typographia similiter concessa, neq. tñ in illis imprimat contra S. R. Mica. Exercitium Romani Fidei concessum est liberum in Palatinatibus Kijovienfi, Braclaviensfi et Berniechoriensfi. Vid. plura in ead. Commissione,

primo

Ad perpetuam rei memoriam.

TRINA DECRETA TRIBUNALITIA, ECCLESIAE RO-
mana Viris Ecclesiasticis, et praesertim curam anima-
rum administrantibus, Religionem Catholicam zelo,
se promoventibus, Haeresim Calvinisticam et scan-
dala Judaica persequentibus, utilia. In lucem
Ad M. D. Gloriam edita, cum promissu Superiorum.
A^o D. 1689. SUBLINI Typis Collegij Soc. J.

* * * * *

DECRETUM I^{um} in ca^a Rev. Stan: Mikolajewski.

I.
DECRETUM

Actum SUBLINI in Iudicijs Ordinarijs Generalibz Tribunalis Regni,
Feria 2da post Triduum Rogationum proxima, Anno Mille-
simo Sexcentesimo Octuagesimo Septimo.

Judicium praesens Ordinarium Prae Tribunalis Regni SUBLINENSE ad ef-
 fectationem A. R^{andi} Alberti Radomski Decani Chodlensis Parochi Belzyen-
 sis Decretum infra scriptum in^r partes inferius nominatas sub Acto supra scri-
 pto lectum ex Protocollo decretorum Iudicij sui de verbo ad verbum prout in eo-
 dem Protocollo continetur in tenore sequenti.

Inter A. Reu. Watkowice Instigatorem Offij Episcopatus Cracoviensis Acto,
 em personaliter, et Discretum Stanislaum Mikolajewski incarceratū personaliter.

Companio.
Partium.

Judicium Propositione Actoris, et iustificatione ac defensis incarcerati exau-
 dit maturez per omnia puncta et circumstantias criminis obiecti pensatis, tum
 confessatis per eundem incarceratum libere suo coram Iudicio depositis, lectis et se-
 rio discussis, Siquidem predictus incarceratus Stanislaus Mikolajewski, Sectam

Judicium.

Calvinisticam Legibz Divinis et humanis damnatam, atq; rigorosissimam poena-
 rum interpositione, tam quoad tempus quam et loca profiterenda ~~in~~ Secta per
 legem publicam concessa accuratissime circumscriptam propagare, Exercitiumq; ipsi-
 us nocter in domo privata Curia videlicet Lucyanovien^{si} Pro^{vi}si Vladislai Zie-
 linski in se assumere, atq; detestanda Calvinistica Dogmata, Congregationes in ibidem

Mikolajewski.
Minister.

capius determinando, circa solemnitates Legibus Regni ipsasq; Circumstantias
 prohibitas publice praedicare, erroremq; damnatum augmentare, ac perinde Le-
 ges Regni tot saeculis firmatas manifeste violare, insuper hanc detestandam Pro-
 fessionem Sectae suae Charactere Romano-Catholico Presbyterorum (prout id ex

Dogmata
ejus.

subscriptionibz manus ipsius judicialiter reproductis liquide patet) cooperire ausus
 est temere praesumere: Idcirco Iudicium eundem incarceratum uti Legibz Regni
 refragarium punibilem esse sententiat. Et licet quidem graviores demeruerit
 poenas, nihilominus ad mitiores condescendendo, decernit, Quatenus hunc suum
 temerarium ausum eluendo Turrim Castri Cracoviensis hinc in una septimana

Habitus Mi-
nistri.

Poenam pro
ausu.

Sessio Turris.

proxima ingrediatur, eandemq; sessionem per dimidium Anni sine intermissione
 circa Custodiam per Illustri^{ssimum} Loci Ordinarium assignandam continuet. Insuper
 respectu usurpati Tituli Spiritualis (cum Laicalem praese ferre debeat) post exple-
 tum priorem sessionem eandem seorsum per spatium duodecim septimanarum ex-
 pleat, nec amplius exercitio detestandae Sectae Legibz publicis et usu per ipsas cir-

Rigor.

infra

Procustoditis.

Infamiae et Colli, quae ex rure decernitur, et publicanda in casu contraventionis ex Re-
gestro eodem conservatur Terminus. Ulteriora autem scandala et execranda illorum occu-
siones Iudicium amovendo, Libros quosdam blasphemiam Notabilem erga Deiparam
et Sanctos comprehendentes, et circa Incarceratum praeventos hoc eodem Iudicium igno-

Libri ad com-
burendum de-
stinati.

demandandos die crastina per Sarnisicem publicum in foro publico comburendos
sententiat: Haec sententia Iudiciali Admonitione adjuncta, quod videlicet tam eodem Incar-
cerat, quam et alij Sectae ejusdem Alumini et Administratores Characteres Romano-
tholicis duntaxat Presbyteris competentibus, tam videlicet in Vestitu, tam et usurpa-
tione Tituli (cum Laicali duntaxat gaudent) abuti non audebunt, idque sub rigore
supra scripto poena Infamiae et Colli, ad cuiusvis Instantiam ex Registro eodem
vindictandam, tum et libera Captivitate inculpatis in casu Contraventionis, tam per
Iudicium Spirituale, quam et brachium Regale, ubi videlicet inculpatis, ejusmodi pro-
veniri poterit exequenda.

Admonitio
Iudicialis.

Quo ad perso-
nam Terentii
Zielinski.

Et quoniam supra scriptus Terentius Zielinski in
meram convulsionem Legum Regni exercitium Sectae ejusdem sententiam prohibentium
hoc eodem Exercitium in domo privata sua seu potius Curia acceptare, eandemque
Curiam pro novo Faro publico, cui se Patronum (prout id ex authentico documen-

Patronatus
Fari.

to judicialiter reproducto manifeste patet) inscripsit et publicavit, destinare
permisit, temereque praesumpsit; Idcirco Legibus Publicis (quae Exercitia ejusmodi in
locis duntaxat antiquis permiserunt) insistendo, necessariam esse ad citationem

Ad citationem
Zielinski.

ejusdem Proci Zielinski censet et decernit, Quatenus ipsum Actor cum Instigatore
Iudiciorum praesentium hinc in duabus Septimanis proximis pro Iudiciis praesentibus
aditet, postquam ad citationem subsequatam, vel non: conservatur partibus Terminis
in duabus Septimanis proximis ex Registro eodem praesentibus beneficiis arresti perempto-
rius extrahere mandavit.

Correxit Lugowski.

Franciscus Stoiniski Iudex Terrestris Lublini M. P.

(L. 3.)

Illimus et Reverendissimus Krajewski Praesidens.
Illimus et Magnificus Dabiski Palatinus Brestensis Sujavia Marschalcus.

2.
DECRETUM.

Decretum 2^{um} in primis in causa Rev. Joh. Petroso-
lini et Ecclesiae ac Scholae Szrepanovicensis.

Actum Lublini in Iudicijs Ordinarijs Praesib. Tribunalis Regni:
Feria Sexta ipso die Festi S. Hedwigis Electae Virgini, Anno Domini
Millesimo Sexcentesimo Octuagesimo Octavo.

Companitio
Partium

Iudicium praesens Ordinarium Praeside Tribunalis Regni Lublinese, ad appellationem
fectionem A. Rundi Alberti Radomski Decani Chodlensis Parochi Belzyensis,
Decretum infra scriptum sub Actu supra scripto latum, ex Actis Iudicij sui de verbo
ad verbum prout in eisdem Actis continetur, in tenore tali. In termino itaque
hodierno vigore praemissorum omnium ac praesentium Iudiciorum Ordinationis
gitime ad praesens incidenti et proventuri. Parte utraque Actorea nimirum Ad-
dum Rundo Wlodek Parochi Piotrkowicensi personaliter et Profo Dobek
Actore et indicente personaliter. Citata vero scilicet Successoribus olim Profo
Petri et Stanislawi Carragostowskich, ac alijs per Prosum Georgium Kochowski, Gene-
lis Broniewskie matre cum filio, tam Officio Castrensi Neocorvynensi ac alijs Citatis
per Prosum Joannem Hrynkievicz componente. Iudicium praesens Ordinarium

Ger...

Secretum.

Generale Tribunalis Regni Lublinense controversijs Partium prolixè illatis, factis, exauditis, gravig trutinâ ponderatis. Resolvendo Remissionem Officij Castrensis Neocorovyrensis & Iudicium præsens factam atq; Contraventionem Decreto anteriori Tribunalitio contradistinctas Personas inductam, tum et gravamen contra idem Officium Castrense Neocorovyrense præsens decidendo: Et in primis quoad Personas Præfate Broniewskicy et Officij, siquidem idem Officium Castrense Neocorovyrense ex injuncta Parti ipsiq; adherenti pro præstando Juramento sex testium Nobilium Possessionatorum in proximis post sex septimanas Castrensibus Neocorovyrensis sibi Querelatum Terminis statuitione non irrogatis sup parte contraventionis poenis Juramentum ad proximos Terminos in rejudicata distulisse: Pars vero in primis Terminis tantummodo specie tenus Testes sine satisfactione Decreto Tribunalitio ut intererat statuisse, in sequentijs autem Nobilem Stanislaum Kochlewski Apostasie sedargutum adduxisse, et Officium eundem inobite acceptasse probatur: Idcirco Iudicium tam Officium Gravaminis quam Præfata Broniewska contraventionis poenas succubuisse sententiatur et decernit, quatenus respectu gravaminis Officium seu potiq; Pars pro ipso Centum marcas Polonicas Parti Actores et Iudicio præsentibus per medium, Parti quædam pro Terminis infra scripto, Iudicio vero præsentibus in instanti; Præfata vero Broniewska pro contraventione pro illo tempore succubita Duplex vadium Capitaneale Parti Actores in Terminis infra scripto statuitione Testis, Iudicio vero præsentibus simplex in instanti solvat. Supplendo nihilominus per Kochlewski præstitum Juramentum decernit Iudicium, quatenus Præfata Broniewska alium Testem Nobilem Possessionatum in proximis post sex septimanas Castrensibus Neocorovyrensis Querelatum Terminis pro præstando Juramento statuat, sub rigore infra scripto. Porro quantum spectat Contraventionem ex Actorate Successoribus olim Protonum Chrostkowskich intentato introductam, ex quo Protes Joannes Chrostkowski Juramentum injunctum statim tempore coram supra scripto Officio cum Testibus præstitit; Ideo ipsum a Causa et impetitione Actoris iudicialiter liberum facit et pronuntiat. Quantum autem attinet reliquos Citatos, Præfate Helizabettas Chrostkowskie olim Protonum Petri Vice-Capitanei Castrensis Landensis, et primo Stanislai, posthac Joannis Chrostkowskich Consortes, et olim Petrus Stanislai, Successores, siquidem eadem Præfate Chrostkowskie in citationibus distinctim posita juxta præscriptum anterioris Decreti Tribunalitij, curam prænominate Officij Castrensis Neocorovyrensis Juramentum non præstitissent, Iudicium præsens ipsas poenas Contraventionis succubuisse sententiatur et decernit: Quatenus eluendo præmissa Contraventionem, tum et in sublationem condemnationis sup Meritis ipsarum in Anno 1670. obtentâ, hactenus non sublata, qualibet ex persona sui triplex vadium Capitaneale Parti Actores, et Iudicio præsentibus totidem, parti quædam circa præstandum Juramentum, Iudicio vero in instanti, qualibet ex persona sui solvant. Nec non Juramentum Decreti anteriori injunctum tam eadem, quam et Protes Alexander Chrostkowskie cum sex testibus Nobilibus Possessionatis in eam Potam: Lucia Sectam Anglicanicam non profiteretur, nec ullam Complicitatem sectatoribus detestabilis fidei Anglicanæ et quoquo modo præberent, nec ullis blasphemis erga fidem Catholicam Orthodoxam Romanam, aliorumque Objectionum Citationem Actoris complexorum sunt rei, nec poenas, pro quibus conveniuntur succubuerunt, in proximis post sex septimanas Castrensibus Capitanealibus Neocorovyrensis Querelatum Terminis exequantur: Ubi Parti tam Actores ad attendendum, quàm et Citatis ad præstandum Juramentum terminis per Iudicium præsens præfigitur et conservatur peremptorius.

Contraventio anteriori Decreto per Broniewska.

Pœna pro Contraventione.

Nihilominus satisfactio.

Contraventio pro Chrostkowska.

Pœna pro Contraventione.

Juramentum.

Posthac
quod

Petroselin
Minister.

Quoad Personam Discreti Petroselin Sectae Calvinianae, uti ipsi obijcerent, motus, iudicium p[re]sens ex quo diligentiam de Satisfactione Decreto Tribunalis Curiam Illyricam et R[ati]o loci Ordinario fecisse probatur, nec ipsi remittentia juramentum est retardatum, idcirco ipsum non contravenisse iudicium sententiat. Nihilominus

Comprobet et
evadat cum
Ministris 2.
Nobilibus 4.

Satisfaciendo Decreto Tribunalis Anteriori, Religionem suam quam promittente publica profiteatur, comprobet, simul et evadat in eam Rotam, id cum duobus Ministris ejusdem Sectae, et Nobilibus Possessionatis Levator; Prout Sectam Arianam clam et aperte non promovet, Verum in Sanctissima Trinitate Deitatem et Personalitatem Filij Dei et Spiritus S. Deo Patri Coeternam et Coequallem, tum Resurrectionem te et post partum, Animarum immortalitatem et Operationem post obitum profiteatur nec ullam Complicitatem Sectariorum fidei detestabilis Arianicae, per se aut subordinatas personas praebuit, nec ulli blasphemiam erga fidem Catholicam Orthodoxam Romanam per se, aut Stractores suos, et personas instructas, tum et aliorum Objectionum in Citatione Actoris positum est reus, nec poenas pro quibus convenitur succubuerit

In instanti co
ram iudicio

Idem coram iudicio p[re]senti in instanti. Ad quam pronuntiandam dicitur: Rotam, iudicium p[re]sens Ministerium Regni Generalem Nobilem Martinum Nadolski addit, in praemissa Citationi sub poena Infamiae, quae in casu Decreto p[re]senti in praemissis per scriptos Citatos contraventionis sup[er] ipsi et bonis eorum omnibus iam nunc per iudicium p[re]sens decernitur, et publicanda ejusdem poena Infamiae Terminis post Contraventionem in duabus septimanis proximis ex eodem Registro coram iudicio Tribunalis Regni Lublinski praefigetur et conservatur peremptorius.

Sub Poena In
famiae.

Et quoniam satisfaciendo Decreto superius expresso, hoc idem Juramentum Discretis Joannes Petroselin Ministerium Serepanovicis cum Testibus, et eodem Discretis Daniele Aram Piasenski, Wladimiro Nemirovski Rejovienis Ministris, et Provisis Paulo Orzechowski, Boguslawo Gladifero Chetnenski, Joanne Orzechowski, et Theodoro Suchodolski, in facie iudicij p[re]santis attentante Rurdo Wlodek Actore, praestitit et praestiterunt, Idcirco post p[re]sentem hoc Juramentum iudicium p[re]sens Discretum Petroselin a causa et impetitione Actoris juridica liberum hoc in puncto sententiat, et Partibus eo nomine perpetuum imponit silentium. Denique eadem Parte Actorea poenas Contraventionis in tribus Gymnasionum circa Fanum seu Synagogam Serepanovicensem extructarum de plano non demolitionis urgente, iudicium p[re]sens circa Actum Condesensionis allegati Officij Castrensis Neocorocynensis proprios Haeredes Serepanovic ad

Praestitit cum
Testibus.

Evadant
Chrostovsky.

Evadant, id cum duobus Testibus sibi Penere similibus coram iudicio p[re]senti, id in quatuor septimanis proximis, ubi Partibus utriusque Terminis praefigetur et conservatur per iudicium p[re]sens peremptorius. Pro quo Terminis Pars Actorea Gnomum Rey Libri certi ad

Rotam iura
menti.

Evadant, id cum duobus Testibus sibi Penere similibus coram iudicio p[re]senti, id in quatuor septimanis proximis, ubi Partibus utriusque Terminis praefigetur et conservatur per iudicium p[re]sens peremptorius. Pro quo Terminis Pars Actorea Gnomum Rey Libri certi ad

In 4. septima
ms.

Rey aduitan
dui.

Acta proprii Districtus recognosci procurare tenebunt. Ubi Partibus et dicitur: Tandem Terminis ut supra conservatur peremptorius. Nihilominus Scandala publica et Occasiones Haeresis amovendo decernit iudicium p[re]sens, Levatorum

am prænominati Hæredes Serepanovice qm̄ fidei Petroselin Fam Serepanovi
 npi Minister et ipsius succedanei Gymnasia demolita extruere et Studia
 ram amplij instituero, erigere, illaq̄ Inventuti clam et aperte tradere non pra
 mant. Suprascripty quoq̄ Petroselin Religionis sua duataxat seu secta attendent,
 b administratione sacramentorum personis Fidei Catholica Orthodoxa Romane comu
 tentium, tum humatione et sepultura defunctorum Catholicorum, alijs quibusvis
 unij, ritibus ac solemnitatibz Ecclesiasticis, qua veros fidei Catholica Romane Alum
 os concernunt, omnimode abstinere, nec se quovis modo in ejusmodi Officia ingerat, cum
 oticis quoq̄ personis ejusdem secta Alumnis conversari non audeat, nec psumat.
 qua pramissa facturi sunt Hæredes Serepanovice et Petroselin. Et qdem quoad eri
 enda in Serepanovice Gymnasia et Studia Liberaum exerenda sub demolitione
 amissione Fami ad instantiam pporij Parochi p̄prio facto Illm̄ ac Rm̄ Loci Or
 inarij urgenda. Quo vero ad reliqua puncta sub poena Infamie, qua in casu per
 prascriptos Hæredes et Petroselin Decreto p̄senti in pmissis Contraventionis sup
 is et bonis ipsorum graliter omnibz, jam ex nunc per Judicium p̄sent decernit
 publicandz ejusdem poene Infamie Terminy ex Registro eodem, p̄dicia nihil
 ing Adicatione coram Judicio Tribunalitio Regni Lublinensi p̄figit et conservat
 emptoris, Inquisitionem Profo Dobek indicenti rursus extradendam demerdat,
 extrudere mandavit.

Concepit Sugowski.

Franciscus Stoinski Iudex Terrestris Lublinensis, mpp

(L)

Præcussio
tio in posse
rum.

Pijor in casu
Contraven
tionis.

Decretum 3^{ium} in caa. Per. Bithneri, Apostatar, et Judai.

3.
DECRETUM.

Actum Sublimi, in Judicij Ordinaris Praelibz, Tribunalis Regni, Feria 3^{ia} post
 Festum Præsentationis B. V. Mariae, Anno Dni 1688.

Judicium p̄sens Ordinarium Praele Tribunalis Regni Lublinense, ad affectationem Dom. Rv. Pa
 mski, Decani Chodlensis Parochi Belzyensis Decretum infra scriptum, in 2^{as} Partes inferius no
 natas, sub Actu supra scripto latum, ex Actis Judicij sui sine essentia rei, de verbo ad verbum
 out in ydem Actis continetur in tenore sequenti. In Termino itaq̄ hodierno, vigore p̄senti
 creti, conservationisq̄ ipsius Terminy, ac p̄sentium Judiciorum ordinationis legitime ad p̄sens
 eidenti et provenienti parte ubiq̄ Actoreâ nimirum Dom. Bundo Radomski Parochi Bel
 zensis personaliter, citata vero videlicet Profo Boguslao Orzechowski suo et statuen
 am. noie personaliter (excepto infideli: Juda Jzpowicz) comparente et contravertente:
 tum p̄sens Ordinarium Praele Tribunalis Regni Lublin, controversijs partium prolixè il
 tis, factis, ex auditis, maturaq̄ Judicij trutinâ ponderatis, ad lectionem Inquisitionum ea
 causa deductarum condescendit. Quibz lectis, et p̄ oet circumstaas respectu cujuslibet Per
 na distinctim p̄sensis, et imprimis, Quantum attinet Discretum Joannem Bithner, mi
 stum Fami Belzyensis, Judicium p̄sens, quoniam ex Inquisitionibz deductis obiectorum con
 ntis Citationis Partis Actoreâ comprehensorum, non arguitur esse reus, Idcirco ipsum a
 et exere
 causa et impetitione A. Bundi Actoris iudica, tum et Profo Boguslao Orzechowski
 causa Statuitionis ipsiq̄ liberum facit et pronuntiat. Porro quantum spectat statuiti
 Abraham Perstini, Hedigis Nemorecka, Anna Kleparska, et Joannis Bronski, Ju
 dum quoniam ipsos Profo Orzechowski p̄senti in Termino iuxta anterieg Decretum Tri
 nalitium statuit, nec discreti Bithner Minister ad Apostasiam Inductionis, nec Abrah
 stinis Apostasie convincuntur esse rei, Ideo Judicium hocce ipsos in hijs punctis, idem a
 causa et impetitione A. Bundi Actoris iudica, liberum facit et pronuntiat: Contra statu
 uero Nemorecka et Kleparska ac Bronska citationem dirigere mandat. In directione
 tem causa Inquisitionibz, eisdem trutinatis, siq̄dem eadem p̄a inserta Nemorecka et Kleparska
 vera fide Catholica nata sacroz Christi baptisate ad Ecclesiam Dom. Kobylanensem (ut metri
 ca

Companio.

Judicium.

Quantum ad
tinet Bithner
Ministram.

Minister li
ser.

Libertas a
Statuione

Contra Statu
tos Actio di
nigatur.

Licet Statuti de
mementis Poe
nas Legum.

Nihilominus quia
in juvenili aeta
te avocati.

a poenis ex Cle
mentia liberi.

Redeant ad fi
dem in Liberis.

Facturi sub
Poenam Infami
ae et Colli.

Præcautio.

Non foveant
pueros Catho
licos.

Pulsu Campana
rum non pnt
dant Catho
licam.

Rigor.

Juda Serzow
wicz adulter
cum Anna fa
mula crimin
naliter judi
catus.

Statutio pro
sumendis poe
nis, sub onere
causae.

applicatio ad
Penitentiam Catho
licorum.

Judai solvant
triplex Ca
usum.

Familiam salu
ticam S. Orze
chowski a Ju
dis amoveat.

Admonitio.

Rigor imposi
tus in Casu
Contraveni
onis.

ca baptizatorum circa Inquisitiones explicat) uncti, Bronski vero à fide Græco-Bohemica Unitate
avocatus fuisse probant; Et licet poenas ex præscripto Legis publicæ conditas succubuisse inveni-
untur, nihilominus Judicium præsens, attentæ ipsorum in Juvenili aetate, per olim Inosam Meger-
ska Matrem, sub tempore excursionis Ungaricæ extra fines Regni in Badogro, et Generotam Orze-
chowka Filiam Bronskiego à tenens ad apostasiam, cum quibus crimen extinctum est indu-
ctione, à poenis præmissis ipsos ex dementia Judicij sui relevando, in gremium tamen Sanctæ
Romane Ecclesiæ restituendas, et restituendum esse censet et decernit. Quatenus eadem præ-
missa Nemorecka, Kleparska et Bronski, cum liberis utriusque Sexus, intra unam Septimanam
nam ad S. Orthodoxam Religionem Catholicam Rom. redeant, Erroresque Calvinisticos et Pseu-
do Evangelicos publicè revocent, nec à vera S. Romano Catholica quovis modo descendant
Religione. Præmissa facturi sunt sicut tacti Bronski, Nemorecka et Kleparska, sub poena
Infamiae et Colli; quæ in Casu Decreto præsentis in præmissis Contraventionis, ex nunc super
ipsis per Judicium præsens decernitur, et pro executione de personis eorum, ad Instantiam
modum Reu. Actoris, seu in defectu ejusdem faciendæ, ad locorum Capitaneos, et Officia-
ria Civili remittuntur. Amovendo autem hujusmodi detestabiles Apostasie Occasiones, in-
jungit Judicium præsens, quatenus Discreti Bitner, ejusque Succedanei, Pueri Catholicos
infra Annam Decimum Octavam existentes, ad servitium sui suscipere, et Dogmatibus Cal-
vinisticis Catholicos imbueri, atque Apostatas ad Fanum suum quovis modo admittere, tum
pulsu Campana Calvinistica Ecclesiam Catholicam Belzycensem antecedere, non præsumant
sed sub poena Infamiae. Quæ in Casu Decreto præsentis in præmissis Contraventionis jam ex
nunc super ipsis decernitur, et publicandæ ejusdem Poenae Infamiae Terminis, ex eodem
Registro per Adcitationem, per Judicium præsens præfigitur et conservatur peremptorius.
Quia ad præsentem, per ipsum Poena Quatuordecim Marcarum Polonicarum parti Actoris
et Judicij præsentis totidem, Parti quædam sub Majori nempe Duplici quatuordecim Marcarum
Polonicarum, Judicio autem præsentis in instanti, sub poena Bannitionis solvenda.

Et quoniam ex iisdem Inquisitionibus infidelis Juda Serzowicz, non attentè for-
dine Poenarum, libidine cum laboriosa Anna famula sua Catholica conversationis,
ejusque contra Præcepta D. crimine Adulterij imprægnationis, tum et eadem laboriosa
Anna famula ejus scandalose proli Judaica adulterina coinquinationis, manifestè con-
vincuntur esse rei, proinde Judicium ipsos uti Jure et facto infames, Inquisitionibus approp-
riè convictos, poenis Criminalibus videlicet Capitis, sub esse sententiat et decernit. Quatenus
Inosus Orzechowski, tam dictum Juda Serzowicz Adulterum, apud heredes Opole sine
et ab Actu præsentis, intra spatium 6. Septimanarum proximarum evincat, et coram Officio
Castrensi Lublinese statui procuret, Quam et Laboriosam Annam famulam pro eodem
tempore ad sumendas poenas Criminales Capitis, faciendæ de ipsis personali Executione
statuat, idque sub onere Causæ, ubi Partibus coram prænominato Officio Castrensi Lublinese
Terminis per Judicium præsens præfigitur et conservatur peremptorius. Posthac quando-
quidem ex præmissis Scrutinij Juda Belzycensis ad servitium prohibita famularum anno-
atim et septimanatim contra Leges Regni sibi applicationis, scandalorum commissionis,
et Legum ex contriventione Hæresis convulsionis rearguuntur esse rei, Idcirco Judicium
præsens decernit, Quatenus ipsi seu potius Inosus Orzechowski pro ejusmodi ipsorum ausu
quodammodo Capitanee parti Actoris in quatuor Septimanis, coram Officio Castrensi
Lublinese, Judicio vero præsentis totidem in instanti solvat: Nihilominus Judicium præsens
injungit, Quatenus Inosus Orzechowski Familiam utriusque Sexus, in spatio duarum Septima-
narum à Judicis Belzycensibus amoveat, et nullatenus Catholicas personas ipsis famulan-
tiat. Ad extremum eosdem Judicos, incedente cum Sacris ad infirmos, vel Professionaliter, A. R. R.
Parocho Belzycensi secedere, et à Conspectu ejusmodi abstinere demoneat et adigat: Testis
by ante 9. horam potationes quasvis serio prohibeat: Præmissa facturi est Inosus Orzechowski
sub poena Bannitionis perpetuæ, Judicij vero Infamiae. Quæ Poenæ in Casu Decreto præsentis per
Citatos contraventionis jam ex nunc super ipsis decernuntur, et Terminis publicandæ eandem
post Contraventionem in proximis Castrensi Lublinese Quærelarum Terminis, per Judicium præsens
præfigitur et conservatur peremptorius. Quia per ipsos de ipsis 14. Marcarum Polon. parti Actoris et
Judicij præsentis totidem, Parti quædam sub Majori nempe Duplici 14. Marcarum Polon. Judicio v. præsentis in
instanti, sub poena Bannitionis solvenda extradere mandavit.

Mors et Dominus Lipski Præsidens.
Mors et Dominus Henigrek Palat. Sivad.
Marschalcus.

(L.S.)

Franciscus Stomski Index Terr. Lubl. Inpro

Dies
tum
pess
tio
prias
to gr
civil
illat
striff
no,
et ob
sitar
jure
re c

LIBELLUS SUPPLEX

Serenissimo ac Potentissimo Principi ac Dño,
Domino AUGUSTO II.

D. P. Polonia Regi: Duci M. Lithv.

ut et
Congregatis in Comitibus Regni, a. 1716
REIPUBLICÆ ORDINIBUS
humillimè et reverenter
exhibitus

in
DISSIDENTIBUS IN RELIGIONE CHRISTIANA
in Regno Polonia et M. D. Lithv.

Serenissime et Potentissime DEX,
Domine Domine Clementissimè!

Vosque reliqui
In Comitibus Regni congregati Reip. Ordines!

Iuxta tandem desiderata illa, illa tot votis expetito
Dies, quæ Respublicæ gravissimis jactata tempestatibus, por-
tum jam quietis tenere videtur; quæque Evæ, plurima per-
pessi mala, eorundem finem sperant, ac prospiciunt.

Nobis infra scriptis ex illis malis gemina veluti por-
tio obtigit: nam præter publicas comunesq; calamitates, pro-
prias etiam, nempe Ecclesiasticas, sensimq; quæ quidem tan-
to graviores Nobis acciderunt, quod non ab hoste, sed à Con-
civibus, à Legum defensoribus, à Justitiæ Præsidibus, Nobis sunt
illatæ.

Soliti sunt Majores nostri, simili forte pressi, in Illu-
strissimò hoc Comitiali Patria Conventu, cùm in gremio mater-
no, Quærelas suas deponere, malorumq; remedia petere,
et obtinere: Nos quoq; cùm priorum præsentiumq; adver-
sitatum sensus, tum novarum imminentium metus, spati
jure parique fiducia in Augustum Vrum Conspectum prodi-
re compellunt, Serma Reipublicæ Panegyris!

Si

Si, *Qui sumus?* queritis; Sanguis vester sumus, caro de carne vestra, et os de ossibus vestris; eiusdem indulgentissimi Matris filij, eiusdem splendidissima Reip. Concives, ortu et nascendi prerogativa Jurium Vobiscum aequalitatem fortiti.

Si, *Qua sit Religio, et Fides Nostra?* inquiritis; Eundem Vobiscum DEUM Triunum, eundem Salvatorem crucifixum, eundem Spiritum sanctificatorem, agnoscimus, veneramus, colimus; Eadem divina Oracula in Scripturis tradita pro norma Fidei; ab ijs vel latum unquam discedere, pro piaculo, habemus: Trio illa S. Ecclesiae Catholicae Symbola, et Concilia Oecumenica priora IV. ab Universali Ecclesia recepta, et Ipsi toto pectore probamus, suscipimus, amplectimur. Nullus unquam Atheus, Epicurus, aut atra Arii Socinive haeresi notatus, inter Nos reperit, fuit. Idem Vobiscum fidei et salutis fundamentum illibatum tenemus; quamvis in superstructuris quibusdam idem per omnia sentire, Conscientia, cui reliqua posthabemus omnia, prohibeat.

Si *Jura et Privilegia nostra* queritis, sunt illa VIII. Regum ab Henrico Valesio, ad modernum Regnantem, non interrupta serie sibi succedentium, Juramenti sapienter iteratis munita; sunt sanctissimis Reipublicae sapienter confederata vinculis, sub Conscientia, Fide et Honore, adstricta, sunt publicis Regni Legibus et Constitutionibus, firmata, et pro *LEGIS AETERNA* declarata; et si quid vel humanum genus, vel Respublica Christiana sanctum habet et inviolabile, id omne causam pro Nobis dicere censei debet. Si vero *Gravamina nostra*, et Juribus adversa, vel facta aliorum, vel nostra fata alleganda sunt; illa quidem in tantum eheu! cumulum excreverunt, ut ubi dicendi initium, ubi finis faciendus sit, haud reperiamus.

Diu equidem siluimus, non, quod querimonia materia deesset; sed quod somnium vix daretur opportunitas; aut si daretur, Rempublicam tamen publicis cum malis colluctantem gemitibus nostris obtundere vereremur. Accedebat, quod injuria Nobis intentata magnam partem privatorum fuerunt, quas patientius talibus, spe preti, Rempublicam, cuius et Nos pars sumus, cum Jurium favorum Dominam, remedium opportunum tempore allaturam esse: Nunc, cum ab ijs maxime, qui publica in Regno auctoritate pollent, juris spee premamur, Jurag. Nostra et Libertates propalam conculeant, nullo tandem piculoso silentio imploranda Nobis et Benignissima Mater, Serenissima Respublica!

Au,

Audi nos ergo Serenissime Rex, Domine Clementissimo:
 Audite Illrmi Senatūs Utriusque Proceres; Audite Equestris
 Ordinis fides indyti, ut Vos quoque audiat DEUS! Primo quidem 1.
 ipsa basis Jurium Nostrum à quibusdam convellitur, quando Dis-
 sidentibus Jus negatur; sola, ut volunt, TOLERANTIA concessa;
 nempe ad arbitrium cuiusque, tollendo, eripienda. Cum tamen illa, qui-
 bus Jura et Libertates Nostrae nituntur, Confederationes, inde ab
 Anno 1573. in oibus Interregnis repetita, auctoritateq; Publica Volu-
 mini Legum et Constitutionum inserta, partem Legum Regni, ipsi-
 usq; Juramenti, à Regibus in Coronatione præstandi, faciant, ideo LE-
 GIS ÆTERNÆ axiomate in Confederatione anni 1648. merito in-
 signita. Fusius ista scriptum typis expressum, et Libello huic Suppli-
 ci humillimè iunctum exhibet.

Porro, omnis Dissidentium securitas tollitur, ac uno velut 11.
 ictu prosternitur, quando Causæ eorum Ecclesiasticae, invitæ et relu-
 ctantibus Legibus, Judicis Tribunalis Regni permittuntur: Judicio,
 quod ab invehenda in Poloniam Nostram Inquisitione exotica parum ab-
 est; nostriq; extirpationem sibi propositam habere, haud leuibus
 indicijs manifestat. Verum enim verò, hoc Judicium ipsam limi-
 tatum et circumscriptam per Constitutiones Ann. 1578. 1611. 1627.
 1638. 1650. 1667. potestatem habens, Causas Dissidentium Ecclesia-
 sticas sibi non commissas, verum sua potestati exceptas, soliq; Regi,
 et Statibus Regni in Comitibus Prælibis reservatas, indebitè et incom-
 petenter ad Jurisdictionem suam trahit; et quod magis intole-
 rabile, perniciosè Jurium detorsione eisdem Dissidentes, alias
 plenam Libertatis cum Catholicis civibus coæquatione gaudentes,
 quasi declaratos Hæreticos, Deum Triunnum ad Symboli Nicæni nor-
 mam non agnoscentes, ex Regestrò Arianismi, (contra diversa
 verba Legis Ann. 1678. et 1685.) judicat. Ita facile bonis, fortu-
 nis, honoribus, vitæ, et quæ his omnibus cariora habent, Templis
 privandos. Ejus ergo eminentis in Regno Judicij æquitatem et
 justitiam, ut in Causis Civilibus veneramur et exosulamur;
 ita in Spiritualibus et Ecclesiasticis, ob irremovibilem Cleri Romano-
 Catholici potentiam et zelum, merito desideramus.

Tristi quippe Experientia docti sumus, in hoc Judicio, si de
 re Ecclesiastica controvertatur, Dissidentibus infallibiliter causam ca-
 dendam esse: impune enim hic laceessimur, adversariis perpetuo
 favorem Juris habentibus, quasi de promovenda Dei gloria, et
 de honore religionis Romano-Catholicae agatur.

Inde sapius accidit, ut, quando inter Catholicum et Evangeli-
 cum causa profana agitur, callidè Ecclesiastica in subsidium vo-
 cat.

cetur, atque hac illi studio commisceatur, ut Evangelicus utraq; cadat: quâ ratione plurima Nobis templa erepta, plurimâq; indigna alia illata esse, nemo ignorat. Sic muperrimè contigit, ut, cum quidam Nostrum sive Gnosus, argentum debitori catholico mutuo datum repeteret, hic Creditori suo crimen blasphemiae objiceret, hoc pacto debitam solutionem evitaturus.

Tritissimum verò hoc ipsum aduersariorum artificium est, ut coram Tribunali, ob unam fortè alteramve voculam, vel omnino confictam, vel religionem obliquè tantum concernentem, Dissidentibus titulo blasphemiae acerrimae lites moveantur: Et, nefandum quidem blasphemiae crimen capitis supplicio expiandum esse, ultra fatemur; cum Divinae humanaeque Leges id exigant: sed vera sit oportet blasphemia, quae ita puniatur, Legibusque Divinis et humanis definita; non malevolorum arbitrio, vel praesudicio aestimanda, aut mala causa, (quale quid Nabothae accidisse legimus,) dolose praetextenda. Tribunal verò in Nostrates, etiam non blasphemos, tanquam in blasphemos atrocissima Decreta vibrat; idque saepius non citatis legitime nec auditis reis, multò minus testibus adhibitis legitimis, sed iis, qui pudorem abiecerint, et de eo testimonium dicere non verentur, quem ne viderunt quidem unquam. Hoc pacto petulantissimè quisque in Dissidentes liberè gravatur, eorumque fortuna et Vita est doming, quisquis sua contentor sit conscientia.

Ut enim Eberziorum, Porzerij, aliorum, tum Nobilium, tum Plebeiorum fata praetermittam, haud ita pridem Vasalles quædam Sereni Regis Prussia, qui in Exercitu Regni Centurio fuit, nomine Kehler, ex iniquissima accusatione cuiusdam Advocati, ob meram injuriam verbalem, ab ipso illo Advocato ante in Lutheranum vibratam, et à Kehlero in Curiam. Dnam retortam, à Tribunali, inauditò in Christianos exemplo, ex capite blasphemiae, quasi ipsa divina Majestas, non mortalis homo, laesus fuisset, processu summe tumultuario, ad ejusmodi mortis genus condemnatus fuit, quò vel ipsum laesa Majestatis crimen severè non exigisset, nempe Excisione linguae per cervicem, et dissectionem corporis in quatuor partes: quod etiam atrox supplicij genus non nisi imposita abnegationis fidei Evangelicae necessitate, in poenam colli mitigationem fuit: eaque cuncta tam praecipitanter gesta sunt, ut in criminis admissionem et latae sententiae executionem, non nisi 40. horarum spatium inrecesserit. Praetentorum tamen exemplorum atrocitatem, si omnes expendantur circumstantia, superare videtur recentissimum illud, Anno praeteriti

Enosi Sigismundi ab Unrug, Hæreditarij in Ponic; de quo sibi præstat, quam pauca dicere; prolixius illud est, quam ut hic possit enarrari; et notius quam ut narrari debeat: de cuius rei fide, si posteritas aliquando dubitauerit, id ei ignoscendum erit; nam et nos ipsi oculis auribusq; nostris visa et audita vix credimus, quia inter Christi nomen professos talia geri posse stupescimus.

In cumulum verò injuriarum, quibus Tribunal nos afficit, accedit, Quod in Citationibus, et Decretis suis nefandâ Hæreticorum appellatione subinde nos traducat; utique contra Stilum Legum et Constitutionum Patriarum, quæ nuppiam Hæreses notam nobis impingunt, verum Dissidentium in Religione Christiana appellatione nos cohonestant. Sed iudicium illud ipso nōcō Præiudicium nobis facit, ut, dum Hæretici dicimur, hoc ipso infames, populo exosi, et bonis sibus abominabiles reddamur. Præterea hæc Tribunalis in Nos asperitatem vidit Serma Resp. Ideoq; usurpatam ejus in Nos licentiam severis Legibus, coercendam sibi duxit, imprimis Constit. An. 1627. Confederatione An. 1632. nec non Constit. An. 1638. etc. quarum Constitutionum verba, cum prolixiora sint quam quæ hic inserantur, ea, ut in adjuncto Scripto pag: 19. 22. 27. legere et expendere dignemini, humillimè oramus. Deprehendetis ibi, Leges Patrias non solum Tribunali talium Causarum cognitionem disertis verbis interdixisse, verum etiam talia Decreta, seu Pacem publicam turbantia, nullitati subesse jubere. Tantum verò abest, ut salutare ista Leges effectum sortita sint, ut contra Decretis illis Clausula Infamiae in contra-ritentes annectatur, ne quis contra vel hiscere audeat. Hæc ergo fundi nostri calamitas: hic fons et origo malorum! Iva enim Nobis fiunt injuria, vel iniuria Tribunalis fiunt, vel fiducia.

Hinc fit, ut Tempia nullò jure, subinde ne juris quodam specie Nobis adimantur. Adempta verò, Vel sacris Romano-Catholicis vindicantur; quod post plurima alia Ossowasiniensi et Radziwiłłowiensi contigit: in cuius posterioris occupatione, a 1715. quam graviter in ipsa demortuor' ossa scitum sit, omnes norunt. Vel planè diruuntur et solo dequantur; tum Iudicij adhibitâ solennitate, quæ Parciensis illi calamitas fuit; tum privato hominum maleferiatonum ausu, sed Superiorib; probando protegendoque, quod Szczebanowicensi templo nup. er evenit, cum per malitiam cuiusdam incendiarij, nocturno

tem-

tempore, subjecto omnibus ex partibus igne, flammis absumeret,
tristi fato: nisi tridig esset, quod consecutum est. Etenim Illu-
strissimus et Dominus Episcopus Cracoviensis sub multa 2000. du-
catorum reedificationem istius templi, ulterioremque, quamvis
sub tentorio, religionis Evangelicae cultum, sub captivitate per-
sona Ministri eius Ecclesiae, et poenam colli inhibuit: Clerus
vero ejus Dioeceseos reinceptam templi structuram, non so-
lum armata manu disturbavit, verum etiam, nullam alieni
fundi, juris, dominij habitam ratione, privatam auctoritatem,
quasi pro possessione loci in rem suam capiendam, in medio
ejusdem templi figuram Crucifixi erexit.

Atque hoc ipsum, ad illud, quod hic restabat, querelam
caput nos inducit, nempe Templorum restorationem
tantum non ubique Nobis prohiberi. Id templa in Wengrow,
Lapczyn, Wola, Wielki Turck, Piaski, etc. contingit, quae
vetustate exesa ruinam minabantur: idem Sverinensi, quae
A. 1712. belli injuria exustum fuerat: et novissime, postquam
urbs Lesna una cum templis Evangelicis horrendo incen-
dio in cineres redacta fuisset, Illusterrimus et Dominus Episcopus
Posnaniensis templorum reedificationem sub multa 3000. ducato-
rum Magistratui loci, 1000. vero Imperialium cuius grega-
rio opifici manum huic structuram admoturo infligenda,
prohibere conatus est; et remittentes per citationes ad Tribu-
nal regni evocavit.

Serenissima Panegyris, verba reperire miseris
facile, modum verborum tenere difficile esse, ipsi jam capimur:
itaque quae plura dicenda habemus, in pauca contrahenda sunt.
Administratio libera Baptismi, Connubiorum benedictio,
Sepultura defunctorum, nostratibus passim plane non con-
ceduntur; alibi gravi ac nimio aere à Parochis Romano Ca-
tholicis redimenda sunt: cui oneri ferendo cum non omnes
sint pares, inviti ista omnia à modo dictis Parochis suscipere coguntur;
qui baptizatos deinde Ecclesiae Dominae vendicant, et ad sacra ejus
etiam nolentes trahunt: imò ipsam S. Coenae communionem pro-
hibere nonnulli Parochi ausi sunt, non nisi ad schedulas su-
as, solutione pecuniae prius redimendas administrandam.

Cir

Circa Matrimonia, tum contrahenda, tum contracta, Iure Canonico premimur, et Decretis sancitisq; Concilij Tridentini, nec Jurib; in Ecclesia Protestantium receptis vivere permittimur; quæ cuncta tñ facile ijs conceduntur, qui à Nra comunione ad Pno-Catholicam se recipiunt.

Monibus Communio à Parochis Romano-Catholicis violenter nonnunquam obtruditur.

Multis in locis Scholarum libertas planè sublata est.

Verbi Divini Ministris itinera facientib;, maxima bonorum et vitæ pericula creantur, quod tamen personis etiam Civilibus quandoque obuenit. Et nuprimè Viri Nobili, octo annor' stipendia in Exercitu Regni merito; cui in via regia petulantium militum manus obvia mortem intentabat, nisi se Sacra Romana amplexurum esse, dato chirographo promississet.

Varijs in locis homines nostri ad Processiones et Cerimonias conscientie suæ contrarias adiguntur, atque ob earum intermissionem poenis afficiuntur.

Quibusdam in locis, præterito Episcopali interdicto sub poena Excommunicationis prohibitum fuit, ne quis Catholicor' exequijs hominis Evangelici interesse præsumeret, non obstante ullo vel matrimonij, vel consanguinitatis, vel alij necessitudinis vinculo.

Dom. Episcopi crebras passim instituunt Ecclesiarum Dissidentium Visitationes; contra antiquor' tempor' præxia, præcario certe et nullo jure, cum incommodo tamen pauperiorum Ecclesiarum, sumtus eiusmodi ferre minus valentium.

Dissidentes, etiam de Patria bene menti, solo Religionis intuitu, Dignitatib;, illustriorib;, excluduntur: plebesi verò plurimis in locis non solum non admittuntur ad magistratus oppidanos gerendos, sed ne ad jus quidem Civitatis obtinendum.

Plura querelarum capita allegari possent, sed quæ studio brevitas prætermittim;, ut humillimæ petitioni nostræ tandem locum faciamus: hinc

Perenissimo Rex,
Illustrissimi Proceres,
Concives conjunctissimi:

Per amorem Dei, perq; communem Patriam oram; et obsecram;, ut quandoqdem à nonnullis Junium Nroꝝum omnimoda eversio, eor' ipso totalis Nostri extirpatio intenditur, Vestra jam Auctoritate Conscientiarum libertas illibata Nobis maneat, in vita et morte.

Ut

Ut Ecclesia et Schola, inde a Pace Olivensi A. 1660. ablata, restituantur; Nova vero in bonis hereditarijs, ubi opus fuerit exstruere, et veteres quascunque restaurare fas sit: cum leges id nullum prohibeant.

Ut causa Dissidentium Ecclesiastica, non ad Tribunal Regni et M. D. Lithuania trahantur, sed, ex praescripto Legum, in foro competente, nempe Comitibus Regni, iudicentur.

Ut Nobilibus bene meritis, juxta antiquam praxim, sine discrimine Religionis Christianae in patria recepta, et Legibus firmata, ad Dignitates et Officia aditus pateat: Homines vero Civici ordinis, mercatoribus, Opificibus, et similibus in Urbibus Regijs alijsque Jus Civitatis ne denegetur.

Ut Ecclesiarum Evangelicarum Pastoribus seu Ministris, liceat habitu et titulo personis Ecclesiasticis consueto uti; itinera tuto facere; actus Ministeriales, docendi, Sacramenta administrandi, desponsatos copulandi aegros visitandi, etc. apud suae Confessionis homines liberè exercere.

Ut denique huic Augusto Convertui, quem et Consiliorum maxime arduorum mole pressum, et temporis brevitate circumscriptum roribus, placeat, quò res breviter et commodè conficiatur, quosdam e medio sui viros graves, rectique amantes, plenariam facultate instructos designare, usque committere, ut Gravamina Nostra sigillatim exponenda audiant, in merita causarum inquirant, eas in Fundamento Legum dijudicent, lites istas pacem publicam turbantes sopiant, nostraeque libertati et securitati veterum legum renovatione et nova sanctione prospiciant.

Haec sunt humillima Nostra desideria, aequitate naturali, (quae in Populo libero libertatem cum primis Conscientiae exposcit,) mixta; Confederationibus universae Pentis Generalibus suffulta; Legibus scriptis fundata; Juramentis Regum munita; jamque Gratia Regia et favore Vestro, Proceres, atque Concives, promovenda.

Ad Te igitur

Serenissime Rex, Domine Clementissime, humillimè accedimus, freti et innatae Majestati Vrae Clementia, justitiaque amore, et gratiosissimo promisso, quo erga universos Sceptro Tuo subditos, benignissam Voluntatem Regiam declarasti, et Exorbitantium emendationem clementissè pollicitus es. Cum reliquis ergo Reip. Civibus, nobis quoque auxiliatricem Regiam porrige dextram; Nos quoque illustris hujus Coronae indigens sumus, Tu communis Patriae Pater; curam quasumque nostri haud abjicito: Quae fidelitatem Tibi illibatam usque praestitimus, labe nullam maculatam, nullam maculandam. Causa nostra Ecclesiastica, Majestati Regiae, Comitibusque Regni reservata, judicium Te solum exposcunt, justum et benignum expectant.

Ne quæso aedias pravi Consilij auctores, qui Juramento Tuo in Coronatione praestito, Te non teneri, Majestati tuae persuasum eunt.

Non

Non sic
gnorum
Cogn
Societate
Laret, D
gia ultra
Cogn
um III. A
Ecclesiasti
ab illo te
Exp
bis, qui
Vestra au
Stephan
Scripto
memor
Vo
quam
natores
num tar
conscie
nostra
torum
Confede
habuer
numqu
A. 157
hac Di
viente
Confede
scripsit
seipsum
ter ali
Confede
inponun
occafio
testes
curita
primi
fio et
pag:
thie

Non sic, uti isti vellent, Juramentis Regum Tutendum est, quae bases sunt Re-
 gnorum, anchora fidei publica, pupilla securitatis, vincula Reipublicarum.
 Cogitent talium consiliorum architecti, juravisse quondam Principes
 Israeliticos Eabaonitis, hominibus Ethnicis: cumq; Rex juramentum vio-
 laret, Deum injuriam homini suo illatam gravi clade in ipsa familia Re-
 gia ultum esse: 2. Sam: cap: 20.

Cogitent, juravisse unum è Praedecessoribus Majestatis Vrae, Vladisla-
 um III. Amurathi Turcarum Imperatori inducias, cumq; svasu virorum
 Ecclesiasticorum eadem nimpet, Varnam insigni clade notavisse, atque
 ab illo tempore fert Scythicum Pannonis ora jugum.

Expendant ergo isti, quã jurisjurandi religione Majestas Vra, No-
 bis, qui Ethnicis aut Turcis Divinã gratiã meliores sumus, obstricta sit:
 Vestra autem Majestas dignetur gloriosa Serenissimorum Praedecessorum,
 Stephani Bathorei et Joannis III. Poloniae Regum vestigia, (in adjuncto
 Scripto pag: 12. 13. et 36. laudata,) in recolenda praestiti juramenti
 memoria pie premere.

Vos vero, Illrmi et Ami Domini Senatores Spirituales,
 quavis vi Characteris Episcopalis Sedi Pona estis obnoxii; tamen Se-
 natores etiam Regni Polonici Vos esse mementote; Antistites non sacro-
 rum tantum, sed et legum patriarum atque Justitia: quã tales igit per
 conscientiam et amorem patriae, jura et libertates Regni, et in his
 nostras, manutenere constringimini. Praevire vobis tot magna Sena-
 torum Sprualium nomina, qui inde ab Aº 1573. unã cum secularibus
 Confederationum Praelium et particularium pars fuerant, eos rati-
 habuerunt, usq; subscripserunt. Evolvite Leges patrias, Constitutio-
 numque Volumina, videbitis ibi in Comitibus Coronationis Stephani R.
 Aº 1576. eorum, qui Confirmationi Generali omnium Jurium (interq;
 hæc Dissidentium,) subscripserunt, agmen ducere V. Episcopos, Craco-
 viensem, Vladislaviensem, Premysliensem, Chelmensem; Videbitis in
 Confederatione Cracoviensi, Aº 1586. inter eos qui magnò numero sub-
 scripserunt, primò loco eminere Illrimum Petrum Myzkowski, Epi-
 scopum Cracoviensem. Confederationi Praeli Varsaviensi Aº 1587. in-
 ter alios subscripsisse Laurentium Potlicki, Epum Camenecensem.
 Confederationi Praeli Aº 1632. Archiepum Presnensem, & V. Episcopos, etc.

Neque hæc ipsis, secularium multitudini ~~pariter~~ promissis, ac
 ipsorum velut torrente abreptis, excidisse censenda sunt: cum enim
 occasio id postularet, etiam soli Praesules Ecclesiastici, jurium Nostrum
 testes et vindices se pstituerunt; datiq; Assecurationibus, de se-
 curitate Nra nos certiores reddiderunt. Habetis exemplum quatuor
 primi Nominis Episcoporum, Cracoviensis, Vladislaviensis, Posnani-
 sis et Plocensis, Aº 1638. quod evolovere placeat in Scripto adjuncto
 pag: 25. 26. Habetis exemplum Vini quondam in Patria summi Mat-
 thei Lubienki, Primatis Regni et Archiepiscopi Presnensis, (ibid
 pag.

pag: 29. 30.) Habetis Præsulis Iofranienfis, pietate et prudentiâ
Summè conspicui, Nicolai Stanisl. Swięcicki; ibid: p: 39.

Hi et horum similes immortalis laude dignissimi Antistites,
suum pro Ecclesiâ Dño-Catholica Zelum cã temperaverunt æqui-
tate, ne pietatis in Deum prætextu jura proximi violarent; ne,
ve mala facerent, ut evenirent bona. Horum vos, Reveren-
dissimi Præsules, gloriosa legite vestigia, non ignari, Religionem
suaderi non cogi debere: Si verò errare Vobis videmur, commi-
serationem Vestram non exardescantiam nos mereri existimate
qui, cum opib; ac dignitatib; et ipsi florere possemus, contemp-
tissimi, varijsq; injurijs obnoxij vivimus, unam hanc ob causam,
quia conscientia majorem, quam rerum terrenarum rationem
habemus. Vos ergo, Veneranda Capita, in honorem Religionis
Christianæ, atque ipsi Catholica, à nobis opprimendis alieni,
Salutem Nram zelo verè Apostolico ita promovete, ut in-
tellectum Nrum Veritatis demonstratione; Voluntatem verò,
blanditiâ paterni affectus animiq; benefici testificatione Vo-
bis concilietis: Secus enim fieri non potest, quin, prout mor-
tales naturâ comparati sumus, quo Vos nobis graviores ex-
periemur, eò à Communione Vra reddemur alieniores.

Vos denique Illrmi Dni Senatores Seculares,
Vosque ex Ordine Equestri Dni Nuncij Terreſtres,
Fratres desideratissimi, quos inr plurimos esse justitia et
æquitatis amantissimos, violentiarum ofores, nobisq; qua-
ten; Leges nobis favent, faventissimos, agnoscim; deprecam;
Deoque et Vobis gratias agim;, Vos universos per comunem
Sanguinem, perque communia Jura obtestamur, Ut calami-
tatum Nranum sensu tacti, generosa erga Nos misericordia con-
moveamini: qui cum jure æquales Vobis sim;, in ^{fr-}trendis tamen
dulcissima Matris bonis, maximo discrimine habemur: æquales
Sum; nascendi forte, studiis in Kemp. fortunarum et sanguinis
pro Patria profusione. Cum verò, (quod Antecessores Vestros
Antecessores nostri abhinc seculo monuerint,) tria sint, que
suum Reip. felicitatem, constituunt, Libertas, Honor, Secu-
ritas; his omnib; longè inferiores nos esse jure querimus.
Libertate; cum que oium est preciosissima Libertas Consci-
entis, gravatur; templa eripiuntur; Patroni, Pastores, Audi-
to-

to-

toti; exu
nem ex
fami ha
rehoneit
debeban
aggresso
nobis qu
cuigve e
teie fore
es præ
venent
tenent
te Patria
To
religion
stram
bare D
Dum fu
incomm
de alijs
do et
Ingenu
frandi
N
gium
ni. Ut
Vobis r
Vosmer
violam
A
bis pie
à Tyr
tes qua
sibi vi
caps p
sem, p
sum ef
Ne ergo
bi; p

tores, exilio subinde mulctantur; aut securitatis gratia voluntarium exilium subire eligunt. Honore; cum Tribunal Regni infami hæreticorum, heterodoxorum, sectariorum appellatione nos dehonoret. Securitate; cum cessante illa, quam à Legibus habere debebam, securitatis vix umbra supersit; à petulantissimo quovis aggressore emendicanda, aut gravi ars redimenda: neque tutum nobis quicquam esse potest, qui Juris prædicio destituti, præda sumus cuique exposita. Memineritis ergo Juramentorum, quæ Vestri Antecessores Antecessoribus Vris, sub Fide, Honore et Conscientiis toties præstitere; eaque ad Vos pertinere sponte arbitramini: Juramentum enim pro se et Posteris suis; Posterum vero juramento Patrum tenentur, quia commodis juramento aucto partis pace et tranquillitate Patria feliciter fruuntur, atque utinam fruantur perpetua.

Poterant utique priores illi, quò tempore major pars Senatus religionis Dissidentium erat, rebus suis, etiam cum detrimento vestrarum prospicere; poterant tranquillitatem sibi paratam, turbare Republicam; sed illi Consilia eiusmodi procul habuere. Dum sibi liceret Deum pro conscientie dictamine colere, Patriam incommodare, aut concivibus agere facere, nefas reputabant: neque de alijs securitatis sua fulcris solliciti, data Fide Vra, jurejurando et Legibus publicis firmata, satis se munitos existimabant: Ingenua hæc priorum simplicitas et fiducia posteris minime fraudi esto.

Nolite, quæ sumus, vel connivendo probare, juramentum Regium hoc in articulo infirmari; per latus Vrum Vos ipsi ferimini. Ut in formice, uno saxo luxato, reliqua ruunt omnia: Sic Vobis metuendum est, ne, si Leges respectu Vostri luxentur, Vosmet ipsi ruinam opprimamini. Qui juramenti partem unam violari permittit, docet violare omnes.

Neque Tribunal Regni in Vram armate præciem; par Vobis periculum brevi minitaturum: absoluta potestas propinquo à Tyrannide abest. Non ibi consistunt injuria, ubi coeperunt; sed quamlibet in tenuem recepta tramitem, latissime evagandi sibi viam faciunt; et ubi semel à recto decurratum est, in præceps perveniunt.

Sapientissimi Viri ne in apertos quidem patrie hostes quicquam statui suaserunt, quod Legibus adversum esset; nempe via licentia patefacta, in probos cives desituro. Ne ergo Tribunal aliquando Reip. grave sit, (prout quædam Nobis pridem esse coepit,) Vos Illustrissimi Proceres Utri-

usque

usque Orvini providebitis, illudq; intra cancellos Legibus
prescriptos ut coercatur, prudenter curabitis.

Sed neque animum Vnū subeat, impune Nos temere
que atteri posse, numero et dignitate aduersarijs impares.
Vindicem potius Iuris atque Iustitiæ DEUM omnipotentem re-
spicite.

Omne sub regno gravioze regnum est.
Quicquid a Vobis minor extimescit,
Majer hoc Vobis Dominus minatur.

Iratum Numen est, cum bellis, fame, pestilentia, regna vex-
tur. Causa cur irascatur, semper sunt hominum vitia; non
rò neglecta Iustitia, et innocentes non defensi. DEUM nuper
malorum belli congerie esse ultum etiam que in Nos sunt po-
cata, Nos Nra modestia dicere prohibet; id vero Vra Vos equita-
tione arbitrar. Recolite, quæsum, quam graves violati
Gabaonitis Jurisjurandi poenas regnum Israëlitarum ultor
DEO dederit; Vobisque antiquam Iustitiæ gloriam, atque an-
mi nullo illata Concivibus injuriæ sensu faucy, decus et fi-
duciam conservate.

Ps. 81.

Tu vero Summe DEUS, qui stas in congre-
gatione Deorum, audias de cælo et faci-
as, et iudices servos tuos, dando cuique
secundum Iustitiam suam! 2. Paralip. VI. 4. 23.

Humillimi Subditi

Fidelissimi Civis

In Comitibus Regni
die Decembr.
A^o 1716.

Dissidentes in Rel. Christiana
in Regno Polonia et M. D. C. C.

Legibus...
 tem...
 p...
 entem...
 est...
 gna ve...
 ia; non...
 r...
 sunt p...
 or equit...
 violati...
 im ult...
 que a...
 us et...

congr...
 et fa...
 ique...
 in: VI: p...

et...

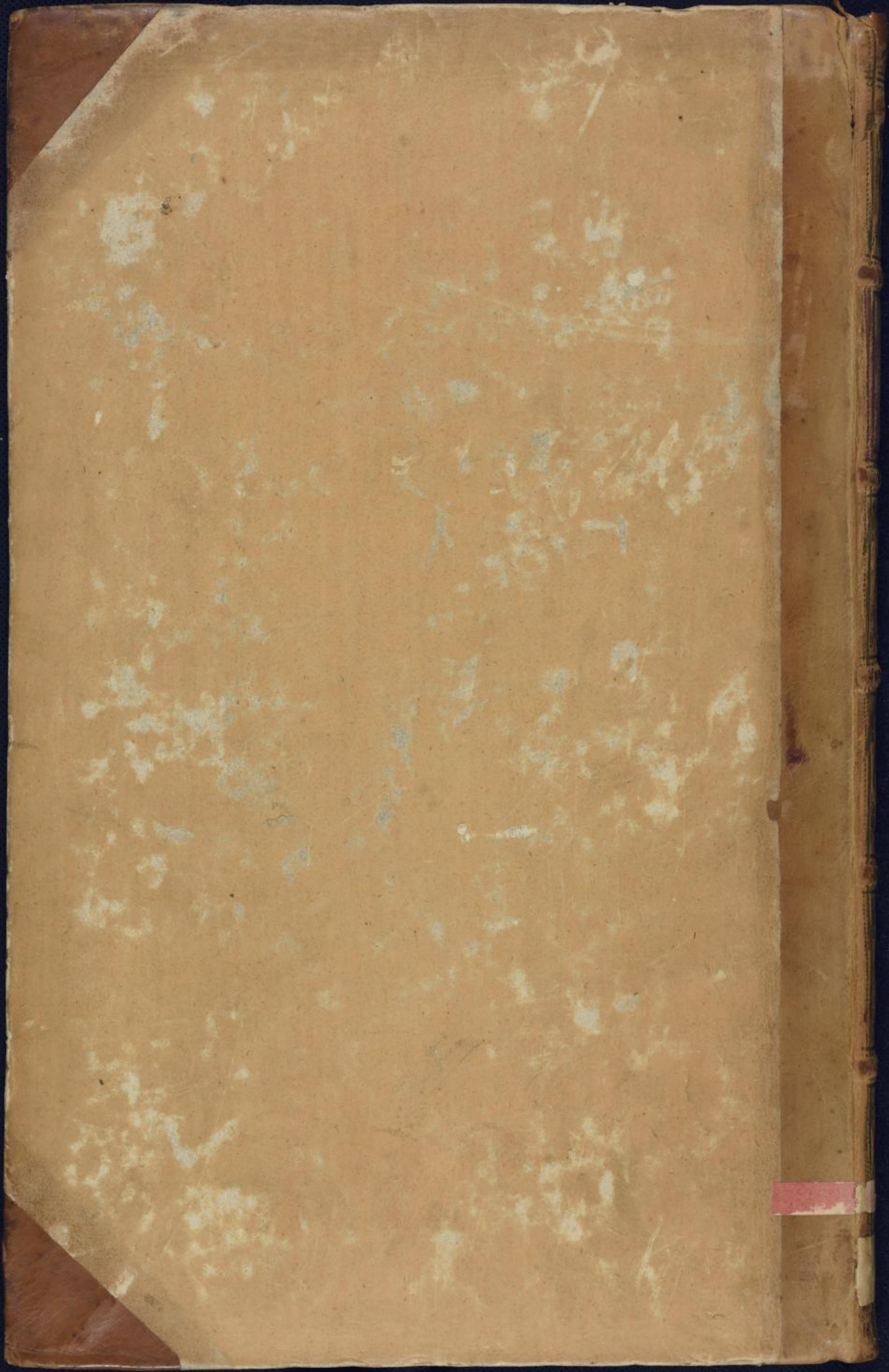
Phran...
 D. S. S.

28

Handwritten signature or stamp in the bottom right corner.

Msc. Dresd.

9 66.



Small red label on the spine.



Res
Diffi-
dentium

9
61